

DEN NORSKE KIRKE

Møre bispedømeråd 2020-2023

Møteinnkalling

Møre bispedømeråd 2020-2023

Møtedato: 25.04.2022 kl. 10:15 – 16:15

Møtested: Møre bispedømmekontor

Arkivsak: 19/04266

Eventuelt forfall må meldast snarast på tlf 908 22 092 eller e-post es827@kirken.no.
Vararepresentantar møter etter nærare beskjed frå møtesekretær.

Litt meir om møtet og dagen:

- AU har fastsatt at møtet blir halde fysisk på Møre bispedømmekontor.
- Lunsj ca kl 11:45 saman med øvrig stab

Opning/ord for dagen: v/Ingeborg Midttømme

SAKSLISTE

Godkjenning av innkalling og saksliste

21/22 Godkjenning av innkalling og saksliste møte 25.04.22

Godkjenning av protokoll

22/22 Møteprotokoll Møre bispedømeråd 140322

Tilsettingsaker

23/22 Tilsetting av sokneprest i Molde domprosti med Vågøy og Myrbostad sokn som særleg tenestestad - Unntatt etter offentlighetsloven § 25 første ledd
Saksordfører: Rikke Kopperstad

24/22 Tilsetting av sokneprest i Nordre Sunnmøre prosti med Brattvåg sokn som særleg tenestestad - Unntatt etter offentlighetsloven § 25 første ledd
Saksordfører: Olav Myklebust

Saker til behandling

25/22 Høyringsssvar om fjerning av reglar om registrering av tilhøriga
Saksordfører: Therese Utgård

26/22 Høyringsssvar - Høyring om reglar for val av sokneråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kyrkjemøte (kyrkjevalreglene) og tilhøyrande endringar i kyrkjeordninga
Saksordfører: Therese Utgård

- 27/22 Høyrings svar om reglar for val av døvekyrkjelydane sin representant til Oslo bdr. og Kyrkjemøtet og reglar om døvekyrkjelege organ
Saksordførar: Rikke Kopperstad
- 28/22 Høyrings svar om reglar for val av sørsamisk representant til Nidaros bispedømme og til kyrkjemøtet
Saksordførar: Rikke Kopperstad
- 29/22 Høyrings svar - Rekrutteringsstilling i Den Norske Kyrkje
Saksordførar: Frode Rabbevåg
- 30/22 Innhenting av opplysningar om samlivsform ved utlysing av proste og prestestillingar i Møre bispedømme
Saksordførar: Ole Martin Grevstad
- 31/22 Bispedømmerådet møter prostane
Saksordførar: Arne Moltubak
- 32/22 Midtveissamtale Møre bispedømmeråd - Unntatt etter offentlighetsloven § 14 1. ledd
Saksordførar: Ole Martin Grevstad
- 33/22 Meir himmel på ei trua jord - oppfølging av vedtak i KM
Saksordførar: Monika Tettli
- 34/22 Første behandling av høring "Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring"
Saksordførar: Olav Rønneberg

Orienteringssaker

- 35/22 2 Orienteringar til møte i Møre bispedømmeråd 25.04.22

MOLDE, 08.04.2022

Elin Næsje Sætre
møtesekretær

DEN NORSKE KIRKE

Møre bispedømmeråd 2020-2023

Møteprotokoll

Møre bispedømmeråd 2020-2023

Møtedato:	14.03.2022 kl. 10:15
Møtestad:	Møre bispedømmekontor
Arkivsak:	19/04266
Til stades:	Monika Tettli (Uavhengig), Ann Kristin Sørvik (Nominasjonskomiteens liste), Frode Rabbevåg (Nominasjonskomiteens liste), Evy Sisile Bergum (Åpen folkekirke), Margaret Mørk (Åpen folkekirke), Ole Martin Grevstad (Åpen folkekirke), Ingeborg Midttømme, Olav Christian Rønneberg, Arne Moltubak,
Møtande varamedlemmer:	Evy Sisilie Bergum for Olav Myklebust (Åpen folkekirke), Margaret Mørk for Therese Utgård Aas (Åpen folkekirke)
Forfall:	Rikke Elisabeth Grevstad Kopperstad (Nominasjonskomiteens liste), Therese Utgård Aas (Åpen folkekirke), Olav Myklebust (Åpen folkekirke)
Andre:	Anders Barstad (tillitsvald PF) i alle saker Alice Elnes, Lars Skagestad i sak 11/22 og 12/22. Arvid Helle i sak 13/22 – 22/22 Andre rådgjevarar i enkeltsaker
Protokollfører:	Bjørn Olaf Storhaug

Ord for dagen/opning i kapellet v/Arvid Helle

SAKSLISTE	Side
Godkjenning av innkalling og saksliste	
9/22 Godkjenning av innkalling og saksliste Møre bispedømmeråd 14.03.22	3
Godkjenning av protokoll	
10/22 Møteprotokoll Møre bispedømmeråd 240122	3
Tilsettingssaker	
11/22 Tilsetting av sokneprest i Nordre Sunnmøre prosti med Ikorntnes sokn som særleg tenestestad - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 13 1. ledd, jf. fvl. § 13 1. ledd nr. 1	4
12/22 Tilsetting av sokneprest i Indre Nordmøre prosti med Tingvoll og Straumsnes sokn som særleg tenestestad. - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 13 1. ledd, jf. fvl. § 13 1. ledd nr. 1	4
Saker til behandling	
13/22 Rekneskap 2021	5
14/22 Revidert plan for bruk av akkumulert overskot	5
15/22 Utvikling av studentprestetenesta i Møre bispedømme	6
16/22 Årsrapport 2021	7
17/22 Utviklingssamtale - innspel frå bispedømmerådet	8
18/22 Delegasjonsreglementer for Møre bispedømmeråd	8
19/22 Invasjonen i Ukraina og Møre bispedømme sin støtteaksjon til Nordre bispedømme i Ungarn og kyrkjelydar i eige bispedømme sitt arbeide for å ta imot flyktningar	9
Orienteringssaker	
20/22 Orienteringar til møte i Møre bispedømmeråd 14.03.22	10

Sted, 11.04.2022

Bjørn Olaf Storhaug
Sekretær

Godkjenning av innkalling og saksliste**9/22 Godkjenning av innkalling og saksliste Møre bispedømmeråd
14.03.22**

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	14.03.2022	9/22

Forslag til vedtak

1. Bispedømmerådet godkjenner innkalling og saksliste
2. Tilsettingssaker blir handsama for lukka dører. Andre saker blir halde for opne dører.

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 14.03.2022:**Møtebehandling**

Sak 19/22 var sendt ut etter utsending av innkalling og saksliste.

Votering: Samrøystes 9 av 9 stemmer

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Bispedømmerådet godkjenner innkalling og saksliste med tillegg av sak 19/22. Tilsettingssaker og sak 16/22 (Årsrapport) blir handsama for lukka dører. Andre saker blir halde for opne dører.

[Lagre vedtak]

Godkjenning av protokoll**10/22 Møteprotokoll Møre bispedømmeråd 240122**

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	14.03.2022	10/22

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 14.03.2022:**Votering**

Samrøystes: 9 av 9 stemmer

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømmeråd godkjenner protokoll frå møte 24.01.22

[Lagre vedtak]

Tilsettingssaker**11/22 Tilsetting av sokneprest i Nordre Sunnmøre prosti med Ikorntes sokn som særleg tenestestad***Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25*

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	14.03.2022	11/22

Forslag til vedtak

Ein viser til innstillingsrådet si innstilling.

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 14.03.2022:**Møtebehandling**

Saksordførar: Margaret Mørk

Votering

Samrøystes 9 av 9 stemmer

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømmeråd tilsetter på fastsette vilkår, Knut Farstad, som sokneprest i Nordre Sunnmøre prosti med Ikorntes sokn som særleg tenestestad.

[Lagre vedtak]

12/22 Tilsetting av sokneprest i Indre Nordmøre prosti med Tingvoll og Straumsnes sokn som særleg tenestestad.*Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25*

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	14.03.2022	12/22

Forslag til vedtak

Ein viser til innstillingsrådet si innstilling.

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 14.03.2022:**Møtebehandling**

Saksordførar: Monika Tettli

Votering

Samrøystes 9 av 9 stemmer

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømmeråd tilsetter på fastsette vilkår, Toril Stendahl som sokneprest i Indre Nordmøre prosti med Tingvoll og Straumsnes sokn som særleg tenestestad.

[Lagre vedtak]

Saker til behandling

13/22 Rekneskap 2021

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	14.03.2022	13/22

Forslag til vedtak

Møre bispedømmeråd tar rekneskap for 2021 til vitande

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 14.03.2022:

Møtebehandling

Saksordførar: Frode Rabbevåg

Votering

Samrøystes 9 av 9 stemmer

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømmeråd tar rekneskap for 2021 til vitande.

[Lagre vedtak]

14/22 Revidert plan for bruk av akkumulert overskot

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	14.03.2022	14/22

Forslag til vedtak

Ingen forslag til vedtak

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 14.03.2022:**Møtebehandling**

Saksordfører: Frode Rabbevåg

Forslag til vedtak

Forslag til vedtak frå Ann-Kristin Sørvik:

Møre bispedømmeråd vedtar revidert plan for bruk av akkumulert overskot, med tillegg av vedtak i sak 19/22.

Votering

Samrøystes 9 av 9 stemmer

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømmeråd vedtar revidert plan for bruk av akkumulert overskot, med tillegg av vedtak i sak 19/22.

[Lagre vedtak]

15/22 Utvikling av studentprestetenesta i Møre bispedømme

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	14.03.2022	15/22

Forslag til vedtak

Med utgangspunkt i årsplan for 2022, er 1 av 2 identifiserte satsingsområder å «bygge fellesskap for unge». Særleg har kyrkja hatt utfordringar med å nå ut til /vidareføre kontakten med ungdomar i aldergruppa 15 – 30 år.

Møre bispedømmeråd utvidar presteressursane til studentprest slik at det blir oppretta 50% stilling ved Høgskulen i Molde og Kristiansund, og slik at studentprestestillingane i Ålesund og i Volda blir utvida frå 20% til 50% stillingsressurs.

Bispedømmerådet ber om at biskopen legg vekt på tiltak som skissert i saksutgreiinga når innhaldet av utvida stillingsressursar blir definert.

Bispedømmerådet ber om at administrasjonen føl opp og sikrar vidare finansiering av ressursar til lønn og drift ut over 2023, slik som skissert i saksutgreiinga.

Utlysing av dei ledige stillingane kan skje straks.

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 14.03.2022:

Møtebehandling

Saksordfører: Arne Moltubak

Votering

Samrøystes 9 av 9 stemmer

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Med utgangspunkt i årsplan for 2022, er 1 av 2 identifiserte satsingsområder å «bygge fellesskap for unge». Særleg har kyrkja hatt utfordringar med å nå ut til /vidareføre kontakten med ungdomar i aldergruppa 15 – 30 år.

Møre bispedømmeråd utvidar presteressursane til studentprest slik at det blir oppretta 50% stilling ved Høgskulen i Molde og Kristiansund, og slik at studentprestestillingane i Ålesund og i Volda blir utvida frå 20% til 50% stillingsressurs.

Bispedømmerådet ber om at biskopen legg vekt på tiltak som skissert i saksutgreiinga når innhaldet av utvida stillingsressursar blir definert.

Bispedømmerådet ber om at administrasjonen føl opp og sikrar vidare finansiering av ressursar til lønn og drift ut over 2023, slik som skissert i saksutgreiinga.

Utlysing av dei ledige stillingane kan skje straks.

[Lagre vedtak]

16/22 Årsrapport 2021

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	14.03.2022	16/22

Forslag til vedtak

Møre bispedømmeråd tar årsrapport for 2021 til vitande

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 14.03.2022:

Møtebehandling

Saksordfører: Ole Martin Grevstad

Gjennomgang av årsrapport for 2021

Votering

Samrøystes 9 av 9 stemmer

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømmeråd tar årsrapport for 2021 til vitande

[Lagre vedtak]

17/22 Utviklingssamtale - innspel frå bispedømmerådet

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	14.03.2022	17/22

Forslag til vedtak

Det er ikkje lagt opp til at bispedømmerådet gjer vedtak i denne saka

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 14.03.2022:**Møtebehandling**

Saksordførar: Ingeborg Midttømme

Gjennomgang av moment som vil bli tatt opp i utviklingssamtalen med Kyrkjerådet og med grunnlag i årsrapport 2021.

Forslag til vedtak:

Forslag frå Ann-Kristin Sørvik: Bispedømmerådet ber om at signal som kom fram i møtet blir tatt ved vidare inn i utviklingssamtalen med Kyrkjerådet.

Votering

Samrøystes 9 av 9 stemmer

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Bispedømmerådet ber om at signal som kom fram i møtet blir tatt med vidare inn i utviklingssamtalen med Kyrkjerådet

[Lagre vedtak]

18/22 Delegasjonsreglementer for Møre bispedømmeråd

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	14.03.2022	18/22

Forslag til vedtak

1. Møre bispedømmeråd vedtar revidert delegasjonsreglement for stiftsdirektør
2. Møre bispedømmeråd vedtar revidert delegasjonsreglement for AU
3. Møre bispedømmeråd vedtar revidert delegasjonsreglement for leder

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 14.03.2022:

Møtebehandling

Saksordførara: Evy Sisilie Bergum

Votering

Samrøystes 9 av 9 stemmer

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

1. Møre bispedømmeråd vedtar revidert delegasjonsreglement for stiftsdirektør
2. Møre bispedømmeråd vedtar revidert delegasjonsreglement for AU
3. Møre bispedømmeråd vedtar revidert delegasjonsreglement for leder

[Lagre vedtak]

19/22 Invasjonen i Ukraina og Møre bispedømme sin støtteaksjon til Nordre bispedømme i Ungarn og kyrkjelydar i eige bispedømme sitt arbeide for å ta imot flyktingar

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	14.03.2022	19/22

Forslag til vedtak

Møre bispedømmeråd utvidar ramma til plan for bruk av akkumulert overskot med kroner (400 000) for 2022. Halvparten av midlane blir gitt som støtte til vennskapsbispedømmet i Ungarn sitt flykningearbeid. Den andre halvdel er prosjektmidlar som blir sett av til diakonalt flykningarbeid, der kyrkjelydar kan søkje gjennom ordning for tilskotsmidlar.

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 14.03.2022:

Møtebehandling

Innleiing v/saksbehandlar Arvid Helle om bakgrunnen for saka.

Møre bispedømme har ein venskapsavtale med Nordre Bispedømme i Ungarn. Nordre bispedømme i Ungarn grensar til Ukraina. Orientering av biskop Ingeborg Midttømme om korleis Nordre Bispedømme i Ungarn arbeidar i møte med Ukrainske flyktingar.

Forslag til endring i vedtak:

Endringsforslag frå Ingeborg Midttømme:

Møre bispedømmeråd utvidar ramma til plan for bruk av akkumulert overskot for 2022, jfr sak 14/22. Kr 300.000,- blir gitt som støtte til Nordre bispedømme i Ungarn sitt flyktingearbeid. Resterande del er prosjektmidlar som blir sett av til diakonalt flyktingarbeid, der kyrkjelydar i Møre kan søkje gjennom ordning for vekstmidlar.

Votering

Samrøystes 9 av 9 stemmer

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømmeråd utvidar ramma til plan for bruk av akkumulert overskot for 2022, jfr sak 14/22. Kr 300.000,- blir gitt som støtte til Nordre bispedømme i Ungarn sitt flyktingearbeid. Resterande del er prosjektmidlar som blir sett av til diakonalt flyktingarbeid, der kyrkjelydar i Møre kan søkje gjennom ordning for vekstmidlar.

[Lagre vedtak]

Orienteringssaker

20/22 Orienteringar til møte i Møre bispedømmeråd 14.03.22

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	14.03.2022	20/22

Forslag til vedtak

Møre bispedømmeråd tar orienteringane til vitande

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 14.03.2022:

Møtebehandling

Munnlege orienteringar frå biskopen:

- Brev frå NMS med takk for gave til Etiopia
- To diakonar glir vigsla i Molde domkirke Palmesøndag
- Orienteringar frå Bispemøtet;
  - uttale i samband med at det er 50 år sidan homofili blei avkriminalisert.
  - Uttale om krigen i Ukraina og bruk av kyrkjeklokkene
- Behov for info om det kyrkjelydane gjer mht flyktingene fra Ukraina

- Kontakt med tilsette og frivillige medarbeidarar i Møre frå Ukraina, Russland og Kviterussland. Økumenisk kompetanse.
- Kontakt med ordførarane, kyrkjeverjene og sokneprestar i Sunndal og Rauma i samband med kyrkja sitt bidrag inn mot flyktningsmottaka
- Fagdager for undervisningstilsette og diakoner 24.mars samt for kantorar 31.mars
- Visitas ved preste- og samtalenesta i Helseføretaket i mars og visitas i Geiranger og Sunnlyven

Skriftlege orienteringar jfr saksframlegg

1. Stillingsutlysingar
2. Nytilsettingar
3. Smittevern og Korona
4. Ukraina
5. Oppfølging av oversendingsforslag om Skeivt kulturår.
6. Ny kyrkjeleg organisering - status
7. Nye varslingsrutinar

Votering

Samrøystes 9 av 9 stemmer

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømmeråd tar orienteringane til vitande

[Lagre vedtak]

Dette punktet på sakslisten er unntatt offentlighet.

Dette punktet på sakslisten er unntatt offentlighet.

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Arvid Helle	441	22/01413-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
25/22	Møre bispedømmeråd 2020-2023	25.04.2022

Høyringsvar om fjerning av reglar om registrering av tilhørige

Vedlegg:

21_04551-2 fjerning av reglar om registrering av tilhørige 1155115_4_1

Saksorientering

Kyrkjerådet går inn for å fjerne ordninga med å registrere tilhøyrande, sjølv om kyrkjemøtet har vedtatt i §5 i kyrkjeordninga at personar som er tilhøyrande skal registrerast i medlemsregisteret.

Bakgrunnen for kyrkjerådet sitt ønske er ikkje forankra i ønskje om å fjerne ordninga med tilhøyrande. Det ligg fast at barn av medlemmer høyrer inn under kyrkja frå fødsel.

Det er ny lov om livs- og trudomssamfunn som er direkte årsak til at det er vanskeleg å registrere tilhøyrande. Lova har ikkje vidareført den **lovregulerte** ordninga om tilhøyrande for barn av medlemmer i kyrkja (og i andre livs- og trudomssamfunn). Kyrkja kan altså framleis rekne barn av medlemmer som tilhøyrande, men for å etterkomme vilkåra i gjeldande personvernlovgiving, er det svært krevjande å registrere tilhøyrande etter reglane i GDPR-direktivet. Kyrkja har ikkje lenger tilgang til Folkeregisteret sin informasjon om foreldreansvar, og å etablere ordninga som krevst for hente inn personvernopplysningar om medlemmer sine barn er omfattande og ressurskrevjande. Når kyrkjerådet vurderer at ein registrering av tilhøyrande i liten grad har noko hensikt, sidan ein knapt forventar at ordninga vil bli brukt, så tar altså kyrkjerådet til orde for at registreringa opphøyrer. Bortfall av registrering av tilhøyrande vil ikkje få konsekvensar for fastsetjing av tilskot til trussamfunnet, sidan det berre er talet på medlemmer som ligg til grunn for storleik på tilskot.

Sjølv om registrering av tilhøyrande fell bort, så har kyrkjerådet utvikla ein funksjon på «Min side» i medlemsregisteret, der foreldre/medlemmer kan registrere at dei ønskjer å få tilsendt tilbod om trusopplæringstiltak for tilhøyrande barn. I ordninga blir foreldre trusopplæringsabonnentar for eigne barn og ordninga har fått namnet «trusopplæringsabonnement.»

Bispedømmerådet er usikker på om namnet kommuniserer godt med foreldre som loggar seg inn på «Min side», og ser gjerne at ordninga blir utvikla vidare med tanke på kommunikasjon og presentasjon. Bispedømmerådet ser det som veldig viktig at foreldre intuitivt gir kyrkjelydane høve til å vende seg til aktuelle tilhøyrande med invitasjon til trusopplæring og andre tiltak i kyrkjelyden.

Forslag til vedtak

Møre bispedømmeråd støttar at tilhøyrande ikkje lenger blir registrert i det kyrkjelege medlemsregisteret og at kyrkjemøtet gjer naudsynte endringar i kyrkjeordninga.

Bispedømmerådet understrekar at kyrkjerådet lyt vidareutvikle registreringar i medlemsregister med tanke på at fleire medlemmer kan gi godkjenning til at lokalkyrkjelyd kan vende seg til medlemmer sine barn med invitasjonar og informasjon.

Fjerning av reglar om registrering av tilhørige – høring

Bakgrunn

Gjeldende rett

Kirkelovens bestemmelser om barns tilhørighet til Den norske kirke ble ikke videreført i den nye trossamfunnsloven som trådte i kraft 1. januar 2021.

Kirkemøtet vedtok likevel at kirkeordningen inneholder en bestemmelse om at også personer som er tilhørig til kirken skal registreres i medlemsregisteret, jf. kirkeordningen § 5. Kirkeordningen § 4 regulerer premissene for en slik registrering.

Kirkerådets forslag

Kirkerådet foreslår å fjerne ordningen med å registrere tilhørige. Dette medfører endringer i §§ 4 og 5 i kirkeordningen. Videre betyr det endringer i forskrift om Den norske kirkes medlemsregister og i regler for innmelding og utmelding.

Kirkerådets begrunnelse

Den norske kirke anser at barn av foreldre som er medlemmer, hører inn under kirken fra fødselen av. Dette er fastsatt i dagens kirkeordning, som ble vedtatt av Kirkemøtet i 2019, og er en videreføring av tidligere bestemmelser om tilhørige til Den norske kirke. Kirkeloven av 1996 fastsatte at personer som anses å høre inn under Den norske kirke, skulle registreres i medlemsregisteret. Begrunnelsen for å regne med tilhørige som en del av kirken, har utgangspunkt i synet på kirken som fellesskap. Den som er født inn i en familie av medlemmer, regnes som en del av det kirkelige fellesskap også før vedkommende selv er døpt. Tidligere var det en grunnlovsfestet forpliktelse at medlemmer som fikk barn, også skulle la disse døpe. Slik gikk de over fra å være tilhørige til å bli medlemmer. Den norske kirke har fortsatt en forventning om dåp, men det er ingen konkret forpliktelse for foreldrene.

Den nye trossamfunnsloven videreførte ikke den lovregulerte tilhørighetsordningen for barn av medlemmer i Den norske kirke og andre trossamfunn. Trossamfunnene står likevel fritt til å ha egne ordninger for tilhørige. Den norske kirke kan altså fortsatt anse barn av medlemmer som tilhørige fra fødselen av, men for å kunne *registrere* dem og behandle personopplysninger om dem, må vilkårene etter gjeldende personvernlovgivning være oppfylt. Rent konkret betyr dette at registrering av tilhørige krever uttrykkelig samtykke fra de foreldre som har foreldreansvar, i tråd med personvernforordningen (GDPR). Den norske kirke har ikke lenger tilgang til informasjon fra Folkeregisteret om foreldreansvar. En ordning som krever samtykke fra begge foreldrene (hvis begge har foreldreansvar) samt dokumentasjon på foreldreansvaret, vil være svært krevende å praktisere. Kirkerådet forventer at ordningen i tilfellet vil bli brukt i svært liten, om noen, utstrekning. Den kan heller ikke forenkles noe særlig gjennom digitalisering, og ville uansett være kostbar å følge.

Andre trossamfunn kan ha regler om medlemskap og tilhørighet som gjør at det kan være aktuelt å kreve tilskudd for tilhørige, så for disse trossamfunnene kan det være

hensiktsmessig å registrere tilhørige. I merknadene til den nye trossamfunnsloven § 17 (Prop. 130 L (2018–2019) side 264–265) klargjøres det imidlertid at det kun er medlemmer i Den norske kirke, og ikke tilhørige, som skal inngå som faktor i beregningen av tilskuddet til andre tros- og livssynssamfunn.

Da det ble klart at den lovregulerte tilhørighetsordningen skulle avvikles, ønsket Kirkerådet å legge til rette for at foreldrene til de tilhørige barna likevel på en enkel måte skulle kunne registrere at de fortsatt ønsket å få tilsendt tilbud om ulike trosopplæringstiltak o.a. til disse barna. Det ble derfor utviklet en funksjonalitet for dette på “Min side” som kalles trosopplæringsabonnement. Forskjellen på denne løsningen og ordningen med å registrere tilhørige barn er at man i den nye ordningen tar utgangspunkt i at det er foreldrene som får en endret registrering. Det er foreldre som blir trosopplæringsabonnenter, og det er foreldre som skal få tilsendt alle tilbud. For at det utsendte tilbudet skal kunne bli tilpasset riktig aldersgruppe, legges det inn fødselsdato for barnet. Av hensiktsmessighetsgrunner legges også navn på barnet inn, men det er ingen entydig identifisering av barnet slik det er med tilhørige. Barnets personnummer registreres ikke. Det innebærer også at det er nok at én av foreldrene er registrert på denne måten for at informasjon o.a. kan bli tilsendt. Så lenge det er den voksne som abonnerer på tilbud, er det heller ikke nødvendig å innhente dokumentasjon på foreldreansvar. Dermed kan voksne personer selv enkelt administrere sitt trosopplæringsabonnement på Min side.

Ordningen med trosopplæringsabonnement anses som den beste måten for Den norske kirke å legge til rette for at udøpte barn av medlemmer kan gis opplysninger om kirkelige tiltak som er tilpasset deres aldersgruppe. Tilhørighetsregistrering har dermed ikke lenger noen funksjon av betydning, og den foreslås derfor fjernet fra kirkeordningen og tilhørende regler om registrering.

Videre prosess og fremtidige endringer i medlemsregisterforskriften

Endringene i regelverket som nå sendes på høring, gjelder bare bestemmelser som direkte knytter seg til ordningen med å registrere tilhørige.

Kirkerådet ser behov for å komme tilbake med forslag til mer omfattende endringer i medlemsregisterforskriften på et senere tidspunkt. Digitaliseringsstrategien har visjonen "tilgjengelig kirke" og mål om å sette brukernes behov i sentrum og legge til rette for aktiv oppfølging fra kirken. I fremtiden må kirken tenke mer proaktivt om sitt register over medlemmer og informasjon som forvaltes om medlemmene, når det gjelder kirkelige handlinger og annen kontakt med menigheten. Kirken må tenke medlemsoppfølging og service. Nye krav i personvernlovgivningen gjør også at det er behov for å gjennomgå de registrertes rettigheter.

Oversikt over de konkrete forslagene til endringer i regelverk

I Kirkeordning for Den norske kirke

§ 4. Medlemskap og tilhørighet

Dåp er en forutsetning for medlemskap i Den norske kirke.

Bare person som er bosatt i riket og norsk statsborger bosatt i utlandet, kan være medlem av Den norske kirke. Biskopen kan etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet bestemme at også andre personer kan være medlem av kirken.

Barn anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen dersom foreldrene er medlemmer.

~~Et barn registreres som tilhørig når foreldrene gir melding om det. Foreldrene må gi slik melding også når barnet anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen. Melding kan gis selv om bare en eller ingen av foreldrene er medlem av Den norske kirke. Når barnet har fylt 18 år uten å ha blitt medlem, faller tilhørigheten bort.~~

Kirkemøtet fastsetter nærmere regler om framgangsmåte for inn- og utmelding ~~sa~~mt for registrering av tilhørig ~~het~~ i Den norske kirke.

Biskopen avgjør i tvilstilfelle om en person skal anses som medlem av Den norske kirke.

§ 5. Registrering i Den norske kirkes medlemsregister

~~Medlemmer registreres i Den norske kirkes medlemsregister. registreres i tillegg til medlemmer også personer som er tilhørig til kirken.~~

Opplysninger om døpte, konfirmerte, vigslar til ekteskap, jordfestelser ved prest i Den norske kirke samt inn- og utmeldinger skal også inntas i registeret.

II Forskrift om Den norske kirkes medlemsregister

§ 3. Definisjoner

I denne forskriften forstås med:

- medlemsregister: Den norske kirkes elektronisk lagrede opplysninger om medlemmer ~~og tilhørende~~, kirkelige handlingar samt inn- og utmeldinger,
- sentral behandlingsansvarlig: den som er ansvarlig for all behandling av personopplysninger i medlemsregisteret og som bestemmer hvilke formål og hjelpemiddel for behandlingen som skal brukas,
- lokal behandlingsansvarlig: den som er ansvarlig for behandlingen av personopplysninger på fellesrådsnivå,
- kirkelige handlingar: dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd,
- kirkelig fellesråd: kirkelig fellesråd og menighetsråd med fellesrådsfunksjoner.

§ 5. Registreringsplikt

Sentral behandlingsansvarlig skal sørge for at det føres register over personer som i samsvar med kirkeordningen § 4 er medlem av ~~eller anses å høre inn under~~ Den norske kirke, jf. kirkeordningen § 5 første ledd.

Opplysninger om personer som blir døpt, konfirmert, vigslet til ekteskap og jordfestet ved prest i Den norske kirke, skal inntas i medlemsregisteret, jf. kirkeordningen § 5 annet ledd.

Sentral behandlingsansvarlig skal sikre at Den norske kirke har ett medlemsregister, og dette skal føres elektronisk. Lokal behandlingsansvarlig plikter å påse at varig registrering av kirkelige handlingar samt inn- og utmeldinger kun skjer i medlemsregisteret.

§ 6. Opplysninger som skal registreres

Medlemsregisteret skal inneholde opplysninger om den registrertes navn, folkeregistrerte bostedsadresse, fødselsnummer, ~~kirkelig status (medlem / hørende inn under)~~, dåp eller innmelding (dato og sted) og tilhørighet til sokn og valgkrets i henhold til folkeregistrert adresse.

Medlemsregisteret kan også inneholde opplysninger om familierelasjoner, den registrertes postadresse samt digital kontaktinformasjon.

III Regler for innmelding i og utmelding av Den norske kirke ~~m.m.~~

§ 1. Innmelding

Innmelding i Den norske kirke skjer ved henvendelse til kirkebokføreren på bostedet eller til Kirkerådet. Norsk statsborger som er bosatt i utlandet retter henvendelsen til kirkebokføreren på siste bosted i Norge, eventuelt til den kirkebokføreren som Kirkerådet bestemmer. Den som melder seg inn i Den norske kirke, må være døpt med kristen dåp og skal gi følgende opplysninger:

- a) fullt navn ifølge folkeregisteret,
- b) bostedsadresse ifølge folkeregisteret,
- c) fødselsnummer (11 siffer),
- ~~d) navn og fødselsnummer på eventuelle barn under 15 år dersom innmeldingen får virkning for disse,~~
- e) sted og dato for dåp dersom det er mulig å opplyse om dette,
- f) opplysning om at eventuelt medlemskap i annet tros- og livssynssamfunn i Norge er brakt til opphør.

~~En innmelding som mangler opplysningene i første ledd bokstav d, er likevel gyldig.~~ Innmeldingen kan skje ved personlig fremmøte eller skriftlig. Skriftlig innmelding skal være underskrevet og datert av den som melder seg inn, eller autentisert etter nærmere bestemmelse om dette gitt av Kirkerådet. Ved innmelding skal kirkebokføreren eller Kirkerådet påse at kirkeordningens vilkår er til stede.

§ 2. Utmelding

Utmelding av Den norske kirke skjer ved henvendelse til kirkebokføreren på bostedet eller til Kirkerådet. Den som melder seg ut av Den norske kirke, skal gi følgende opplysninger:

- a) fullt navn ifølge folkeregisteret,
- b) bostedsadresse ifølge folkeregisteret,
- c) fødselsnummer (11 siffer),
- ~~d) navn og fødselsnummer på eventuelle barn under 15 år dersom utmeldingen får virkning for disse.~~

Utmeldingen skal være underskrevet og datert av den som melder seg ut, eller autentisert etter nærmere bestemmelse om dette gitt av Kirkerådet.

§ 3. Registrering av tilhørighet (oppheves)

~~Et barn registreres som tilhørig når foreldrene melder barnet som tilhørig i Den norske kirke. Foreldrene må gi slik melding også når barnet anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen. Melding kan gis selv om bare en eller ingen av foreldrene er medlem av Den norske kirke.~~

~~De som melder barnet inn som tilhørig, skal gi følgende opplysninger:~~

- ~~a) fullt navn ifølge folkeregisteret,~~
- ~~b) bostedsadresse ifølge folkeregisteret,~~

~~e) fødselsnummer (11 siffer).~~

~~Melding etter første ledd skjer ved personlig eller skriftlig henvendelse til kirkebokføreren på barnets bosted eller til Kirkerådet. Meldingen skal være underskrevet av dem som har foreldreansvaret, eller autentisert etter nærmere bestemmelse om dette gitt av Kirkerådet. Er barnet bosatt i utlandet, gjelder regelen i § 1 første ledd annet punktum tilsvarende.~~

~~Når barnet har fylt 18 år uten å ha blitt medlem av Den norske kirke, faller tilhørigheten bort. Personer som har fylt 15 år, kan selv sende melding om at tilhørigheten skal opphøre. Det samme kan de som har foreldreansvaret for et barn under 15 år.~~

~~Ved melding om tilhørighet skal kirkebokføreren eller Kirkerådet påse at kirkeordningens vilkår er til stede.~~

§ 4. Saksbehandlingstid

Henvendelse om inn- eller utmelding til kirkebokfører bør besvares innen 14 dager i form av attest som viser at inn- eller utmeldingen er registrert.

Henvendelse om inn- eller utmelding til Kirkerådet besvares i form av attest som viser at inn- eller utmeldingen er registrert, etter den ordning som Kirkerådet bestemmer.

~~Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende ved melding om tilhørighet og opphør av tilhørighet.~~

§ 5. Varsling

Når inn- og utmelding skjer hos Kirkerådet, skal det så snart som mulig gis melding til kirkebokfører i vedkommendes bostedsmenighet etter nærmere bestemmelser gitt av Kirkerådet. Kirkebokfører bør så snart melding er mottatt sørge for at det blir tatt kontakt med den som er innmeldt.

~~Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende ved melding om tilhørighet og opphør av tilhørighet.~~

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Arvid Helle	401	22/00789-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
26/22	Møre bispedømmeråd 2020-2023	25.04.2022

Høyringsssvar - Høyring om reglar for val av sokneråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kyrkjemøte (kyrkjevalreglene) og tilhørende endringar i kyrkjeordninga

Vedlegg:

høringsbrev om reglar for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og kirkemøtet og tilhørende endringar i kirkeordninga
 høringsnotat om reglar for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og kirkemøtet og tilhørende endringar i kirkeordninga
 forslag til regelendringar for kirkeordninga og for valg
 liste over høringsinstansar i høyringssak om endring i kirkevalreglene

Saksorientering

Innleiing

Ein av hovudsakene på kyrkjemøtet (KM) i 2022 er å ta stilling til kyrkjeleg organisering. Dei endringar som følgjer ny kyrkjeleg organisering, får ikkje verknad for dei kyrkjelege vala før ved kyrkjevalet i 2027.

Regelendringane som no er ute på høyring, er oppfølging av KM-vedtak frå 2021. Bispedømmerådet blir utfordra til å gi høyringsuttale, før kyrkjemøtet i 2022 gjer endeleg vedtak. Så i tillegg til å stake ut kursen med omsyn til kyrkjeleg organisering, skal Kyrkjemøtet i 2022 tilpasse eksisterande kyrkjeordning med tanke på gjennomføring av det kommande kyrkjevalet i 2023.

Regelendringane som er sendt på høyring er i **kapittel 1** knytt til endringar i kyrkjeordninga med omsyn til overføring av stemmerett til anna sokn der ein er busett og til talet på varamedlemmer til sokneråd.

Kapittel 2 i høringsnotatet handlar om endringar i kyrkjevalreglane og er oppfølging av KM-vedtak frå 2021

Avsnitt 2.1 ein del endringar i samband med vidareføring av kyrkjevalet som listeval. Særleg gjeld dette justering av reglar knytt til Nominasjonskomiteen si liste og ulike møteformer i nominasjonsarbeidet.

Avsnitt 2.2 føreslår endringar i ordning for å gi førehandsstemme, og endringar knytt til tidspunkt for å gi førehandsstemme.

Avsnitt 2.3 handlar om endringar knytt til supplerande nominasjon og kommunikasjon om lister og listekandidatar.

Kapittel 3 handlar om mindre/andre regelendringar i kyrkjevalreglane.

Reglane knytt til dei kyrkjelege vala er no oppdelt i to regelsett. Det eine regelsettet omhandlar val sokneråd og val av leke medlemmer til bispedømmeråd/kyrkjemøte, medan dei andre kyrkjelege vala er samla i det andre reglesettet. Hovudgrunnen for å dele valreglane i 2 regelsett er for å skilje ut reglane som dei lokale valstyra skal følgje frå dei andre valreglane.

Kyrkjerådet oppmodar høyringsinstansane å sende høyringsuttalen digitalt. Dette er reflektert i sakshandsaminga.

1 Endringar i kyrkjeordninga

Avsnitt 1.1 (om overføring av røysterett til anna sokn enn der ein er busett)

Støtter du/dere forslag til endring i § 6 i kirkeordningen? **Ja** / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

ingen merknad

Avsnitt 1.2 (om talet på varamedlemmer til soknerådet)

Støtter du/dere forslag til endring i § 9 i kirkeordningen? Ja / **Nei** / Vet ikke / Ingen mening.

Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

Mange sokneråd, ikkje minst sokneråd der talet på medlemmer i rådet er 4 eller 6, brukar varamedlemer i rådet til andre viktige verv og tenester i soknet. Såleis er det ikkje urimeleg at sokneråd med få medlemer ønskjer å vidareføre ordninga med at det blir valt 5 varamedlemer. Det kan virke rekrutterande i nominasjonsprosessen at ein slepp å stå på fast plass på vallista.

2 Kyrkjevalreglane – oppfølging av vedtak frå KM 2021

Avsnitt 2.1

Støtter du/dere forslaget om at valg av nominasjonskomité kan skje i digitalt møte?

Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Støtter du/dere forslaget om å regelfeste at menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet utfordres til å innhente forslag til kandidater til både Nominasjonskomiteens liste og nomineringsgruppene valgliste?

Ja / Nei / // Jeg/vi mener at menighetsrådene bare skal foreslå kandidater til Nominasjonskomiteens liste / Vet ikke / Ingen mening.

Hvilket alternativ støtter du/dere til for regulering av tillitsvalgt for Nominasjonskomiteens liste?

Alternativ 1 / **Alternativ 2** / Ingen av dem / Vet ikke / Ingen mening.

Støtter du/dere forslaget om å presisere at Nominasjonskomiteen fastsetter spørsmål som forelegges kandidatene om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål, men at Nominasjonskomiteens listes tillitsvalgte har ansvar for eventuell publisering av disse svarene? **Ja** / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Hvilket alternativ støtter du/dere til reguleringen av den økonomiske støtten til Nominasjonskomiteens liste? Alternativ 1 / **Alternativ 2** / Annen løsning / Vet ikke / Ingen mening. Merknadsfelt.

Har du/dere merknader til organiseringen av Nominasjonskomiteens liste ved valg leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet? Kom gjerne med konkrete forslag.

Bispedømmerådet støtter ei ordning der nominasjonslista sine tillitsvalde disponerer listestøtta og bestemmer korleis støtta ein skal dele mellom nasjonale tiltak, bispedømmetiltak og individuell profilering av listekandidatar.

Avsnitt 2.2

Støtter du/dere forslaget om felles nasjonale tidspunkt for forhåndsstemming? **Ja** / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Støtter du/dere forslaget om at valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegiving etter en gudstjeneste minst én søndag i perioden for forhåndsstemmegivingen.? Ja / **Nei** / Vet ikke / Ingen mening.

Støtter du/dere forslaget om at valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegiving minst to timer i uken? Ja / **Nei** / Vet ikke / Ingen mening.

Har du/dere merknader til reglene om forhåndsstemmegiving?

Forenkling er eit mål i gjennomføring av kyrkjevalet. Sams nasjonale tidspunkt for førehandsrøysting forenkler kommunikasjon og regelverk. Når ein også legg godt til rette og informerer nasjonalt for digital førehandsrøysting, trur bispedømmerådet at behovet for å gjennomføre førehandsrøysting etter ei gudsteneste vil bli redusert og bør falle bort.

Avsnitt 2.3

Støtter du/dere forslaget til endring i bestemmelsen om supplerende nominasjon ved valg av menighetsråd? **Ja** / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

Støtter du/dere forslaget til paragraf om valgpresentasjon ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet? **Ja** / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

Bispedømmerådet støttar ei ordning som gir listene ansvar for å informere om eige program og eigne kandidatar. Bispedømmerådet støttar at valrådet sitt ansvar blir avgrensa til å gi ein kortfatta CV-basert presentasjon av kandidatane på dei ulike listene. (slik kyrkjemøtekomiteen 2021 føreslo.)

3 Andre endringar i kyrkjevalreglane

Avsnitt 3.16

Støtter du/dere forslaget til nye frister? **Ja** / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Har du/dere merknader til forslag til nye frister?

Bispedømmerådet vil av pedagogiske og kommunikasjonmessige grunnar gi si støtte til forslag om å innføre felles fristar med andre kyrkjelege val og med kommuneval.

Har du/dere merknader til de andre spørsmålene behandlet i kapittel 3?

Bispedømmerådet går inn for at det ikkje blir opna for at ein på valdagen kan gi stemme annan stad enn i stemmekretsen ein er busett, uavhengig av om soknegrense og stemmekrets ikkje er samanfallande.

Har du/dere andre merknader til arbeidet med kirkevalreglene

Reglane som regulerer dei ulike kyrkjevala, og som skil kyrkjevala frå kommuneval, skapar pedagogiske utfordringar for mange, både hos dei som skal stemme, valfunksjonærane som skal rettleie dei røysteføre og når stemmene skal teljast opp.

Bispedømmerådet trur at tilbod om digital førehandsrøysting og innføring av nasjonale reglar for førehandval, vil auke talet på dei som stemmer ved kyrkjevala. Bispedømmerådet trur at forenkling i gjennomføring av valet på valdagen også vil bidra til at færre stemmer blir forkasta, og at fleire finn vegen til sitt eige vallokale.

Bispedømmerådet vil rå til at valrådet tar ansvar for ein einsarta avgrensa presentasjon av vallistene, men stiller seg bak ønsket om at listene og listekandidatane i større grad profilerer eige valprogram. Slik vil oppslutninga om kyrkjevalet auke.

Forslag til vedtak

Møre bispedømmeråd vil arbeide for digitalisering og forenkling av kyrkjevalet. Rådet trur at sams nasjonale reglar og digitalt førehandsval vil forenkle gjennomføring og oppteljing og auke talet på dei som stemmer ved valet. Svar i dei ulike høyringsspørsmåla reflekterer ei slik overordna tilnærming.

Møre bispedømmeråd gir høyringssvar slik det går fram av framlegg i saksutgreiing og dei endringar som møtehandsaminga gjorde vedtak om.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Høringsinstanser ifølge liste

Dato: 07.02.2022

Vår ref: 22/00569-1

Deres ref:

Høring om regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) og tilhørende endringer i kirkeordningen

Kirkemøtet 2021 vedtok noen overordnede prinsipper for endringer av kirkevalgreglene, hvor det i hovedsak ble bestemt at ordningene fra kirkevalget i 2019 skal videreføres, med noen justeringer. Blant annet ble det bestemt at de reglene som direkte berører menighetsrådet, dvs. valg av menighetsråd og leke medlemmer av bispedømmeråd og Kirkemøtet, skilles ut til ett regelverk, mens regler for andre kirkelige valg skilles ut til egne regelverk. Kirkerådet har på bakgrunn av Kirkemøtets føringer utarbeidet konkrete forslag til regelendringer som ble behandlet av Kirkerådet 10.–11. februar 2022.

Kirkerådet sender nå forslag til regelendringer ved valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet på høring. Høringsnotatet er vedlagt. Det inneholder også forslag til noen endringer i kirkeordningen. Høringen sendes til et utvalg av menighetsrådene og de kirkelige fellesrådene, men alle kan avgi høringsuttalelse. I tillegg sendes høringen til bispedømmerådene, de teologiske utdanningsinstitusjonene som har rett til å gi cand.theol.-utdanning, Norsk Kvinnelig Teologforening, fagforeningene, Den norske kirkes ungdomsutvalg og KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter, Åpen folkekirke og Bønnelista.

Kirkerådet oppfordrer alle høringsinstanser til å fylle ut et [digitalt skjema for hørings svar](#), men det er også mulig å sende inn et hørings svar til Kirkerådets postmottak på post.kirkeradet@kirken.no.

Alle kan avgi høringsuttalelse. Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova og vil bli offentliggjort på kirken.no.

Frist for å sende inn hørings svar er **20. april 2022**.

Med vennlig hilsen

Ingrid Vad Nilsen
direktør

Torbjørn Backer Hjorthaug
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:
Høringsnotat
Forslag til regelendringer
Høringsinstanser

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Høring om regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) og tilhørende endringer i kirkeordningen

Høringsnotat 15. februar 2022

Sammendrag

Kirkemøtet 2021 avklarte noen overordnede problemstillinger ved endring av kirkevalgreglene. Kirkemøtet vedtok også å be Kirkerådet legge frem forslag til nødvendige endringer i kirkevalgreglene for Kirkemøtet i 2022. De foreslåtte endringene følger opp vedtakene fra 2021. I tillegg foreslås det noen mer konkrete bestemmelser på detaljnivå.

I forbindelse med arbeidet med kirkelig organisering vil det kunne komme endringer i valgordningene som eventuelt vil bli gjeldende fra kirkevalget i 2027. Kirkemøtet skal etter planen behandle en sak om kirkelig organisering i 2022. I denne saken legges det derfor kun opp til å foreta mindre endringer i de gjeldene kirkelige valgreglene.

I forbindelse med endring i kirkevalgreglene foreslår Kirkerådet noen endringer i kirkeordningen. Det foreslås et tillegg i paragrafen om overføring av stemmerett til et annet sokn enn der man er bosatt. Dette skal gi mulighet for at personer som allerede er valgt inn i et råd, kan sitte i rådet ut perioden og samtidig være valgbar i et nytt råd i neste periode. Kirkerådet foreslår også en endring i hvor mange varamedlemmer det må være i et menighetsråd, for å gi mer fleksibilitet til små menighetsråd.

I avsnitt 2.1 diskuteres justeringer i regler for Nominasjonskomiteens liste. Dette er oppfølging av Kirkemøtets vedtak om å beholde dagens modell for listevalg ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet med Nominasjonskomiteens liste og andre lister, med noen mindre justeringer. Det foreslås å åpne for at valg av nominasjonskomité kan gjennomføres i digitalt møte, noen presiseringer om nominasjonskomiteens arbeid og forholdet mellom nominasjonskomiteen og Nominasjonskomiteens liste, og det diskuteres ulike ordninger for listestøtte til Nominasjonskomiteens liste.

Kirkemøtet i 2021 vedtok overordnede føringer for forhåndsstemningen. Avsnitt 2.2 foreslår endringer i tråd med dette. Det foreslås å fastsette ett, felles nasjonalt tidspunkt for forhåndsstemming, at det skal være forhåndsstemming i forbindelse med en gudstjeneste og at det i tillegg skal være forhåndsstemming minst to timer i uka. Paragrafen om at det bør være forhåndsstemming på institusjoner og på arrangementer rettet mot unge, foreslås videreført.

I avsnitt 2.3 følges Kirkemøtets vedtak om supplerende nominasjon ved menighetsrådsvalg og kommunikasjon om lister og kandidater opp. Kapittel 3 presenterer andre endringer i kirkevalgreglene som foreslås. Dette gjelder blant annet tilkjenning av medlemskap, manntall, frister og valgpresentasjon ved valg av menighetsråd. Det foreslås også en forenkling i reglene for nytt valgoppgjør i perioden, og det foreslås å ta inn en ny paragraf om omvalg ved ekstraordinære hendelser. Kapittel 5 omhandler økonomiske og administrative konsekvenser.

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	3
1. Endringer i kirkeordningen	3
1.1 Endret soknetilknytning og fortsatt medlemskap i menighetsråd	4
1.2 Antall varamedlemmer i menighetsrådet	4
2. Kirkevalgreglene – oppfølging av vedtak fra Kirkemøtet 2021.....	6
2.1 Modell for listevalg – justeringer som følger opp Kirkemøtets vedtak	6
2.2 Forhåndsstemmegivning	14
2.3 Oppfølging av andre vedtak fra Kirkemøtet 2021	19
3 Andre endringer i kirkevalgreglene.....	22
3.1 Stemmerett, manntall, fritak.....	22
3.2 Valgorganene	24
3.3 Stemmesedler	25
3.4 Presentasjon av lister og kandidater til menighetsrådsvalg.....	25
3.5 Rett til assistanse ved stemmegivning.....	26
3.6 Organisering av stemmegivningen på valgtinget	26
3.7 Opptelling, protokollering og oversendelse av materiell	28
3.8 Nytt valgoppgjør i perioden	29
3.9 Omvalg ved ekstraordinære hendelser. Omvalg etter klage	30
3.10 Mindre forenklinger, presiseringer og språklige justeringer	30
3.11 Frister	31
3.12 Fødselsår på stemmesedlene	31
3.13 Andel under 30 år på listeforslag	31
3.14 Tidspunkt for fratredelse av stilling – betydning for valgbarhet.....	32
3.15 Andre endringer.....	33
3.16 Høringsspørsmål.....	33
4. Økonomiske og administrative konsekvenser.....	33

Innledning

Forslagene i denne høringen er en del av den kirkelige demokratiutviklingen som har skjedd over tid, særlig utviklingen som følge av demokratireformen fra og med kirkevalget i 2009. Kirkemøtet 2021 fattet vedtak som avklarte noen overordnede problemstillinger ved endring av kirkevalgreglene. Kirkemøtet vedtok også å be Kirkerådet legge frem forslag til nødvendige endringer i kirkevalgreglene som følger opp vedtakene fra 2021, frem for Kirkemøtet 2022. Dette høringsnotatet følger opp dette, i tillegg til å fremme forslag til noen mer konkrete bestemmelser på detaljnivå.

I forbindelse med arbeidet med kirkelig organisering vil det kunne komme endringer i valgordningene som eventuelt kan bli gjeldende fra kirkevalget i 2027. Kirkemøtet skal etter planen behandle en sak om kirkelig organisering i 2022. I dette høringsnotatet legges det derfor kun opp til å foreta enkelte mindre endringer i valgreglene.

Ved kirkevalget i 2019 var alle valgreglene samlet i regler 16. april 2018 nr. 584 for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene). Kirkerådet foreslo for Kirkemøtet 2021 å dele opp reglene, slik at regler for valg av menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet blir ett regelsett, og de andre valgene til bispedømmeråd og Kirkemøtet blir selvstendige regelsett. En hovedgrunn til dette var å tydeliggjøre hvilke regler som gjelder, for de som skal organisere valget lokalt. Når reglene for valg av prest, lek kirkelig tilsatt, døvemenighetenes representant og samiske representanter skilles ut fra kirkevalgreglene, blir regelverket lokale valgorganer trenger å forholde seg til, mindre omfattende. Kirkemøtet 2021 sluttet seg til dette forslaget gjennom å vedta *forskrift 14. november 2021 nr. 3260 om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet*.

De gjeldende kirkelige valgreglene ble vedtatt med hjemmel i kirkeloven. Kirkeloven ble opphevet fra 1. januar 2021 og erstattet av lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) og kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke. Av regeltekniske hensyn er det derfor nødvendig å oppheve disse kirkelige regelsettene, for så å vedta dem på nytt – i sin helhet – med grunnlag i den myndighet Kirkemøtet har fra 2021. Selv om hele regelverket vil bli lagt frem til vedtak på Kirkemøtet 2022, er det i hovedsak kun de bestemmelsene som foreslås innholdsmessig endret, som blir behandlet i høringen.

Kirkerådet vedtok på sitt møte 10.–11. februar 2022 å sende saken på høring.

1. Endringer i kirkeordningen

Gjennomføringen av de siste kirkevalgene har vist at det er noen problemstillinger som vil kunne kreve en endring av kirkeordningen for Den norske kirke (det øverste internkirkelige regelverket). Det dreier seg om spørsmål om valgbarhet i forbindelse med overført soknetilknytning og antall varamedlemmer i menighetsrådet.

1.1 Endret soknetilknytning og fortsatt medlemskap i menighetsråd

Medlemskap i Den norske kirke er i utgangspunktet knyttet til det sokn medlemmet er bosatt i. Biskopen kan imidlertid etter søknad fra et medlem samtykke i at dette får sin tilknytning overført til et annet sokn enn det vedkommende er bosatt i, i henhold til kirkeordningen § 6. Dette er en endring i forlengelsen av den tidligere kirkelovens åpning for å få overført stemmerett, og dermed valgbarhet, til et annet sokn enn bostedssoknet for et begrenset tidsrom.

Ved tidligere kirkevalg har det vært eksempler på at et menighetsrådsmedlem har flyttet ut fra det soknet vedkommende var valgt inn i menighetsrådet, men fått samtykke fra biskopen til å videreføre tilknytningen til soknet ut valgperioden. Valgperioden i menighetsrådet varer ut oktober i valgåret. Et krav for å kunne bli valgt til menighetsrådet er at kandidaten har stemmerett i soknet på valgdagen. Om det aktuelle medlemmet har ønsket å stille til valg i menighetsrådet i det soknet vedkommende har flyttet til, må vedkommende være valgbar i det nye bostedssoknet på valgdagen. Etter kirkeordningen § 7 annet ledd kan ingen ha stemmerett, og dermed heller ikke valgbarhet, i mer enn ett sokn. Derfor har konsekvensen vært at et slikt medlem har tapt valgbarheten i sitt tidligere sokn, og måttet tre ut av menighetsrådet før valgperioden er over, for å kunne stille til valg til det nye menighetsrådet. Dette har gitt noen urimelige utslag, særlig i tilfeller hvor det aktuelle menighetsrådsmedlemmet har ivaretatt lederverv eller lignende. Kirkerådet foreslår derfor å justere kirkeordningen, slik at biskopen kan samtykke i at et medlem beholder valgbarheten i et sokn ut valgperioden, selv om vedkommende flytter eller får sin tilknytning overført.

Kirkerådet foreslår etter dette at kirkeordningen § 6 annet ledd skal lyde:

Biskopen kan etter søknad fra et medlem samtykke i at dette får sin tilknytning overført til et annet sokn enn det vedkommende er bosatt i.
Biskopen kan samtykke i at et medlem beholder valgbarheten i et sokn ut valgperioden, selv om vedkommende flytter eller får sin tilknytning overført.

Høringsspørsmål:

Støtter du/dere forslag til endring i § 6 i kirkeordningen? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

1.2 Antall varamedlemmer i menighetsrådet

Kirkeordningen fastsetter i dag at det skal velges minst fem varamedlemmer for de valgte medlemmene i menighetsrådet. I høringen om overordnede problemstillinger til endringer i kirkevalgreglene 2020 var det enkelte høringsinstanser som tok opp et ønske om å redusere antallet varamedlemmer i menighetsrådet. At det er samme krav om antall varamedlemmer i et menighetsråd som har ti valgte medlemmer, som i et

menighetsråd som har fire valgte medlemmer, kan virke urimelig. Kirkerådet vurderer derfor om det bør gjøres endringer i antallet varamedlemmer.

KIFO-evalueringsrapporten av kirkevalget i 2019 pekte på følgende:

I 2019 hadde kun 27,8 prosent av soknene flere kandidater enn antallet som skulle velges. Med andre ord hadde nærmere tre fjerdedeler (72,2 prosent) tilstrekkelig antall kandidater på listene til å gjøre menighetsrådsvalget til et reelt valg i 2019.¹

Med antallet som skal velges, menes det antallet medlemmer og varamedlemmer, dvs. minst ni kandidater (fire valgte medlemmer og fem varamedlemmer). Hvis kravet til antall varamedlemmer senkes, vil det muligens gjøre det lettere å sikre et reelt valg ved menighetsrådsvalgene.

Hensynet til at det skal være mulig å rekruttere tilstrekkelig antall kandidater til å få oppfylle kravet, må avveies mot hensynet til å sikre at man har nok varamedlemmer til menighetsrådet til at rådet kan være i funksjon gjennom hele fireårsperioden. I løpet av en fireårsperiode vil erfaringsvis en del menighetsrådsmedlemmer tre ut av rådet på grunn av flytting, fritak eller andre årsaker.

Kirkerådet foreslår å differensiere antallet varamedlemmer det må være, avhengig av hvor mange menighetsrådsmedlemmer det er. Kirkerådet foreslår derfor at dersom det velges fire medlemmer, skal det samtidig velges minst tre varamedlemmer. Velges det seks medlemmer, skal det samtidig velges minst fire varamedlemmer. Velges det åtte eller ti medlemmer, skal det samtidig velges minst fem varamedlemmer.

Kirkerådet foreslår derfor at kirkeordningen § 9 første ledd skal lyde som følger:

Menighetsrådet består av soknepresten og – etter menighetsmøtets bestemmelse – fire, seks, åtte eller ti andre medlemmer som velges ved flertalls- eller forholdsvalg for fire år etter regler fastsatt av Kirkemøtet. *Velges det fire medlemmer, skal det samtidig velges minst tre varamedlemmer. Velges det seks medlemmer, skal det samtidig velges minst fire varamedlemmer. Velges det åtte eller ti medlemmer, skal det samtidig velges minst fem varamedlemmer.* Endring av tallet på de medlemmer som skal velges, må være vedtatt i menighetsmøtet før valget kunngjøres.

Hørings spørsmål:

Støtter du/dere forslag til endring i § 9 i kirkeordningen? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

---

¹ Rafoss, Aagedal, Larsen og Rønningen (2020). *Et demokrati i endring - En analyse av kirkevalget 2019*. KIFO Rapport 2020:2, s. 39.

2. Kirkevalgreglene – oppfølging av vedtak fra Kirkemøtet 2021

2.1 Modell for listevalg – justeringer som følger opp Kirkemøtets vedtak

En av de overordnede problemstillingene som Kirkemøtet tok stilling til i 2021, var spørsmålet om modell for listevalg. Spørsmålet var på høring høsten 2020. Kirkemøtet 2021 vedtok følgende:

Kirkemøtet ønsker å beholde dagens modell for listevalg ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet med Nominasjonskomiteens liste og andre lister, med noen mindre justeringer (modell A).

I det følgende gjøres det rede for forslag til noen mindre justeringer som følger opp Kirkemøtets vedtak.

2.1.1 Valg av nominasjonskomité

Etter gjeldende regler har valgrådet ansvaret for at det blir valgt en nominasjonskomité etter følgende prosedyre: Valgrådet skal i samarbeid med prosten innkalle menighetsrådsleder eller et medlem fra hvert menighetsråd innen prostiet til et valgmøte. Møtet finner sted innen 1. mars i valgåret. Hvert menighetsråd i prostiet har én stemme. Det velges et lekt medlem og et lekt varamedlem fra hvert prosti i bispedømmet. Valget avgjøres ved simpelt flertall. Ungdomsrådet i bispedømmet oppnevner et lekt medlem og et lekt varamedlem under 30 år innen 1. mars i valgåret. I de tre nordligste bispedømmene skal bispedømmerådet oppnevne en samisk representant og en samisk vararepresentant etter forslag fra Samisk kirkeråd, som lekt medlem av nominasjonskomiteen innen 1. mars i valgåret.

Begge kjønn skal være representert i nominasjonskomiteen med minst 40 prosent. Dersom nominasjonskomiteen etter valg og oppnevninger etter bokstav a til c ikke får representasjon av minst 40 prosent av begge kjønn, rykker kandidater fra det underrepresenterte kjønn ved valgene etter bokstav a opp på de respektive lister i det omfang som er nødvendig for å oppnå slik balanse. Medlemmer og varamedlemmer i bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen. Komiteen velger selv sin leder.

Kirkerådet legger til grunn at det ikke bør gjøres større endringer i reglene om valg av nominasjonskomité nå, siden det er forutsatt at ordningen skal videreføres med noen mindre justeringer. Kirkerådet foreslår likevel å endre fristen fra 1. mars til 1. februar, se mer i avsnitt 3.11 nedenfor. I lys av de senere års erfaringer, mener Kirkerådet også at det bør åpnes for at valgmøtet kan gjennomføres som et digitalt møte.

2.1.2 Oppfordring om å fremme kandidater til Nominasjonskomiteens liste og andre valglister

Etter gjeldende regler skal valgrådet sende en oppfordring til menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet om innen 1. mars i valgåret å fremme forslag om inntil fire leke kandidater til bispedømmerådet. Rådene kan foreslå kandidater fra hele bispedømmet. De som foreslås, skal forespørres av forslagsstiller om de er villige til å la seg nominere.

Kirkerådet foreslår å endre fristen fra 1. mars til 1. februar, se mer i avsnitt 3.11 nedenfor.

På Kirkemøtet 2021 ble forslag om at menighetsrådene skulle utfordres til å innhente forslag til kandidater også til andre nomineringsgruppers valglister, drøftet. Dette var imidlertid i tilknytning til modell C, dvs. en valgordning med utgangspunkt i selvstendige lister, uten Nominasjonskomiteens liste. Komitéflertallet anbefalte at Kirkemøtet skulle vedta at: «Det regelfestes at menighetsrådene utfordres til å innhente forslag til kandidater til nomineringsgruppenes valglister». Komiteen forklarte dette forslaget gjennom følgende merknad:

Komiteen har vurdert et forslag om å erstatte den siste setningen i flertallets forslag til vedtaks punkt 1 til at «Medlemmer av menighetsrådene kan foreslå kandidater til nomineringsgruppenes valglister». Komiteen viser til at det opprinnelige forslaget er foreslått som et tiltak for å gi menighetsråd innflytelse i nominasjonsprosessen i modell C. Komiteen mener det er en verdi at menighetsrådet som organ får en oppgave i nominasjonsprosessen. Komiteen ser samtidig behov for å gjøre noen presiseringer for å klargjøre at menighetsrådet ikke trenger å ta stilling til om det skal støtte enkeltlister. Komiteen mener det må regelfestes at menighetsrådene utfordres til å innhente forslag til kandidater til nomineringsgruppenes valglister. Disse kan oversendes til alle nomineringsgruppene, uten at menighetsrådene trenger å ta stilling til hvilken kandidat som er aktuell for hvilken liste. Dette vil gi menighetsrådet et oppdrag i nominasjonsprosessen. Komiteen mener at også ungdomsrådene i bispedømmene bør gis anledning til å foreslå kandidater til nomineringsgruppenes valglister på lik linje med menighetsrådene. Det vil være opp til nomineringsgruppene å ta stilling til forslagene og forespørre de foreslåtte kandidatene.

Flertallet i Kirkemøtet valgte likevel ikke å gå for dette, da det var knyttet til modell C, og Kirkemøtet vedtok å videreføre modell A med Nominasjonskomiteens liste og andre lister, med noen justeringer. Nomineringsgrupper vil uansett kunne oppfordre menighetsråd til å komme med forslag til kandidater.

Kirkerådet mener at det likevel kan være aktuelt å regelfeste at menighetsrådene og ungdomsrådene utfordres til å innhente forslag fra menighetsrådene til kandidater til alle nomineringsgruppenes valglister også i en modell med Nominasjonskomiteens liste, ut fra et prinsipp om likebehandling. Forslaget vil gi rådene en styrket rolle i

nominasjonsprosessen også for de andre valglistene, samtidig som de enkelte menighetsråd ikke trenger å ta stilling til hvilke kandidater som er aktuelle for hvilke lister. Kirkerådet foreslår følgende nye paragraf:

§ 5-3. Forslag til kandidater til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgrådet skal sende en oppfordring til menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet om innen 1. februar i valgåret å innhente forslag til leke kandidater til Nominasjonskomiteens liste og nomineringsgruppene valglistene. Forslag til kandidater kan komme fra hele bispedømmet. Forslagene kan sendes til nominasjonskomiteen etter § 6-2 og alle nomineringsgruppene, uten at menighetsrådene trenger å ta stilling til hvilken kandidat som er aktuell for hvilken valgliste.

Paragrafen erstatter dagens bestemmelse i § 6-2 annet ledd om at valgrådet skal sende en oppfordring til menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet om fremme forslag til kandidater til nominasjonskomiteens liste.

2.1.3 Rammer for nominasjonskomiteens arbeid

Etter gjeldende regler er det fastsatt at nominasjonskomiteen innkalles til ett eller flere møter etter utløpet av forslagsfristen, for å sette opp et listeforslag. Det er regelfestet at nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listeforslaget. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer dessuten fremme forslag om én kandidat hver.

Kirkerådet foreslår å oppheve begrensningen på at Nominasjonskomiteens medlemmer kun skal kunne fremme forslag om én kandidat hver. Erfaringer fra kirkevalget i 2019, viste at det var enkelte bispedømmer som hadde fått innkomne forslag. Nominasjonskomiteens medlemmer bør kunne lage et så godt som mulig listeforslag, uten å at reglene skal sette slike begrensninger. Av pedagogiske hensyn, foreslås det å presisere i reglene at medlemmene kan fremme forslag om kandidater. Det vil være opp til nominasjonskomiteens demokratiske prosesser å avgjøre hvilke foreslåtte kandidater som blir satt opp på listeforslaget.

Fordi nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål, har den innhentet svar på slike spørsmål i forbindelse med nominasjonen. Slik innhenting har også hatt som formål å opplyse velgerne om hva kandidatene står for. Kirkemøtet i 2021 bekreftet prinsippet om at listene selv er hovedansvarlig for informasjon om listen og kandidatene. Dette er nærmere omtalt i avsnitt 2.3.2 nedenfor. Det foreslås derfor å presisere at nominasjonskomiteen fastsetter spørsmål som forelegges kandidatene om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål, men at Nominasjonskomiteens listes tillitsvalgte har ansvar for eventuell publisering av disse svarene, jf. forslag til § 6-2 tredje ledd (endringer i kursiv):

Nominasjonskomiteen innkalles til ett eller flere møter der en setter opp et listeforslag. Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. *Nominasjonskomiteen fastsetter i den forbindelse spørsmål som forelegges kandidatene om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Nominasjonskomiteen skal legge spørsmålene til grunn for nominasjonsprosessen samt gjøre dem tilgjengelige for Nominasjonskomiteens listes tillitsvalgte til bruk i listens kommunikasjon.* Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listeforslaget.

Kirkerådet har mottatt flere tilbakemeldinger om at nominasjonskomiteenes arbeid ble opplevd som utfordrende ved valget i 2019. Det kreves en del administrativt arbeid blant annet med å kalle inn til møter, kontakte foreslåtte kandidater og skrive protokoll. Det vil i de fleste tilfeller være begrenset hvor mye av dette nominasjonskomiteens medlemmer har kapasitet til å ta på seg. Registrerte nomineringsgrupper kan søke intensjonsstøtte til å dekke denne typen arbeid. For å gi nominasjonskomiteene likeverdige rammebetingelser som de registrerte nomineringsgruppene, foreslår Kirkerådet å presisere at nominasjonskomiteene skal få sekretariatsbistand fra bispedømmerådet. Ved valget i 2019 ble det lagt til grunn at denne administrative støtten måtte gis av en annen person enn den som var sekretær for valgrådet. Dette er ofte krevende å få til på bispedømmekontorene. Det foreslås derfor å presisere i regelverket at samme person kan være sekretær både for valgråd og nominasjonskomité. Kirkerådet legger til grunn at rollekombinasjonen som sekretær for nominasjonskomiteen og sekretær for valgrådet, ikke i seg selv vil medføre inhabilitet etter forvaltningsloven § 6 annet ledd eller kirkeordningen § 42. Kirkerådet viser i den sammenheng til at hovedregelen i forvaltningsretten er at inhabilitet ikke inntreer ved verv- eller rollekombinasjoner.²

2.1.4 Tillitsutvalg. Forholdet mellom nominasjonskomiteen og Nominasjonskomiteens liste.

Ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet er det etter de gjeldende reglene listetoppen på Nominasjonskomiteens liste som fungerer som listens tillitsvalgte. De fem øverst rangerte kandidatene på Nominasjonskomiteens liste fungerer som tillitsutvalg. Ved valg av menighetsråd skal nominasjonskomiteens leder fungere som listens tillitsvalgte, og nominasjonskomiteens medlemmer fungere som tillitsutvalg, med mindre nominasjonskomiteen bestemmer noe annet.

Det er listeforslagets tillitsvalgte som gjennom forhandlinger med valgmyndighetene skal forsøke å bringe listeforslaget i samsvar med reglene dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglens krav. Det innebærer i praksis at hvis nominasjonskomiteen ikke klarer å levere et listeforslag som innfrir reglens krav om f.eks. ungdomsrepresentasjon, vil det være listetoppen, og ikke

² Se Woxholt (2011) *Forvaltningsloven med kommentarer* (5 utg.) Oslo: Gyldendal Norsk Forlag s. 172–179.

nominasjonskomiteen, som får i oppdrag fra valgmyndighetene å forsøke å finne en ungdom til listeforslaget.

På den ene siden er det argumenter som taler for at det er nominasjonskomiteen som har utarbeidet listen, som også bør være den som forhandler med valgmyndighetene. På den annen side er det argumenter som taler for at det er kandidatene på listen selv som overtar ansvaret etter at listeforslaget er levert fra nominasjonskomiteen. Det bør være tydelig at kandidatene eier listen selv, etter at den er levert fra nominasjonskomiteen. Videre er det slik at nominasjonskomiteen er ferdig med sine møter og sitt arbeid når de ferdigstiller listeforslaget. Kirkerådet legger til grunn at nominasjonskomiteen uansett vil arbeide for å tilfredsstille kravene i valgreglene.

Et alternativ (alternativ 1) vil være å videreføre gjeldende ordning. Her vil den tillitsvalgte og varatillitsvalgte (dvs. listetoppen og nest øverste kandidat) være de som forhandler med valgrådet, men Kirkerådet har lagt til grunn at det er naturlig at de tillitsvalgte benytter resten av tillitsutvalget for å få hjelp. Kirkerådet har antatt at det er tillitsutvalget for listen som bestemmer om listen skal suppleres med et nytt navn dersom en kandidat viser seg å være ikke valgbar og/eller blir fritatt.

Et annet alternativ (alternativ 2) vil være å regelfeste at listetoppen og lederen av nominasjonskomiteen, i felleskap, skal forsøke å bringe listeforslaget i samsvar med reglene, gjennom forhandlinger med valgmyndighetene. Et slikt alternativ vil sikre at listens tillitsvalgte ikke blir alene om ansvaret for å bringe listeforslaget i samsvar med reglene, men vil dele ansvaret med lederen av nominasjonskomiteen. Listetoppen og lederen av nominasjonskomiteen vil kunne konsultere hhv. resten av tillitsutvalget og/eller nominasjonskomiteen ved behov. Kirkerådet antar at det da vil være tillitsutvalget, supplert av lederen av nominasjonskomiteen, som må ta stilling til om listen skal suppleres med et nytt navn.

En kunne ha vurdert om kandidatene på listen selv skulle velge sin tillitsvalgte og sitt tillitsutvalg. Samtidig er det slik at de som står øverst på valglisten, har større sjanse for å bli valgt, og det kan tilsi at det også følger et ekstra ansvar med plasseringen på toppen av listen. Kirkerådet foreslår derfor ingen endringer knyttet til dette.

2.1.5 Økonomisk støtte. Organisering av kommunikasjon m.m. for Nominasjonskomiteens liste

Etter gjeldende regler skal Kirkerådet gi støtte til registrerte nomineringsgrupper i form av intensjonsstøtte og listestøtte. Intensjonsstøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å stille lister ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Listestøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål. Kirkerådet skal også stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nomineringsgrupper.

Kirkemøtet 2021 vedtok å innføre «en årlig støtteordning for registrerte nomineringsgrupper som har medlemmer innvalgt i Kirkemøtet, leke medlemmer i

Kirkemøtet valgt inn fra Nominasjonskomiteens liste, døvemenighetenes representant og samiske representanter valgt inn i bispedømmeråd» (sak KM 18/21). Samtidig vedtok Kirkemøtet at «[o]rdningen med intensjonsstøtte og listestøtte knyttet til valgår opprettholdes» med begrunnelsen at «det vil sikre eventuelt nye grupper muligheter til å stille lister ved kirkevalget» (sak KM 18/21). I tråd med denne forutsetningen fra Kirkemøtet foreslår Kirkerådet å videreføre bestemmelsene om intensjonsstøtte og listestøtte i regelverket. Samtidig ser Kirkerådet behov for å foreta enkelte presiseringer i bestemmelsene om de midlene som skal stilles til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste.

I 2019 ble det lagt til grunn at støtten som ble stilt til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste, skulle fordeles likt til hver kandidat på listen. Kandidatene ble selv enige, seg imellom, om at størstedelen av midlene skulle stilles til disposisjon til nasjonale kommunikasjonstiltak for Nominasjonskomiteens liste.

Hvem som er kandidater på Nominasjonskomiteens liste, vil ikke være klart før listeforslaget er levert innen 31. mars i valgåret. De registrerte nomineringsgruppene har derimot kunnet koordinere seg og planlegge kommunikasjonsopplegg m.m. i god tid i forkant. Det vil ta tid for Nominasjonskomiteens liste å områ seg og for førstekandidatene til eventuelt å komme sammen for å ivareta en nasjonal koordinering og planlegge nettside og kampanje.

I spørsmålet om regulering av Nominasjonskomiteens liste er det to hensyn som står mot hverandre. Det ene er selvstendigheten til Nominasjonskomiteens liste i de ulike bispedømmene, og det andre er å ivareta en hensiktsmessig organisering av arbeidet som gir Nominasjonskomiteens liste like vilkår som de andre listene. Det kan tenkes flere alternativer her. En mulighet er å beholde dagens ordning der støtten i utgangspunktet fordeles mellom de ulike kandidatene. Dette viste seg imidlertid krevende i praksis ved valget i 2019, og det vanskeliggjør felles nasjonale tiltak. Uten felles nasjonal kommunikasjon vil Nominasjonskomiteens liste ha et annet utgangspunkt enn de andre listene til å drive valgkamp.

En annen mulighet er at de tillitsvalgte på Nominasjonskomiteens liste i de ulike bispedømmene får mandat til å fastsette hva listestøtten skal brukes til. De bør da samles til et møte (fysisk eller digitalt) kort tid etter at listeforslagene er levert 31. mars. Der kan de vedta et budsjett som både kan inneholde nasjonale tiltak og en sum som stilles til disposisjon til enkeltmedlemmer på listen. Utfordringen da blir hvordan midlene til nasjonale tiltak i praksis kan bli stilt til disposisjon for Nominasjonskomiteens liste.

Hvis Kirkerådet skal betale fakturaer, for eksempel til et kommunikasjonsbyrå for Nominasjonskomiteens liste som de tillitsvalgte har inngått avtale med, så kan det komme i konflikt med anskaffelsesregelverket og eksisterende rammeavtaler Kirkerådet har for kommunikasjonstjenester.

Hvis Kirkerådet skal kunne utbetale støtten, tilsvarende som til nomineringsgruppene, må det være en enhet med organisasjonsnummer som sier seg

villig til å håndtere midlene, stå ansvarlig for og rapportere på dem.³ Dette kan være en eksisterende enhet eller en som blir opprettet i forbindelse med valget. Det legges til grunn at det vil være mulig å opprette en forening i Enhetsregisteret med dette formålet.

Det er vanskelig å se for seg at Kirkerådet eller bispedømmerådene skal kunne ta en mer aktiv rolle i å legge til rette for kommunikasjonsarbeidet for Nominasjonskomiteens liste uten at det kommer i konflikt med prinsippet om likebehandling. For å sikre et minimum kunne det være aktuelt at Kirkerådet tilbød å stille nettsider til disposisjon for alle listene. Innholdet på siden vil likevel måtte komme fra kandidatene på listen selv.

Det er altså to hovedalternativer her. Forskjellen mellom dem er hva som er standardordningen, enten at støtten går til hver enkelt kandidat eller til de tillitsvalgte i fellesskap.

Alternativ 1 (dagens ordning):

Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nomineringsgrupper. Formålet med støtten er å sette kandidater på Nominasjonskomiteens liste i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål. Kandidatene på Nominasjonskomiteens liste skal kunne få stilt til disposisjon en individuell sum og så få refundert utlegg opp til denne summen. De enkelte kandidater på Nominasjonskomiteens liste kan selv gi beskjed til Kirkerådet dersom de ønsker støtten utbetalt til en enhet med organisasjonsnummer.

Alternativ 2 (de tillitsvalgte for listen fastsetter budsjett, og får en enhet til å håndtere støtten):

Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nomineringsgrupper. Formålet med støtten er å sette Nominasjonskomiteens lister i stand til å informere velgerne om sine lister og kandidater, for eksempel gjennom nasjonale kommunikasjonstiltak. De tillitsvalgte for Nominasjonskomiteens liste fra de ulike bispedømmene kan i fellesskap fastsette et budsjett for disse midlene, med mindre de bestemmer noe annet. De tillitsvalgte kan gi beskjed til Kirkerådet om de ønsker støtten utbetalt til en enhet med organisasjonsnummer eller at en eller flere enkeltpersoner får stilt en sum til disposisjon og få refundert utlegg.

Hvis de foreslåtte nye fristene blir vedtatt (se avsnitt 3.11), vil listeforslag fra nominasjonskomiteen være klart senest 31. mars. Det er en måned tidligere enn ved

---

³ I sak KM 18/21 om støtte til nomineringsgrupper innvalgt i Kirkemøtet, vedtok Kirkemøtet at medlemmene fra Nominasjonskomiteens liste som utgangspunkt «kunne få stilt til disposisjon en individuell sum og så få refundert utlegg opp til denne summen», men at de enkelte medlemmene «selv [kunne] gi beskjed til Kirkerådet dersom de ønsker støtten utbetalt til en enhet med organisasjonsnummer».

valget i 2019. De tillitsvalgte for listene får derfor bedre tid til å komme sammen og legge en plan for felles arbeid. Det foreslås at listetoppene i hvert bispedømme får et tydelig ansvar for nasjonal koordinering for å tilrettelegge for dette arbeidet. Det er viktig at nominasjonskomiteene har informasjon om hvordan dette vil fungere, så de kan opplyse de foreslåtte kandidatene på en god måte om hva de går til, og hva som er forventet av dem.

2.1.6 Om navnet «Nominasjonskomiteens liste»

Ved fastsettelsen av kirkevalgreglene i 2018 ble det stilt spørsmål om hva slags betegnelse valglisten fra nominasjonskomiteen skulle benytte. Kirkerådet uttalte i den sammenheng:

Kirkerådet er av den oppfatning at en nominasjonskomité som har mandat til å fremme en bredt sammensatt liste, gitt at det er en nominasjonskomité, ikke uten videre bør kunne velge et navn som sidestiller listens navn med en nomineringsgruppe sitt navn. Siden det er ulike typer nominasjonsprosesser for en nomineringsgruppe sitt listeforslag og en nominasjonskomité sitt listeforslag, bør det på et eller annet vis fremgå at listene har et noe forskjellig utgangspunkt.

Kirkerådet mente at det ikke måtte gis «inntrykk av at det er en liste som er mer offisiell enn lister fra nomineringsgrupper». Kirkemøtet valgte på den bakgrunn å regelfeste at listen fra nominasjonskomiteen skulle hete *Nominasjonskomiteens liste*.

«Nominasjonskomiteens liste» er en betegnelse som ikke kommuniserer veldig godt i offentligheten, stilt opp mot navnet på andre valglistene. Det fremgår blant annet ikke klart hvem som står bak nominasjonskomiteen, og også andre nomineringsgrupper kan ha hatt en nomineringsprosess med en nominasjonskomité.

Kirkemøtet har i 2021 vedtatt å «videreføre ordningen med *Nominasjonskomiteens liste* og andre lister, med noen justeringer». I Kirkemøtets vedtak blir egennavnet «Nominasjonskomiteens liste» eksplisitt benyttet. Kirkerådet mener navnet på listen fra nominasjonskomiteen fortsatt bør være regelfestet, slik at det ikke utvikler seg ulike navn og betegnelser på slike lister. Fordi Kirkemøtet har valgt å videreføre den gjeldende ordningen, og fordi det er et prinsipp om at det ikke bør gjøres flere endringer i regelverket enn nødvendig, foreslår Kirkerådet å videreføre betegnelsen «Nominasjonskomiteens liste».

2.1.7 Høringsspørsmål justert modell for listevalg ved valg leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Støtter du/dere forslaget om at valg av nominasjonskomité kan skje i digitalt møte?
Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Støtter du/dere forslaget om å regelfeste at menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet utfordres til å innhente forslag til kandidater til både Nominasjonskomiteens liste og nomineringsgruppens valglistene?
Ja / Nei / / Jeg/vi mener at menighetsrådene bare skal foreslå kandidater til Nominasjonskomiteens liste / Vet ikke / Ingen mening.

Hvilket alternativ støtter du/dere til for regulering av tillitsvalgt for Nominasjonskomiteens liste?
Alternativ 1 / Alternativ 2 / Ingen av dem / Vet ikke / Ingen mening.

Støtter du/dere forslaget om å presisere at Nominasjonskomiteen fastsetter spørsmål som forelegges kandidatene om kandidatens syn på aktuelle kirkelige spørsmål, men at Nominasjonskomiteens listes tillitsvalgte har ansvar for eventuell publisering av disse svarene? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Hvilket alternativ støtter du/dere til reguleringen av den økonomiske støtten til Nominasjonskomiteens liste? Alternativ 1 / Alternativ 2 / Annen løsning / Vet ikke / Ingen mening. Merknadsfelt.

Har du/dere merknader til organiseringen av Nominasjonskomiteens liste ved valg leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet? Kom gjerne med konkrete forslag.

2.2 Forhåndsstemmegivning

2.2.1 Bakgrunn og Kirkemøtets føringer

Ordinær forhåndsstemmegivning på papir kan foregå i tiden fra 10. august og frem til og med siste fredag før valgdagen. Dette er samme periode som forhåndsstemmingen ved kommune- og fylkestingsvalget. Etter dagens regler må forhåndsstemming i annet sokn enn der man har stemmerett gjøres før 1. september. Minstekravet til tid og sted for forhåndsstemming etter dagens regler er minst ett kirkekontor i fellesrådsområdet i ordinær åpningstid. Det er valgstyret (menighetsrådet) som har ansvar for å fastsette og kunngjøre tid og sted for forhåndsstemmegivning. Videre er det et krav til at det skal være to stemmemottakere til stede.

Ved kommunevalg blir stadig større andel av stemmene avgitt på forhånd, og i 2019 var det 51 prosent som stemte på forhånd. Ved Stortingsvalget i 2021 var det 58 prosent av velgerne som avga forhåndsstemme.

Den norske kirke har ikke mulighet til å ha forhåndsstemming samtidig med og i umiddelbar nærhet til forhåndsstemmegivningen ved offentlige valg. Det er derfor vedtatt en ordning med digital forhåndsstemmegivning fra 10. august til og med onsdagen før valgdagen. Denne ordningen skal supplere den ordinære forhåndsstemmegivningen på papir og stemmegivningen på valgdagen.

I saken om overordnede problemstillinger ved endringer av kirkevalgreglene til Kirkemøtet i 2021, behandlet Kirkemøtet spørsmål om forhåndsstemmegiving. I den forbindelse ble det vist til at selv om det legges opp til forhåndsstemming digitalt er det viktig å ha et tilbud om fysisk forhåndsstemming. I den forutgående høringen ble det drøftet hvordan dette kunne gjøres. 43 prosent av høringsinstansene støttet at Kirkemøtet burde fastsette felles nasjonale tidspunkt for forhåndsstemming, 31 prosent ønsket å videreføre dagens ordning, og 11 prosent ønsket å fastsette et minstekrav til åpningstid per uke per sokn. Kirkemøtekomiteen uttalte:

Komiteen ser det som viktig å legge til rette for forhåndsstemmegiving. Det er en økende andel forhåndsstemmer ved offentlige valg, og komiteen mener kirken må legge til rette for at velgerne enkelt og effektivt kan avgi sin stemme. Den vedtatte ordningen om digitale forhåndsvalg vil være viktig bidrag til dette. Formålet med vedtakspunktet er å fastsette et prinsipp om at det skal være nasjonale tidspunkt for fysisk forhåndsstemmegiving, slik at det kan kommuniseres tydelig ut til velgerne at de kan avgi stemme over hele landet på slike tidspunkt. Komiteen understreker videre at forslaget gir rom for at den øvrige gjennomføringen av den fysiske forhåndsstemmegivingen skal fastsettes lokalt. Komiteen vil presisere at forhåndsstemmegivingen må skje på steder som er godt tilgjengelig for allmennheten. Dette er lagt til som en presisering i punkt 6 i forslag til vedtak.

Kirkemøtet 2021 vedtok følgende:

Det må bli lettere å avgi forhåndsstemme. Hvert fellesråds- /prostiområde må fastsette et minimum antall timer for forhåndsstemmegiving. Det regelfestet også nasjonale tidspunkt for forhåndsstemmegiving, fortrinnsvis utenfor vanlig åpningstid og på allment tilgjengelig sted. Det bør som et minimum gjennomføres forhåndsstemmegiving på institusjoner som ligger i soknet og på minst ett arrangement rettet mot unge. Det skal også være forhåndsstemmegiving etter en gudstjeneste minst en søndag i forhåndsstemmeperioden.

2.2.2 Struktur for kapitlet om forhåndsstemmegivingen

Kirkerådet foreslår å gjøre en del endringer i strukturen i kapitlet om forhåndsstemmegiving i kirkevalgreglene for å forenkle og gjøre kapitlet mer pedagogisk. Herunder foreslås det å fastsette en egen formålsparagraf for kapitlet om forhåndsstemmegiving:

§ 9-1. Kapitlets formål

Formålet med bestemmelsene om forhåndsstemmegiving er å legge til rette for at flest mulig velgere får avgitt stemme ved valg av menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Videre foreslår Kirkerådet å lage en egen paragraf om perioden for ordinær forhåndsstemmegivning på papir, som innholdsmessig viderefører bestemmelser som også gjelder i dag:

§ 9-2. Perioden for ordinær forhåndsstemmegivning på papir

(1) Velgere som ønsker det, kan avgi ordinær forhåndsstemme på papir fra 10. august frem til fredagen før valgdagen innenfor de fastsatte åpningstider. Velgere som midlertidig oppholder seg i et annet sokn enn der de er manntallsført, kan avgi forhåndsstemme på papir frem til 1. september i valgåret i det soknet de midlertidig oppholder seg.

(2) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi forhåndsstemme på et tidspunkt som gjør at forhåndsstemmegivningen kommer inn til valgstyret innen valgdagen.

Forslaget medfører ikke innholdsmessige endringer.

Den digitale forhåndsstemmingen er regulert i særskilte regler for digital forhåndsstemming. Det foreslås å presisere i enkelte paragrafer i kirkevalgreglene at de gjelder den fysiske forhåndsstemmingen på papir. Dette gjøres for å tydeliggjøre hvilke regler som gjelder for hva.

2.2.3 Tid og sted for forhåndsstemmegivningen

Kirkerådet foreslår å samle bestemmelser om tid og sted for ordinær forhåndsstemmegivning på papir i én paragraf, § 9-3. Forslaget til ny § 9-3 inneholder fire ulike bestemmelser om tid og sted for ordinær forhåndsstemmegiving på papir. Dette kommer i tillegg til den digitale forhåndsstemmingen. Det er tre skalbestemmelser i første, andre og tredje ledd, og en bør-bestemmelse i fjerde ledd. Sjette ledd åpner for at valgstyrene kan søke dispensasjon fra kravene til tid og sted for forhåndsstemmingen, hvis valg gjennomføringen ikke kan gjennomføres uten uforholdsmessige vanskeligheter. Dette er en ny bestemmelse. Fristen for dette er satt til 15. mai. Dette er samme frist som for tilsvarende mulighet til å søke dispensasjon fra reglene om tid og sted på valgdagen.

§ 9-3 femte ledd åpner for at valgstyrene innenfor et fellesrådsområde kan gå sammen om felles forhåndsstemming. Det betyr at kravene til tid og sted kan oppfylles ved at valgstyrene samarbeider om et felles forhåndsstemmested. Det oppfordres til at man likevel gjennomfører forhåndsstemming i hvert enkelt sokn, særlig der det er lange avstander. Der det er flere prosti i ett fellesrådsområde, foreslås det å fastsette at det ikke er tilstrekkelig med felles forhåndsstemming ett sted i kommunen. I stedet foreslås det at valgstyrene innenfor et prosti kan gå sammen om felles forhåndsstemming, slik at man sikrer at det blir mulig å avgi forhåndsstemme minst i hvert prosti i slike kommuner.

Den tidligere regelen om at det skal være forhåndsstemming på et kirkekontor i ordinær åpningstid er ikke foreslått videreført.

Felles nasjonalt tidspunkt for forhåndsstemmegiving

Kirkemøtet har bestemt at det skal regelfestes nasjonale tidspunkt for forhåndsstemmegiving, fortrinnsvis utenfor vanlig åpningstid og på allment tilgjengelig sted. Begrunnelsen er at det vil være lett å kommunisere til velgerne.

Kirkerådet har vurdert om det bør fastsettes ett eller flere nasjonale tidspunkt for forhåndsstemmegiving. Omfanget av et regelfestet nasjonalt tidspunkt for forhåndsstemmegiving, bør etter Kirkerådets syn ikke være for omfattende. Det vil pålegge ekstra plikter ved gjennomføringen av forhåndsvalget, og den digitale forhåndsstemmegivingen vil allerede sikre at forhåndsstemmegivingen er mer tilgjengelig enn tidligere. Kirkerådet foreslår derfor ett nasjonalt tidspunkt i forslaget § 9-3 første ledd:

Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegiving den siste torsdagen i august i valgåret i tidsrommet 15:00 til 20:00.

Begrunnelsen for å velge en torsdag er at torsdag er den beste forhåndsstemmedagen. Ved Stortingsvalget i 2021 var torsdag den beste forhåndsstemmedagen tre av fem uker⁴. Den første uken var onsdag marginalt bedre og den siste uken var fredagen (som var siste forhåndsstemmedag) noe bedre. Det er likevel et klart mønster at torsdagen er en dag mange forhåndsstemmer.

Det felles tidspunktet for forhåndsstemmegiving bør være innen 1. september, fordi det er siste frist for å avgi forhåndsstemme i et annet sokn enn der man er manntallsført. Da kan for eksempel studenter, som oppholder seg andre steder enn der de er manntallsført, også benytte det felles tidspunktet for forhåndsstemming. Et tidspunkt etter 1. september vil være vanskelig å kommunisere om, fordi det vil være begrensinger på hvem som kan benytte seg av forhåndsstemmingen.

Datoen bør også være etter skolestart, og det er ønskelig å unngå den uken skolen starter. Siden skoler starter på ulike tidspunkt, er den mest naturlige datoen å velge den siste torsdagen i august. Ved valget i 2023 vil dette være torsdag 31. august.

Klokkeslettet for felles forhåndsstemmegiving er foreslått til mellom 15 og 20 slik at man kan rekke det på vei hjem fra jobb eller på vei til eller fra aktiviteter. Siden det er krav om minst to stemmemottakere til stede, innebærer det at plikten til å avholde slik forhåndsstemmegiving vil utgjøre ti timers arbeid for valgstyret eller de avgjort utpeker til å gjennomføre oppgaven.

Forhåndsstemmegiving i forbindelse med en gudstjeneste

Kirkerådet foreslår at § 9-3 annet ledd skal lyde:

---

⁴ <https://www.valg.no/om-valg/valgene-i-norge/valgdata-og-historikk/forhandstemmegiving/mottatte-forhandsstemmer-2021/>

Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegivning etter en gudstjeneste minst én søndag i perioden for forhåndsstemmegivningen.

Dette er en innskjerping av dagens paragraf som sier at «Det kan legges til rette for forhåndsstemmegivning i tilknytning til gudstjenester.» Dette er i tråd med Kirkemøtets vedtak. Forslaget innebærer at valgstyrene også får en plikt til å legge til rette for at gudstjenestedeltakere ved i hvert fall én gudstjeneste i perioden, får avgitt forhåndsstemme.

Annen forhåndsstemmegiving

Kirkerådet foreslår at § 9-3 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegiving minst to timer i uken, ut over tidspunktene fastsatt i første og annet ledd.

Det bør også legges til rette for at forhåndsstemmegiving på de institusjoner som geografisk hører til det enkelte sokn og i tilknytning til minst ett arrangement for unge.

Forslaget til § 9-3 tredje ledd følger opp Kirkerådets vedtak om at hvert fellesråds-/prostiområde må fastsette et minimum antall timer for forhåndsstemmegiving. Fordi det er valgstyrene som er ansvarlig for forhåndsstemmingen er det foreslått at ansvaret legges på dem, men valgstyrene bestemmer hvem som skal utføre oppgaven. Forslag til § 9-3 femte ledd åpner for at valgstyrene i et fellesrådsområde kan samarbeide om å ivareta kravet. Siden det er krav om minst to stemmemottakere til stede, innebærer det at plikten til å avholde slik forhåndsstemmegiving vil utgjøre 16 timers arbeid i løpet av de fire ukene forhåndsstemmingen pågår for valgstyret eller de valgstyret utpeker til å gjennomføre oppgaven.

§ 9-3 fjerde ledd sier at det bør legges til rette for forhåndsstemming på institusjoner og i tilknytning til arrangement for unge. Mange som bor på institusjon har vanskelig for å komme seg til valglokalene. Det vil også være mange på institusjoner som ikke er digitale. Når det gjelder ungdom er de en viktig gruppe å nå fordi de som er under 18 år ikke har stemmerett ved kommunevalget og derfor kanskje ikke er bevisste på at de har stemmerett ved kirkevalget. En del ungdommer vil heller ikke ha tilgang til Bank-ID for å kunne stemme digitalt. Hvis det er arrangementer eller steder som samler mange unge i menigheten kan det derfor være fint å gi mulighet til forhåndsstemming i forbindelse med dette. Denne bestemmelsen er videreføring av dagens regler.

Tilgjengelighet

Etter gjeldende regler skal forhåndsstemmegivningen foregå i egnet og tilgjengelig lokale. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger. Kirkemøtet uttalte at forhåndsstemmegivningen fortrinnsvis bør være på «allment tilgjengelig sted».

Komiteen presiserte «at forhåndsstemmegivingen må skje på steder som er godt tilgjengelig for allmennheten». Kirkerådet foreslår i tråd med dette å presisere i reglene at det skal foregå i «allment tilgjengelig lokale». Det vil være opp til valgstyret lokalt å ta stiling til hva slags lokaler som vil være egnet og allment tilgjengelig i henhold til reglene.

Videre foreslår Kirkerådet å videreføre dagens bestemmelse om at velgere som på grunn av sykdom eller uførhet ikke kan avgi stemme, kan avgi forhåndsstemme etter søknad til valgstyret, dersom valgstyret legger til rette for det.

2.2.3 Høringsspørsmål forhåndsstemmegiving

Støtter du/dere forslaget om felles nasjonale tidspunkt for forhåndsstemming? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Støtter du/dere forslaget om at valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegiving etter en gudstjeneste minst én søndag i perioden for forhåndsstemmegivingen.? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Støtter du/dere forslaget om at valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegiving minst to timer i uken? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Har du/dere merknader til reglene om forhåndsstemmegiving?

2.3 Oppfølging av andre vedtak fra Kirkemøtet 2021

2.3.1 Supplerende nominasjon av kandidater til menighetsråd

Hvis det bare er levert et listeforslag fra nominasjonskomiteen til menighetsrådet og den har for få kandidater (færre enn de som skal velges til medlem og vara) skal det åpnes for supplerende nominasjon innen en ny frist. Hvis listen har akkurat nok kandidater blir det derimot ikke åpnet for supplerende nominasjon. Kirkerådet foreslo i høringen om overordnede problemstillinger høsten 2020 å åpne for supplerende nominasjon uansett hvor mange kandidater det er på nominasjonskomiteens liste. Forslaget fikk bred støtte i høringen, og Kirkemøtet 2021 vedtok følgende:

Det skal være mulig å supplere kandidater ved valg til menighetsråd uansett hvor mange kandidater det er på Nominasjonskomiteens liste. Muligheten til å stille selvstendige lister ved menighetsrådsvalget videreføres.

I tråd med dette, foreslår Kirkerådet følgende ny § 8-1 første ledd:

Dersom nominasjonskomiteen ved valg av menighetsråd ikke lykkes med å fremskaffe et tilstrekkelig antall kandidater innen listefristen, kan valgstyret godkjenne en liste med færre kandidater enn angitt i § 7-2 første ledd. *Dersom det ved valg av menighetsråd bare er godkjent listeforslag fra*

nominasjonskomiteen, skal det åpnes for supplerende nominasjon. Dette kunngjøres innen 5. mai i valgåret, med frist til kl. 12 den 15. mai i valgåret. For supplerende nominasjon ved valg av menighetsråd gjelder følgende:

- a. Et forslag til kandidat fremmet ved supplerende nominasjon skal *være underskrevet* av fem stemmeberettigede forslagsstillere.
- b. For øvrig gjelder § 7-4 tilsvarende for forslag om supplerende nominasjon.

2.3.2 Kommunikasjon om lister og kandidater ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Saken om overordnede problemstillinger tok opp spørsmålet om kommunikasjon om lister og kandidater ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Ved valget i 2019 var det en del uklarheter om dette spørsmålet, og det kom mange henvendelser fra velgere om for lite informasjon om listene og kandidatene. Saksdokumentet pekte på noen ulike modeller, der hovedforskjellen var om valgrådets presentasjon av lister og kandidater skulle inneholde informasjon om den enkelte kandidat ut over CV-opplysninger. Dette kan for eksempel være kandidatens syn på aktuelle kirkelige spørsmål eller hva kandidaten vil jobbe for hvis han eller hun blir valgt.

Kirkemøtekomiteen som behandlet saken i 2021 uttalte følgende.

Komiteen foreslår å innlede vedtaks punkt 3 med å presisere at listene selv er hovedansvarlig for informasjon om sitt program og sine kandidater. Dette er i tråd med forståelsen Kirkerådet har lagt til grunn i sin saksorientering, men komiteen mener dette bør fremgå av vedtaket. Valgrådet utarbeider en presentasjon av de enkelte listene i samarbeid med listene. Valgrådet utarbeider også informasjon om den enkelte kandidat i form av CV-opplysninger. Til forskjell fra Kirkerådets forslag til vedtak, mener komiteen at det ikke er valgrådet som skal utarbeide ytterligere informasjon om den enkelte kandidats standpunkter.

Kirkemøtet 2021 vedtok følgende:

Hver liste er selv hovedansvarlig for informasjon om sitt program og sine kandidater. For valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og til Kirkemøtet utarbeider valgrådet en presentasjon av de enkelte listene. Dette gjøres i samarbeid med listene. Det utarbeides også informasjon om den enkelte kandidat.

Det fremgår av dette at valgrådets presentasjon av lister og kandidater bare skal inneholde CV-opplysninger om den enkelte kandidat. Det foreslår å ta inn en paragraf i kirkevalreglene som fastsetter hva valgrådets presentasjon skal inneholde.

§ 7-8 Valgpresentasjon ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) *Hver liste er selv hovedansvarlig for informasjon om sin liste og sine kandidater.*
- (2) *Valgrådet utarbeider en felles presentasjon av kandidatene og listen(e). Presentasjonen av kandidatene skal inneholde de opplysninger som finnes på valglisten, jf. kirkevalgreglene § 7-1 tredje ledd bokstav c, opplysninger om utdanning, yrke og verv i offentlig, kirkelig og organisasjonsmessig sammenheng. Kandidatene presenteres også med bilde. Valgrådet skal også se til at tillitsvalgt for hver liste får mulighet til å gi en kort presentasjon av listen som tas inn i den felles presentasjonen.*

Dette er en mindre justering av det som ble fastsatt i forskrift om utfyllende regler til regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) ved valget i 2019, som bygger på den føringen Kirkemøtet vedtok i 2021. I tillegg er det som nevnt i avsnitt 2.1.3 foreslått en endring i bestemmelsen om nominasjonskomiteens arbeid i § 6-2 (3).

Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der en setter opp et listeforslag. Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Nominasjonskomiteen fastsetter i den forbindelse spørsmål som forelegges kandidatene om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Nominasjonskomiteen skal ikke publisere kandidatenes svar på disse spørsmålene, men gjøre dem tilgjengelige for Nominasjonskomiteens listes tillitsvalgte til bruk i listens kommunikasjon. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listeforslaget.

Det at nominasjonskomiteen skulle fastsette spørsmål som forelegges kandidatene var også regulert i utfyllende bestemmelser ved valget i 2019. Det foreslås å presisere at det er Nominasjonskomiteens liste selv som har ansvar for eventuelt publisering av svar på disse spørsmålene. Det følger av at det er listene som er hovedansvarlige for informasjon om sin liste og sine kandidater. Se avsnitt 2.1a.5 for nærmere diskusjon av organisering av kommunikasjonsarbeidet for Nominasjonskomiteens liste.

De foreslåtte paragrafene innebærer at valgrådet og Kirkerådet ikke kan publisere informasjon om lister og kandidater ut over det som er fastsatt i forslag til § 7-8, dvs. CV-opplysninger om kandidatene og en kort tekst om hver liste. Dette er likevel ikke til hinder for at valgrådet kan legge til rette for arrangement der alle listene får lik mulighet til å presentere seg.

Videre foreslås det å fastsette i § 7-4 at opplysninger til valgrådets presentasjon etter § 7-8 annet ledd, skal sendes som vedlegg til listeforslaget til valgrådet. Dette vil lette valgrådets arbeid med å utarbeide en presentasjon. På den annen side vil det gi de som fremmer listeforslaget en tidligere frist for når de må bidra med slike opplysninger, enn det har vært tidligere.

2.3.3 Andre vedtak fra Kirkemøtet

Kirkemøtet gjorde også prinsippvedtak om å videreføre enkelte bestemmelser i kirkevalgreglene. Siden Kirkemøtet allerede har tatt stilling til spørsmålene på bakgrunn av en forutgående høring, og det er snakk om å videreføre gjeldende bestemmelser, behandles ikke disse spørsmålene på nytt i denne høringen.

2.3.4 Høringsspørsmål oppfølging av andre vedtak fra Kirkemøtet

Støtter du/dere forslaget til endring i bestemmelsen om supplerende nominasjon ved valg av menighetsråd? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

Støtter du/dere forslaget til paragraf om valgpresentasjon ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Har du/dere merknader til dette spørsmålet?

3 Andre endringer i kirkevalgreglene

I det følgende gjøres det rede for forslag til endringer i øvrige deler av kirkevalgreglene. Temaene er behandlet kronologisk ut fra regelverkets oppbygning.

3.1 Stemmerett, manntall, fritak

Oppfølging av tilkjenning av medlemskap

Kirkemøtet 2021 vedtok regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket, eller er norske borgere bosatt i utlandet. Biskopen vil etter dette regelverket kunne bestemme at en person som ikke er bosatt i riket, men som oppholder seg her, kan bli medlem av Den norske kirke samt at en person som ikke er norsk statsborger, og som er bosatt i utlandet, kan bli medlem av Den norske kirke. På grunn av et behov for å avklare noen administrative konsekvenser i forbindelse med regelverket er bestemmelsene ennå ikke satt i kraft.

Det er fastsatt en bestemmelse om at velgeren må være innført i manntallet i soknet på valgdagen for å utøve stemmeretten. Et medlem som er tilkjent medlemskap etter disse reglene, vil av tekniske grunner ikke inngå i manntallet til soknet. Det foreslås derfor et tillegg som presiserer følgende:

Et medlem som er tilkjent medlemskap etter regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet, kan utøve stemmeretten på grunnlag av særskilt dokumentasjon fra Kirkerådet.

Tilsvarende er det nødvendig å presisere i § 11-1 at en forhåndsstemmegivning skal godkjennes dersom «velgeren er innført i manntallet i soknet *eller har særskilt dokumentasjon om tilkjent medlemskap etter regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet*». Fordi det ikke foreslås å åpne for at norske statsborgere bosatt i utlandet kan få stemmerett må det også vurderes om de som er tilkjent medlemskap etter *regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet* skal ha stemmerett hvis de ikke oppholder seg i Norge.

Manntall

Kirkerådet foreslår i hovedsak å videreføre bestemmelsen om ansvar for å opprette og oppdatere manntall, men med en presisering av at oppdatering av manntallet etter 30. juni kan skje ved utmelding og ved overført tilknytning etter kirkeordningen § 6 annet ledd.

I kirkevalgreglene er det i dag en bestemmelse som slår fast at reglens bestemmelser ved valg av menighetsråd benyttes av kategorialmenigheter (døvemenighetene og Saemien Åålmege) så langt de passer, med mindre annet er særskilt bestemt. Kirkerådet ser behov for å regulere nærmere ansvar for manntall m.m. for kategorialmenighetene, og foreslår å ta inn en bestemmelse om dette i bestemmelsen om kategorialmenigheter. Se forslag til § 14-5 annet og tredje ledd.

Kontroll av manntallsopplysninger

Etter dagens regler kan den enkelte person i perioden fra senest 10. august og frem til 1. september få anledning til å gjøre seg kjent med opplysninger i utkastet til soknets manntall om seg selv eller en annen person som en har fått fullmakt fra. Den aktuelle paragrafen har den misvisende overskriften «Utlegging av manntallet til ettersyn» - manntallet som helhet blir ikke lagt ut til ettersyn.

Under paragrafoverskriften «Kontroll av manntallsopplysninger», foreslår Kirkerådet å justere denne bestemmelsen for å tydeliggjøre at den enkelte person vil få anledning til å gjøre seg kjent med opplysninger om seg selv i soknets manntall, herunder hvilke valg vedkommende har stemmerett i. Se forslag til § 2-6.

Rett til fritak fra valg

Etter kirkeordningen § 9 tredje ledd er stemmeberettigede medlemmer pliktige til å ta imot valg, med mindre de er fritatt. Kirkeordningen § 9 fjerde ledd regulerer rett til fritak fra valg. Tilsvarende gjelder også for valg av bispedømmerådet og Kirkemøtet i henhold til kirkeordningen § 24 tredje ledd. Selv om dette spørsmålet er regulert i kirkeordningen, legger Kirkerådet til grunn at det kan være nyttig å gjenta dette i kirkevalgreglene av pedagogiske hensyn.

Etter kirkeordningen er det menighetsrådet og bispedømmerådet som har i oppgave å fastsette en frist. Kirkerådet antar at det kan skje i praksis at det aktuelle rådet ikke

har fastsatt en slik frist. For å sikre forutberegnelighet både for potensielle kandidater og valgmyndighetene, foreslås det å fastsette at «menighetsrådets eller bispedømmerrådets frist må senest være 15. april i valgåret». Hvis rådet ikke har fastsatt en annen frist, legger Kirkerådet da til grunn at retten til å strykes fra listeforslaget, tapes etter dette tidspunktet.

Kirkerådet foreslår derfor følgende bestemmelser i § 3-3:

§ 3-3. Rett til å kreve fritak fra valg

(1) Rett til å kreve seg fritatt for valg har den som avgir skriftlig erklæring om at vedkommende ikke ønsker å stille til valg på den aktuelle valglisten.

(2) Slik erklæring må settes frem innen den frist menighetsrådet eller bispedømmerrådet setter, ellers tapes retten til å strykes fra listeforslaget. Menighetsrådets eller bispedømmerrådets frist må senest være 15. april i valgåret. Den som unnlater å kreve seg fritatt fra å stå på liste, kan ikke nekte å motta valg.

3.2 Valgorganene

Kirkevalgreglene har et eget kapittel om valgorganene. Kirkerådet foreslår i hovedsak å videreføre de gjeldende bestemmelsene om valgorganene, men det er likevel behov for noen presiseringer.

Det er menighetsrådet som utgjør valgstyret i hvert sokn. For at velgerne skal kunne få fullstendig informasjon om hvor valglokalene er, er det nødvendig at valgstyret rapporterer opplysninger om tid og sted for forhåndsvalget og valglokalenes navn, adresse og åpningstid på valgdagene. Kirkerådet vil da kunne sikre at informasjonen f.eks. kommer med på valgkortet og kirkevalgets nettsider. Det er allerede praksis for at valgstyrene må rapportere dette. Kirkerådet foreslår derfor å presisere at valgstyret har dette ansvaret ved å ta inn en bestemmelse i valgreglene som slår fast at

Valgstyret plikter, på den måte Kirkerådet fastsetter og innen 1. juni, å opplyse om følgende:

- a) tid og sted for forhåndsvalg.*
- b) valglokalenes navn, adresse og åpningstid på valgdagen(e).*
- c) godkjente valglister og kandidatene på disse.*

Kirkerådet legger opp til at dette enkelt vil kunne gjøres gjennom valgmodulen som ved tidligere valg.

Hvis stemmegivningen foregår på flere steder i soknet, skal valgstyret oppnevne et stemmestyre som skal administrere stemmegivningen på hvert sted. Stemmestyret må etter gjeldende regler ha stemmerett ved valget, dvs. ved det aktuelle menighetsrådsvalget. Kirkerådet anbefaler at dette forenkles. I stedet for at stemmestyrets medlemmer må ha stemmerett ved valget, anbefales det å fastsette at stemmestyrets medlemmer kun trenger å være medlem av Den norske kirke.

I de fleste kommuner vil kommunens stemmekretser kunne omfatte flere enn ett sokn. Kommunens stemmekretser skal følges, noe som innebærer at der disse ikke samsvarer med soknegrensene, vil det være behov for at valgstyrene i de berørte sokn inngår samarbeid om avviklingen av valget i en stemmekrets. Kirkerådet foreslår å presisere i reglene § 4-2 at der det er felles stemmested for flere sokn, oppnevner de berørte valgstyrene i felleskap et felles stemmestyre for det felles stemmestedet. Se mer om dette i avsnitt 3.6.

Kirkerådet foreslår ellers å ta inn en bestemmelse som beskriver internettvalgstyrets ansvar i kirkevalgreglene: Internettvalgstyret skal påse at internettstemmegivningen og opptelling av internettstemmene ved kirkelige valg som gjennomføres digitalt, skjer i henhold til regelverket. Internettvalgstyret er et valgorgan som bør nevnes i sammenheng med de andre valgorganene i kirkevalgreglenes kapittel 4.

3.3 Stemmesedler

Etter de gjeldende reglene er det bispedømmerådet som ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet sørger for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglister i bispedømmet. Ved gjennomføringen av kirkevalget i 2019, ble det klart at en felles anskaffelsesprosess ville være forenklende sammenlignet med at hvert bispedømmeråd skulle gjennomføre hver sin prosess. Bispedømmerådene overlot derfor i praksis ansvaret for prosessen med trykking av stemmesedler til Kirkerådet. Kirkerådet foreslår av den grunn at det fastsettes at det er Kirkerådet som sørger for at det blir trykt opp stemmesedler til valget av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Samtidig foreslår Kirkerådet å presisere et krav om også å trykke blanke stemmesedler til valgene i bestemmelsene om trykking av stemmesedler. Se forslaget til § 7-9 annet ledd.

3.4 Presentasjon av lister og kandidater til menighetsrådsvalg

I evalueringen fra kirkevalget 2019 ble det vist til at det var mangel på informasjon om hva kandidatene til menighetsrådsvalget står for. Valgstyret utarbeider allerede i dag en presentasjon av kandidatene på grunnlag av det som finnes på valglisten. I tillegg er det mange valgstyret som presenterer kandidatene med opplysninger om utdanning, yrke, verv i kirkelig, offentlig og organisasjonsmessig sammenheng, satsningsområder og bilde. For å tydeliggjøre valgstyrets ansvar for informasjon om kandidatene til menighetsrådsvalg, foreslår Kirkerådet å ta med følgende bestemmelse i en ny § 8-3:

§ 8-3. Valgpresentasjon ved valg av menighetsråd

Valgstyret utarbeider en presentasjon av kandidatene og listen(e). Presentasjonen av kandidatene skal inneholde de opplysninger som finnes på valglisten, jf. kirkevalgreglene § 7-1 tredje ledd bokstav c. Presentasjonen bør også inneholde opplysninger om utdanning, yrke, verv i kirkelig, offentlig og organisasjonsmessig sammenheng, satsningsområder og bilde.

Ut over de opplysningen som skal inngå i presentasjonen som finnes på valglisten, foreslås det å presisere at de andre opplysningene *bør* inkluderes i presentasjonen. Spørsmålet om hvor mye arbeid valgstyret legger ned for å presentere kandidatene, vil i stor grad variere ut fra størrelse på soknet og andre ressurser. Forslaget gir en tydelig retningslinje om at valgstyrene bør komme med en utfyllende presentasjon, men at det vil være opp til lokale forhold å avgjøre hvordan presentasjonen ellers utformes.

3.5 Rett til assistanse ved stemmegivning

Den offentlige valgloven ble vedtatt endret i 2021 med endring i bestemmelser om retten til assistanse ved både forhåndsstemmegivning og stemmegivning på valgting. Endringen innebærer at en velger som på grunn av psykisk eller fysisk funksjonsnedsetting ikke kan stemme alene, selv kan peke ut en hjelper som skal assistere vedkommende uten at en valgfunksjonær er til stede i valgavlukket. Disse velgerne kan få assistanse fra en valgfunksjonær dersom de ønsker det.⁵ Forslaget fikk i den offentlige, forutgående høringen støtte fra bl.a. Funksjonshemmedes fellesorganisasjon og Unge funksjonshemmede.

De kirkelige valgreglene har fulgt valgloven på dette punkt. Kirkerådet anbefaler at de kirkelige valgreglene fortsatt bør følge valglovens bestemmelser, og fremmer derfor forslag om endringer som tilsvarer valglovens regulering av spørsmålet, jf. forslaget til §§ 9-5 sjette ledd og 10-4 femte ledd.

3.6 Organisering av stemmegivningen på valgtinget

Kirkemøtet har bestemt at de kirkelige valgene fortsatt skal skje samtidig med og i umiddelbar nærhet til offentlige valg. En konsekvens av dette er at kommunens stemmekretser skal følges. En stemmekrets er en geografisk del av kommunen. Hver stemmekrets har ett stemmested der man gjennomfører valg med den delen av manntallet som inneholder de stemmeberettigede i stemmekretsen. Mange steder er det ikke samsvar mellom kommunens stemmekretser og soknegrensene. Der det ikke er samsvar, heter det i dag at valgstyrene i de berørte sokn kan inngå samarbeid om avviklingen av valget i en stemmekrets.

Kirkerådet erfarer at det er noe uklarhet om hvordan dette skal praktiseres. Hver stemmekrets har ett stemmested. Er det et sokn som dekker flere kommunale stemmekretser, plikter valgstyret derfor å avholde valg på hvert av disse stemmestedene, men det kan inngå samarbeid med andre berørte sokn. Kirkerådet foreslår noen endringer for å tydeliggjøre dette (endringer i kursiv) samt å presisere at dette er noe de *skal*. For hvert stemmested skal det være ett kirkelig valglokale, og valgstyrene må derfor samarbeide for å finne ut hvor dette skal være, samt organisere det praktiske rundt valglokalet.

⁵ Nærmere begrunnelse finnes i Prop. 67 L (2020-2021).

Kommunens stemmekretser skal følges. Der disse ikke samsvarer med soknegrensene, *skal* valgstyrene i de berørte sokn inngå samarbeid om avviklingen av valget i en stemmekrets. *Hver stemmekrets har ett stemmested.* På hvert stemmested foregår stemmegivningen for *den delen* av manntallet som *inneholder velgerne som hører til stemmekretsen.*

Ved kirkevalget i 2019 ble det åpnet for at valgstyrene i et fellesrådsområde i felleskap kan bestemme at det skal bli adgang for velgerne å avgi stemme i alle soknene innenfor fellesrådsområdet, enten for begge kirkelige valg eller kun valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dersom et flertall av valgstyrene i fellesrådsområdet går inn for slik tilrettelegging, skal alle valgstyrene i fellesrådsområdet tilrettelegge for dette. Velgere som avgir stemme i et sokn de ikke er manntallsført i, avgir stemme i stemmesedelkonvolutt etter prosedyren for forhåndsstemmegivning i dagens § 9-4, ny § 9-5. Valgstyret plikter i så tilfelle å sørge for at omslagskonvoluttene blir overlevert til soknet der velgeren er manntallsført.

Mange kommuner har ordninger som gjør at velgerne kan stemme hvor som helst i kommunen. Da kan det være ønskelig at kirkevalget også har mulighet til dette. Men ved kirkevalget er det ikke elektronisk manntall på valgdagen, og det skaper en del praktiske utfordringer hvis velgerne kan stemme hvor som helst i kommunen. Alle stemmegivninger fra velgere som ikke står i manntallet på det aktuelle stemmestedet må tas imot i omslagskonvolutt og senere prøves mot det fysiske manntallet der vedkommende er registrert. Hvis dette ikke blir gjort får man ikke kontrollert at velgeren har stemmerett og ikke har stemt tidligere. Det blir heller ikke riktig forhold mellom kryss i manntall og mottatte stemmesedler, hverken i det soknet som mottar stemmen eller det soknet velgeren tilhører.

Det er uklart om paragrafen om felles stemmemottak ble brukt ved valget i 2019. Det har kommet rapporter om at det noen steder ble gjennomført felles stemmemottak for hele fellesrådsområdet i praksis. Et sted ble det ikke gjort vedtak etter kirkevalgreglene § 10-2 annet ledd, men likevel gjennomført felles stemmegiving. Et problem på det aktuelle stedet var at stemmesedlene ikke ble tatt imot i konvolutt og stemmegivingene ikke ble sendt til riktig sokn for prøving som de skulle. Det førte til rot med tallene som ble rapportert fra de ulike soknene, der det ikke var samsvar mellom kryss i manntall og antall stemmesedler.

Kirkerådet antar at det i hovedsak vil være mulig å videreføre ordningen, med bedre veiledning til valgstyrene om hvordan en slik ordning kan gjennomføres. I dag sier bestemmelsen at man enten kan åpne for å avgi stemme for begge de kirkelige valg eller kun for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Selv om man bare tar imot stemmer for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet, må hver enkelt stemmegiving (omslagskonvolutt med stemmesedel og informasjon om velgeren) uansett sendes til det soknet der velgeren er manntallsført for prøving.

Fordi stemmegivingen uansett må sendes til soknet der velgeren er manntallsført, er det liten praktisk forskjell på om det er åpnet for bare valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet eller begge valg. Det kan være en praktisk utfordring å ha stemmesedler

for alle sokn i fellesrådsområdet tilgjengelig på alle stemmesteder. Det kan løses enten ved at man har tilgang til en skriver og kan skrive ut den aktuelle stemmeseddelen eller ved at velgeren får et blankt ark og selv fyller ut den nødvendige informasjonen. Kirkerådet anbefaler derfor å ta ut bestemmelsen om at dette kan gjøres enten for begge kirkelige valg eller kun for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. En konsekvens av denne endringen er at en velger vil kunne avgi stemme i stemmesedelkonvolutt enten for menighetsrådsvalg, for begge valg eller for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Valgstyret i soknet velgeren hører til, må prøve stemmegivningen i etterkant av valget. Det innebærer blant annet å sjekke med manntallet at vedkommende ikke har stemt før, at vedkommende har stemmerett og så krysse vedkommende av i manntallet. Kirkerådet foreslår også å presisere at valgstyret plikter å sørge for at omslagskonvoluttene blir overlevert vedkommende sokn *uten opphold*, for å understreke at dette skal skje snarest mulig. Omslagskonvoluttene må rekke å komme frem til det berørte soknet tidsnok til at stemmesedlene kan telles med i opptellingen av valget. Det er også viktig at dette ikke fører til forsinkelse i sending av stemmesedler til valgrådet i bispedømmerådet. Se forslag til § 10-2 annet ledd.

3.7 Opptelling, protokollering og oversendelse av materiell

I paragrafen om opptelling av stemmesedler (§ 11-4), foreslås det å ta inn et nytt ledd som slår fast at hvis Kirkerådet har åpnet for internettstemmegivning under forhåndsstemmegivningen etter dagens § 9-6 annet ledd, ny § 9-7 annet ledd, skal tellingen av de digitale stemmene legges til de fysiske stemmene ved opptellingen.

Når valgstyret skal gjennomføre valgoppgjør kan de komme i en situasjon der to tilføyde navn på valgbare personer har fått like mange stemmer. For å avgjøre hvem som skal stå øverst må det derfor gjennomføres en loddtrekning. Dette har vært praksis også tidligere, og er tatt inn i valgmodul og veiledninger. Det bør også presiseres i reglene. Det foreslås å ta dette inn som tillegg i nåværende § 8-3, ny § 8-4, første og annet ledd om kandidatkåringen ved flertallsvalg.

Har flere tilføyde navn på valgbare personer fått like mange stemmer, skal disse rangeres ved loddtrekning.

Etter dagens regler er det fastsatt at valgstyret skal ta utskrift av rapport fra elektronisk verktøy inn i valgboken og sende kopi til prosten. Kirkerådet mener det er overflødig å videreføre plikten til å sende en kopi til prosten, og anbefaler derfor å oppheve denne plikten.

Etter gjeldende regler om valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet skal valgstyret så snart som mulig sende alle stemmesedler, sortert på urettede og rettede og på lister, alle stemmegivninger valgstyret har forkastet, bekreftet avskrift av det som er protokollert i forbindelse med valget, og kopi av innkomne klager. I praksis vil det imidlertid være ulike tidspunkt for når valgrådet trenger det ulike materialet. En oversendelse av stemmesedlene og forkastede stemmegivninger bør sendes snarest mulig, mens det som er protokollert i forbindelse med valget og innkomne klager ikke

vil kunne sendes før etter utløpet av klagefristen. Kirkerådet foreslår derfor å fastsette at stemmesedlene og forkastede stemmegivninger skal sendes så snart som mulig, men at det øvrige materiellet skal sendes til valgrådet på et senere tidspunkt:

§ 11-6. Oversending av materiell ved valg

(1) *Valgstyret* så snart som mulig sende følgende materiell til valgrådet i bispedømmet:

- a. alle stemmesedler *fra valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet*, sortert på urettede og rettede og på lister og
- b. alle stemmegivninger valgstyret har forkastet

(2) *Valgstyret* også sende følgende materiell til valgrådet i bispedømmet:

- a. det som er protokollert i forbindelse med *valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet*, og
- b. *innkomne klager*.

(3) Materiellet skal pakkes i god orden i forsvarlig forseglet emballasje og sendes på hurtigst betryggende måte. *Materiell nevnt i annet ledd kan sendes på betryggende måte elektronisk.*

3.8 Nytt valgoppgjør i perioden

I dagens regler er det fastsatt at lederen av menighetsrådet skal underrette bispedømmerådet dersom en plass i menighetsrådet blir ubesatt. Bispedømmerådet kan påby nytt valgoppgjør. Tilsvarende gjelder for når en vararepresentantplass blir ubesatt, dersom lederen i menighetsrådet finner det nødvendig. Det samme gjelder også for bispedømmerådet, hvor Kirkerådet kan påby nytt valgoppgjør. Bestemmelsen er en videreføring av en eldre kirkelig valgregel som kan spores tilbake til lov om Den norske kirkes ordning av 1953 § 13.

Etter Kirkerådets vurdering kan denne bestemmelsen med fordel forenkles. Menighetsrådet eller bispedømmerådet bør selv kunne gjennomføre et nytt valgoppgjør, uten at en annen kirkelig myndighet skal påby dette. Det foreslås derfor en regel som bygger på tilsvarende bestemmelse i den offentlige valgloven:

§ 13-1. Nytt valgoppgjør til valg av menighetsråd

Lederen i menighetsrådet skal underrette *menighetsrådet* hvis plassen til et medlem i menighetsrådet blir stående ubesatt. *Menighetsrådet gjennomfører deretter et nytt valgoppgjør.*

Hvis lederen i menighetsrådet mener det er nødvendig, skal menighetsrådet gjennomføre nytt valgoppgjør også når plassen til et varamedlem er blitt ledig.

Menighetsrådet informerer det nye medlemmet eller varamedlemmet og bispedømmerådet om valget.

§ 13-2. Nytt valgoppgjør til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Lederen i bispedømmerådet skal underrette *bispedømmerådet* hvis plassen til et medlem i bispedømmerådet blir stående ubesatt.

Bispedømmerådet gjennomfører deretter et nytt valgoppgjør.

Hvis lederen i bispedømmerådet mener det er nødvendig, skal bispedømmerådet gjennomføre nytt valgoppgjør også når plassen til et varamedlem er blitt ledig.

Bispedømmerådet informerer det nye medlemmet eller varamedlemmet og Kirkerådet om valget.

3.9 Omvalg ved ekstraordinære hendelser. Omvalg etter klage

Det offentlige valglovutvalget har i sitt forslag til ny valglov, foreslått å ta inn en bestemmelse om omvalg ved ekstraordinære hendelser, f.eks. ved pandemier e.l. Kirkerådet foreslår å ta inn en slik bestemmelse i regelverket, men presiserer at slik bestemmelsen er utformet, er det Kirkerådet selv som eventuelt må treffe beslutningen – det er ikke adgang til å delegere avgjørelsen.

§ 12-3. Omvalg ved ekstraordinære hendelser

(1) Hvis det har skjedd noe ekstraordinært som har hindret en vesentlig del av velgerne fra å stemme, kan Kirkerådet selv bestemme at det skal holdes omvalg. Vedtak om omvalg kan fattes bare så langt det er nødvendig for å sikre velgerne mulighet til å stemme.

(2) Kirkerådet kan gi nærmere bestemmelser om gjennomføring av omvalg etter første ledd.

(3) Hvis det skal holdes omvalg etter første ledd, før det nye bispedømmerådet har trådt i funksjon, forlenges valgperioden for de sittende medlemmene inntil omvalget er endelig godkjent. Hvis det skal holdes omvalg etter første ledd, etter at det nye bispedømmerådet har trådt i funksjon, blir de nyvalgte representantene sittende i vervet inntil omvalget er endelig godkjent.

Ved kirkevalget i 2019, tok Oslo bispedømmeråd en klage over et menighetsrådsvalg til følge og kjente valget ugyldig. Kirkerådet ga derfor påbud om omvalg i henhold til gjeldende regler. I den forbindelse fastsatte Kirkerådet en egen forskrift om gjennomføring av omvalget, hvor det bl.a. ble fastsatt tidspunkt for forhåndsstemmegivning valgting m.m. Kirkerådet fastsatte dette med hjemmel i Kirkerådets myndighet til å gi utfyllende regler for valget og hjemmelen til å gjøre unntak fra bestemmelser i de kirkelige valgreglene. Kirkerådet foreslår å ta inn en egen hjemmel for at dette, jf. forslag endring i § 12-4, for å tydeliggjøre at dette skal gjøres ved omvalg.

3.10 Mindre forenklinger, presiseringer og språklige justeringer

Kirkerådet foreslår å forenkle regelverket ved å oppheve enkelte bestemmelser. De gjeldende reglene inneholder noen bestemmelser som enten er overflødige eller regulert i annet regelverk. Nåværende §§ 1-3, 1-4 og 1-5 er nå regulert i kirkeordningen, og kan derfor oppheves. Det samme gjelder nåværende § 5-2. Nåværende § 6-3 om registrering av nomineringsgrupper og gruppenavn ved menighetsrådsvalg ble ikke benyttet av noen grupper ved valget i 2019. Kirkerådet

antar derfor at behovet for slik registrering ikke er til stede, og anbefaler derfor å forenkle regelverket ved å oppheve bestemmelsen.

Enkelte steder i regelverket foreslås det å presisere at bestemmelsene regulerer ordinære stemmegivninger og stemmesedler på papir, i motsetning til digitale stemmegivninger og stemmesedler, som er regulert i eget regelverk.

3.11 Frister

I dagens regler er fristen for å levere listeforslag 30. april. Deretter skal valgstyre og valgråd godkjenne listene innen 5. mai. Det er en del jobb med å sikre at listene oppfyller kravene, i noen tilfeller trengs det også dialog med listens tillitsvalgte for å justere listen så den oppfyller kravene. Dette er en prosess som tar noe tid og fem dager viste seg å være for lite. Det er ikke mulig å flytte fristen for godkjenning av listene senere, da det allerede er knapt med tid for å forberede trykking av stemmesedler. Det foreslås derfor å flytte fristen for å levere listeforslag en måned tidligere til 31. mars. Det blir da samme frist som ved kommunevalget. Denne endringen er allerede vedtatt i forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt, og foreslås å gjelde også for alle andre valg.

Når fristen for å levere listeforslag flyttes tidligere må også fristene som kommer i forkant av dette flyttes noe. Det gjelder fristen for å oppnevne nominasjonskomité og forslagsfristen for forslag til kandidater, som foreslås flyttet fra 1. mars til 1. februar. Det gjelder også fristen for å kunngjøre oppfordring om å stille liste og oppfordring om å fremme kandidater som foreslås flyttet fra 1. januar til 15. desember i året før valgåret.

For de valgene som har supplerende nominasjon foreslås det at fristen for supplerende nominasjon blir kl. 12 den 15. mai. Fristen for å godkjenne et forslag om supplerende nominasjon blir 20. mai. Da er det fortsatt tid til å få med disse kandidatene på stemmeseddelen før grunnlagsdata for valget skal være klart 1. juni.

Frist for innlegging av grunnlagsdata i valgmodulen 1. juni ble praktisert ved valget i 2019, men var ikke regelfestet. Det foreslås nå å ta inn en bestemmelse om dette i reglene. Grunnlagsdata vil si informasjon om tid og sted for forhåndsstemming og valgting, i tillegg til valglister og kandidater.

3.12 Fødselsår på stemmesedlene

Stemmesedler ved de ulike kirkevalgene har hatt ulike bestemmelser om det skal oppgis alder eller fødselsår på stemmeseddelen. Fordi det nå skal gjennomføres digitale valg må dette være likt for alle valg. Det foreslås at alle stemmesedler skal oppgi fødselsår.

3.13 Andel under 30 år på listeforslag

Dagens regler sier at listeforslag ved valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet skal inneholde minst 20 prosent kandidater under 30 år. For menighetsrådsvalg er det en tilsvarende bør-bestemmelse. Ved valget i 2019 la Kirkerådet til grunn en tolkning om at det bare var de som ikke var fylt 30 år på valgdagen som talte med i kvoten for under 30. For å gjøre arbeidet med beregning av andel unge enklere foreslås det at det er fødselsår som teller og at de som har fylt 30 år i løpet av valgåret teller med i antall under 30. Det er enklest å forholde seg til et helt årskull som enten er innenfor eller utenfor en regel.

3.14 Tidspunkt for fratredelse av stilling – betydning for valgbarhet

I gjeldende regler er det fastsatt i bestemmelsene om valgbarhet for henholdsvis leke, prester og lek kirkelig tilsatte, samiske representanter og døvemenighetenes representant at «Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen». Samtidig er det fastsatt i reglene om leke at «Dersom en kandidat ikke er valgbar på grunn av sin stilling, må det legges ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil ha fratrudd stillingen når bispedømmeråd og Kirkemøtet trer i funksjon». Det er tilsynelatende en motstrid mellom disse bestemmelsene. Kirkerådet avklarte i 2019 gjennom en tolkningsuttalelse av 31. januar 2019 at utgangspunktet er at en person er utelukket fra valg om vedkommende innehar stillingen på valgdagen, men at en person i prestestilling eller lek kirkelig stilling likevel vil være valgbar ved valg av leke medlemmer dersom vedkommende legger ved en erklæring om at vedkommende vil ha fratrudd stillingen når bispedømmeråd og Kirkemøtet trer i funksjon.

Bakgrunnen for dette er at kirkevalgreglene bygget på valgloven på dette punkt, men valgloven har gjort forskjell på hva som gjelder ved stortingsvalg og ved valg til kommunestyre og fylkesting. Ved stortingsvalg er følgende fastsatt i bestemmelsen om valgbarhet: «Om en person skal utelukkes fra valg til Stortinget avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen», jf. valgloven § 3-1 (3). Ved valg til kommunestyre og fylkesting er følgende fastsatt i bestemmelsen om valgbarhet: «Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen når fylkestinget eller kommunestyret trer i funksjon», jf. valgloven § 3-3 (5).

Kirkerådet ser behov for å presisere i regelverket at om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen når bispedømmeråd og Kirkemøtet trer i funksjon. Mellom valgdagen i september og tidspunktet bispedømmerådet og Kirkemøtet trer i funksjon 1. januar året etter valgåret, går det flere måneder. En presisering av at vedkommende må ha fratrudd stillingen når bispedømmeråd og Kirkemøtet trer i funksjon, vil gi de leke medlemmene mulighet til å kunne velge blant de leke medlemmene som endrer kategori fra prest eller kirkelig tilsatt mellom valgdagen og funksjonstiden starter. Det vil gi dem en større bredde å velge blant. En person har en stilling i form av et engasjement eller vikariat som utløper før rådets funksjonstid, bør kunne velges innen den kategorien vedkommende vil ha når rådet trer i funksjon. Alternativet ville være at vedkommende i realiteten ville kunne være avskåret fra stille til valg som bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dersom vedkommende stilte som prest eller lek

kirkelig tilsatt ut fra hvilken kategori vedkommende var i på valgdagen og ble valgt, ville vedkommende i så tilfelle måtte tre ut av rådet på grunn av tapt valgbarhet før funksjonstiden trer i kraft.

Kirkerådet foreslår derfor å endre dette gjennomgående i alle regelsettene, slik at det blir funksjonstiden for bispedømmerådet og Kirkemøtet som blir avgjørende.

3.15 Andre endringer

I forbindelse med registrering av nomineringsgrupper, innlevering av listeforslag fra uregistrerte nomineringsgrupper, forslag om supplerende nominasjon og i enkelte andre sammenhenger, er det et krav om at slike dokumenter skal være egenhendig underskrevet. I utgangspunktet er det da krav om skrift på papir, men Kirkerådet har likevel godtatt elektroniske skanner av underskriftene. Kirkerådet foreslår å presisere at «Underskrifter på listeforslag kan leveres som skrift på papir eller som skannet dokument.»

Underskrifter fra listens tillitsvalgte vil være offentlige, mens underskrifter fra personer som skriver under på en erklæring om registrering av nomineringsgrupper eller listeforslag fra uregistrerte nomineringsgrupper, vil være underlagt taushetsplikt. Det er derfor viktig at eventuelle skannede underskrifter sendes elektronisk på en måte som ivaretar kirkens forpliktelser på personvern. Kirkerådet kan kontaktes via eDialog, en sikker kanal hvor man kan sende sensitive personopplysninger til Kirkerådet.

3.16 Høringsspørsmål

Støtter du/dere forslaget til nye frister? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Har du/dere merknader til forslag til nye frister?

Har du/dere merknader til de andre spørsmålene behandlet i kapittel 3?

Har du/dere andre merknader til arbeidet med kirkevalgreglene?

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene til endring i kirkeordningen medfører ingen økonomiske konsekvenser. Forslaget om å redusere antallet varamedlemmer vil kunne forenkle nominasjonsprosessene noe ved at det blir færre kandidater nominasjonskomiteene må få til å stille til valg.

Forslagene til endringer i regler for nominasjonskomiteen og Nominasjonskomiteens liste er justeringer som skal bidra til å tydeliggjøre ansvarsfordelingen mellom de ulike aktørene. De er ikke forventet å ha økonomiske og administrative konsekvenser. De to modellene for utbetaling av listestøtte til Nominasjonskomiteens liste vil utgjøre noe forskjell i det administrative arbeidet i Kirkerådet, der det å utbetale en samlet sum til en enhet vil være betraktelig mindre arbeidskrevende enn å håndtere refusjonskrav fra hver enkelt kandidat.

Ved kirkevalget i 2019 utbetalte Kirkerådet 39,6 millioner kroner i tilskudd til kirkevalg gjennomføring lokalt. Disse midlene dekker kostnader valgstyrene har ved gjennomføringen av kirkevalget.

Forslaget til nye regler for forhåndsstemmegiving vil stille krav til at valgrådene lokalt kan stille opp med lokale og minst to personer til å bemanne dette på det fastsatte, nasjonale tidspunktet, i forbindelse med en gudstjeneste og ellers to timer i uken. Samtidig tas kravet til å ha forhåndsstemming på et kirkekontor i ordinær åpningstid bort. Det vil nok oppleves forskjellig fra sted til sted om dette totalt sett innebærer mer eller mindre tidsbruk til forhåndsstemming. Mer av tidsbruken til forhåndsstemming vil skje utenfor ordinær arbeidstid. Dette kan gjøre det dyrere og vanskeligere å bruke tilsatte som stemmemottakere, men kan gjøre det enklere å bruke frivillige til denne jobben.

Hvis mange avgir stemme digitalt, vil det bli færre fysiske stemmesedler å telle opp. Dette vil innebære en besparelse for menighetene.

Forslaget om endring i reglene for supplerende nominasjon vil medføre noe ekstra arbeid med kunngjøring og håndtering av eventuelle forslag for de valgstyrene som etter dagens regler ikke hadde behovd å åpne for supplerende nominasjon. Samtidig er den nye ordningen mer forutsigbar, siden alle sokn nå skal kunngjøre muligheten for supplerende nominasjon, og man da kan legge det inn i planene.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Regler som foreslås endret

Kirkeordningen

I kirkeordning for Den norske kirke foreslås følgende endringer:

§ 6 annet ledd skal lyde:

Biskopen kan etter søknad fra et medlem samtykke i at dette får sin tilknytning overført til et annet sokn enn det vedkommende er bosatt i. *Biskopen kan samtykke i at et medlem beholder valgbarheten i et sokn ut valgperioden, selv om vedkommende flytter eller får sin tilknytning overført.*

§ 9 første ledd skal lyde:

Menighetsrådet består av soknepresten og – etter menighetsmøtets bestemmelse – fire, seks, åtte eller ti andre medlemmer som velges ved flertalls- eller forholdsvalg for fire år etter regler fastsatt av Kirkemøtet. *Velges det fire medlemmer, skal det samtidig velges minst tre varamedlemmer. Velges det seks medlemmer, skal det samtidig velges minst fire varamedlemmer. Velges det åtte eller ti medlemmer, skal det samtidig velges minst fem varamedlemmer.* Endring av tallet på de medlemmer som skal velges, må være vedtatt i menighetsmøtet før valget kunngjøres.

Forskrift om regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene)

Følgende endringer foreslås:

§ 2-1 tredje ledd skal lyde:

For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet i soknet på valgdagen. *Et medlem som er tilkjent medlemskap etter regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet, kan utøve stemmeretten på grunnlag av særskilt dokumentasjon fra Kirkerådet.*

§ 2-2 annet ledd skal lyde

For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet i soknet på valgdagen. *Et medlem som er tilkjent medlemskap etter regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet, kan utøve stemmeretten på grunnlag av særskilt dokumentasjon fra Kirkerådet.*

§ 2-5 skal lyde:

§ 2-5. Ansvar for å opprette og oppdatere manntall. Utsendelse av valgkort

(1) Kirkerådet er ansvarlig for at manntallet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra Den norske kirkes medlemsregister. Kirkerådet sørger for at alle sokn får et manntall over personer med stemmerett i soknet. Det skal føres et felles manntall for valg til menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

(2) Oppdateringer i manntallet etter 30. juni kan bare skje på bakgrunn av følgende forhold:

- a. Krav om retting av feil, oppdaget feil eller klage.
- b. Ved flyttemelding som ikke ble registrert før manntallsutkastet ble skrevet ut, men som er mottatt av folkeregistermyndigheten innen skjæringsdatoen 30. juni. Vedkommende manntallsføres i tilflyttingssoknet og strykes fra manntallet i fraflyttingssoknet.
- c. Når utenlandsboende flytter tilbake til Norge. Vedkommende føres inn i manntallet i tilflyttingssoknet. Dersom vedkommende allerede er manntallsført i et annet sokn, strykes vedkommende fra manntallet i tidligere bostedssokn. Slik oppdatering kan skje frem til 1. september i valgåret.
- d. Ved erverv av medlemskap. Dersom medlemskapet medfører at vedkommende får stemmerett ved valget, føres vedkommende inn i manntallet i bostedssoknet. Slik oppdatering kan skje frem til 1. september i valgåret.
- e. Ved dødsfall. Vedkommende strykes fra manntallet, med mindre vedkommende allerede har avgitt godkjent forhåndsstemmegivning.
- f. *Ved utmelding. Vedkommende strykes fra manntallet, med mindre vedkommende allerede har avgitt godkjent forhåndsstemmegivning.*
- g. *Ved overført tilknytning etter kirkeordningen § 6 annet ledd.*

(3) Det skal ikke føres noen inn i eller ut av manntallet hvis vedkommende derved blir manntallsført i mer enn ett sokn, eller ikke blir manntallsført i noen sokn. I slike tilfeller skal ikke manntallet oppdateres uten at manntallet i det andre soknet blir oppdatert tilsvarende.

(4) Velger skal ikke føres inn i manntallet dersom vedkommende er manntallsført i et annet sokn og har avgitt forhåndsstemme til dette soknet.

(5) Kirkerådet kan sørge for at det blir sendt ut valgkort til alle stemmeberettigede som er innført i manntallet i soknet.

§ 2-6 skal lyde:

§ 2-6. Kontroll av manntallsopplysninger

(1) Den enkelte person skal fra senest 10. august få anledning til å gjøre seg kjent med opplysninger i soknets manntall om seg selv eller en annen person som en har fått fullmakt fra.

(2) Manntallsopplysningene som tilgjengeliggjøres etter første ledd, skal kun inneholde navn, adresse, fødselsdato, *hvilke valg vedkommende har stemmerett i* og eventuelt manntallsnummer og kretsopplysninger til de manntallsførte.

§ 3-2 tredje ledd skal lyde:

Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen *når bispedømmerådet og Kirkemøtet trer i funksjon.*

§ 3-3 skal lyde:

§ 3-3. Rett til å kreve fritak fra valg

(1) *Rett til å kreve seg fritatt for valg har den som avgir skriftlig erklæring om at vedkommende ikke ønsker å stille til valg på den aktuelle valglisten.*

(2) Slik erklæring må settes frem innen den frist menighetsrådet eller bispedømmerrådet setter, ellers tapes retten til å strykes fra listeforslaget. Menighetsrådets eller bispedømmerrådets frist må senest være 15. april i valgåret. Den som unnlater å kreve seg fritatt fra å stå på liste, kan ikke nekte å motta valg.

§ 4-1 og § 4-2 skal lyde:

§ 4-1. Valgstyre

(1) Menighetsrådet utgjør valgstyret i hvert sokn. Valgstyret har ansvar for forberedelse og ledelse av valget. Med valgstyre menes det i disse regler menighetsrådet som valgstyre.

(2) Valgstyret har ansvar for at informasjon om valget er tilgjengelig for velgerne, herunder informasjon om tid og sted for valget, valgform, krav til *listeforslag* samt forhåndsstemming. Denne informasjonen skal kunngjøres i kirken, i lokalavis og/eller menighetsblad, på menighetens nettside dersom dette eksisterer, og for øvrig på den måte valgstyret bestemmer.

(3) Valgstyret har ansvar for å sette i gang nominasjonsarbeidet.

(4) Valgstyret plikter, på den måte Kirkerådet fastsetter og innen 1. juni i valgåret, å opplyse om følgende:

- a) tid og sted for forhåndsvalg.
- b) valglokales navn, adresse og åpningstid på valgdagen(e).
- c) godkjente valglister og kandidatene på disse.

§ 4-2. Stemmestyrer

Foregår stemmegivningen på flere steder i soknet, skal et stemmestyre med minst tre medlemmer administrere stemmegivningen på hvert sted. Stemmestyret oppnevnes av valgstyret. Valgstyret oppnevner ett av medlemmene, fortrinnsvis blant sine egne medlemmer, til leder av stemmestyret. *Der det er felles stemmested for flere sokn, oppnevner de berørte valgstyrene i felleskap et felles stemmestyre for det felles stemmestedet. Medlemmer av stemmestyret må være medlem av Den norske kirke.*

§ 4-5 skal lyde:

§4-5. Internettvalgstyret

Internettvalgstyret skal påse at internettstemmegivningen og opptelling av internettstemmene ved kirkelige valg som gjennomføres digitalt, skjer i henhold til regelverket.

Nåværende § 4-5 blir § 4-6.

§ 5-2 oppheves.

Datoen «15. desember året før valgåret» erstatter «1. januar i valgåret» i § nåværende 5-3 første ledd. Nåværende § 5-3 blir § 5-2.

§ 5-3 skal lyde:

§ 5-3. Forslag til kandidater til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgrådet skal sende en oppfordring til menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet om innen 1. februar i valgåret å innhente forslag til leke kandidater til Nominasjonskomiteens liste og nomineringsgruppens valglister. Forslag til kandidater kan komme fra hele bispedømmet. Forslagene kan sendes til

nominasjonskomiteen etter § 6-2 og alle nomineringsgruppene, uten at menighetsrådene trenger å ta stilling til hvilken kandidat som er aktuell for hvilken valgliste.

§ 6-2 skal lyde:

§ 6-2. Nominasjonskomité ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Valgrådet har ansvaret for at det blir valgt en nominasjonskomité etter følgende prosedyre:

- a. Et lekt medlem og et lekt varamedlem valgt fra hvert prosti i bispedømmet. Valgrådet skal i samarbeid med prosten innkalle menighetsrådsleder eller et medlem fra hvert menighetsråd innen prostiet til et valgmøte. *Valgmøtet kan gjennomføres digitalt.* Møtet finner sted innen 1. februar i valgåret. Hvert menighetsråd i prostiet har én stemme. Valget avgjøres ved simpelt flertall.
- b. Et lekt medlem og et lekt varamedlem under 30 år oppnevnt av ungdomsrådet i bispedømmet innen 1. februar i valgåret.
- c. I de tre nordligste bispedømmene skal bispedømmerådet oppnevne en samisk representant og en samisk vararepresentant etter forslag fra Samisk kirkeråd, som lekt medlem av nominasjonskomiteen innen 1. februar i valgåret.
- d. Begge kjønn skal være representert i nominasjonskomiteen med minst 40 prosent. Dersom nominasjonskomiteen etter valg og oppnevninger etter bokstav a til c ikke får representasjon av minst 40 prosent av begge kjønn, rykker kandidater fra det underrepresenterte kjønn ved valgene etter bokstav a opp på de respektive lister i det omfang som er nødvendig for å oppnå slik balanse.
- e. Medlemmer og varamedlemmer i bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.
- f. Komiteen velger selv sin leder.

(2) *I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer fremme forslag om kandidater. De som foreslås, skal forespørres av forslagsstiller om de er villige til å la seg nominere.*

(3) *Nominasjonskomiteen innkalles til ett eller flere møter der en setter opp et listeforslag. Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Nominasjonskomiteen fastsetter i den forbindelse spørsmål som forelegges kandidatene om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Nominasjonskomiteen skal legge spørsmålene til grunn for nominasjonsprosessen samt gjøre dem tilgjengelige for Nominasjonskomiteens listes tillitsvalgte til bruk i listens kommunikasjon. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listeforslaget.*

(4) *En tilsatt i bispedømmerådet utfører sekretariatsfunksjoner for nominasjonskomiteen. Den personen som utpekes kan være den samme som er sekretær for valgrådet.*

Alternativ 1

(5) *Listetoppen på Nominasjonskomiteens liste skal fungere som listens tillitsvalgte og de fem øverst rangerte kandidatene på Nominasjonskomiteens liste skal sammen*

fungere som tillitsutvalg. *Listens tillitsvalgte representerer listen i forbindelse med nasjonal koordinering.*

Alternativ 2

(5) Listetoppen på Nominasjonskomiteens liste skal fungere som listens tillitsvalgte og de fem øverst rangerte kandidatene på Nominasjonskomiteens liste skal sammen fungere som tillitsutvalg. *Listens tillitsvalgte representerer listen i forbindelse med nasjonal koordinering.*

(6) Ved forhandlinger etter kirkevalgreglene § 7-5 tredje ledd, skal listetoppen og lederen av nominasjonskomiteen – i felleskap – regnes som listeforslagets tillitsvalgte.

§ 6-3 sjette ledd bokstav d skal lyde:

erklæring fra minst 300 personer med stemmerett ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet, om at de ønsker gruppenavnet registrert. *Erklæringene skal være underskrevet. Underskriftene kan leveres som skrift på papir eller som skannet dokument.*

§ 6-3 åttende ledd skal lyde:

Listen fra nominasjonskomiteen skal benytte betegnelsen Nominasjonskomiteens liste.

§ 6-4 skal lyde:

§ 6-4. Intensjonsstøtte og listestøtte

(1) Kirkerådet skal gi støtte til registrerte nomineringsgrupper etter § 6-3 i form av intensjonsstøtte og listestøtte.

(2) Intensjonsstøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å stille lister i valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

(3) Listestøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål.

(4) De som mottar tilskudd, må oppfylle følgende vilkår:

- a. Gruppen må være registrert som en nomineringsgruppe etter § 6-3.
- b. For intensjonsstøtte er det et krav om at søknaden om registrering fra nomineringsgruppen er journalført hos Kirkerådet innen 2. januar i valgåret, jf. § 6-3 (7).
- c. For listestøtte er det et krav om at nomineringsgruppen fremmer liste innen listefristen, og at listeforslaget blir godkjent.
- d. Dersom en bidragsyter i løpet av regnskapsåret har gitt ett eller flere bidrag til en nomineringsgruppe som til sammen utgjør en verdi av 12 000 kroner eller mer, skal nomineringsgruppen særlig oppgi bidragets verdi og bidragsyterens identitet. Privatpersoner skal identifiseres med navn og bostedskommune. Andre bidragsytere, långivere eller sponsorer skal identifiseres med navn og postadresse.
- e. Kirkerådet kan fastsette andre vilkår, herunder vilkår i tråd med økonomiregelverket for rettssubjektet Den norske kirke.

Alternativ 1

[(5) Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nomineringsgrupper. *Formålet med støtten er å sette*

kandidater på Nominasjonskomiteens liste i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål. Kandidatene på Nominasjonskomiteens liste skal kunne få stilt til disposisjon en individuell sum og så få refundert utlegg opp til denne summen. De enkelte kandidater på Nominasjonskomiteens liste kan selv gi beskjed til Kirkerådet dersom de ønsker støtten utbetalt til en enhet med organisasjonsnummer.]

Alternativ 2

[(5) Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nomineringsgrupper. Formålet med støtten er å sette Nominasjonskomiteens lister i stand til å informere velgerne om sine lister og kandidater, for eksempel gjennom nasjonale kommunikasjonstiltak. De tillitsvalgte for Nominasjonskomiteens liste fra de ulike bispedømmene kan i fellesskap fastsette et budsjett for disse midlene, med mindre de bestemmer noe annet. De tillitsvalgte kan gi beskjed til Kirkerådet om de ønsker støtten utbetalt til en enhet med organisasjonsnummer eller at en eller flere enkeltpersoner får stilt en sum til disposisjon og få refundert utlegg.]

§ 7-1 tredje ledd bokstav f skal lyde:

Listeforslag ved valg av menighetsråd bør inneholde minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn samt minst 20 prosent andel kandidater under 30 år. Kandidater som fyller 30 år i valgåret regnes i denne sammenheng som under 30 år.

§ 7-1 tredje ledd bokstav g skal lyde:

Listeforslag ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal inneholde minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn, minst 20 prosent kandidater som er under 30 år samt kandidater fra minst tre prostier i bispedømmet. Kandidater som fyller 30 år i valgåret regnes i denne sammenheng som under 30 år.

§ 7-3 nytt tredje ledd skal lyde:

Underskrifter på listeforslag kan leveres som skrift på papir eller som skannet dokument.

§ 7-4 ny bokstav c skal lyde:

Opplysninger til valgrådets presentasjon etter § 7-8 annet ledd.

Nåværende § 7-4 bokstav c blir ny bokstav d osv.

Ny § 7-8 skal lyde:

§ 7-8. Valgpresentasjon ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Hver liste er selv hovedansvarlig for informasjon om sin liste og sine kandidater.

(2) Valgrådet utarbeider en felles presentasjon av kandidatene og listen(e).

Presentasjonen av kandidatene skal inneholde de opplysninger som finnes på valglisten, jf. kirkevalgreglene § 7-1 tredje ledd bokstav c, opplysninger om utdanning, yrke og verv i offentlig, kirkelig og organisasjonsmessig sammenheng. Kandidatene presenteres også med bilde. Valgrådet skal også se til at tillitsvalgt for hver liste får mulighet til å gi en kort presentasjon av listen som tas inn i den felles presentasjonen.

Nåværende § 7-8 blir ny § 7-9 osv.

§ 7-9 annet ledd skal lyde:

- a. Ved valg av menighetsråd sørger valgstyret for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglistene i soknet og *blanke stemmesedler* før forhåndsstemmegivningen starter 10. august.
- b. Ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet sørger *Kirkerådet* for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglistene og *blanke stemmesedler* i bispedømmet før forhåndsstemmegivningen starter 10. august.

§ 8-1 skal lyde:

§ 8-1. Supplerende nominasjon

(1) Dersom nominasjonskomiteen ved valg av menighetsråd ikke lykkes med å fremskaffe et tilstrekkelig antall kandidater innen listefristen, kan valgstyret godkjenne en liste med færre kandidater enn angitt i § 7-2 første ledd. *Dersom det ved valg av menighetsråd bare er godkjent listeforslag fra nominasjonskomiteen*, skal det åpnes for supplerende nominasjon. Dette kunngjøres innen 30. april i valgåret, med frist til kl. 12 *den 15. mai i valgåret*. For supplerende nominasjon ved valg av menighetsråd gjelder følgende:

- a. Et forslag til kandidat fremmet ved supplerende nominasjon skal *være underskrevet* av fem stemmeberettigede forslagsstillere. *Underskrifter kan leveres som skrift på papir eller som skannet dokument*.
- b. For øvrig gjelder § 7-4 tilsvarende for forslag om supplerende nominasjon.

(2) Valgrådet i bispedømmet skal kunngjøre muligheten for supplerende nominasjon dersom det blir klart at valget gjennomføres som flertallsvalg *med Nominasjonskomiteens liste*. Fristen for supplerende nominasjon er *15. mai* i valgåret. For supplerende nominasjon ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet gjelder følgende:

- a. Et antall stemmeberettigede kirkemedlemmer i et bispedømme, minimum 75 fra minst tre ulike sokn, hvorav maksimum 50 prosent av forslagsstillerne kan komme fra ett og samme sokn, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonsrunden.
- b. Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne.
- c. Forslagsstillerne må oppgi en tillitsvalgt for forslagsstillerne.
- d. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.
- e. For øvrig gjelder § 7-4 tilsvarende for forslag om supplerende nominasjon.

(3) Vedkommende valgmyndighet skal innen *20. mai* i valgåret avgjøre om forslag om supplerende nominasjon skal godkjennes. Godkjent forslag settes nederst på den endelige valglisten. Rekkefølgen på de supplerte kandidater avgjøres ved loddtrekning. Det må tydelig fremgå at de supplerte kandidater ikke er nominasjonskomiteens nederst prioriterte kandidater.

Ny § 8-3 skal lyde:

§ 8-3. Valgpresentasjon ved valg av menighetsråd

Valgstyret utarbeider en presentasjon av kandidatene og listen(e). Presentasjonen av kandidatene skal inneholde de opplysninger som finnes på valglisten, jf. kirkevalgreglene § 7-1 tredje ledd bokstav c. Presentasjonen bør også inneholde opplysninger om utdanning, yrke, verv i kirkelig, offentlig og organisasjonsmessig sammenheng, satsningsområder og bilde.

Nåværende § 8-3 blir ny § 8-4.

§ 8-4 skal lyde:

§ 8-4. Kandidatkåringen

(1) Dersom den eneste godkjente valglisten er Nominasjonskomiteens liste, gjelder følgende: Kandidater på listen som har oppnådd et personlig stemmetall på minst fem prosent av listens stemmetall, kåres i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Øvrige kandidater kåres på grunnlag av sin rekkefølge på listen. Kandidater som ikke er valgbare, settes ut av betraktning. Har flere kandidater fått like mange stemmer eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende. *Har flere tilføyde navn på valgbare personer fått like mange stemmer, skal disse rangeres ved loddtrekning.*

(2) Dersom den eneste godkjente valglisten er fra en annen gruppe enn nominasjonskomiteen, gjelder følgende: Kandidater som er satt opp med uthevet skrift, gis det stemmetillegg de har krav på i henhold til § 7-2 tredje ledd, før de personlige stemmer velgerne har gitt til kandidatene telles opp. Deretter kåres kandidatene i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Kandidater som ikke er valgbare, settes ut av betraktning. Har flere kandidater fått like mange stemmer eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende. *Har flere tilføyde navn på valgbare personer fått like mange stemmer, skal disse rangeres ved loddtrekning.*

§ 9-1 skal lyde:

§ 9-1. Kapittelets formål

Formålet med bestemmelsene om forhåndsstemmegivning er å legge til rette for at flest mulig velgere får avgitt stemme ved valg av menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet.

§ 9-2 skal lyde:

§ 9-2. Perioden for ordinær forhåndsstemmegivning på papir

(1) Velgere som ønsker det, kan avgi ordinær forhåndsstemme på papir fra 10. august frem til fredagen før valgdagen innenfor de fastsatte åpningstider. Velgere som midlertidig oppholder seg i et annet sokn enn der de er manntallsført, kan avgi forhåndsstemme på papir frem til 1. september i valgåret i det soknet de midlertidig oppholder seg.

(2) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi forhåndsstemme på et tidspunkt som gjør at forhåndsstemmegivningen kommer inn til valgstyret innen valgdagen.

§ 9-3 skal lyde:

§ 9-3. Tid og sted for ordinær forhåndsstemmegivning på papir

(1) Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegivning den siste torsdagen i august i valgåret i tidsrommet 15:00 til 20:00.

(2) Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegivning etter en gudstjeneste minst én søndag i perioden for forhåndsstemmegivningen.

(3) Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegivning minst to timer i uken, ut over tidspunktene fastsatt i første og annet ledd.

(4) Valgstyret bør også legge til rette for at forhåndsstemmegivning på de institusjoner som geografisk hører til det enkelte sokn og i tilknytning til minst ett arrangement for unge.

(5) Valgstyrene innenfor et fellesrådsområde kan gå sammen om en ordning for felles forhåndsstemmegivning, ett eller flere steder, etter første til fjerde ledd. I fellesrådsområder som omfatter flere prostier, gjelder ikke første punktum. I stedet kan valgstyrene innenfor hvert prosti gå sammen om felles forhåndsstemmegivning, ett eller flere steder, etter første til fjerde ledd.

(6) Dersom valggjennomføringen i et sokn ikke uten uforholdsmessige vanskeligheter kan oppfylle kravene til tid og sted for forhåndsstemmegivningen, kan bispedømmerådet innvilge dispensasjon fra kravene. Frist for å søke om dispensasjon er 15. mai i valgåret.

(7) Valgstyret kunngjør forhåndsstemmegivning med tid og sted.

(8) Forhåndsstemmegivningen skal foregå i egnet og allment tilgjengelig lokale. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger.

(9) Velgere som på grunn av sykdom eller uforhet ikke kan avgi ordinær forhåndsstemme, kan etter søknad til valgstyret avgi forhåndsstemme der de oppholder seg dersom valgstyret velger å legge til rette for det. Valgstyret fastsetter selv fristen for når søknaden må være kommet inn til valgstyret. Fristen må fastsettes til et tidspunkt innenfor perioden mellom tirsdag og fredag siste uke før valget. Dersom valgstyret velger å legge til rette for slik stemmegivning, skal søknadsfristen kunngjøres.

§ 9-4 skal lyde:

§ 9-4. Hvem kan motta forhåndsstemmer

(1) Stemmemottakere oppnevnes av valgstyret. Det skal være minst to stemmemottakere til stede ved mottak av forhåndsstemmer.

(2) Kandidat som er oppført på valgliste ved valg til menighetsråd eller bispedømmeråd og Kirkemøtet, kan oppnevnes til stemmemottaker eller valgfunksjonær i vedkommende sokn/bispedømme.

Nåværende § 9-4 blir ny § 9-5 osv.

§ 9-5 sjette ledd skal lyde:

En velger som på grunn av psykisk eller fysisk funksjonsnedsettelse ikke kan stemme alene, kan etter eget ønske få hjelp av en stemmemottaker eller en annen person som velgeren selv peker ut. En stemmemottaker skal gjøre hjelperen oppmerksom på at vedkommende har taushetsplikt. En stemmemottaker avgjør om velgeren oppfyller kravene til å motta hjelp.

§ 10-2 første og annet ledd skal lyde:

(1) Valgstyret bestemmer etter § 10-1 hvor stemmegivningen skal foregå. Stemmegivningen skal foregå i egnet og tilgjengelig lokale. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger. Det skal ikke benyttes samme rom som det samtidig pågående offentlige valget benytter. Kommunens stemmekretser skal følges. Der disse ikke samsvarer med soknegrensene, skal valgstyrene i de berørte sokn inngå samarbeid om avviklingen av valget i en stemmekrets. *Hver stemmekrets har ett stemmested.* På hvert stemmested foregår stemmegivningen for *den delen* av manntallet som inneholder velgerne som hører til stemmekretsen.

(2) Valgstyrene i et fellesrådsområde kan i fellesskap bestemme at det skal bli adgang til at velgerne kan avgi stemme i alle soknene innenfor fellesrådsområdet. Dersom et

flertall av valgstyrene i fellesrådsområdet går inn for slik tilrettelegging, skal alle valgstyrene i fellesrådsområde tilrettelegge for dette. Velgere som avgir stemme i et sokn de ikke er manntallsført i, avgir stemme i stemmeseddelkonvolutt etter prosedyren for forhåndsstemmegivning i § 9-5. Valgstyret plikter i så tilfelle å sørge for at omslagskonvoluttene *uten opphold* blir overlevert til vedkommende sokn.

§ 10-4 femte ledd skal lyde:

En velger som på grunn av psykisk eller fysisk funksjonsnedsettelse ikke kan stemme alene, kan etter eget ønske få hjelp av en stemmemottaker eller en annen person som velgeren selv peker ut. En stemmemottaker skal gjøre hjelperen oppmerksom på at vedkommende har taushetsplikt. Hvis et stemmestyremedlem eller en valgfunksjonær på valgtinget mener at velgeren ikke oppfyller kravene til å motta hjelp, avgjør stemmestyret om velgeren oppfyller kravene.

Nåværende kapittel 12 og 13 flyttes til egne regelsett. Nåværende kapittel 14 blir kapittel 11 osv.

§ 11-1 første ledd bokstav a skal lyde:

- (1) En forhåndsstemmegivning skal godkjennes dersom
  - a. Velgeren er innført i manntallet i soknet *eller har særskilt dokumentasjon om tilkjent medlemskap etter regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet.*

§ 11-4 nytt fjerde ledd skal lyde:

Hvis Kirkerådet har åpnet opp for internettstemmegivning under forhåndsstemmegivningen etter § 9-7 annet ledd, skal tellingen av de digitale stemmene legges til de fysiske stemmene.

Nåværende § 11-4 fjerde ledd blir nytt femte ledd osv.

§ 11-4 syvende ledd skal lyde:

Ved forholdstallsvalg foretas det valgoppgjør i tråd med § 7-11. Ved flertallsvalg foretas det valgoppgjør i tråd med § 8-4.

§ 11-5 tredje ledd skal lyde:

Valgstyret skal innberette elektronisk resultatet av valget, det samlede antall stemmeberettigede som har avgitt stemme samt andre relevante data om valget, på den måten Kirkerådet fastsetter. Valgstyret skal ta utskrift av rapport fra elektronisk verktøy inn i *valgboken*.

§ 11-6 skal lyde:

§ 11-6. Oversending av materiell ved valg

(1) *Valgstyret* så snart som mulig sende følgende materiell til valgrådet i bispedømmet:

- a. alle stemmesedler *fra valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet*, sortert på urettede og rettede og på lister og
- b. alle stemmegivninger valgstyret har forkastet

- (2) Valgstyret også sende følgende materiell til valgrådet i bispedømmet:
- a. det som er protokollert i forbindelse med valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet, og
  - b. innkomne klager.
- (3) Materiellet skal pakkes i god orden i forsvarlig forseglet emballasje og sendes på hurtigst betryggende måte. Materiell nevnt i annet ledd kan sendes på betryggende måte elektronisk.

§ 12-3 skal lyde:

§ 12-3. Omvalg ved ekstraordinære hendelser

- (1) Hvis det har skjedd noe ekstraordinært som har hindret en vesentlig del av velgerne fra å stemme, kan Kirkerådet selv bestemme at det skal holdes omvalg. Vedtak om omvalg kan fattes bare så langt det er nødvendig for å sikre velgerne mulighet til å stemme.
- (2) Kirkerådet kan gi nærmere bestemmelser om gjennomføring av omvalg etter første ledd.
- (3) Hvis det skal holdes omvalg etter første ledd, før det nye bispedømmerådet har trådt i funksjon, forlenges valgperioden for de sittende medlemmene inntil omvalget er endelig godkjent. Hvis det skal holdes omvalg etter første ledd, etter at det nye bispedømmerådet har trådt i funksjon, blir de nyvalgte representantene sittende i vervet inntil omvalget er endelig godkjent.

§ 12-4 skal lyde:

§ 12-4. Gjennomføring av omvalg

- (1) Ved omvalg benyttes manntallet fra det opprinnelige valget. Manntallet skal oppdateres og feil rettes.
- (2) Kirkerådet fastsetter nærmere regler for gjennomføringen av omvalget. Dersom det er nødvendig av hensyn til en hensiktsmessig gjennomføring av omvalget, kan Kirkerådet gjøre unntak fra bestemmelser i regler fastsatt av Kirkemøtet eller Kirkerådet.

§§ 13-1 og 13-2 skal lyde:

§ 13-1. Nytt valgoppgjør til valg av menighetsråd

Lederen i menighetsrådet skal underrette menighetsrådet hvis plassen til et medlem i menighetsrådet blir stående ubesatt. Menighetsrådet gjennomfører deretter et nytt valgoppgjør.

Hvis lederen i menighetsrådet mener det er nødvendig, skal menighetsrådet gjennomføre nytt valgoppgjør også når plassen til et varamedlem er blitt ledig.

Menighetsrådet informerer det nye medlemmet eller varamedlemmet og bispedømmerådet om valget.

§ 13-2. Nytt valgoppgjør til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Lederen i bispedømmerådet skal underrette bispedømmerådet hvis plassen til et medlem i bispedømmerådet blir stående ubesatt. Bispedømmerådet gjennomfører deretter et nytt valgoppgjør.

Hvis lederen i bispedømmerådet mener det er nødvendig, skal bispedømmerådet gjennomføre nytt valgoppgjør også når plassen til et varamedlem er blitt ledig.

Bispedømmerådet informerer det nye medlemmet eller varamedlemmet og Kirkerådet om valget.

§ 13-4 annet ledd skal lyde:

Er valget holdt som flertallsvalg *eller preferansevalg*, utpekes kandidaten til den ledige plassen av bispedømmerådet.

Nåværende § 17-1a blir § 14-2. Nåværende § 17-2 blir § 14-3 osv.

§ 14-5 skal lyde:

§ 14-5. Kategorialmenigheter

(1) Reglens bestemmelser om valg av menighetsråd benyttes av kategorialmenigheter så langt de passer, med mindre annet er særskilt bestemt.

(2) Kirkerådet, i samarbeid med bispedømmerådet og Saemien Åålmege, er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av Saemien Åålmegeeraerie og sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra bispedømmerådet og Saemien Åålmege. § 2-5 annet til femte ledd gjelder tilsvarende.

(3) Kirkerådet, i samarbeid med bispedømmerådet og døvemenighetene, er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av Døves menighetsråd og døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra bispedømmerådet og Døvekirkenes fellesråd. § 2-5 annet til femte ledd gjelder tilsvarende.

(4) Kirkerådet kan bestemme at menighetsrådsvalg i kategorialmenigheter kan gjennomføres som heldigitale valg. Særskilte regler om digital forhåndsstemming gjelder da så langt de passer.

Gjennomgående endres fristen til å levere listeforslag 30. april til 31. mars. Frist for å godkjenne listeforslaget blir 30. april. Fristen for å oppnevne nominasjonskomité foreslås flyttet fra 1. mars til 1. februar. Frist for supplerende nominasjon blir kl. 12 den 15. mai. Frist for å godkjenne supplerende nominasjon blir 20. mai.

Grimstad kirkelige fellesråd
Kvinesdal kirkelig fellesråd
Kristiansand kirkelig fellesråd
Vinje kyrkjelege fellesråd
Lindesnes kirkelige fellesråd
Heddal sokn
Moland sokn
Risør sokn
Langesund sokn
Gjerpen sokn
Bø sokn
Flekkefjord sokn
Kviteseid sokneråd
Rjukan sokn
Notodden sokn
Osterøy kyrkjeleg fellesråd
Øygarden kyrkjelege fellesråd
Bømlo kyrkjelege fellesråd
Aurland kyrkjelege fellesråd
Askøy kirkelige fellesråd
Høyanger sokn
Radøy sokn
Salhus sokn
Øvre Årdal sokn
Samnanger
Gaupne sokn
Bergen Domkirke sokn
Naustdal sokn
Førde sokn
Leikanger sokn
Gausdal kirkelige fellesråd
Nord-Fron kirkelige fellesråd
Åsnes kirkelige fellesråd
Lom kyrkjelege Råd
Os kirkelige fellesråd
Brumunddal/Veldre sokn
Vinger sokn
Eidskog sokn
Lunner sokn
Brandbu sokn
Sel sokn
Biri sokn
Hunn sokn
Søre Ål sokn

Lillehammer sokn
Molde kirkelige fellesråd
Rauma kirkelige fellesråd
Ålesund kyrkjelege fellesråd
Hustadvika kirkelige fellesråd
Kristiansund kirkelige fellesråd
Sula
Vestnes sokn
Volda sokn
Ørsta sokn
Bremsnes sokn
Hov menighet
Øye og Ranes sokn
Sykkylven sokn
Stranda sokn
Herøy sokn
Nærøysund kirkelige fellesråd
Lierne kirkelige fellesråd
Rennebu kirkelige fellesråd
Skaun kirkelige fellesråd
Ørland kirkelige fellesråd
Selbu
Frøya
Kolstad sokn
Oppdal sokn
Stjørdal sokn
Nidelven sokn
Nidaros Domkirkes sokn
Byåsen sokn
Ranheim og Charlottenlund sokn
Heimdal sokn
Hammerfest kirkelige fellesråd
Tromsø kirkelige fellesråd
Senja kirkelige fellesråd
Ibestad kirkelige fellesråd
Alta kirkelige fellesråd
Sør-Varanger
Karasjok
Sørreisa
Balsfjord og Malangen menighetsråd
Porsanger
Nordreisa
Bardu
Kautokeino

Harstad sokn
Kanebogen sokn
Kirkelig fellesråd i Bærum
Asker kirkelige fellesråd
Kirkelig fellesråd i Oslo
Grorud sokn
Paulus og Sofienberg sokn
Bekkelaget og Ormøy sokn
Grefsen sokn
Lommedalen sokn
Ris sokn
Klemetsrud og Mortensrud sokn
Haslum sokn
Helgerud sokn
Torshov og Lilleborg sokn
Haugesund kirkelige fellesråd
Sandnes kirkelige fellesråd
Eigersund kirkelig fellesråd
Hå kyrkjelege fellesråd
Sola kirkelige fellesråd
Hundvåg sokn
Strand sokn
Åkra sokn
Gand sokn
Hinna sokn
Hafrsfjord sokn
Domkirken og St. Petri sokn
Klepp sokn
Ålgård sokn
Førresfjorden sokn
Steigen kirkelige fellesråd
Narvik kirkelige fellesråd
Vågan kirkelige fellesråd
Vefsn kirkelige fellesråd
Rana kirkelige fellesråd
Hadsel menighetsråd
Sortland
Øksnes
Innstranden sokn
Fauske sokn
Bodin sokn
Rønvik sokn
Brønnøy sokn
Sandnessjøen sokn

Fore og Meløy sokn
Flesberg kirkelige fellesråd
Lier kirkelige fellesråd
Ringerike kirkelige fellesråd
Ål kyrkjelege fellesråd
Holmestrand kirkelige fellesråd
Modum
Jevnaker
Horten sokn
Nedre Eiker sokn
Konnerud sokn
Kongsberg og Jondalen sokn
Mjøndalen sokn
Tønsberg Domkirke sokn
Sandefjord sokn
Svelvik sokn
Indre Østfold kirkelige fellesråd
Moss kirkelige fellesråd
Eidsvoll og Hurdal kirkelige fellesråd
Vestby kirkelige fellesråd
Våler kirkelige fellesråd
Drøbak og Frogn menighetsråd
Kolbotn sokn
Halden sokn
Hafslund sokn
Borge sokn
Ski sokn
Skårer sokn
Lillestrøm sokn
Hovin sokn
Råholt sokn
Akademikerforbundet
Arkitektenes fagforbund
Delta
Den norske kirkes presteforening
Det Norske Diakonforbund
Econa (tidligere Siviløkonomene)
Fagforbundet
Fellesorganisasjonen
Forskerforbundet
Kirkelig undervisningsforbund (tidligere Kateketforeningen)
Lederne
Creo
Naturviterne

NITO

Norges Juristforbund

Norsk Lektorlag

Norsk Sykepleierforbund

Parat

Samfunnsviterne

Samfunnsøkonomene

Tekna

Utdanningsforbundet

Agder og Telemark bispedømmeråd

Bjergvin bispedømmeråd

Borg bispedømmeråd

Hamar bispedømmeråd

Møre bispedømmeråd

Nidaros bispedømmeråd

Nord-Hålogaland bispedømmeråd

Oslo bispedømmeråd

Stavanger bispedømmeråd

Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Tunsberg bispedømmeråd

Den norske kirkes ungdomsutvalg

KA - Kirkelig arbeidsgiverorganisasjon

Norsk Kvinnelig Teologforening

MF vitenskapelig høyskole

VID vitenskapelige høgskole

Teologisk fakultet ved Universitetet i Oslo

NLA Høgskolen

Bønnelista

Åpen folkekirke

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Arvid Helle	400	22/00751-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
27/22	Møre bispedømmeråd 2020-2023	25.04.2022

Høyringsvar om reglar for val av døvekyrkjelydane sin representant til Oslo bdr. og Kyrkjemøtet og reglar om døvekyrkjelege organ

Vedlegg:

notat om regler for valg av døvemenighetenes reprtesentant til oslo bispedømmeråd og kirkemøtet og regler om døvekirkelig organ

Saksorientering

1. Innleiing

Ein kan tenkje at det er unaturleg for Møre bispedømme å gi høyringsfråsegn i ei sak som gjeld reglar for val til døvekyrkjelydane sin representant til Oslo bispedømme og til kyrkjemøtet.

Døves kyrkjelydar er i alle bispedømme, døve sin kyrkjelyd i Møre er lokalisert til Volsdalen kyrkje, men femner heile bispedømmet. Den tilsette døvepresten inviterer likevel til gudstenester på teiknspråk eller tilrettelagt for døve, i samarbeid med mange fleire kyrkjelydar i bispedømmet.

På same måte som sør-samisk representasjon til bispedømmeråd og til kyrkjemøtet skjer gjennom Nidaros bispedømme, er representasjon frå døvekyrkjelydane lagt via Oslo bispedømmeråd til kyrkjemøtet. Døvekyrkjelydane er sett saman i døveprostiet, og prost og prestar i døveprostiet har såleis Oslo bispedømme som arbeidsgivar og Oslo biskop fører tilsyn.

Høyringa inviterer høyringsorgana til å ta stilling til eit hovudspørsmål. Det er spørsmålet om val til døve sine kyrkjelege organ skal gjennomførast som fysisk, deldigitalt eller som heildigitalt? Som følgje av høyringsorganet sitt svar på hovudspørsmålet, knyter det seg nokre andre spørsmål som høyringsorganet er invitert til å gi uttale om.

Møre bispedømmeråd har ved to tidlegare høve blitt invitert til å gi uttale om heil eller delvis digitalisering av dei kyrkjelege vala.

I bdr.sak 70/20 gav bispedømmerådet uttale i spørsmålet om innføring av digital førehandsrøysting ved kyrkjevalet. Og i bdr.sak 49/21 gav bispedømmerådet uttale om digitalisering av valet av prest og lek tilsett til bispedømmeråd/kyrkjemøte.

Ved begge høva gav bispedømmerådet høyringsvar som tydeleg tok til orde for auka digitalisering av dei kyrkjelege vala. Som ein konsekvens av innført digitalisering ved desse

kyrkjelege vala, har kyrkjerådet alt skaffa digital kompetanse og programvare som kan utvidast til å gjelde dei kyrkjelege val for døve medlemmer.

Ved evaluering av dei kyrkjelege vala har ein peika på at omfattande, dyr og vanskeleg valordning har skapt forvirring og ført til feilinformasjon både hos røysteføre og hos valfunksjonærane. Til dømes lyt ein ved kvart stemmelokale ha vallister, innsikt i reglar og kunnskap om særlege ordningar knytt til gjennomføring av døve sitt kyrkjeval.

Etter ei samla erfaring, både frå røysteføre medlemmer av kyrkja, frå valfunksjonær ved kyrkjevala, frå valstyrer med ansvar for gjennomføring av dei kyrkjelege vala, konkluderer administrasjonen med at tidlegare valordning, tilrettelegging av vallokale og av lokale til førehandsrøysting, oppteljingsprosessar har vore tidkrevjande, kravd mykje kunnskap og lagt beslag på mange ressursar.

I takt med auka digitalisering av samfunnet, og i takt med auka digitaliseringskompetanse hos kyrkja sine medlemmer og tilsette, har bispedømmerådet ved dei to tidlegare høyringane teke til orde for å forenkle valordninga og gått inn for digitalisering av valet.

2. Spørsmål om digitalt val og fysisk val

Med omsyn til spørsmålet om å gjennomføre digitalt kyrkjeval for dei røysteføre i døvekyrkjelydane, går bispedømmerådet primært inn for at valet blir heildigitalisert, slik at valet blir gjennomført som digitalt val.

Sekundert, med omsyn til dei som ikkje har tilstrekkeleg digital kompetanse, går bispedømmerådet inn for ein får høve til å gi førehandsstemme ved fysisk frammøte, ein stad i kvart fellesrådsområde.

Møre bispedømmeråd går ikkje inn for at det lenger blir tillate at ein på valdagen kan gi stemme i lokal kyrkjelyd og ved døvekyrkje. Ordninga er ressurskrevjande og vanskeleg å gjennomføre.

3. Val av representant til bispedømmeråd/Kyrkjemøte

Møre bispedømmeråd går inn for at reglane for nominasjonsprosess blir endra slik at mange nok blir nominert til valet og kan veljast (minst 1 medlem og 2 vara).

4. Val av døves sokneråd

Møre bispedømmeråd går inn for at §2 i det nye regelsettet blir endra til alternativ 1: «Valg av menighetsråd skjer ved digital forhåndsstemmegivning»

5. Gjennomgåande endringar i ulike regleverk

Bispedømmerådet støttar framskunding av fristar for å oppnemne nominasjonskomite (frå 1.mars til 1.febr.), listeforslag (frå 30.april til 31.mars) og for frist for supplerande nominasjon til 15. mai, for at samordne ulike fristar og for å forenkle valordningane.

6. Økonomiske og administrative konsekvensar

Bispedømmerådet er glad for at innføring av digitalt val vil føre til forenkla rutinar og billegare gjennomføring.

Forslag til vedtak

Spørsmål om digitalt val og fysisk val

Med omsyn til spørsmålet om å gjennomføre digitalt kyrkjeval for dei røysteføre i døvekyrkjelydane, går bispedømmerådet primært inn for at valet blir heildigitalisert.

Sekundert, med omsyn til dei som ikkje har tilstrekkeleg digital kompetanse, går bispedømmerådet inn for ein får høve til å gi førehandsstemme ved fysisk frammøte, ein stad i kvart fellesrådsområde.

Møre bispedømmeråd går ikkje inn for at det lenger blir tillate at ein på valdagen kan gi stemme i lokal kyrkjelyd og ved døvekyrkje. Ordninga er ressurskrevjande og vanskeleg å gjennomføre.

Val av representant til bispedømmeråd/Kyrkjemøte

Møre bispedømmeråd går inn for at reglane for nominasjonsprosess blir endra slik at mange nok blir nominert til valet og kan veljast (minst 1 medlem og 2 vara).

Val av døves sokneråd

Møre bispedømmeråd går inn for at §2 i det nye regelsettet blir endra til alternativ 1: «Valg av menighetsråd skjer ved digital forhåndsstemmegivning»

Gjennomgåande endringar i ulike regleverk

Bispedømmerådet støttar framskunding av fristar for å oppnemne nominasjonskomite (frå 1.mars til 1.febr.), listeforslag (frå 30.april til 31.mars) og for frist for supplerande nominasjon til 15. mai, for at samordne ulike fristar og for å forenkla valordningane.

Økonomiske og administrative konsekvensar

Bispedømmerådet er glad for at innføring av digitalt val vil føre til forenkla rutinar og billigare gjennomføring.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Høring om regler for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet og regler om døvekirkelig organer

Høringsnotat 15. februar 2022

---

1. Innledning

Ved kirkevalget i 2019 var de fleste valgreglene samlet i regler 16. april 2018 nr. 584 for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene).

Kirkerådet foreslo for Kirkemøtet 2021 å dele opp reglene, slik at regler for valg av menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet blir ett regelsett, og de andre valgene til bispedømmeråd og Kirkemøtet blir selvstendige regelsett. En hovedgrunn til dette var å tydeliggjøre hva slags regler som gjelder, for de som skal organisere valget lokalt. Kirkemøtet 2021 sluttet seg til dette forslaget.

Høringen består av to deler; forslag til regler for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet, og forslag til mindre justeringer i reglene som regulerer valget av døves menighetsråd i regler for døvekirkelige organer. En felles problemstilling for begge valgene, er spørsmålet om en bør gå over til et digitalt valg.

Kirkerådet godkjente i 2020 et treårig forsøk med enhetlig ledelse i døvekirken (sak KR 47/20). Forsøket påvirker ikke valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet eller reglene for valg av døves menighetsråd. I forsøksperioden er imidlertid Døvekirkenes fellesråd gitt navnet Døves kirkeråd. Det gir en pedagogisk utfordring. De kirkelige valgreglene, i likhet med forskrift om ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten, er regler som gjelder permanent, inntil de eventuelt blir endret, mens forsøksordningen kun gjelder til slutten av 2023. Av den grunn er det etter Kirkerådets vurdering nødvendig at de kirkelige valgreglene benytter den samme benevnelsen i regelverket som den benevnelsen som er benyttet i forskrift om ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten, dvs. Døvekirkenes fellesråd. I praksis vil dette i forsøksperioden bety Døves kirkeråd.

2. Spørsmål om digitalt valg og fysisk valg

Ved kirkevalget i 2019 var det for første gang fastsatt at de to valgene i døvemenighetene kunne gjennomføres på valginget i bostedssoknet i tillegg til ved personlig fremmøte i døvekirken. Det vil si at en velger som har stemmerett ved disse valgene kunne avgi stemme på valgdagen der han eller hun bodde, på samme måte som valg til menighetsråd og valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det ble

sendt ut brev til alle medlemmer om dette og brev til sokn som hadde medlemmer i en døvemenighet. Det har kommet få tilbakemeldinger på hvordan dette fungerte, og det er uklart om denne muligheten ble brukt. Denne ordningen er ressurskrevende for de lokale valgstyrene, og det er en risiko for at det kan skje feil. For eksempel kan velgere bli nektet å avgi stemme fordi valgfunksjonærene ikke er kjent med ordningen. Med muligheten for å gjennomføre valget digitalt, er det naturlig å foreta en ny vurdering av spørsmålet om videreføring av en slik ordning.

Særskilte regler for digital forhåndsstemmegivning åpner opp for at stemmeberettigede medlemmer i Den norske kirke kan avgi digital forhåndsstemme ved valg av menighetsråd og leke medlemmer av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Videre har Kirkemøtet vedtatt at valget av prester og lek kirkelige tilsatte som medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal gjennomføres som heldigitalt valg. Kirkerådet har anskaffet en digital valgløsning som også har mulighet til å gjennomføre valg av døvemenighetenes representant og døves menighetsråd digitalt.

Det er tre aktuelle løsninger:

1. De to valgene gjennomføres heldigitalt.
2. De to valgene gjennomføres med digital forhåndsstemming og fysisk forhåndsstemming i døvemenighetene.
3. De to valgene gjennomføres med digital forhåndsstemming, fysisk forhåndsstemming i døvemenighetene og fysisk stemmegivning i døvemenighetene på valgting.

Alternativ 1: Heldigitalt valg

Ved et heldigitalt valg må alle som vil stemme ved disse valgene logge seg inn i den digitale valgløsningen. Det digitale valget vil være åpent fra 10. august til onsdagen før valgdagen. For å kunne logge på må man ha Bank-ID eller tilsvarende (pålogging på sikkerhetsnivå 4). Et heldigitalt valg vil være enkelt og effektivt. Alle stemmesedler vil være digitale og det vil ikke være behov for telling av papirstemmesedler. Valgresultatet vil derfor være klart raskt. En ulempe med heldigitale valg er at personer som ikke har Bank-ID eller tilsvarende ikke kan delta i valget. Personer som ikke er komfortable med digitale løsninger vil kunne få veiledning i hvordan de avgir digital stemme. For omtale av hvordan hemmelig valg sikres ved digitale valg vises det til sak KR 89/20.¹

Alternativ 2: Digital og fysisk forhåndsstemming

Det er mulig å kombinere et digitalt valg med fysisk forhåndsstemming på papir i regi av døvemenighetene. Det digitale valget vil være åpent fra 10. august til onsdagen før valgdagen. Den fysiske forhåndsstemmingen kan skje fra 10. august til fredagen før valgdagen. De fysiske forhåndsstemmene vil da måtte bli tatt imot i konvolutt, på samme måte som forhåndsstemmer ved valg av menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet. Når det digitale valget er avsluttet må man så skrive ut et fysisk manntall der det er krysset av hvem som har stemt digitalt. De fysiske forhåndsstemmene må

---

¹ https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/2020/desemberm%C3%B8tet/kr_89_0_20_s%C3%A6rskilte%20reglar%20for%20digital%20f%C3%B8handsstemming.pdf

kontrolleres mot dette manntallet for å se om personen har stemmerett og om han eller hun allerede har stemt digitalt. Det må så krysses av i det fysiske manntallet for de som har avgitt fysisk forhåndsstemme.

Fordelen med denne løsningen er at det gir mulighet til å avgi en fysisk forhåndsstemme for de som ikke vil eller kan bruke den digitale løsningen. Ved å bare åpne for stemmegiving i forhåndsstemmeperioden sikrer man at stemmesedlene for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet kommer fram i god tid før fristen for valgoppjøret. Disse må sendes fra den enkelte døvemenighet til valgrådet i Oslo bispedømme for telling.

Alternativ 3: Digital og fysisk forhåndsstemming samt fysisk stemmegivning på valgtinget

Dette alternativet har de samme mulighetene for å avgi stemme som alternativ 2, men i tillegg til at det er mulig å stemme fysisk i forhåndsstemmeperioden åpnes det for å gjennomføre stemmegiving på papir valgdagen (og eventuelt også søndagen før). På valgdagen vil stemmesedlene kunne tas imot rett i urne (uten konvolutt) og man kan krysse velgeren av i manntallet med en gang. Man må da i forkant av valgdagen ha skrevet ut et fysisk manntall som inneholder kryss for de som allerede har stemt digitalt. Man må også ha behandlet de fysiske forhåndsstemmene og satt kryss i manntall for de som har stemt på forhånd, på samme måte som beskrevet i alternativ 2.

Å åpne for stemmegiving på valgdagen vil bety stemmesedlene kommer fram til valgrådet senere enn ved alternativ 2. Det vil være tilsvarende som ved dagens ordning. Fordi man uansett må vente med å behandle forhåndsstemmegivingene til det fysiske manntallet er klart (senest lørdagen før valgdagen) er det bare snakk om noen dagers forsinkelse av stemmesedlene.

Den største forskjellen på disse tre alternativene er hvor mye arbeid det blir for døvemenighetene å legge til rette for stemmegivingen og håndtere fysiske stemmer. Alternativ 2 og 3 innebærer også noe ekstra arbeid for valgrådet i Oslo bispedømme og Kirkerådet med å kombinere de digitale og de fysiske stemmene. Det ekstra arbeidet må veies opp mot hensynet til velgere som ikke har mulighet til å stemme digitalt. Kirkerådet ber om høringsinstansenes vurdering av hvilken modell som vil være best.

Forslaget til regler inneholder bestemmelser som både regulerer heldigitalt valg og digitalt valg kombinert med fysisk valg. Det innebærer at enkelte av bestemmelsene kun vil være aktuelle å fastsette avhengig av om det blir heldigitalt valg eller digitalt valg kombinert med fysisk valg.

3. Valg av døvemenighetenes representant

Siden det er forutsatt at reglene for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet skal fastsettes i et eget regelsett, må det vedtas noen nye regler for gjennomføringen av dette valget. Det legges likevel opp til at de

innholdsmessige elementene i valgordningen fra valget i 2019, med unntak av spørsmålet om digitale valg, videreføres i det nye regelverket.

Det var bare to kandidater på listen ved valg døvekirkenes representant i Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet i 2019. Det skulle velges ett fast medlem og to varamedlemmer. Det innebærer at andre varaplass ble stående ubesatt. Etter Kirkemøtets forretningsorden møter første varamedlem for døvemenighetenes representant fast i Kirkemøtet med tale- og forslagsrett. Det innebærer at om døvemenighetenes representant eller vararepresentant har forfall, vil en plass på Kirkemøtet være ubesatt. Kirkerådet ser at dette er en utfordring, men legger til grunn at det ikke er valgordningen som sådan som er årsak til dette. Kirkerådet ber likevel høringsinstansene om innspill til om det bør gjøres noen endringer i nominasjonsordningen sammenlignet med dagens ordning.

Forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet har bestemmelser om gjennomføring av digitalt valg og beredskapsprosedyre for en situasjon hvor valget ikke kan gjennomføres digitalt. Kirkerådet er av den oppfatning at tilvarende bestemmelser bør gjøres gjeldende også for dette valget dersom det blir heldigitalt valg.

4. Valg av døves menighetsråd

Regler om døvekirkelige organer må vedtas på nytt av Kirkerådet med bakgrunn i nytt hjemmelsgrunnlag etter at kirkeloven ble opphevet. I denne omgang er det likevel bare § 2 om valg til døves menighetsråd, hvor det er et behov for en materiell endring. I lys av forslaget om heldigitalt eller delvis digitalt valg til døves menighetsråd, anbefaler Kirkerådet å endre § 2 annet ledd:

Alternativ 1:

Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning*.

Alternativ 2:

Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning og forhåndsstemmegivning ved personlig fremmøte i døvekirken. For forhåndsstemming på papir, gjelder kirkevalgreglene § 9-5 så langt det passer.*

Alternativ 3

Valg av menighetsråd skjer ved *digital forhåndsstemmegivning og forhåndsstemmegivning ved personlig fremmøte i døvekirken og ved personlig fremmøte i døvekirken på valgdagen. Ved forhåndsstemmegivning på papir, gjelder kirkevalgreglene § 9-5 så langt det passer. Ved stemmegivning på valgtinget på valgdagen, gjelder kirkevalgreglene kapittel 10 så langt det passer.*

Kirkerådet ber høringsinstansene om tilbakemelding på hvilket alternativ høringsinstansene støtter.

Samtidig foreslår Kirkerådet å ta inn en bestemmelse i de alminnelige kirkevalgreglene som regelfester følgende, som allerede har vært praksis:

Kirkerådet, i samarbeid med bispedømmerådet og døvemenighetene, er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av Døves menighetsråd og døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra bispedømmerådet og Døvekirkenes fellestråd. § 2-5 annet til femte ledd gjelder tilsvarende.

5. Gjennomgående endringer i ulike regelverk

Kirkerådet foreslår gjennomgående at det fastsettes i ulike valgregelverk at frist for å levere listeforslag flyttes fra 30. april til 31. mars i valgåret, at frist for å oppnevne nominasjonskomité flyttes fra 1. mars til 1. februar, at frist for de valgene som har supplerende nominasjon flyttes til kl. 12 den 15. mai. Videre foreslår Kirkerådet å erstatte «alder» med «fødselsår» på stemmesedler og listeforslag, og presisere hvem som skal anses som unge under 30 år på listeforslag.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Kirkerådet har anskaffet et digitalt valgsystem som har en mulighet for digitalt valg for de døvekirkelige valgene. Denne muligheten er allerede bestilt fra leverandøren av systemet, og å ta den i bruk vil ikke medføre ekstra kostnader. Alternativene med fysisk stemmegiving i tillegg til den digitale stemmegivingen vil gi merarbeid og større kostnader til døvemenighetene og valgrådet i Oslo bispedømme enn heldigitale valg. Men det vil ikke være mer arbeid enn ved dagens ordning. Døvekirkenes fellestråd får tilskudd til kirkevalg gjennomføringen for å dekke disse kostnadene.

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Arvid Helle	004	22/01013-1	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
28/22	Møre bispedømmeråd 2020-2023	25.04.2022

Høyringsvar om reglar for val av sørsamisk representant til Nidaros bispedømme og til kyrkjemøtet og val av Saemien Åålmegeraerie (sørsamisk menighetsråd)

Vedlegg:

«Høring om reglar for valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet og valg av Saemien Åålmegeraerie (sørsamisk kirkeråd)».msg
Høringsnotat om reglar for valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og kirkemøtet og valg av saemien åålmegeraeri

Saksorientering

Saksutgreiinga er ført i pennen av Prost Sindre Stabell Kulø i Ytre Nordmøre prosti. Kulø er såleis prost i den del av bispedømmet som er del av det sør-samiske språkområdet. Kulø har stor kunnskap om samisk kultur og har innsikt i korleis samisk identitet kjem til uttrykk i kyrkje sine folkevalde organ.

Høringen består av to deler; forslaget til reglar for valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet, og forslag til justeringer i reglene som regulerer valget av Saemien Åålmegeraerie (sørsamisk menighetsråd). En felles problemstilling for begge valgene, er spørsmålet om en bør gå over til et heldigitalt valg.

Spørsmål om digitalt valg

Møre Bispedømmeråd er generelt positivt til heldigitalt valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd. Det digitale valget er enklere og på mange måter sikrere. Bl.a. unngår man spørsmål om forkasting av papirstemmesedler ved tvetydig utfylling. Valgresultatet vil også være klart umiddelbart. En forutsetning for å kunne delta i valget er å ha tilgang til BankId eller tilsvarende. For noen velgere kan det være en barriere å delta i et digitalt valg. Bispedømmerådet eller Kirkerådet bør vurdere å ha noe personell tilgjengelig som kan være behjelpelig i forbindelse med kirkevalg. Kan hende burde enkelte kirkekontor få en spesiell oppgave med å bistå velgere som ikke klarer å stemme digitalt.

Valg av sørsamisk representant

Kirkerådet foreslår derfor i stedet at Nidaros bispedømmeråd oppnevner en egen nominasjonskomité for valget med fem medlemmer. Møre bispedømmeråd støtter dette. Det vil sikre bedre kunnskap om aktuelle kandidater til vervet.

Kirkerådet foreslår å videreføre Samisk kirkeråds ansvar for å foreslå kandidater, etter innhenting fra Saemien Aålmege, fra alle menighetsrådene i sørsamisk språkområde samt alle andre menighetsråd i Nidaros bispedømme. Møre bispedømmeråd støtter dette.

Kirkerådet ønsker også å oppheve begrensningen i antall kandidater nominasjonskomiteens medlemmer har anledning til å fremme. Møre bispedømmeråd støtter dette. Det er viktig at et så bredt utvalg som mulig av kandidater kan presenteres for aktuelle velgere.

Forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet har bestemmelser om gjennomføring av digitalt valg, beredskapsprosedyre for en situasjon hvor valget ikke kan gjennomføres digitalt. Kirkerådet er av den oppfatning at tilvarende bestemmelser bør gjøres gjeldende også for dette valget. Møre bispedømmeråd støtter dette.

Kirkerådet foreslår for øvrig:

Kirkerådet, i samarbeid med bispedømmerådet og Saemien Aålmege, er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av Saemien Aålmegeaerie og sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra bispedømmerådet og Saemien Aålmege. § 2-5 annet til femte ledd gjelder tilsvarende.

Dette er allerede i tråd med gjeldende praksis, og Møre Bispedømmeråd støtter dette. De digitale løsningene vil også gi mulighet i god tid før valget å sjekke sin status som manntallsregistrert, og evt. korrigere disse. Dette ser Møre Bispedømmeråd positivt på.

De øvrige gjennomgående endringer samt økonomiske og administrative konsekvenser er marginale, og støttes av Møre Bispedømmeråd.

Forslag til vedtak

Møre bispedømmeråd gir høyringsuttale slik det går fram av saksutgreiinga

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Høring om regler for valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet og valg av Saemien Ålmegeaerie (sørsamisk menighetsråd)

Høringsnotat 15. februar 2022

---

1. Innledning

Ved kirkevalget i 2019 var de fleste valgreglene samlet i regler 16. april 2018 nr. 584 for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene). Kirkerådet foreslo for Kirkemøtet 2021 å dele opp reglene, slik at regler for valg av menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet blir ett regelsett, og de andre valgene til bispedømmeråd og Kirkemøtet blir selvstendige regelsett. En hovedgrunn til dette var å tydeliggjøre hva slags regler som gjelder, for de som skal organisere valget lokalt. Kirkemøtet 2021 sluttet seg til dette forslaget.

Høringen består av to deler; forslaget til regler for valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet, og forslag til justeringer i reglene som regulerer valget av Saemien Ålmegeaerie (sørsamisk menighetsråd). En felles problemstilling for begge valgene, er spørsmålet om en bør gå over til et heldigitalt valg.

2. Spørsmål om digitalt valg

I dag gjennomføres valgene som postvalg. Ved valget av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd, innebærer det at velgeren avgir stemme ved å legge stemmeseddelen i en nøytral stemmeseddelkonvolutt som lukkes og sendes sammen med et følgeskriv i nøytral omslagskonvolutt direkte til valgrådet innen valgdagen for valg av leke representanter. Ved valget av Saemien Ålmegeaerie gjelder bestemmelsene i kirkeordningen § 9 og § 10 og regler for valg av menighetsråd fastsatt av Kirkemøtet gjelder så langt de passer. Valget av menighetsråd skjer for øvrig etter ordning fastsatt av menighetsrådet.

Særskilte regler for digital forhåndsstemmegivning åpner opp for at stemmeberettigede medlemmer i Den norske kirke kan avgi digital forhåndsstemme ved valg av menighetsråd og leke medlemmer av bispedømmerådet og Kirkemøtet. Videre har Kirkemøtet vedtatt at valget av prester og lek kirkelige tilsatte som medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal gjennomføres som et heldigitalt valg. Kirkerådet har anskaffet en digital valgløsning som også har mulighet til å gjennomføre valg av sørsamisk representant og sørsamisk menighetsråd digitalt.

Valget kan enten gjennomføres som et heldigitalt valg, eller som et delvis digitalt valg og et delvis postvalg i perioden for forhåndsstemmegivning.

Ved et heldigitalt valg må alle som vil stemme ved disse valgene logge seg inn i den digitale valgløsningen. For å kunne logge på må man ha Bank-ID eller tilsvarende (pålogging på sikkerhetsnivå 4). Et heldigitalt valg vil være enkelt og effektivt. Alle stemmesedler vil være digitale og det vil ikke være behov for telling av papirstemmesedler. Valgresultatet vil derfor være klart raskt. En ulempe med heldigitale valg er at personer som ikke har Bank-ID eller tilsvarende ikke kan delta i valget. Fordi dette valget tidligere har vært gjennomført som postvalg blir det ingen endring i hvor lett det er for velgeren å holde valgene sine hemmelig. Både i utfylling av en fysisk stemmeseddel som skal sendes i posten og ved pålogging til et digitalt valgssystem vil det være opp til velgeren selv å sørge for at stemmegivingen gjennomføres usett av andre.

Ved digitalt valg kombinert med postvalg vil alle velgere ha muligheten til å bestemme om de vil stemme digitalt eller ved å sende en fysisk stemmeseddel i posten. Det vil gi ikke-digitale velgere mulighet til å delta ved valget, men vil gi dobbeltarbeid fordi man både må håndtere digitale stemmer og fysiske stemmer. Hvis man ønsker å gå for denne kombinerte ordningen vil det være naturlig å videreføre dagens ordning med poststemmer. Poststemmene må da være kommet inn til valgstyre eller valgråd innen valgdagen for valg av leke representanter. Det må utarbeides rutiner for å kombinere de digitale stemmene med de fysiske stemmene.

Forslaget til regler inneholder bestemmelser som både regulerer heldigitalt valg og digitalt valg kombinert med postvalg. Det innebærer at enkelte av bestemmelsene kun vil være aktuelle å fastsette avhengig av om det blir heldigitalt valg eller digitalt valg kombinert med postvalg.

Kirkerådet har vært i kontakt med representanter fra Saemien Åålmege og Nidaros bispedømme, og drøftet spørsmålet om å gå over til heldigitalt valg eller delvis digitalt valg. Representantene var positive til et forslag om heldigitalt valg. Kirkerådet har på denne bakgrunn valgt å foreslå at valget gjennomføres heldigitalt.

3. Valg av sørsamisk representant

Nidaros bispedømmeråd hadde ansvar for valg av sørsamisk representant i Nidaros bispedømmeråd. Samisk kirkeråd innhenter forslag til representanter til nominasjonskomiteen fra Saemien Åålmege, fra alle menighetsrådene i sørsamisk språkområde samt alle andre menighetsråd i Nidaros bispedømme.

Nidaros bispedømmeråd har meldt at det var en utfordring at nominasjonskomiteen for leke også skulle fungere som nominasjonskomité for valg av sørsamisk representant, noe som i praksis ikke fungerte så veldig godt. Kirkerådet foreslår derfor i stedet at Nidaros bispedømmeråd oppnevner en egen nominasjonskomité for valget med fem medlemmer. Fem medlemmer anses som tilstrekkelig størrelse til å gjøre en slik jobb. Kirkerådet foreslår å videreføre Samisk kirkeråds ansvar for å

foreslå kandidater, etter innhenting fra Saemien Åålmege, fra alle menighetsrådene i sørsamisk språkområde samt alle andre menighetsråd i Nidaros bispedømme.

I dag er det regelfestet at nominasjonskomiteens medlemmer, i tillegg til innkomne forslag, kan fremme forslag til én kandidat hver. Kirkerådet er opptatt av å sikre at nominasjonskomiteen fremmer tilstrekkelig sørsamiske kandidater, og foreslår derfor å oppheve begrensningen om at medlemmene bare kan fremme forslag om én kandidat hver. Siden dette er en endring av det som gjelder i dag, foreslår Kirkerådet å spesifisere at det er mulig å fremme forslag om et ubestemt antall kandidater i regelverket, av pedagogiske grunner.

Forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet har bestemmelser om gjennomføring av digitalt valg, beredskapsprosedyre for en situasjon hvor valget ikke kan gjennomføres digitalt. Kirkerådet er av den oppfatning at tilvarende bestemmelser bør gjøres gjeldende også for dette valget.

4. Valg av Saemien Åålmegeaerie

Etter gjeldende regler gjelder bestemmelsene i kirkeordningen § 9 og § 10 og regler for valg av menighetsråd fastsatt av Kirkemøtet så langt de passer for valget av Saemien Åålmegeaerie, men det er fastsatt at valget av menighetsrådet for øvrig skjer etter ordning fastsatt av menighetsrådet.

Ved innføring av digitalt valg til menighetsrådet, kan det ikke lenger være slik at menighetsrådet fastsetter en egen ordning for valget.. Kirkerådet anbefaler derfor å klargjøre dette i forskrift om ordning for Saemien Åålmege ved å oppheve bestemmelsen om at «Valg av menighetsråd skjer for øvrig etter ordning fastsatt av menighetsrådet.» Utgangspunktet blir da at de generelle reglene for valg av menighetsråd gjelder så langt de passer. For å åpne for muligheten for heldigitalt valg foreslås det å legge til et ledd i kirkevalgreglene § 14-5.

Kirkerådet kan bestemme at menighetsrådsvalg i kategorialmenigheter gjennomføres som heldigitale valg. Særskilte regler om digital forhåndsstemming gjelder da så langt de passer.

Samtidig foreslår Kirkerådet følgende nye bestemmelse, som allerede har vært praksis:

Kirkerådet, i samarbeid med bispedømmerådet og Saemien Åålmege, er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av Saemien Åålmegeaerie og sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra bispedømmerådet og Saemien Åålmege. § 2-5 annet til femte ledd gjelder tilsvarende.

5. Gjennomgående endringer

Kirkerådet foreslår gjennomgående at det fastsettes i ulike valgregelverk at frist for å levere listeforslag flyttes fra 30. april til 31. mars i valgåret, at frist for å oppnevne nominasjonskomité flyttes fra 1. mars til 1. februar, at frist for de valgene som har supplerende nominasjon flyttes til kl. 12 den 15. mai. Videre foreslår Kirkerådet å erstatte «alder» med «fødselsår» på stemmesedler og listeforslag, og presisere hvem som skal anses som unge under 30 år på listeforslag.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Kirkerådet har anskaffet et digitalt valgsystem hvor de sørsamiske valgene kan gjennomføres. Denne muligheten er allerede bestilt fra leverandøren, og beslutning om grad av digitalt valg vil ikke påvirke kostnaden for denne løsningen. Et heldigitalt valg vil være svært forenkende for arbeidet med disse valgene. Det vil ikke være behov for å sende ut eller telle fysiske stemmesedler.

Fra: Arvid Helle
Sendt: mandag 7. mars 2022 09:53
Til: Kyrkjevevja i Surnadal og Stangvik; 'Kirkevergen i Sunndal'
Kopi: Prosten i Indre Nordmøre - Vidar Rygh (konst.)
(vidar.rygh@surnadal.kyrkja.no); Soknepresten i Hov og Romfo (Storset);
Soknepresten i Ålvundeid (Laskerud)
Emne: «Høring om regler for valg av sørsamisk representant til Nidaros
bispedømmeråd og Kirkemøtet og valg av Saemien Åålmeegraerie
(sørsamisk kirkeråd)»

Til kyrkjelydane i Surnadal og Sunndal.

Kyrkjerådet har lagt ut open høyring «**Høring om regler for valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet og valg av Saemien Åålmeegraerie (sørsamisk kirkeråd)**». [Du finn høyringa her](#)

NB: Høyringsfrist 20. april 2022.

Høyringa er sendt til bispedømmeråda. Sør-samisk representasjon i bispedømmerådet/Kyrkjerådet høyrer inn under Nidaros bispedømme. Sidan kyrkjelydane i Surnadal og Sunndal også høyrer inn under det sør-samiske språkområdet, ønskjer Møre bispedømme å gjere sokna i desse fellesrådsområda merksame på høyringa.

Møre bispedømmeråd vil gi høyringsuttale. Det er fint om også sokna/fellesråda i Sunndal og Surnadal har høve til å gjere det samme.

Høyringa må sjåast i samanheng med den andre høyringa som vedrører kyrkjeval; «Regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene), og tilhørende endringer i kirkeordningen», Denne høyringa har samme høyringsfrist.

I 2021 var det høyringar om val av prest og lek kyrkjeleg medarbeidar til bispedømmerådet og ordning for felles menighetsråd. Alle desse høyringane finn de på denne sida: <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/hoeringer-fra-kirkeradet/>

Er det spørsmål, kan underteikna, eller sakshandsamarane i Kyrkjerådet kontaktast.

Arvid Helle

leiar kyrkjefagavdelinga
Møre Bispedømme
Moldetrappa 1
6415 Molde
Mobil 41216956

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Lars Skagestad	300	22/01072-2	

Saksnummer	Råd/utval	Møtedato
29/22	Møre bispedømmeråd 2020-2023	25.04.2022

MØRE BISPEDØME - HØYRING - REKRUTTERINGSSTILLING I DEN NORSKE KYRKJE

Vedlegg:

Høring om rekrutteringsstilling i Den norske kirke - prest under utdanning

Saksorientering

Vi viser til Høyringsnotatet om «Rekrutteringsstilling i Den norske kirken – Prest under utdanning».

Møre bispedøme har dei siste åra ein god del erfaring med bruk av teologistudentar som har vore midlertidig tilsett som prestevikarar i kyrkjelydar medan dei har studert. Akkurat no har vi 12 studentar som er med i ei slik ordning og undervegs mot ordinasjon.

Dei ulike problemstillinga og utfordringane som høyringsnotatet tek opp, kjenner vi att frå praksis i Møre. Vi ser at ordninga «Prest under utdanning» har opna ein ny veg inn i prestetenesta for fleire, og særleg for kvinner. Medan mange av ulike grunner, inklusive usemje om kvinner skal gjere teneste til prest, i staden valde å utdanne seg til andre yrke, er tida no moden for å realisere kallet og kvalifisere seg til presteteneste. Nokre har gått vegen om ei pedagogisk utdanning og arbeid i skulen før dei no er på veg inn i ei presteteneste. Oppmuntra av ein som såg dei, fekk dei prøve seg som leke gudstenesteleiarar. På fullmakt frå biskopen og under god vegleing fekk dei motivasjon og mot til å prøve seg som prestevikarar. Saman med tilrettelagte studiar og praksis har dei kvalifisert seg til ordinasjon og teneste i kyrkja.

I hovudsak vurderer vi dei forslaga som kjem fram i høyringa som gode forslag til å gjere ei god ordning i kyrkja enno meir gjennomarbeida og tenleg for både studentar, kyrkjelyd og kyrkja. Det er framleis ei ordning som berre bør nyttast der det ikkje melder seg kvalifiserte søkjarar til ei ordinær prestestilling.

Vi er samd i hovudlinene i høyringsnotatet og meiner at det er rett

- å leggje til rette for ei einsarta og nasjonal normalordning der bispedømmerådet kan lyse ut ein tidlegare utlyst stilling til fast PUU stilling for ein periode på inntil 4 år,
- at ein ved nokre høve også kan opprette ei eller fleire PUU stillingar basert på ei framskriving av rekrutteringssituasjonen.
- at ein legg opp til ei gjennomsnittleg fordeling av arbeid 60 % og studie 40% av heil stilling
- å gjere endringar i tenesteordning og personreglement.

Vi vil særleg peike på fylgjande moment i den vidare handsaminga

1. Alternativ 1 - normalordninga

Vi trur at ei ordning knytt til ein lokal kyrkjelyd med avgrensa tenestestad og tenestedistrikt skaper dei beste føresetnadene for ein god og trygg modningsprosess.

I denne prosessen er det mogleg å korrigere, forme og skape god refleksjon samstundes som kombinasjon utdanning og praksis skaper god læring. I dette får kandidaten tid og rom til å vekse i nært samspel med stab og kyrkjelyd.

2. Alternativ 2 – behov for å sjå framover.

I dei store prostia kan det vere tenleg å legge til rette for ekstra presteressursar gjennom det som er omtala som alternativ 2. Ei slik ordning vil vere ei fleksibel ordning som sikrar vikartenester og god praksis (mengdetrening) for arbeid med gudstenester/kyrkjelege handlingar samstundes som prestevikaren har gode kollegaforhold og kan nytta studiepermisjonen til kvalifisering til presteneste.

3. Biskopen sin rolle og avgjerdsrett

Biskopane har, slik notatet understrekar, eit sjølvstendig ansvar for å foreta skikkethets- og eigenskapsvurdering av teologiske kandidatar som siktar mot ordinasjon. Ein føresetnad for å starte som prest under utdanning (PUU) er at biskopen vil gje fullmakt til sakramentforvaltning. På denne bakgrunnen er både samtaler i forkant av tilsetjing og undervegs i studieløpet avgjerande for å sikre ei heilskapleg vurdering av kandidaten. Denne vurderinga er ein viktig sikkerheitsventil for heile ordninga.

4. Tilrettelegging og økonomi

Ei slik ordning med individuelle planar krev oppfylgning frå prost, studiestad og bispedømetts personalavdeling, forutan bruk av personleg mentor. I tillegg kjem eit framlegg om å gje studiestøtte til dekning av diverse utgifter knytt til reise og opphald ved studiestaden.

Det er med andre ord ei ressurskrevjande men heilt naudsynt kvalifiserande ordning som Kyrkjemøtet no skal vedta. Alternativet til denne målretta satsinga er ei vesentleg reduksjon av arbeidet i kyrkjelydane som følgje av sviktande rekruttering til prestenesta. Sjølv om det i nokre bispedøme er god økonomi nett no, så lyt kyrkja i framtida sette av nok midlar til ordninga. Vi støtter difor forslaget om å greie ut om bispedømerådet kan søkje Kyrkjerådet om rekrutteringsmidlar.

Vidare støtter vi tanken om ei fleksibel ordning som sikrar føreseieleg økonomi og gir trygghet for ein framtidig jobb i kyrkja. Dei som startar i ordninga har ulik bakgrunn og krev ulik løn. Nokon går opp i løn medan andre må gå vesentleg ned i løn når dei startar som PUU. Dette påverkar relasjonen dei imellom og relasjonen til dei som allereie er i presteneste. Korleis skal ein løyse dette med ei einsarta og nasjonal ordning?

5. Forhold til kollegaer

Det er relevant å vurdere kor mange PUU stillingar ein skal legge til rette for i eit prosti. Både av praktiske og kollegiale omsyn. Mange PUU stillingar krev fleire vikarar for å dekke opp studiepermisjonar. Det kan bli ein krevjande kabal for prost/bispedømekontor. Og kva gjer det med samspel og dynamikk om til dømes 3 av 10 kollegaer vekslar mellom teneste og permisjon? Er det eit makstal for antal PUU stillingar i eit prosti? Er det spesielle vurderingar/avgrensingar i kor desse stillingane skal nyttast? Er det slik at ein ledig stilling «i seg sjølv» er tilstrekkeleg, eller bør det primært vere kapellan-stillingar heller enn sokneprest-stillingar?

Eit anna spørsmål er kva denne ordninga gjer med Dnk. Ein har hatt ei ordning med godkjenning frå evalueringsnemnda i godt og vel 20 år. Ordninga med PUU bør fylgjast opp med forskning.

6. Mentor og vegleiing

Dette er ei viktig del av ordninga. I dag får prestevikarar ta del i grupper med ABV. Nokre har avtale om mentor, men alle burde ha det. Det er viktigare at dei får ein

mentor som har presteerfaring, gjerne ein eldre kollega/pensjonist, enn at vedkomande er utdanna vegleiar. I dag er det tidkrevjande og ressurskrevjande å utdanne nok vegleiarar til ABV. Kan hende er det mogleg å lage eit enklare system for å gje naudsynt kompetanse til dei som kan tenkje seg å vere mentor for PUU?

7. Bindingstid

Ordninga krev mykje ressursar og gir gode rammer for å kvalifisere seg til ei framtidig presteteneste. Det er heilt naturleg å avtale bindingstid og evt. tilbakebetaling som både er motiverande og rimeleg.

Vi støtter arbeidet med å lage ei standardtekst som kan tas inn i arbeidsavtalene for PUU-stillingane.

8. Namn på ordninga.

PUU er eit godt innarbeid omgrep for ordninga. Det bør uansett ikkje bli eit for omstendeleg namn. Lokalt vil dei i kvardagen uansett bli omtala som presten og ikkje prestevikaren eller prestekandidaten.

Forslag til vedtak

Møre bispedømeråd gir svar på høyring om rekrutteringstilling i Den norske kyrkja slik det går fram av saksframstillinga og med dei endringar som kom i møtet..

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Møre bispedømmeråd
Moldetrappa 1

6415 MOLDE

Dato: 07.03.2022

Vår ref: 22/01043-1

Deres ref:

Høring om rekrutteringsstilling i Den norske kirke - prest under utdanning

Kirkerådet sender dette høringsnotatet om om rekrutteringsstilling i den norske kirke- prest under utdanning til alle bispedømmeråd, biskoper, arbeidstakerorganisasjonene - Fagforbundet teOLOgene og PF og de tre teologiske utdanningsinstitusjonene.

Høringssvar bes sendt elektronisk til

post.kirkeradet@kirken.no

Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova og vil bli publisert på kirken.no.

Saken er berammet til behandling i Kirkerådets møte i mai 2022. Av hensyn til de nødvendige saksforberedelser er høringsfristen derfor fastsatt til 24. april 2022, men høringsinstansene må gjerne sende inn svar tidligere.

Med vennlig hilsen

Jan Rune
Avdelingsdirektør

Maude Chinhengo Hals

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:

Høringsnotat - Høring om rekrutteringsstilling i Den norske kirke - prest under utdanning

Kopi til:

KA - Kirkelig arbeidsgiverorganisasjon

Postboks 1034
Sentrum

0104 OSLO

Mottakere:

Postadresse:
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

E-post: post.kirkeradet@kirken.no
Web: www.kirken.no
Org.nr.: 818 066 872

Telefon: +47 23081200
Telefaks:

Saksbehandler
Maude Chinhengo Hals

Agder og Telemark bispedømmeråd	Postboks 208	4662 KRISTIANSAND S
Borg bispedømmeråd	Bjarne Aasgt. 9	1606 FREDRIKSTAD
Bjergvin bispedømmeråd	Postboks 1960	5817 BERGEN
Hamar bispedømmeråd	Postboks 172	2302 HAMAR
Nidaros bispedømmeråd	Kongsgårdsgata 1a,Erkebispegården	7013 TRONDHEIM
Nord-Hålogaland bispedømmeråd	Postboks 790	9258 TROMSØ
Oslo bispedømmeråd	Postboks 9307 Grønland	0135 OSLO
Stavanger bispedømmeråd	Lagårdsveien 44	4010 STAVANGER
Sør-Hålogaland bispedømmeråd	Tolder Holmers vei 11	8003 BODØ
Tunsberg bispedømmeråd	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Møre bispedømmeråd	Moldetrappa 1	6415 MOLDE
Hamar biskop	Postboks 172	2302 HAMAR
Nidaros biskop	Kongsgårdsgata 1a,Erkebispegården	7013 TRONDHEIM
Den norske kirkes presteforening - PF	Postboks 437 Sentrum	0103 OSLO
Oslo biskop	Postboks 9307 Grønland	0135 Oslo
Bjergvin biskop	Postboks 1960	5817 BERGEN
Fagforbundet teOLOgene	Boks 7003 St. Olavsplass	0130 OSLO
Nord-Hålogaland biskop	Postboks 790	9258 TROMSØ
Universitetet i Oslo - Det teologiske fakultet	Postboks 1023 Blindern	0315 OSLO
Møre biskop	Moldetrappa 1	6415 MOLDE
Agder og Telemark biskop	Postboks 208	4662 KRISTIANSAND S
Stavanger biskop	Lagårdsveien 44	4010 STAVANGER
Tunsberg biskop	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Borg biskop	Bjarne Aasgt. 9	1606 FREDRIKSTAD
VID vitenskapelige høyskole AS	Postboks 184 Vinderen	0319 OSLO
MF vitenskapelig høyskole	Postboks 5144 Majorstuen	0302 Oslo
Sør-Hålogaland biskop	Tolder Holmers vei 11	8003 BODØ
Preses i Den norske kirke		

Høringsnotat

Rekrutteringsstilling i Den norske kirke - Prest under utdanning

Sammendrag

Det har de siste årene vært et økende fokus på behovet for rekruttering til kirkelige stillinger. Over tid har det etablert seg en praksis i flere bispedømmer der man har tilbudt teologistudenter stillinger som menighetsprest samtidig som man studerer, fordi kirken har en økende utfordring med å få kvalifiserte søkere til ledige stillinger. I all hovedsak er det snakk om andrekariere-studenter. Dette har blitt håndtert noe ulikt i bispedømmene, og det har vært knyttet flere utfordringer til en slik praksis.

Under kirkemøtet i november 2021 ble kvalifikasjonskrav for kirkelige stillinger behandlet (KM 24/21) og i Kirkemøtets vedtak framkom det at en slik ordning, kalt «prest under utdanning», forutsettes å komme på plass senest fra Kirkemøtet 2022.

Det foreslås to alternative løsninger for opprettelse av «prest under utdanning»-stilling (PUU-stilling). Fortrinnsvis foreslås det at når en stilling som menighetsprest har vært utlyst uten at det har meldt seg kvalifiserte søkere, har bispedømmerådet mulighet til å *omgjøre* den konkrete, tidligere utlyste stillingen midlertidig til en PUU-stilling.

Alternativt kan bispedømmerådet *opprette* en prestekandidat-stilling ikke på basis av en tidligere utlyst stilling, men basert på et framtidig forventet bemanningsbehov.

Det foreslås tilsetting i fast 100% stilling med visse betingelser knyttet til fullføring av studiet og godkjenning for ordinasjon, samt bindingstid. I perioden fram til ordinasjon (tilsvarende studieperioden) gis det permisjon med lønn tilpasset studieprogresjonen for det enkelte semester etter en individuelt utarbeidet plan. Det legges opp til en gjennomsnittlig arbeidsmengde på 60 % av full stilling i studieperioden fram til ordinasjon slik at betalt permisjon vil utgjøre 40% av full stilling.

Studieperioden er foreslått til maksimum 4 år. Dette for å sikre at ordningen har en oversiktlig tidshorisont for både arbeidstaker og arbeidsgiver. Slik sett kan et masterløp e.l. inkorporeres i ordningen. Ordningen legger opp til en viss bindingstid etter fullført studieløp.

Etter fullført studieløp og oppnådd ordinasjon, vil det for alternativ 1 innebære at stillingsinnehaver normalt ordineres til prestetjeneste på samme tjenestested og med samme vilkår som i den tidligere utlyste stillingen. For alternativ 2 vil stillingsinnehaver ordineres til tjeneste som prostiprest i samme prosti eller flere av bispedømmets prostier som har behov for økt prestedekning, og får da vilkår som følger en slik stilling.

Forslaget medfører at det må gjøres endringer i tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprester og personalreglement for Den norske kirke.

Bakgrunn

Det har over tid etablert seg en praksis i flere bispedømmer der man har tilbudt teologistudenter stillinger som menighetsprest samtidig som man studerer, ut fra kirkens behov for å få dekket vakante stillinger. I all hovedsak er det snakk om andre-karriere studenter. Dette har blitt håndtert noe ulikt i bispedømmene, og det har vært knyttet flere utfordringer til en slik praksis.

I januar 2019 skrev Martin Enstad, leder av Presteforeningen, artikkelen “*Prest under utdanning – en skisse til å kombinere jobb og studier for second-career prester*”, hvor han tar til orde for å få på plass en ordning med rekrutteringsstilling som kombinerer jobb og utdannelse.

På vårparten i 2021 tok HR-seksjonen i Kirkerådet initiativ til å sette sammen en partssammensatt gruppe som skulle se på en enhetlig ordning for ansettelse av prester som er under utdanning. Mandatet var å utvikle en felles nasjonal og kvalitetssikret praksis for en ordning for “prest under utdanning”. Gruppen ble satt sammen av en stiftsdirektør, en fra juridisk seksjon i Kirkerådet, en fra Bispemøtet, HR-sjef i Kirkerådet, en representant fra Presteforeningen, en representant fra Fagforbundet TeOLOgene, en personalsjef og en prost. I august 2021 sammenfattet de sine foreløpige anbefalinger i et notat. I januar 2022 fikk gruppen seg forelagt og ga tilbakemeldinger på første utkast til den framlagte ordningen som her beskrives.

Gruppens anbefalinger ble omtalt i KM 24/21 *Kvalifikasjonskrav for kirkelige stillinger*, som ble behandlet på kirkemøtet 2021. Komiteen som arbeidet med saken hadde følgende merknad til kirkemøtet:

Komiteen har merket seg at saksutredningen beskriver en ordning kalt «prest under utdanning», og legger til grunn at denne ordningen kommer på plass senest fra Kirkemøtet 2022 (merknad 2).

Kirkemøtet gjorde etter dette følgende vedtak: *Kirkemøtet ber Kirkerådet utarbeide en ordning for prest under utdanning* (KM 24/21 vedtakspunkt. 7).

Kirkerådet behandlet på dette grunnlag saken i sitt møte 10.-11. februar 2022, og vedtok å sende den på høring til berørte instanser.

I det følgende gis først en kortfattet beskrivelse av forslaget til rammeverk for en «prest under utdanning»-ordning. Dernest blir ulike sider av en slik ordning drøftet mer inngående.

Forslag til ordning for «Prest Under Utdanning»-stilling (PUU) Opprettelse og utlysning av PUU-stilling - to alternativer

Når en stilling som menighetsprest har vært utlyst uten at det har meldt seg kvalifiserte søkere (faglig kvalifisert eller personlig egnet til stillingen), har bispedømmerådet, vanligvis innenfor en periode på maksimum 4 måneder etter at

stillingen sist var lyst ut på ordinært vis, mulighet for å omgjøre stillingen til en PUU-stilling. Dette kan gjøres på to måter:

Alternativ 1 - normalordning

Bispedømmerådet omgjør den konkrete, tidligere utlyste stillingen midlertidig til en PUU-stilling for en periode på inntil 4 år. Stillingen lyses så ut som en fast 100 % stilling der en vesentlig del av stillingen er avsatt til fullføring av studier og kvalifisering for ordinasjon til prestedtjeneste. Tjenestested og tjenstedistrikt er her normalt det samme som den opprinnelige utlyste og ubesatte stillingen. Om lag 40 % av stillingen må i denne perioden dekkes opp ved bruk av prostiets øvrige presteressurser. Det kan vurderes om prostiet i denne perioden skal tilføres tilsvarende ekstra ressurser.

Ved ordinasjon vil stillingsinnehaver normalt ordineres til prestedtjeneste på samme tjenestested og med samme vilkår som i den tidligere utlyste stillingen.

Alternativ 2 - basert på framskrivning

Alternativt til normalordningen i alt. 1, kan bispedømmerådet opprette en eller flere PUU-stillinger basert på en framskrivning av rekrutteringssituasjonen 4 år fram i tid. Dette kan gjøres dersom behovet for nyrekrutteringer til bispedømmet av ulike grunner antas å være større enn det en regner med å få rekruttert på normalt vis og gjennom bruk av PUU-stillinger som i alt. 1. Bispedømmerådet kan i så fall gjøre vedtak om opprettelse av en eller flere PUU-stillinger som lyses ut som faste 100% stillinger. Den vesentlige delen av stillingen lyses ut i en periode på inntil 4 år, på samme vilkår som i alternativ 1. Tjenstedistriktet som lyses ut kan her normalt være hele bispedømmet, med tjenestested i et navngitt prosti i studieperioden, inntil 4 år.

Ved ordinasjon vil stillingsinnehaver ordineres til tjeneste som prostiprest i samme prosti eller flere av bispedømmets prostier som har behov for økt prestedekning.

1. Målgruppe og kvalifikasjonskrav

Denne ordningen henvender seg primært til andrekarriere-kandidater som ikke har tilstrekkelig utdanning til å bli prest, men ønsker å oppnå kompetanse med tanke på framtidig prestedtjeneste i Den norske kirke. Det forutsettes at man med 2 års fulltidsstudier kan kvalifisere seg til prestedtjeneste i henhold til Tjenesteordning for menighetsprester § 3. Dette må være bekreftet av studiestedet. Det forutsettes at man allerede er opptatt på Bispemøtets VTV-ordning, eller vil bli det før tiltredelse i stillingen.

Forslag til ordning stiller imidlertid ikke noe alderskrav ut over det som allerede finnes i tjenesteordningen.

2. Tilsetting i PUU-stilling

Det tilsettes i fast 100% stilling med visse betingelser bl.a. knyttet til fullføring av studiet (individuell plan) og godkjenning for ordinasjon etter en maksimumstid på 4 år etter tilsetting, samt bindingstid. Dette tas inn i arbeidsavtalen sammen med en beskrivelse av lønns- og arbeidsvilkår etter at studieperioden er avsluttet. Lønnsvilkår

i studieperioden er som uordinert, altså 0950 Prestevikar eller tilsvarende. Det bør utredes om en ny lønnsramme skal opprettes for formålet.

Det gjennomføres en samtale med biskop i det aktuelle bispedømmet før tilsetting. Dette innebærer også en forsikring fra kandidaten om å være lojal mot Den norske kirkes lære og ordninger. Biskopen vurderer på bakgrunn av denne samtalen kandidatens skikkethet/egnethet og om det kan utstedes nødvendige fullmakter for hele studieperioden.

3. Tilrettelegging i studieperioden

I studieperioden gis delvis permisjon med lønn, som tilpasses studieprogresjonen for det enkelte semester etter en individuelt utarbeidet plan. Det legges opp til en gjennomsnittlig arbeidsmengde på 60% av full stilling i studieperioden fram til ordinasjon, slik at lønnet permisjon vil utgjøre 40% av full stilling i gjennomsnitt for perioden.

Det legges en individuell plan for mengden studier og jobb for hvert enkelt semester i samarbeid mellom lærested, kandidat, prost og bispedømmets personalavdeling.

Det oppnevnes en personlig mentor som er en erfaren prest, helst med veilederkompetanse. Mentoren følger kandidaten jevnlig i studieperioden. Ellers er veiledning og oppfølging som for bispedømmets øvrige ansatte.

I studieperioden kan det gis en studiestøtte fra bispedømmet, til dekning av utgifter knyttet til reise og opphold ved studiestedet. Uttak av studiedager knyttet til obligatoriske samlinger, lesedager etc. planlegges i samråd med prost og tas ut som del av allerede innvilget permisjon med lønn for det enkelte semester, jfr. individuell plan.

En studieperiode på maksimum 4 år vil sikre at ordningen har en oversiktlig tidshorisont og gjør at et masterløp e.l. kan gjennomføres i rammen av ordningen.

4. Bindingstid

Det foreslås 2 års bindingstid etter ordinasjon, som gjennomføres i samme bispedømme, jfr. HTA §14.4 om bruk av bindingstid.

Det må avklares nærmere om ordningen også skal omfatte en forholdsmessig tilbakebetaling av utbetalt lønnet permisjon hvis arbeidstakeren slutter i stillingen før bindingstiden er omme, eller bryter studieløpet. Dette må i så fall hjemles i individuelle avtaler og tas inn i arbeidsavtalen ved tilsetting. Beløpet som skal tilbakebetales må være rimelig.

Skulle man mot formodning ikke oppnå ordinasjon etter endt studieperiode foreslås det å ikke kreve tilbakebetaling.

5. Endringer i tjenesteordning og personalreglement

Kirkerådet mener at det kan være tjenlig å forankre stillingskategorien «prest under utdanning» i Tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprest. Det kan

gjøres ved å legge inn et tillegg i § 3 om kvalifikasjonskrav tilsvarende det som finnes i tjenesteordning for kateket og diakon, som åpner for omgjøring av stilling i tilfeller hvor det ikke melder seg kvalifiserte søkere. I tråd med dette foreslår Kirkerådet følgende tillegg til § 3:

Dersom det ikke melder seg søkere som oppfyller kvalifikasjonskravene til prest, kan bispedømmerådet midlertidig omgjøre stillingen til en stilling som «prest under utdanning». Alternativt kan bispedømmerådet opprette stilling som «prest under utdanning» når en 4-årig framskrivning av rekrutteringsbehovet ansees som kritisk. Et vilkår for slik tilsetning er at vedkommende inngår en avtale med arbeidsgiver om videreutdanning for å kvalifisere seg for ordinasjon.

I Personalreglement for rettssubjektet Den norske kirke er det i dag en forutsetning for å tilsettes fast i en prestestilling at man er eller er kvalifisert for å kunne bli ordinert til prest. Det finnes i dag ingen åpning for å tilsette uordinerte i slike stillinger. Det vil dermed være nødvendig med en tilføyelse i personalreglementet på dette punktet. Det er to løsninger som kan velges for å åpne for dette. Enten kan en PUU-stilling etableres som en egen stillingskategori som beskrives i personalreglementet, eller det kan lages unntak i tilsetningskravene for prest, som ivaretar stillingskategorien «prest under utdanning». Kirkerådet foreslår den siste løsningen, ut fra en betraktning av at disse stillingene i det alt vesentlige har samme innhold og innretning som andre prestestillinger. De er også i sin natur midlertidige, og skal i prinsippet tilbakeføres til en vanlig prestestilling.

Kirkerådet foreslår etter dette følgende tillegg (som nytt annet ledd) i personalreglementet § 18. *Særregler ved tilsetning av prest:*

Personer som blir tilsatt i en «prest under utdanning»-stilling, er unntatt fra kravet om ordinasjon, frem til utdanningen er fullført.

Kirkerådet mener også at det bør regelfestes at tilsetning i slike stillinger bare kan skje etter en samtale med biskopen. Det foreslås at § 18 annet ledd endres til å lyde slik:

Før bispedømmerådet treffer vedtak om tilsetning av person som er ordinert til prest i et annet kirkesamfunn, skal biskopen etter samtale med søkeren ha funnet vedkommende skikket for prestatjeneste i Den norske kirke og mottatt vedkommendes løfte om å utføre denne tjeneste i overensstemmelse med Den norske kirkes ordninger. Tilsvarende gjelder for personer som er tilsatt i en «prest under utdanning»-stilling.

Videre foreslås det å ta inn et tillegg i tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprest § 5 hvor det stilles krav om ordinasjon før tiltredelse i prestestilling. Kirkerådet foreslår her følgende tillegg:

For person i «prest under utdanning»-stilling gjelder kravet om ordinasjon fra det tidspunkt utdanningen er fullført.

6. Navn på ordningen

Ordningen er foreløpig kalt «prest under utdanning», forkortet til PUU, fordi dette til en viss grad er innarbeidet. Dette er navnet i det opprinnelige forslaget til ordning, og den partssammensatte gruppen brukte denne betegnelsen. Kirkemøtet bruker denne betegnelsen i sitt vedtak (KM 24/21).

Kirkerådet mener imidlertid at det er vektige grunner til å finne et annet navn. Et viktig moment i vurdering av stillingstittel er at det bør framkomme tydelig at innehaver av en slik stilling ikke er prest, men under utdanning for å slutføre nødvendig teologisk kompetanse for prestedtjeneste. Samtidig bør det framkomme av stillingstittelen hva slags jobb stillingen er tenkt til å omfatte. Andre stillingsbenevnelser som har blitt vurdert er «prestestudent i arbeid», «presteutdanningsstilling», «prestekandidatstilling» eller «utdanningsstilling». I Den norske kirke er det ikke tradisjon for flerordstitler. Vanlige stillingsbenevnelser er kapellan, sokneprest, prestevikar, prostiprest, diakon, kateket osv.

Kirkerådet foreslår som et alternativ til PUU at et skapes en stillingskategori kalt «prestekandidat», med den tilhørende stillingsbetegnelsen «prestekandidatstilling». En slik betegnelse vil ivareta de hensynene som er drøftet over.

Ved avsluttet studieløp vil stillingen omgjøres tilbake til en ordinær stilling, evt. en prostipreststilling.

Vurderinger

Formkrav – behov for en enhetlig ordning

Kirkemøtets vedtak, «å utarbeide en ordning for prest under utdanning» (KM 24/21 pkt. 7) innebærer at det må legges til rette for enhetlige rammer for en slik stillingskategori. Behovet for dette understrekes ved at ulike ordninger/avtaler allerede er i bruk i flere bispedømmer. Ettersom dagens regelverk ikke åpner for å tilsette fast i prestestilling uten ordinasjon, er slike avtaler som oftest basert på midlertidig tilsetting. Dette gir utilfredsstillende rammer for begge parter, og vil i fremover etter alt å dømme bli enda vanskeligere, se neste avsnitt.

I forlengelse av de forslag til endringer i det kirkelige regelverket som foreslår i dette dokumentet, vil Kirkerådet også foreslå at det skapes enhetlige rammebetingelser for den gruppen som vil omfattes av ordningen. Dette vil gjelde om stillingen skal være fast eller midlertidig, hva som skal være inngangsbetingelsene for tilsetting i slike stillinger, herunder biskopens rolle, rammebetingelser for studieprogresjonen og lønn og andre ytelser. Kirkerådet ser for seg at Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å fastsette en instruks til bispedømmerådene som kan gi en enhetlig ordning. Dette vil være en minsteløsning, og vil ikke være til hinder for at enkelte bispedømmer kan gi bedre betingelser på enkeltområder.

Fast eller midlertidig tilsetting

Normalordningen i arbeidslivet er fast tilsetting, jf. AML 14-9. Midlertidig tilsetting kan kun benyttes unntaksvis, og må være hjemlet i en av unntaksbestemmelsene. Med den varslede innstramningen i arbeidsmiljøloven, som tar bort muligheten for å ansette midlertidig i en periode på 12 måneder av gangen (AML § 14-9 andre ledd bokstav f) står vi da i vår sammenheng tilbake med unntaksbestemmelsene i AML 14-9-2 b) arbeid i stedet for en annen eller andre (vikariat) og c) Praksisarbeid.

Vikariat vil kun være aktuelt der en navngitt innehaver av stillingen er i permisjon eller sykmeldt, og ikke når stillingene står vakant. Ved ledighet kan denne bestemmelsen dermed ikke brukes.

Praksisarbeid er ikke nærmere definert i loven, men forarbeidene til den tidligere tilsvarende bestemmelsen viser til at slikt arbeid normalt utføres i forbindelse med opplæring eller kvalifisering innenfor et fagområde. Praksisarbeidet kan skje før, under og etter utdanningen og må inngå som et ledd i et fastsatt utdanningsløp. For prester er slik praksis ivaretatt av praksisperiodene i studiet og ordningen Veien til vigsling (VTV) i regi av Bispemøtet. Innføring av ytterligere praksisarbeid som obligatorisk del av studiet for samtlige studenter, ansees å falle utenfor intensjonen for «Prest under utdanning».

Uavhengig av de begrensningene som ligger i arbeidsmiljøloven, antar Kirkerådet at det uansett vil være langt mindre attraktivt for kandidater som står i annen fast jobb å si opp denne for å gå inn i et midlertidig tilsetningsforhold hos Den norske kirke. En slik ordning vil innebære en betydelig risiko for den enkelte og det ville derfor antagelig begrense rekrutteringsmulighetene kraftig.

Det følger av dette at det er lite realistisk å basere en fastlagt PUU-ordning på annet enn fast tilsetting. Dette innebærer at det i første rekke vil være arbeidsgiver som vil bære risikoen dersom et studieløp ikke blir gjennomført innen fristen eller ikke i det hele tatt. En forutsetning for fast tilsetting vil i utgangspunktet være at avtale om fullføring av studiet innen en konkret dato, som maksimalt kan være 4 år fram i tid, tas inn i arbeidsavtalen. Det vil imidlertid ikke innebære at arbeidsavtalen dermed vil være ugyldig dersom denne delen av avtalen ikke er oppfylt. Hvis årsaken ligger i at arbeidstaker åpenbart neglisjerer de arbeidsoppgavene som er knyttet mot studier, kan dette være oppsigelsesgrunn, men erfaring fra lignende avtaler viser at det i de fleste tilfeller kan handle om utenforliggende hensyn; at man får barn, med derav følgende permisjon, eller helseutfordringer, at studiesituasjonen er mer krevende enn antatt. I en del tilfeller vil det kunne medføre at perioden frem til fullførte studier blir lengre enn først avtalt eller at man ikke makter å gjennomføre.

Bispedømmerådet kan dermed potensielt sitte igjen med ansatte som ikke er kvalifisert til å bekle en ordinær prestestilling og heller ikke uten videre kan sies opp. En slik situasjon kan motvirkes for det første gjennom en grundig vurdering av den enkelte søker, herunder at det foreligger en realistisk og gjennomarbeidet studieplan. For det annet må det være en tett oppfølging fra bispekontoret og prosten underveis, både i samarbeid med lærestedene og lokale mentorer. Dette vil ikke helt ta vekk risikoen for arbeidsgiver, men det vil etter Kirkerådets mening være en forsvarlig risiko.

Utlysning og kvalifikasjonskrav

I personalreglementet § 19 er kvalifikasjonsprinsippet inntatt i sin fulle bredde. Kvalifikasjonsprinsippet er et prinsipp om at man skal velge den som er best kvalifisert for stillingen. Dette innbefatter også personlig egnethet, og omfatter ikke kun faglige kvalifikasjoner. Det er tydeliggjort i § 19 at kvalifikasjonsprinsippet kun kan fravikes ved lov eller forskrift. PUU-ordningen vil dermed først og fremst bli

brukt i situasjoner der det ikke melder seg kvalifiserte søkere til en ordinær prestestilling. Søkergrunnet for en slik stilling vil dermed bli utvidet ved en utvidelse av søkergrunnet. Dersom det ved en slik utvidet utlysning skulle melde seg ordinære søkere som anses kvalifisert, vil disse normalt gå foran, og det vil ikke være nødvendig å omgjøre stillingen.

Likevel ansees det som nødvendig gitt den svært krevende rekrutteringssituasjonen som er forventet på bakgrunn av aldersfordelingen blant dagens prester, å kunne lyse ut PUU-stillinger også med basis i hvordan rekrutteringssituasjonen forventes å være noe fram i tid. Dette foreslås som alternativ 2, og kommer som et ekstra virkemiddel bispedømmerådet kan benytte etter drøfting med tillitsvalgte.

De som tilsettes etter alternativ 2, ender opp i stilling som prostiprest etter ordinasjon. Arbeidstaker har da fått lønn under den siste delen av studiene, og har et fast ansettelsesforhold. Vedkommende vil da eventuelt kunne risikere å måtte flytte på seg innen bispedømmet etter ordinasjon, men har da fått betydelig støtte til å opparbeide seg verdifull kompetanse som kvalifiserer til annen prestestilling i et arbeidsmarked som er svært gunstig for søkerne i overskuelig framtid.

Med hensyn til kvalifikasjonsprinsippet må det understrekes at stillinger som lyses ut vil være å betrakte som trainee-stillinger. Kvalifiseringen frem til ordinasjon vil dermed være en sentral del av stillingens innhold, slik at personer som allerede er ordinert eller som er kvalifisert til å bli det, ikke vil være målgruppe for denne type stilling.

Fullmakt og ordinasjon, biskopens myndighet/egnetetsvurdering

Biskopene har, i tillegg til lærestedene, et selvstendig ansvar for å foreta en skikkethets- og egnetetsvurdering av teologiske kandidater som sikter mot ordinasjon

I § 1 og § 8 i tjenesteordning for biskoper tydeliggjøres biskopens selvstendige ansvar med tanke på egnetetsvurdering. I § 8 heter det bl.a. at «Biskopen beslutter om ordinasjon til prestetjeneste og vigsling til andre kirkelige tjenester, etter i samtale å ha funnet kandidatene skikket for tjenesten ...». Det kommer også tydelig fram at biskopen har et læremessig ansvar i kirken, og for å ivareta dette tilsynsansvaret kan gi råd, veiledning og bindende pålegg vedrørende presters og andre kirkelige tilsattes tjenesteutøvelse. Det kommer også fram av § 1 at biskopen har et ansvar også for prestenes livsførsel, trosliv og ellers det som kommer frem av ordinasjonsløftet,

Når biskopen vurderer av kandidat til prestetjeneste forut for fullmakt og en endelig ordinasjon, vil denne vurdering delvis *utvide* den vurdering som skikkethetsforskriften i universitets- og høgskoleloven pålegger. Biskopene har utfra tjenesteordningen et særlig *læremessig* ansvar. Biskopens vurdering innebærer dermed en større grad av *helhetsvurdering*, der også kirkens tro, kandidatens livsførsel, trosliv, teologisk forståelse, indre kirkelig forhold og ordinasjonsløftets pålegg spiller inn. Biskopene og lærestedene forholder seg til ulikt regelverk, da skikkethetsvurderingen og egnetetsvurderingen er hjemlet ulikt.

Det er derfor viktig å påpeke at en PUU-ordning ikke binder biskopene til en framtidig ordinasjon. PUU-ordningen tar sikte *mot* ordinasjon, men det innebærer

også en viss mulighet for at en slik autorisasjon ikke oppnås. Det er en risiko man må ta høyde for. Slik det for øvrig også er for dem som har fullført profesjonsutdanningen etter vanlig ordning. Det som er annerledes er at kandidater i PUU-ordningen har fast ansettelse. Kirkerådet mener derfor det vil være rimelig at en person som blir innstilt til en PUU-stilling, må ha en samtale med biskopen i forkant av tilsetningen, der denne kan foreta en helhetlig vurdering av den som skal tilsettes og dessuten motta en forsikring om at vedkommende vil være lojal mot Den norske kirkes lære og ordninger.

Tilrettelegging i studieperioden

Å være student midtveis i livet har andre utfordringer enn for yngre studenter. Det er krevende å rydde plass til studier når man samtidig må arbeide og dette i mange tilfeller skal kombineres med familieliv. Det er belastende å skulle leve på lån eller deltidsjobber over lang tid. Samtidig er det naturlig å påregne en viss egeninnsats for å komme i havn med ønsket karrierevei. At det koster både tid og krefter for den enkelte, og at det må gjøres prioritering, er naturlig.

Disse momentene vil være viktige i en tilrettelegging av «prest under utdanning». Det innebærer en vesentlig tilrettelegging for å få fullført et kvalifiserende studium. Dette vil påvirke den samlede profilen på stillingene.

Andrekariere-prester som har tatt deler av teologi studiet i kombinasjon med annet arbeid, trekker fram som avgjørende for at en slik ordning skal virke rekrutterende at ordningen må være fleksibel, sikre en forutsigbar økonomi og gi trygghet for framtidig jobb i kirken. Disse momentene vil være viktige i en uttegning av ordningen.

Det foreslås for det første en fleksibel fordeling mellom arbeid og studier, med et fleksibelt uttak av størrelsen på lønnet permisjon etter oppsatt studieprogresjon og arbeidsplan. Det vil måtte utarbeides en individuell plan for hvert semester i et samarbeid mellom kandidat, personalavdeling, prost og studiested fram til fullført studieløp, som angir forholdet mellom jobb og studium. Flere av de teologiske lærestedene er nå i gang med å utarbeide studietilbud som vil bli innrettet mot denne type studenter.

Tett oppfølging av den enkelte arbeidstaker/student er avgjørende for å lykkes med gjennomføringen av ordningen og fullføring av studieløpet. Det kan tenkes ulik innretning på slike oppfølgingssamtaler, der f.eks. prosten kan ha ansvar for medarbeidersamtaler og lærested/bispedømmekontor har ansvar for det mer på formelle og faglige ved ordningen.

Aldersgrense?

PUU-ordningen er primært ment å være for andrekariere-studenter, og ikke for dem som tar teologistudiet som første utdanning. Både kandidatene og kirken vil i utgangspunktet være best tjent med at sistnevnte gruppe fullfører studiet som ordinært studieløp på normert tid og deretter søker seg til prestatjeneste.

Kirkemøtet vedtok i sak KM 24/21 punkt 6 at «Kirkemøtet ber Kirkerådet styrke tilrettelegging for at personer over 35 år skal kvalifisere for vigsling til diakon, kantor, kateket og prest». Det kan sees i sammenheng med at de reviderte

kvalifikasjonskravene for prest angir en aldersgrense på 35 år for personer som ikke har tatt profesjonsstudiet i teologi (cand.theol.). Det saklige grunnlaget for en slik aldersgrense er et ønske om å peke på profesjonsstudiet som den primære veien til ordinasjon.

Kirkerådet antar at det store flertall av dem som er aktuelle søkere for en PUU-stilling ikke sikter mot en cand.theol.-grad. For disse vil dermed alderskravet uansett være knyttet sammen med tilsetting, selv om det er et åpent spørsmål om alderskravet skal gjøres gjeldende ved tilsetting, eller fra det tidspunkt studiene etter planen er fullført og stillingen kan omgjøres til en ordinær prestestilling.

Dersom det likevel skulle bli tilsatt søkere som sikter mot cand.theol.-grad, vil alderskravet ikke slå inn. På tross av det som er sagt i første avsnitt, synes det også lite tjenlig å sette en absolutt skranke mot å slippe til yngre søkere. I en situasjon med stor mangel på søkere, kan hensynet til at en stilling blir besatt tenkes å veie tyngre enn at studieløpet skal fullføres på ordinært vis.

Konklusjonen er dermed at det ikke bør stilles noen krav til alder for denne type stillinger, utover det som alt finnes i tjenesteordningen.

Bindingstid

Ved tilsetting i en PUU-stilling og utarbeidelse av individuell plan vil det være klart hvor lang tid som settes av til fullføring av studiet og samtidig hvor mye permisjon med lønn som samlet sett er avtalt. Det er da naturlig og i tråd med HTA 14.4 at det innarbeides en avtale om bindingstid. Videre at det inngås avtale om eventuell tilbakebetaling.

Det må avklares nærmere om ordningen også skal omfatte en forholdsmessig tilbakebetaling av utbetalt lønnet permisjon hvis arbeidstakeren slutter i stillingen før bindingstiden er omme. Dette må i så fall hjemles i individuelle avtaler. Beløpet som i tilfelle skal tilbakebetales må være rimelig. Hvis ikke risikerer man at aktuelle kandidater vegrer seg for å gå inn i en slik ordning med et potensielt høyt krav om tilbakebetaling. Samtidig vil en form for krav om tilbakebetaling gi et visst insitament til å fullføre studieløpet. Det kan være et verktøy for å sikre framdrift og motivasjon.

Ved brudd på bindingstid kan avtalelovens § 36 komme inn og gjøre bindingstiden ugyldig dersom resultatet av en opprettholdelse vil medføre klar urimelighet. Saken anbefales utredet videre med formål å utarbeide en standardtekst som kan tas inn i arbeidsavtalene for PUU-stillingene.

Skulle man mot formodning ikke oppnå ordinasjon etter endt studieperiode der nødvendige eksamener er bestått, kreves det ikke tilbakebetaling

Økonomiske/administrative konsekvenser

Stillingene finansieres i utgangspunktet over bispedømmets ordinære budsjett. Det bør utredes om bispedømmerådet kan søke Kirkerådet om rekrutteringsmidler til dekning av kostnader til lønnet permisjon og øvrige ekstrautgifter.

Ordningens alternativ 2 innebærer å utvide antall stillinger i det prostiet som hadde den ubesatte stillingen. Dette gir arbeidsgiver noe større handlingsrom med hensyn

til tjenestested, spesielt ettersom PUU-kandidaten ikke skal arbeide i full stilling i studieperioden. Noen stillinger som menighetsprest vil ikke gi rom for permisjon i det omfang som ordningen legger opp til.

Videre vil konsekvensen av alternativ 2 kunne være at det jobbes videre med rekruttering til den ubesatte stillingen, også etter at en PUU-kandidat er tilsatt i prostiet. Dersom rekrutteringen til den vakante stillingen skulle føre fram og PUU-kandidaten etter endt studieløp velger å ikke søke seg til annen stilling, vil vedkommende gå inn i en stilling som prostiprest samtidig som den opprinnelige vakante stillingen også blir besatt. Dette vil innebære en økt bemanning og medfølgende økte kostnader.

Totalt sett medfører rekrutteringsutfordringene en større risiko for de fleste bispedømmer enn risikoen for å sitte med for mange tilsatte prester i et prosti der en har valgt å opprette en PUU-stilling. Derfor ansees risikoen i den foreslåtte ordningen totalt sett som både håndterlig og fornuftig.

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Bjørn Olaf Storhaug	211	20/01537-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
30/22	Møre bispedømmeråd 2020-2023	25.04.2022

Innhenting av opplysningar om samlivsform ved utlysing av proste og prestestillinger i Møre bispedømme

Vedlegg:

Innhenting av opplysningar om samlivsform ved utlysing av proste- og prestestillinger i Møre

Vurdering av utlysningstekst - fra Likestillingsombudet 2015

Stillingsannonse Stavanger bispedømme 2020

Spørsmål om samlivsform SAK Stavanger bispedømmeråd 2508 2016

Utllysing av stillingar og tilsettingsprosessar i Møre bispedømme MBDR-sak 2017

Notat fra Kirkerådet vedr innhenting av opplysningar om samlivsform

Uttalelse PF 27.8.20

Saksorientering

Møre bispedømmeråd handsama denne saka i møte 9/9-20. Det vart dengong gjort slikt vedtak:

Møre bispedømmeråd vil halde fram med praksis om å innhente opplysningar om samlivsform og vil kunne vektlegge dette i ei samla vurdering ved tilsetjing av prostar og prestar i Møre bispedømme. Følgjande tekst skal brukast i stillingsutlysingar til proste- og prestestillinger i Møre bispedømme: *Med heimel i Likestillings- og diskrimineringslova § 30 - 2 vert opplysningar om samlivsform innhenta og kan bli vektlagt.*

Som alternative framlegg til vedtak til møtet 9/9-20 blei desse lagt fram :

Alt 2.

Møre bispedømmeråd vil at det framleis skal kunne innhente opplysningar om samlivsform og at samlivsform skal kunne vektleggast i ei samla vurdering ved tilsetjing av prostar og prestar i Møre bispedømme. Etter mal frå Stavanger bispedømme vil Møre Bispedømme nytte følgjande tekst ved utlysing av proste- og prestestillinger i Møre Bispedømme:

Opplysningar om samlivsform vil kunne bli innhenta og vektlagt ved tilsetjing jf. § 30 i Likestillings- og diskrimineringslova.

Alt 3.

Møre bispedømmeråd meiner samlivsform ikkje har avgjerande betydning for utøving av stilling som prost eller prest i Møre bispedømme.

Opplysningar om samlivsform skal ikkje vektleggast ved tildeling av proste- eller prestestillingar i Møre bispedøme – og slike opplysningar skal derfor ikkje innhentast. Gjeldande formulering i stillingsannonser til proste- og prestestillingar i Møre bispedøme om at slike opplysningar vil bli innhenta og kan bli vektlagt, fell dermed bort.

Saka er ønskja tatt opp at og blir difor lagt fram for bispedømerådet. Moment for å ta saka opp igjen er mellom anna:

- Plan for likestilling, inkludering og mangfold vedtatt av Kyrkerådet hausten -21
- Undersøking i Den norske kyrkja blant tilsette med LHBT+ identitet og vidare arbeid
- Praktisering av vedtak om samlivsform i Møre bispedøme
- Forståinga av omgrepet «samlivsform»

Fram til 9/9-20 vart dette vedtaket lagt til grunn:

Opplysningar om samlivsform vil kunne bli innhenta og vektlagt ved tilsetting jf. § 30 i Likestillings- og diskrimineringslova. Sjølv om dette går fram av utlysingstekstane har praksis vore at slike opplysningar ikkje har vore innhenta.

Vedtaket gjort 9/9-20 var i realiteten ei skjerping av tidlegare vedtak frå «vil kunne bli innhenta og vektlagt» til «vert...innhenta og kan bli vektlagt». Praksis om å ikkje innhente opplysningar om samlivsform har vore vidareført.

For fleire har det vore ei intensjon om å følgje opp Bispemøtet sitt vedtak knytta til sambuarskap. Det er gjort klart at omgrepet samlivsform i Likestillings- og diskrimineringslova er knytta til LHBT+. Spørsmål om gift/sambuar er ikkje omfatta av omgrepet samlivsform. Det er difor høve til å spørje om ein søkjar er gift/sambuar utan å vise til ein lovheimel.

Det blir på bakgrunn av dette tilrådd at gjeldande formulering i utlysingstekstar i Møre bispedøme blir tatt bort.

Forslag til vedtak

Møre bispedømeråd har i sine utlysingstekstar over tid informert om at opplysningar om samlivsform kan bli innhenta og vektlagt ved tilsetting, jfr Likestillings- og diskrimineringslova §30. Heimelen til å innhente opplysningar om samlivsform er i liten grad vore praktisert. I tillegg er det gjort klart at omgrepet samlivsform i Likestillings og diskrimineringslova er knytt til LHBT+ og ikkje til spørsmålet om ein er gift/sambuar. Møre bispedømeråd vil difor endre utlysingstekst i tråd med praksis og intensjon. Formulering i utlysingstekstar om samlivsform vil for framtida bli tatt bort.

DEN NORSKE KYRKJA

Møre Avdeling Kyrkjeliv

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Tore Johan Øvstebø	211	20/01537-1	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
54/20	Møre bispedømmeråd 2020-2023	09.09.2020

INNHEMING AV OPPLYSNINGAR OM SAMLIVSFORM VED UTLYSING AV PROSTE- OG PRESTESTILLINGAR I MØRE

Vedlegg:

Vurdering av utlysningstekst - fra Likestillingsombudet 2015

Stillingsannonse Stavanger bispedøme 2020

Spørsmål om samlivsform SAK Stavanger bispedømmeråd 2508 2016

Utllysing av stillingar og tilsettingsprosessar i Møre bispedøme MBDR-sak 2017

Notat fra Kirkerådet vedr innhenting av opplysningar om samlivsform

Uttalelse PF 27.8.20

Saksorientering

Innleiing

Saka gjeld kor vidt Møre Bispedømmeråd skal halde fast på praksis der ein hentar inn opplysningar om samlivsform i samband med søknader til proste- og prestestillingar i Møre, og der dette kan bli vektlagt i tilsettingsprosessen. Slik praksis er også blitt brukt ved utlysing og tilsetjing til einskilde kyrkjefaglige stillingar ved bispedømmekontoret, der teologisk kompetanse i forkynning og sjelesorg har vore vektlagt.

Saksutgreiinga vil i første rekke gjere greie for dei arbeidsrettslige sidene ved denne saka for å tydeliggjere det handlingsrommet Møre bispedømmeråd har, og avgrense dette i forhold til biskopen sitt ansvar med heimel i tenesteordning for biskopar (KL § 3.8).

Dagens praksis i Møre bispedøme er at stillingsannonser for proste- og prestestillingar inneheld fylgjande formulering, etter vedtak i Møre bispedømmeråd 4.10.2013, i sak 66/13:

«Med heimel i Arbeidsmiljølova § 13.4.2¹ blir opplysningar om samlivsform innhenta og kan bli vektlagde»

Vedtaket i 2013 var ein nedkorta versjon av eit tidlegare vedtak i Møre bispedømmeråd i sak 69/08:

---

¹ Lova er endra og rett paragraf er no AML §13-4 (3) som viser til Likestillings- og diskrimineringslova. «Arbeidsgiver kan heller ikke innhente opplysningar som angitt i likestillings- og diskrimineringsloven § 30»

«I kunngjering av ledige prestestillingar i Møre bispedøme vert det teke inn i teksten at det etter arbeidsmiljølova §13-3, 3. ledd¹ vert stilt særlege krav til at den som vert tilsett, ikkje lever i sambuarskap, homofilt partnerskap eller likekjønna ekteskap.»

Vedtaket frå 2008 definerer «samlivsform» til også å omfatte sambuarskap generelt. Det samsvarer med Bispemøtet sin uttale frå 2017 om at «sambuande prestar ikkje kan ha stilling i DnK». Å stille spørsmål til ein søkar om vedkomande er gift eller sambuar vert ikkje ramma av norsk lov, og treng såleis ikkje ein eigen tekst eller formulering i stillingsutlysinga. Både biskop og tilsettingsorgan står dermed fritt til å spørje ein søkar om sivil status – og vil dermed også kunne vektlegge dette i tilsettingsprosessen dersom dei finn det relevant - som ein del av ei heilskapleg vurdering knytt til «personlig egnethet». Biskopen kan gjere «påskrift» til innstillinga i tilsettings saker til prest eller annan stilling som krev vigsling/ordinasjon – med melding til tilsettingsorganet om at biskopen ikkje vil ordinere/vigse eller gi tenestebrev til ein bestemt søkar ut frå sitt tilsynsansvar. I ei slik vurdering frå biskopen kan sambuarskap bli vektlagt.

A. Gjeldande lovverk

Sidan Møre bispedømeråd sitt vedtak i 2013 har Arbeidsmiljølova (AML) framleis eit generelt forbod mot diskriminering, men AML viser til Likestillings- og diskrimineringslova (LDL) når det gjeld diskriminering på grunn av kjønn, livssyn, seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk. Det er gjort ei «oppdydding» i lovparagrafane – utan at sjølve «rettstilstanden» er blitt endra. Vi har tidlegare også hatt “Diskrimineringsloven om seksuell orientering”, som no er ivaretatt av Likestillings- og diskrimineringslova (LDL). Derfor vil det i denne saka berre bli vist til gjeldande relevant lovverk – som etter administrasjonen si oppfatning er Arbeidsmiljølova (AML) og Likestillings og diskrimineringslova (LDL) – samt Kyrkjelova (KL).

Generelt forbod mot diskriminering

Både AML og LDL har eit generelt vern mot diskriminering, men AML viser til LDL i forhold til diskriminering på grunn av (..) *“seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk”*.

LDL § 6 Forbud mot å diskriminere

Diskriminering på grunn av kjønn, (..) etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder eller kombinasjoner av disse grunnlagene er forbudt.

Unntak frå forbod mot diskriminering

Både AML og LDL har unntak frå det generelle forbudet. Det er fleire unntak – og særleg der ein har behov for å fremje likestilling nettopp ved å gjere ei positiv særbehandling - for eksempel for å få fleire menn eller kvinner til å søke stillingar som er dominert av det andre kjønn.

Unntak mot forbod mot diskriminering gjeld også det som tidlegare vart kalla “indre forhold i trussamfunn”, men som i gjeldande lovverk har nemninga *“saklig formål”*. Det må finnast eit «saklig formål» for å kunne gjere unntak i LDL, som skal fremme likestilling og motverke diskriminering i det norske samfunnet. Både AML og LDL omtalar dette, men det er særleg LDL som utdypar at det må gjerast ei avveginga mellom formålet med diskrimineringa, kor nødvendig diskrimineringa er for å oppnå formålet, og kor inngripande denne diskrimineringa er overfor den eller dei som vert diskriminert. I tillegg må diskrimineringa ha *“avgjørende betydning for utøvelsen av arbeidet eller yrket”* dersom den skal falle inn under lovleg forskjellsbehandling.

AML § 13-3 Unntak fra forbudet mot diskriminering

(2) Forskjellsbehandling som er nødvendig for å oppnå et saklig formål og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles er ikke i strid med forbudet mot indirekte diskriminering, (..)

LDL § 9 Lovlig forskjellsbehandling

Forskjellsbehandling er ikke i strid med forbudet i § 6 når den

a) har et saklig formål

b) er nødvendig for å oppnå formålet og

c) ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles

I arbeidsforhold (...) er direkte forskjellsbehandling på grunn av kjønn, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk bare tillatt hvis denne egenskapen har avgjørende betydning for utøvelsen av arbeidet eller yrket, og vilkårene i første ledd er oppfylt.

Lovformuleringar om utlysing og innhenting av opplysningar om samlivsform

Både AML og LDL har lovparagrafar som omtaler kva det er lov å innhente opplysningar om, og vidare pålegg om at dette skal gå fram av utlysingstekst dersom ein arbeidsgjevar vil nytte slike opplysningar i tilsettingsprosessen.

AML § 13-4 Innhenting av opplysningar ved ansettelse

(1) Arbeidsgiver må ikke i utlysing etter nye arbeidstakere eller på annan måte be om at søkerne skal gi opplysningar om hvordan de stiller seg til politiske spørsmål (...)

(3) Arbeidsgiver kan heller ikke innhente opplysningar som angitt i likestillings og diskrimineringsloven § 30

LDL § 30 Forbud mot innhenting av opplysningar i ansettelsesprosesser

Arbeidsgivere må ikke i ansettelsesprosessen, herunder under intervju eller på annan måte, innhente opplysningar om en søkers

a) Graviditet, adopsjon eller planer om å få barn

b) Religion eller livssyn

c) Etnisitet

d) Funksjonsnedsettelse

e) Seksuelle orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk

Innhenting av opplysningar om etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse og samlivsform er likevel tillatt hvis opplysningene har avgjørende betydning for utøvelsen av arbeidet eller yrket.

Innhenting av opplysningar om søkerens samlivsform, religion eller livssyn er tillatt hvis virksomheten har som formål å fremme bestemte livssyn eller religiøse syn, og arbeidstakers stilling vil ha betydning for å gjennomføre formålet. Dersom slike opplysningar vil bli krevet, må dette oppgis i utlysing av stillingen.

Biskopen sitt ansvar etter «Tenesteordning for biskopar» (KL 3.8)

Biskopen er øverste leiar av prestatenesta og skal gjennom sitt tilsyn sjå til at prestar «forkynner og selv lever i overensstemmelse med den kristne tro slik den er uttrykt i vår kirkes bekjennelse og ordningar, og at også andre som er vigslet til teneste i kirken virker og lever i samsvar med vigslings formaning og løfte.» (KL 3.8 § 1 - 2. ledd)

Biskopen sitt ansvar omfattar også å forsikre seg om at alle som skal inn i vigsla/ordinert teneste i DnK er personleg egna og kvalifisert til den tenesta dei står på terskelen til å gå inn i. Denne kvalitetssikringa skjer gjennom vigslingsamtalen/ tenestesamtalen i forkant av endeleg tilsetning – og det er på bakgrunn av denne samtalen at biskopen kan gi uttrykk for manglande tillit til kandidaten. I så fall kan biskopen gjere ei «påskrift» til tilsettingsorganet der biskopen gjev tydeleg uttrykk for sin konklusjon.

Biskopen si rolle i tilsettings saker kan dermed oppsummerast slik:

- a. Biskopen ordinerer, og gir fullmakter som følgjer ordinasjonen. Ordinasjon vert gjort skriftleg, er endeleg og kan ikkje påklagast.

- b. I forhold til ordinerte søkarar kan biskopen i heilt særskilde høve avstå frå å gi tenestebrev på bakgrunn av vurderingar knytt til «personlig egnethet». Biskopen kan også gi «påteikning» i søknader, og desse fylgjer saka fram til innstillingsinstans og bispedømeråd (tilsettingsinstans). Slik påteikning kan vere informasjon om moment som etter biskopens syn er relevant for vurdering av «personlig egnethet» eller andre særlege forhold som til dømes forflyttingsbehov.
- c. Biskopen er ein av ti medlemmer i tilsettingsorganet med likeverdig stemmerett.

Sidan biskopen på sjølvstendig grunnlag kan gjere påskrift i tilsettingssaker til stillingar som krev ordinert/vigsla medarbeidar – vil denne praksisen halde fram uavhengig av bispedømerådet sitt vedtak i denne saka. Biskopen sin praksis er derfor berre til orientering – og er heller ikkje teke med i vidare vurdering og konklusjon i saka.

B. Vurdering

Som vist ovanfor set LDL § 9 strenge krav til lovleg forskjellsbehandling. Slik forskjellsbehandling må oppfylle tre krav (a-c) og dessutan ha *“avgjørende betydning for utøvelsen av arbeidet eller yrket”*.

Det første kravet er “saklig formål”. Den norske kyrkja har to likeverdige syn på homofilt samliv. Sidan kyrkja har to syn er det ikkje avgjerande kor stor andel av medlemmene i kyrkja som meiner det eine eller andre. Så lenge DnK har to stadfesta lære i spørsmålet om homofilt samliv, der tilsette har fridom både i forkynning og sjelesorg å framheve sitt syn, vil der vere eit *“saklig formål”* i DnK si lære – sjølv om læra sidestiller to ulike standpunkt.

Som ein fotnote kan det nemnast at omgrepet samlivsform i lovteksten vert brukt som samleomgrep for *“seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk”*. Sambuarskap mellom heterofile vert dermed ikkje omtalt i lova, og fell derfor utanfor lova i følge Likestillings- og diskrimineringsombodet (Ballangrund, 2013). Det betyr i praksis at tilsettingsorganet *kan* innhente informasjon om ein søkar er sambuande eller gift, utan at dette bryt med diskrimineringslova – og utan at det må kome fram i stillingsutlysinga at slik informasjon vert innhenta.

Det andre kravet (b) er at forskjellsbehandlinga må vere nødvendig for å ivareta det saklige formålet. For å oppfylle kravet må Møre Bispedømeråd meine at det av omsyn til formålet (a) er nødvendig å innhente informasjon om samlivsform ved tilsetting av prestar og prestar.

Det tredje kravet (c) gjeld omsynet til dei personane som vert forskjellsbehandla. Kvar grensa går for kva som er *“uforholdsmessig inngripende”* vil vere gjenstand for skjønn. Det er så langt ingen rettspraksis som viser at det er ulovleg å innhente informasjon om samlivsform og vektlegge dette i tilsetting av prestar i DnK. Ved tilsetting av personale ved bispedømekontoret, der lærespørsmål ikkje – eller i svært liten grad - er ein del av arbeidsoppgåvene, vil ein kunne komme til motsett konklusjon.

Etter at desse krava er oppfylt skal ein også ut frå lova gjere ei heilskapelig vurdering om forskjellsbehandlinga *“har avgjørende betydning for utøvelsen av arbeidet eller yrket”*. Her må Møre bispedømeråd gjere ei sjølvstendig vurdering ut frå den kyrkjelige situasjonen i bispedømet.

Prestar i DnK får gjennom sin ordinasjon også fullmakt til å vigsle folk til ekteskap – og det kan i seg sjølv framstå som ei motsetning at den som har vigselsfullmakt ikkje vel ekteskap for sin eigen del. Det er på bakgrunn av ei slik vurdering at fleire biskopar er tilbakehaldne med å ordinere eller gi tenestebrev til sambuande prestar uavhengig om desse prestane er i likekjønna eller heterofile forhold. Møre Bispedømeråd må gjere ei sjølvstendig vurdering ut frå den kyrkjelige situasjonen i bispedømet om dette skal vektleggast – men i forhold til lovverket kan Møre bispedømeråd fritt be om eller søke informasjon for å fastslå ein søkar sin sivile status.

Denne saksutgreiinga er sendt PF Møre og Fagforbundet Teologene til uttale. PF Møre har sendt inn uttale som er vedlagt saka. Her er eit utdrag:

«Flertallets uttalelse:

Vi har delte meninger om dette i stiftsstyret, men flertallet mener at vi ikke har saklig grunn til å legge vekt om søkeren er gift med en av samme kjønn, og at en derfor ikke skal innhente opplysningar om dette. Vi har to syn på likekjønnet samliv i Den norske kirke, og kan derfor ikke legge til grunn at en som lever i et likekjønnet samliv ikke egner seg til å arbeide for virksomhetens formål. (...)»

Konklusjon

Saka vert lagt fram med 3 ulike alternativ til vedtak. Etter administrasjonen si vurdering er det framleis lovheimel for å innhente opplysningar om samlivsform og vektlegge dette i tilsetting av prostar og prestar i Møre bispedøme. Også til einssilde av stillingane ved bispekontoret der sjelesorg og forkyning er ein sentral del av arbeidsoppgåvene, kan dette vere aktuelt.

Dersom Møre Bispedøme meiner det er viktig for DnK sin legitimitet og tillit i Møre, at prostar og prestar ikkje lever i samkjønna ekteskap/ sambuarskap, kan det vere grunn til å halde fast på gjeldande praksis – slik alternativ 1 og 2 legg opp til.

På den andre sida kan Møre bispedømeråd komme til at samlivsform ikkje har avgjerande betydning for prestar og prostar si utøving av arbeidet eller yrket sitt. I så fall bør dei ikkje halde fram med dagens praksis der opplysningar om samlivsform vert innhenta og vektlagd. Alternativ 3 samsvarer med ei slik oppsummering.

Forslag til vedtak

Alt 1.

Møre bispedømeråd vil halde fram med praksis om å innhente opplysningar om samlivsform og vil kunne vektlegge dette i ei samla vurdering ved tilsetting av prostar og prestar i Møre bispedøme. Fylgjande tekst skal brukast i stillingsutlysingar til proste- og prestestillingar i Møre bispedøme: *Med heimel i Likestillings- og diskrimineringslova § 30 - 2 vert opplysningar om samlivsform innhenta og kan bli vektlagt.*

Alt 2.

Møre bispedømeråd vil at det framleis skal kunne innhente opplysningar om samlivsform og at samlivsform skal kunne vektleggast i ei samla vurdering ved tilsetting av prostar og prestar i Møre bispedøme.

Etter mal frå Stavanger bispedøme vil Møre Bispedøme nytte fylgjande tekst ved utlysing av proste- og prestestillingar i Møre Bispedøme:

Opplysningar om samlivsform vil kunne bli innhenta og vektlagt ved tilsetting jf. § 30 i Likestillings- og diskrimineringslova.

Alt 3.

Møre bispedømeråd meiner samlivsform ikkje har avgjerande betydning for utøving av stilling som prost eller prest i Møre bispedøme.

Opplysningar om samlivsform skal ikkje vektleggast ved tildeling av proste- eller prestestillingar i Møre bispedøme – og slike opplysningar skal derfor ikkje innhentast.

Gjeldande formulering i stillingsannonser til proste- og prestestillingar i Møre bispedøme om at slike opplysningar vil bli innhenta og kan bli vektlagt, fell dermed bort.

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Presteforeningen v/ Ole Jacob Støle
OleJacob.Stole@prest.no

NB! Dette brevet sendes kun per e-post!

Vår ref.:
15/320- 2- EMA

Deres ref.:

Dato:
17.02.2015

Spørsmål om utlysningstekst - Sokneprest i Nedstrand sogn

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til e-posten deres av 13. februar 2015. Du har spørsmål om lovligheten av diverse krav i en stillingsannonse. Nedenfor følger en veiledning fra ombudet om de ulike kravene, behandlet hver for seg.

Oppfordre kvinner til å søke

Likestillings- og diskrimineringsombudet håndhever blant annet likestillingsloven som forbyr forskjellsbehandling av kvinner og menn, jf. § 5. Forbudet gjelder blant annet i arbeidslivet. Det å oppfordre det ene kjønn til å søke har av ombudet blitt ansett for å være positiv forskjellsbehandling/positiv særbehandling. Positiv særbehandling av det ene kjønn kan i visse tilfeller være tillatt etter lovens § 7 dersom dette fremmer likestilling. Dette forutsetter at det er en underrepresentasjon av det kjønn som oppfordres om å søke i den bestemte stillingsgruppen. Det vil innebære at man er underrepresentert dersom det er 40 prosent av det ene kjønn eller mindre. Særbehandlingen må opphøre når formålet med den er nådd.

Dersom det er en underrepresentasjon av kvinner i soknepreststillinger, som nevnt ovenfor, betyr det altså at det er tillatt å oppfordre kvinner til

å søke på denne stillingen.

Oppfordre yngre prester til å søke

Denne formuleringen reiser spørsmål om diskriminering på grunn av alder. Arbeidsmiljøloven § 13-1 forbyr diskriminering på grunn av alder. Forbudet gjelder alle sider av et arbeidsforhold, også ved utlysning av en stilling. Særbehandling som bidrar til å fremme likebehandling er ikke i strid med diskrimineringsforbudet, jf. lovens § 13-6. Særbehandlingen skal opphøre når formålet er oppnådd.

Positiv særbehandling er kun tillatt når tiltaket bidrar til å fremme likebehandling og det er større fordeler ved å positivt særbehandle enn å behandle alle likt (forholdsmessighet). I tillegg må tiltaket må opphøre når formålet er oppnådd. Bestemmelsen gir adgang til å opprette tiltak som tar sikte på å beskytte eller styrke posisjonen til eldre/ynge arbeidstakere/arbeidssøkere osv. i arbeidslivet. Det må være en underrepresentasjon av den aktuelle gruppen som oppfordres til å søke.

Dersom det er en underrepresentasjon av yngre prester til stillingen som sokneprest, som nevnt ovenfor, betyr det altså at det er tillatt å oppfordre yngre prester til å søke på denne stillingen.

Adgangen til å innhente og vektlegge opplysninger om samlivsform

Diskrimineringsloven om seksuell orientering forbyr diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, jf. § 5. I utgangspunktet er det altså forskjellsbehandling dersom en person ikke kan søke på stilling som prest dersom vedkommende er homofilt samboende eller lever i et likekjønnet ekteskap.

Ikke all forskjellsbehandling er diskriminering i lovens forstand.

Forskjellsbehandling som har et saklig formål, som er nødvendig for å oppnå et saklig formål og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den som forskjellsbehandles, er likevel tillatt, jf. § 6.

Når det gjelder samboerskap som sådan, er ikke dette omfattet av lovens diskrimineringsvern. Det vil derfor være tillatt å stille krav om at søkere ikke kan leve i samboerforhold. Dersom kravet kun gjelder homofile samboere, reiser det spørsmål om diskriminering på grunn av seksuell orientering. Det samme gjelder avvisning av søkere som lever i likekjønnede ekteskap. Spørsmålet blir

da om dette kan være tillatt forskjellsbehandling etter diskrimineringsloven om seksuell orientering § 6.

Tidligere var «indre forhold i trossamfunn» holdt utenfor diskrimineringsvernet. Det lå i dette at dersom en forskjellsbehandling var *religiøst begrunnet*, var den lovlig. Handlingene måtte være begrunnet i en overbevisning som etter vanlig teologisk oppfatning anses å være såkalte lærespørsmål, jf. Innst. O nr. 55 (1977-1978).

Unntaket har ikke blitt videreført i de nye diskrimineringslovene. Forarbeidene til de nye lovene, som gir retningslinjer for hvordan loven skal tolkes, fastslår imidlertid at endringen ikke er ment å endre rettstilstanden. Endringen medfører kun at vurderingen av en mulig avgrensning av diskrimineringsvernet på grunn av tros- og livssynsformål legges til den generelle unntaksadgangen i § 6. Dette betyr at det må foretas en vurdering av om forskjellsbehandlingen er saklig, nødvendig og forholdsmessig. Videre betyr det at en religiøs begrunnelse i utgangspunktet anerkjennes som saklig.

Forskjellsbehandling av homofile i trossamfunn er etter dette tillatt dersom kravet er religiøst begrunnet, det vil si at dette er et tros-/lærespørsmål i trossamfunnet og stillingen har en religiøs funksjon. En prestestilling vil klart omfattes av dette. Det er ikke krav om at det er enighet i trossamfunnet om fortolkningen av den religiøse læren, eller at fortolkningen har støtte blant et flertall av medlemmene. Disse reglene er et resultat av en avveining mellom retten til trosfrihet på den ene siden, og diskrimineringsvernet på den andre siden. Begge rettighetene er omfattet av menneskerettighetene.

Siden Den norske kirke har to syn på homofilt samliv, vil det i utgangspunktet være opp til den ansettende myndighet å vurdere hvorvidt slike krav skal stilles. Det betyr at ulike bispedømmer kan ha ulik praksis når det gjelder ansettelse av personer som lever i homofile samboerskap eller ekteskap.

Ombudet takker for veiledningen og håper du fikk svar på spørsmålene dine.
Dersom du har spørsmål, kan Edona Maksutaj kontaktes på e-post eller telefon
2315 73 00.

Vennlig hilsen

Anne Jorun Ballangrud
seniorrådgiver

Edona Maksutaj
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent, og gyldig uten signatur

Prost i Karmøy prosti

Stavanger bispedømmeråd

Stavanger bispedømmeråd har ledig stilling som prost i Karmøy prosti i Stavanger bispedømme. Vi søker etter en prost som har evne og vilje til samarbeid og medarbeiderskap, har evne til strategisk tenkning, samt til å motivere og inspirere medarbeidere og menigheter. Prosten inngår i biskopens regionale lederskap både med hensyn til prestatjenesten og øvrige oppgaver ifølge tjenesteordning for prost.

Karmøy prosti ligger i nordre del av Stavanger bispedømme i Den norske kirke med prostesete på Avaldsnes. Olavskirken på Avaldsnes er fra 1250, den er et signalbygg ved Karmsundet på Rogalands tusenårssted. Avaldsnes er et nøkkelsted og påtenkt kystpilegrimssenter for Kystpilegrimsleida.

I Karmøy er det lange kristne tradisjoner med kristne symboltegn i skipsgraver fra 790-tallet til dagens engasjerte menighetsliv. I de 8 soknene, som har hver sin sokneprest, er det fire nyere arbeidskirker og fire langkirker som er i daglig bruk. De fire tradisjonelle kirkene har gode menighetslokaler i sin nærhet. Kirkene er i god stand, 60 % av vedlikeholdsetterslepet er tatt igjen, og det er lagt en plan for videre oppussing de neste årene.

Karmøy har over 42.000 innbyggere, er desentralisert med tettsteder og 3 småbyer, grenser mot Haugesund som regionsenter, har flyplass med kort reise til Oslo, og det er tunneller og ferje som gir 1 ½ times reisetid til Stavanger. Det er et godt samarbeid med kommune- og skoleledelse.

Prosten er samlokalisert med kirkevergen med stab på servicekontoret i Kopervik for hele prostiet. Prost og kirkeverge har hatt et tett samarbeid, prosti- og fellesråds grense er sammenfallende. De menighetsansatte og sokneprestene har kontorer i sine respektive menigheter. Prosten har prostesekretær i 20 %, men sekretæren er tilstede 100 % i kombinasjon med fellesrådsoppgaver.

I 2019 var bortimot 80 % av befolkningen i Karmøy medlemmer av Dnk. Det er stor oppslutning om dåp og gravferder (nesten 100%), det er engasjerte menighetsråd med oppmerksomhet om menighetsbygging og - utvikling. De kristne organisasjonene er aktive i menighetene. KFUK/KFUM er sentrale blant barn og unge i nord, mens Normisjon er mest aktive blant barn/unge i sør. Frikirkelighet på nord- og fastlandssiden er orientert mot Haugesund, i sør-vest er det rikt bedehus og frikirkelig aktivitet.

Prosten leder prestatjenesten i prostiet, bistår biskopen i dennes tjeneste og gjør tjeneste som menighetsprest slik biskopen fastsetter. Prosten utfører for øvrig de gjøremål som ligger til prestestillingen (jf. tjenesteordning for proster).

Vi søker en prost som har evne og vilje til å inspirere og motivere medarbeidere og menigheter. Den som tilsettes må ha høy faglig og administrativ kompetanse. Personlige egenskaper og lederkompetanse vil bli vektlagt.

Vi søker videre etter en person med evne til strategisk tenkning.

Arbeidsoppgaver:

- Lede prestedtjenesten i prostiet i henhold til tjenesteordningen for proster i Den norske kirke.
- Utføre prestedtjeneste i henhold til tjenesteordningen for prester i Den norske kirke.
- Gudstjenester og forkynnelse
- Gjennomføre pastoralmøter for prestene i prostiet
- Personalledelse overfor prestene i prostiet, herunder stabsutvikling og konflikthåndtering i samarbeid med bispedømmekontor og kirkelig fellesråd
- Lede omstillingsprosesser
- Kontakt med offentlige organer og miljøer i kommunen
- Kontakt med andre menigheter og trossamfunn
- Plan- og budsjettarbeid i samarbeid med bispedømmekontoret
-

Kvalifikasjoner:

- Cand. theol. med praktikum eller tilsvarende.
- Bred og relevant erfaring og kompetanse fra stillingens ansvarsområder
- Ledererfaring og evne til å fremstå som en kirkelig leder
- Gode administrative evner
- Erfaring fra personalledelse
- Solid teologisk kompetanse
- Gode samarbeidsevner og gode kontaktskapende evner
- Personlig egnethet vil bli tillagt vekt

Personlige egenskaper:

- Dyktig kommunikator og forkynner
- Visjonær og strategisk
- Teambygger og liker selv å jobbe i team
- Trygg og god leder
- Skaper gode relasjoner

Vi tilbyr:

- Stillingen lønnes etter gjeldende regler etter KAs lønnsregulativ.
- Prostedtjenesten utføres innenfor rammen av lederavtalen i rettssubjektet Den norske kirke.
- Vanlige regulativmessige godtgjørelser. Skyss- og telefongodtgjørelser etter offentlige satser.
- Pensjonsinnskudd.
- Tilsettingen skjer på de vilkår som til enhver tid gjelder for proster i Den norske kirke og den som tilsettes må rette seg etter endringer i lover, tariffavtaler, reglement m.m., samt avgjørelser som kan
- influere på tjenestens gjøremål og tjenestedistrikt.
- Den som tilsettes må ha førerkort og disponere bil.
- Ved tilsetting vil det bli lagt vekt på de særlige krav som blir stilt i utlysningsteksten. Søkerne bes derfor om å utforme en egenpresentasjon i sin søknad, som svarer på de utfordringer som fremkommer i utlysningsteksten.
- Målformen er bokmål.
- Opplysninger om samlivsform vil kunne bli innhentet og vektlagt ved tilsetting jf. § 30 i likestillings- og diskrimineringsloven.
- Det vil bli utarbeidet offentlig søkerliste. Opplysninger om søkeren kan bli offentliggjort, selv om en ber om ikke å bli ført på denne listen (jfr. Offentlighetsloven § 25, 2. ledd).
- Kvinner oppfordres til å søke.
- Den som tilsettes må legge frem politiattest (barneomsorgsattest) uten anmerkninger.
- Alle søkere må søke elektronisk.

DEN NORSKE KIRKE

Stavanger bispedømmeråd

Sakspapir

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID	Gradering
Gunnar Rønnestad	BDRSF - 250	16/3076	

Kode	Tittel	Saksnummer	Møtedato
SBDR	Stavanger bispedømmeråd	068/16	15.12.2016

Spørsmål om samlivsform ved bispedømmerådets stillingsutlysninger. Annen gangs behandling.

Vedlegg:

Spørsmål om samlivsform ved bispedømmerådets stillingsutlysninger. Første gangs behandling.
Notat fra Kirkerådet vedr. vektlegging av samlivsform ved tilsettinger (L)(389523)

Saksorientering

Vi viser til saken «Spørsmål om samlivsform ved bispedømmerådets stillingsutlysninger. Første gangs behandling» som bispedømmerådet behandlet i møte 25.08.2016. Saksframlegget fra denne saken følger vedlagt.

I møte 22.09.2016 for rådsledere og stiftsdirektører delte Kirkerådet ut vedlagt notat av 22.06.2016 «Diskrimineringsloven om seksuell orientering – adgangen til å innhente og legge vekt på opplysninger om samlivsform ved tilsetting – særlig om situasjonen der det ikke er tatt forbehold i utlysningsteksten». Stiftsdirektøren kan ikke se at innholdet i dette notatet skal endre vurderingene som ble gitt i saksframlegget til møtet 25.08.2016.

Saksframlegget fra 25.08.2016 oppsummerte redegjørelsen på følgende måte:

Det første alternativet er å opprettholde vedtaket fra 2007 om at rådet vil innhente og eventuelt vektlegge opplysninger om samlivsform ved tilsetting. Ordlyden i vedtaket må justeres slik at det nå hjemles i diskrimineringsloven og ikke lenger i arbeidsmiljøloven. Det må presiseres at bispedømmerådet i konkrete saker ikke er bundet til å vektlegge samlivsform selv om den er etterspurt. Dette gjelder særlig dersom menighetsrådet/menighetsrådene i sin uttalelse i tilsettingssaken gir uttrykk for at de ønsker en likekjønnet samlevende søker tilsatt.

Det andre alternativet er å oppheve bispedømmerådets vedtak fra 2007, og at dette begrunnes med at Den norske kirke nå har to ulike syn på om likekjønnet samliv er i samsvar med rett lære.

I lys av behandlingen av saken i bispedømmerådsmøte 25.08.2016, vil stiftsdirektøren i det følgende komme med noen vurderinger som kan besvare spørsmål som ble stilt.

Vi viser til Kirkerådets notat av 22.06.2016 der det framgår at spørsmålet om heterofil samlivsform faller utenfor det som diskrimineringsloven § 16 omhandler. Vurderingen av hvorvidt heterofilt samboende prester kan tilsettes bl.a. må ses i sammenheng med biskopens teologiske vurderinger ved vigsling til prestedtjeneste og biskopens mulighet til å påtegne søknader i tilsettingssaker. Ut fra en teologisk vurdering vil bispedømmerådet kunne vektlegge om en søker lever i samboerskap. Hvorvidt det kan gjøres er ikke et spørsmål om diskriminering etter diskrimineringsloven. Det er derfor ikke nødvendig med en eksplisitt hjemmel for eventuelt å etterspørre og vektlegge heterofilt samboerskap ved tilsetting av menighetsprester.

I tilsettingssaker der samlivsform faktisk er etterspurt og en søker i intervjuet har svart bekreftende på homofil samlivsform, vil dette være en opplysning som følger saken videre til innstillingsrådet og bispedømmerådet. I tillegg vil menighetsrådets representant under intervjuet kunne bringe opplysningen til sitt menighetsråd. I så fall vil menighetsrådet kunne vektlegge opplysningen i forbindelse med sin uttalelse. Dette betyr at menighetsråd, innstillingsråd og bispedømmeråd vil kunne inneha og vektlegge en opplysning om homofil samlivsform. Hvordan samlivsformen vektlegges i den konkrete saken, vil fremkomme gjennom avstemningen i disse organene.

Det er mulig å se for seg en ordning som tar utgangspunkt i holdningen til homofilt samlevende prester i den konkrete menigheten der ny prest skal tilsettes. En slik ordning kan innrettes på ulike måter. Den mest aktuelle måten for å kartlegge en slik holdning, er å ta utgangspunkt i menighetsrådets votering. Flertallet i menighetsrådet vil da definere holdningen. Vi vil her skissere noen mulige måter for å avklare hvorvidt en menighet er åpen for å ta imot en homofilt samlevende prest:

1. Alle menighetsråd kan forespørres om sin holdning til homofilt samlevende prester. Ettersom det sjelden tilsettes ny prest i en menighet, vil det uansett være uhensiktsmessig å igangsette en slik generell kartleggingsprosess i hele bispedømmet.
2. Menighetsrådet kan skriftlig forespørres tidlig i tilsettingsprosessen om de åpne for at en homofilt samlevende prest tilsettes. Hvis svaret er ja, etterspørres ikke samlivsform. Hvis svaret er nei, etterspørres samlivsform og denne kan vektlegges videre i tilsettingsprosessen. Et viktig spørsmål her er om bispedømmerådet er villige til å binde sin tilsettingspraksis i forhold til hva et menighetsråd har vedtatt.
3. Dersom søker spørres om og bekrefter homofil samlivsform i intervjuet, kan bispedømmerådet sende en formell forespørsel til menighetsrådet om hvordan de vurderer en konkret homofilt samlevende søker. Svaret på dette vil følge menighetsrådets uttalelse inn i innstillingsrådet og bispedømmerådets behandling.

4. En annen måte å gjøre dette på er å legges til grunn at opplysningen om den homofilt samlevende søkeren bringes fra intervjuet til menighetsrådet av menighetsrådets representant under intervjuet. Dersom menighetsrådet da tar søkeren med i sin uttalelse med et visst antall stemmer, anser bispedømmerådet det slik at menigheten er åpen for å ha en homofilt samlevende prest som tilsatt i menigheten.

I forhold til ovennevnte ordninger, vil det kunne reises noen prinsipielle problemstillinger:

1. Er det anledning for bispedømmerådet til å binde sin tilsettingspraksis i forhold til hva et menighetsråd mener i en konkret sak? Og selv om bispedømmerådet binder seg til å følge menighetsrådet, vil det være mulig at avstemningen i bispedømmerådet går en annen vei enn det man har bundet seg til. Dette gjelder særlig der bispedømmerådets holdning lett endrer seg hvis bispedømmerådsmedlemmer har meldt forfall og varamedlemmer deltar i avstemningen.
2. Selv om homofil samlivsform er etterspurt og vektlagt, er det avstemningen i den konkrete saken som bestemmer den konkrete vektleggingen av samlivsformen til en homofilt samlevende søker. Om det er tatt forbehold i utlysningen om at samlivsform kan bli etterspurt og vektlagt, sier det ikke noe om hvordan rådet som kollegium vil stemme i konkrete saker. Tilsetting skjer etter en helhetsvurdering der en rekke kriterier vektlegges.
3. Dersom menigheten skal svare på om de er rede til å ta imot eller at de ønsker en homofilt samlevende prest, vil dette i teorien kunne besvares gjennom et avstemningsresultat med en stemmes overvekt på et menighetsrådsmøte. Dette medfører at det kan bli stilt spørsmål ved legitimiteten til menighetsrådets vedtak.
4. Bispedømmerådet begrunner ikke sine vedtak i tilsettingssaker. Derfor vil det utad ikke kunne redegjøres for hvordan innhentet informasjon om samlivsform ble vektlagt for konkrete søkere i den enkelte tilsettingssak. Det betyr at det utad kan fremstå som at samlivsformen har vært avgjørende for tilsetting, men i realiteten har andre kriterier blitt vektlagt og har avgjort saken.

Stiftsdirektøren ser følgende alternative tilnærminger:

A: Dagens ordning videreføres uten endringer.

B: I Den norske kirke er de nå to likeverdige syn på likekjønnet samliv, og det bør også gjenspeiles i bispedømmerådets tilsettingspraksis. Som en konsekvens av dette kan bispedømmerådets vedtak fra 2007 oppheves.

Stiftsdirektøren vil anbefale at bispedømmerådet velger det siste alternativet.

Forslag til vedtak

Bispedømmerådets vedtak av 12.12.2007 oppheves slik at det ikke lenger stilles spørsmål om samlivsform ved utlysning av prestestillinger i Stavanger bispedømme.

Stavanger bispedømmeråd - 068/16

SBDR - behandling:

Følgende vedtaksforslag fikk 4 stemmer:

I Den norske kirke er de nå to likeverdige syn på likekjønnet samliv, og det bør også gjenspeiles i bispedømmerådets tilsettingspraksis. Som en konsekvens av dette oppheves Stavanger bispedømmeråds vedtak av 12.12.2007 slik at samlivsform ikke lenger etterspørres og vektlegges ved bispedømmerådets tilsetninger.

Følgende ble vedtatt med 6 stemmer:

Stavanger bispedømmeråds vedtak av 12.12.2007 videreføres slik at samlivsform etterspørres og kan vektlegges ved tilsetting av prester og enkelte stillinger ved bispedømmekontoret, jf. §16 i diskrimineringsloven om seksuell orientering.

SBDR - vedtak:

Stavanger bispedømmeråds vedtak av 12.12.2007 videreføres slik at samlivsform etterspørres og kan vektlegges ved tilsetting av prester og enkelte stillinger ved bispedømmekontoret, jf. §16 i diskrimineringsloven om seksuell orientering.

DEN NORSKE KIRKE

Møre bispedømeråd

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Signe Hellevik	030	17/04107-1	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
45/17	Møre bispedømeråd 2016-2019	08.09.2017

Utllysning av stillingar og tilsettingsprosessar i Møre bispedøme

Vedlegg:

Utdrag av lovar og regelverk om prøvetid

Utdrag av lovar og regelverk om samlivsform

Samlivsform. Kirkerådet

Introduksjonsprogram for nytilsette i presteteneste i Møre

Saksorientering

UTLYSING AV STILLINGAR OG TILSETTINGSPROSESSAR I MØRE BISPEDØME

Saken gjeld spørsmål om prøvetid og om samlivsform for alle som blir tilsett av bispedømerådet. I tillegg spørsmål ved intervju og mal for innhenting av referansar.

PRØVETID

Generelt i arbeidslivet er det vanleg med ei prøvetid på inntil 6 månader ved tilsetting av nye medarbeidarar.

Møre bispedømmeråd har til nå ikkje praktisert dette, og det ser ut som det same er praksis også i nokre andre bispedømer. Ingen av stillingane som er utlyst på Kirkejobb.no pr.

01.06.17 seier noko om prøvetid, heller ikkje ei stilling i Kirkerådet.

Kirkerådet anbefaler 6 månaders prøvetid for nytilsette, og bestemmelsen er lagt inn i Kirkerådets mal for arbeidsavtale.

Ei ordning med prøvetid krev tett oppfølging den første tida, og introduksjonsprogrammet for nytilsette prestar kan i stor grad ivareta dette. (sjå vedlegg)

Prøvetida kan gi både den tilsette og arbeidsgjevar høve til å sjå om dette er rett stad og stilling for vedkomande.

Dette er ikkje like aktuelt når ein kjenner den nytilsette godt eller når det dreier seg om ny stilling innanfor bispedømet. Men desse tilhøva kjenner vi sjeldan ved utlysingstidspunktet.

Ei ordning med prøvetid må vere avklart i forhold til ordinasjon og vigsling. Ved

ordinasjon/vigsling gir biskopen ei grunnleggande godkjenning av vedkomande som skikka til tenesta. Dette kan det ikkje stillast spørsmål ved ved tilsetting.

Ordninga med prøvetid kan berre legge inn tid til å vurdere om den tilsette er på rett stad til rett tid, eller om det er kome nye ting til som ikkje var aktuelt ved ordinasjon/vigsling. Prøvetida vil då kunne vere ei tid for avklaring for begge partar ut frå lokale forhold.

Saka blei lagt fram for Kontaktmøtet 10.05.17 der arbeidstakarsida uttrykker at ei ordning med prøvetid kan vere bra både for arbeidstakar og arbeidsgjevar, sidan det krev tett oppfølging av prost for nytilsette prestar. Dei meinte også at ordninga bør gjelde tilsette ved bispekontoret.

Sjå vedlegg: **1. Utdrag av lovar og regelverk om prøvetid.**
2. Introduksjonsprogram for nytilsette i presteneste i Møre.

SPØRSMÅL OM SAMLIVSFORM

I stillingsannonse frå Møre bispedømeråd er spørsmål om samlivsform ein del av utlysingsteksten.

Spørsmålet kan vere aktuelt både når det gjeld sambuarskap og samkjønna ekteskap, og ein har vurdert dette som ei viktig avklaring i forhold til tilseting i vårt bispedøme. Ordlyden pr. i dag:

Med heimel i arbeidsmiljølova §13-4.2. blir opplysningar om samlivsform innhenta og kan bli vektlagd.

Eksempel på praksis i andre bispedøme og Den norske kirke i utlandet.

Stavanger bispedømmeråd har ordlyden:

Opplysninger om samlivsform vil kunne bli innhentet og vektlagt ved tilsetting. (jfr. §16 i diskrimineringsloven om seksuell orientering).

Sjømannskirken, Den norske kirke i utlandet har følgende ordlyd:

Opplysninger om samlivsform vil kunne bli etterspurt og vektlagt, jfr. Lov om forbud mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk § 16.

Det blir elles vist til Sjømannskirkens Formelle krav til ansettelse der det blir lagt vekt på "stedlige forhold".

HR-avdelinga, Kyrkjerådet.

Telefonsamtale med rådgjevar Håvard Sporastøyl i HR-avdelinga 09.05.

Han tok spørsmålet med inn i seksjonsmøte for avdelinga og gav dette svaret i etterkant:

- Det er inga endring i lovverket når det gjeld retten til å spørre om og vektlegge samlivsform ved nytilsettingar.
- Bispedømerådet har rett til å spørre om samlivsform.
- Bispedømerådet avgjer om ein ønskjer å ha dette med i utlysingsteksten, noko som i så fall gir høve til å ta spørsmålet fram i eit intervju.

Sporastøyl tok også opp spørsmålet med kirkeordningsavdelinga 10.05. Dei seier at det ikkje er endring i praksis når det gjeld dette punktet i utlysingsteksten. Frå Kyrkjerådet si side blir det ikkje lagt føringar, og rådet har ingen innvendingar mot å fortsette samme praksis som før.

Dei presiserer at dersom utlysingsteksten ikkje sier noko om vektlegging av samlivsform, har bispedømerådet ingen juridisk rett til å spørre om det eller vektlegge det.

Saken blei drøfta i Kontaktmøtet 10.05.17 som uttalte at formuleringa framover ikkje bør vise til ein bestemt lovparagraf, men ha ordlyden:

Opplysningar om søkjarens samlivsform vil bli etterspurt og kan bli vektlagt.

Prostemøtet drøfta også saka og meinte det var viktig å behalde spørsmålet om samlivsform i utlysingsteksten. Men nokre ønska å endre setninga til “vil kunne” eller “kan” bli etterspurt.

Ei slik formulering kan virke mildare, men kan også skape meir usikkerheit om når det er rom for å spørje om samlivsform og når det eventuelt ikkje er det.

**Sjå vedlegg: 3. Utdrag av lovar og regelverk om samlivsform.
4. Samlivsform. Kirkerådet.**

TILSETTINGSPROSESSEN

Ved utlysing og tilsetting skal ein følgje reglane i personalreglement for prestar.

Som ein del av tilsettingsprosessen blir søkjaren kalla inn til intervju, og det blir innhenta referansar.

Under intervjuet får søkjaren presentere seg og fortelle om sin bakgrunn, sine erfaringer frå kyrkjeleg teneste og om tankar og ønsker for den stillinga han eller ho har søkt. Teologiske refleksjonar er ein del av denne presentasjonen. Desse spørsmåla er òg innarbeidd i referansemalen.

Innstillingsrådet, saman med representantar frå sokneråd, får på si side presentere bispedømet, prostiet og den konkrete tenestestaden, samtidig som ein stiller spørsmål som er relevante for stillinga.

Rutinene i samband med intervju og innhenting av referansar er ei sak for administrasjonen/innstillingsrådet, og innhaldet kan variere etter type stilling og lokale forhold.

Den som er ordinert eller vigsla, har biskopens og kyrkja si godkjenning til å gjere teneste i Den norske kyrkja, og formålet med intervjuet er i første rekke å undersøke om søkjaren er den rette for ei konkret stilling.

Forslag til vedtak

1. Møre bispedøme vil innføre 6 månaders prøvetid for nye tilsette.
2. Noverande formulering i stillingsutlysingar blir endra til:
Opplysningar om samlivsform vil bli etterspurt og kan bli vektlagt.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Diskrimineringsloven om seksuell orientering – adgangen til å innhente og legge vekt på opplysninger om samlivsform ved tilsetning – særlig om situasjonen der det ikke er tatt forbehold i utlysningsteksten¹

I Innledning – Kirkemøtet i 2016 versus vedtaket fra 2007

Notatet forutsetter at lovens vilkår knyttet til type stilling er oppfylt. Det er ikke tvilsomt at Den norske kirke for noen stillingers del (herunder især prestestillinger) vil kunne påberope seg at lovens² unntaksvilkår i §§ 6 og 16 er oppfylt.

Det er ventet at noen bispedømmeråd ønsker å avvikle praksisen de har hatt med å ta forhold om og vektlegge (likekjønnet) samlivsform i tilsettingsaker.

Årets kirkemøtevedtak i sak KM 17/16³ omtaler ikke den praksis som til nå har vært forankret i Kirkemøtets vedtak fra 2007 i sak KM 07/07 om at det er opp til det enkelte tilsettingsorgan å avklare om det vil tillegges samlivsform vekt ved tilsetning.⁴

Dette kan best forklares med at det er tale om ulike spørsmål. Således hadde ikke Bispemøtet uttalt seg om dette spørsmålet, slik det ville vært krav om for at Kirkemøtet skulle kunne treffe gyldig vedtak. Dette betyr at 2007-vedtaket fremdeles er normerende.⁵ En eventuell endret praksis i de enkelte tilsettingsorgan må derfor skyldes endret syn i spørsmålet om samlivsform.

Med dagens kirkeordning vil Kirkemøtet ikke kunne binde *soknene* som arbeidsgiver, der myndigheten er lovfestet i kirkeloven. Her må det formodentlig gjøres unntak for det tilfelle at det treffes *et lærevedtak* om spørsmålet, jf. at Kirkemøtet er øverste læremyndighet i trossamfunnet. Da må prosedyren i læresaker være fulgt, jf. forretningsordenen § 2-4, herunder med de særlige avstemningsregler som der er nedfelt.

Som øverste arbeidsgivermyndighet i rettssubjektet Den norske kirke vil Kirkemøtet derimot kunne binde de organer i rettssubjektet som har tilsettingsmyndighet. Det er vanskelig å se at dette kan gjøres *uten* at vedtaket treffes i en sak som følger reglene for en læresak, jf. forrige avsnitt.

Det vil i en slik læresak bli et relevant tema om hva forholdet blir til vedtaks punktet fra 2016 om rom for to syn i kirken, jf. note 3.⁶

II Det rettslige rammeverket

Adgangen til å innhente opplysninger om seksuell orientering fremgår av *diskrimineringsloven om seksuell orientering* § 16:

§ 16. Forbud mot innhenting av opplysninger ved ansettelse

En arbeidsgiver *må ikke* i ansettelsesprosessen, herunder under intervju eller på annen måte, *innhente* opplysninger om søkerens seksuelle orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. Dette gjelder likevel ikke opplysninger om søkerens samlivsform dersom:

- a) innhenting av opplysningene er begrunnet i stillingens karakter eller
- b) det inngår i formålet for virksomheten å fremme bestemte religiøse, kulturelle eller politiske syn, og arbeidstakerens stilling vil være av betydning for gjennomføringen av formålet.

Dersom slike opplysninger vil bli krevet, må dette angis i utlysningen av stillingen.

Etter alminnelig språkbruk kan «samlivsform» også fange opp aspektet *sivil status* – altså om et samliv finner sted innenfor eller utenfor ekteskapets rammer.

Ses det på lovens tittel (se note 2), ordlyden i nevnte § 16 første ledd og dessuten i hovedregelen om diskrimineringsforbud i § 5,⁷ fremgår det imidlertid at *sivil status*, altså om en er *gift eller samboer*, faller utenfor hva loven omhandler (uavhengig av kjønnskonstellasjon).

Med andre ord oppstiller ikke denne loven noe forbud mot å vektlegge sivil status. Se også note 4 tredje avsnitt.

Den tidligere lovbestemmelsen i arbeidsmiljøloven (§ 13-4 annet ledd nest siste punktum) var som i dagens lov knyttet til «opplysninger om søkerens samlivsform». Det fremgår der klart i forarbeidene at partnerens kjønn er relevant. Det ble således presisert «*at det skal fortsatt være adgang til å spørre om den personen som arbeidssøkeren utøver sitt samliv med er en person av samme kjønn*» (se Ot.prp. nr. 79 (2008–2009) side 46 og tilsvarende side 61).⁸

I lovproposisjonen til 2013-loven (Prop. 88 L (2012–2013)) heter det at «I lys av bestemmelsens [§ 16] første ledd⁹ er det *homofil*¹⁰ samlivsform bestemmelsen har praktisk betydning for» (side 163).

Paragraf 16 må sammenholdes med § 6, som nærmere definerer når en forskjellsbehandling er lovlig, slik at de opplysninger som lovlig kan innhentes etter § 16, også kan vektlegges i de situasjoner som der er omtalt i § 16 bokstav a) og b):

§ 6. Lovlig forskjellsbehandling

Forskjellsbehandling er ikke i strid med forbudet i § 5 når:

- a) den har et saklig formål,

b) den er nødvendig for å oppnå formålet og

c) det er et rimelig forhold mellom det man ønsker å oppnå og hvor inngripende forskjellsbehandlingen er for den eller de som stilles dårligere.

Dette er en lovfesting av prinsippet om at visse former for forskjellsbehandling ikke regnes som diskriminering men som saklig forskjellsbehandling. Tilsvarende bestemmelse er vedtatt i likestillingsloven, diskrimineringsloven om etnisitet og diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

III Det er ikke tatt forbehold i utlysningsteksten: søker trenger ikke å svare

Det følger direkte av ordlyden i § 16 annet ledd at hvis det ikke er tatt forbehold i utlysningsteksten, da kan det heller ikke *kreves* opplysninger om samlivsform fra søker:

Dersom slike opplysninger vil bli *krevet*, må dette angis i utlysningen av stillingen.

Det heter således i omtalen av den helt identiske ordlyden i arbeidsmiljøloven at:

«Dette innebærer at en søker må kunne *motsette seg å gi slike opplysninger* uavhengig av om vilkårene for innhenting er oppfylt, såfremt det ikke fremgår klart av stillingsutlysningen at opplysningene vil bli etterspurt» (note 426 i Karnov lovkommentar til arbeidsmiljøloven § 13-4 annet ledd siste punktum (2008) – se for øvrig identisk formulering i NOU 2008: 1 *Kvinner og homofile i trossamfunn* side 44 første spalte, som må være kilden førstnevnte sted).

Der det ikke er angitt i utlysningen, frarådes det at det allikevel blir stilt spørsmål om samlivsform – typisk under et intervju. Det vil kunne stille søker i en vanskelig situasjon.

IV Det er ikke tatt forbehold i utlysningsteksten: Er det adgang til vektlegging av samlivsform hvis forholdet er kjent?

Aller først bemerkes at ut fra hvordan tilsetning foregår i form av avstemming om innstilte og eventuelt andre kandidatnavn, trenger det ikke nødvendigvis å fremgå *hva* det enkelte rådsmedlem vektlegger hos kandidatene.

Er det et flertall i tilsettingsorganet for å vektlegge samlivsform, er det ingen grunn til ikke å presisere dette i utlysningsteksten – det skaper ryddige forhold, jf. også betydningen omtalt i pkt. III.

I praksis vil det derfor være der et *mindretall* i tilsettingsorganet ønsker å vektlegge samlivsform at problemstillingen i overskriften oppstår. Betydningen av dette kunne eventuelt være den som ligger i at et mindretall i henhold til personalreglementet for prester § 10 nr. 5 enn så lenge vil kunne kreve saken avgjort av departementet, med den potensielle mulighet dette innebærer om et annet resultat enn hos flertallet. Fra 1. januar 2017 blir dette endret, jf. at dagens § 10 nr. 5, jf. nr. 7 i sak KM 04/16 ble vedtatt opphevet.

Det spørsmål som kan stilles er om medlemmer av et slikt mindretall overhodet *kan* vektlegge slike opplysninger – altså *på tross av* at det ikke fremgår av utlysningsteksten at slike opplysninger vil bli krevet.

Paragraf i § 16 gjør et skille mellom *innhenting* og hva som kan *kreves* fra søker. Se igjen ordene kursivert i bestemmelsen:

En arbeidsgiver *må ikke* i ansettelsesprosessen, herunder under intervju eller på annen måte, *innhente* opplysninger om søkerens seksuelle orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. *Dette* gjelder likevel ikke opplysninger om søkerens samlivsform dersom (...)

Dersom slike opplysninger vil bli *krevet*, må dette angis i utlysningen av stillingen.

Det er presisert i forarbeidene at det her er ment krevet *fra søker selv*.

Ordlyden peker mot at det er bare det siste som forutsetter forbehold i utlysningen. Kreve og innhente er ikke det samme språklig sett. *Ordlyden* taler derfor for at opplysninger om samlivsform kan innhentes uansett om det er angitt i utlysningen eller ikke.

Ordlyden underbygges av *forarbeidene* til bestemmelsen, som omtaler nettopp denne problemstillingen.¹¹ Se også juridisk teori.¹²

Når dette er sagt skal det straks påpekes at det ved en to-instansbehandling vil være upraktisk at *tilsettingsorganet* selv treffer tiltak for å få innhentet opplysninger om samlivsform. I særlig grad må dette gjelde der flertallet nettopp *ikke* ønsker at dette forholdet skal vektlegges. Se pkt. V vedrørende innstillingsrådet.

I tillegg til at det er svært upraktisk i lys av prosedyren for tilsetting, er det også ut fra forholdets karakter (*hva* det dreier seg om å innhente opplysninger om) uklart hvordan tilsettingsorganet kan gå frem for å innhente slike opplysninger annet enn gjennom søker, jf. pkt. III. Se om det samme også i pkt. V.

Opplysninger om samlivsform kan imidlertid fremkomme *uten* at dette er krevet opplyst fra søker eller aktivt er innhentet fra arbeidsgiver. Det kan typisk dreie seg om at søker uoppfordret gir slike opplysninger i søknad eller intervju eller ved at søkers samlivsform er alminnelig kjent og ikke gjenstand for tvil. Da er det *unødvendig* for tilsettingsorganet å *innhente* informasjonen.

Hvis opplysninger kan innhentes, er det logisk at de også kan vektlegges.¹³ Dette fremgår underforstått av sammenhengen mellom § 6 og § 16 – og er bekreftet i forarbeidene.

Bestemmelsen er ikke særlig utformet med det for øye at tilsetting finner sted i kollegiale organer; det er jo i første rekke et offentligrettslig fenomen – og der er vi utenfor den aktuelle problemstilling om at unntakshjemmelen i § 16 påberopes av teologiske grunner – unntaket er selvsagt nettopp for Den norske kirke. I fravær av holdepunkter for noe annet, er det allikevel tvilsomt at et *mindretalls* adgang til å innhente og vektlegge opplysninger om de forhold det finner relevant, er en annen enn den til en «arbeidsgiver», her i betydningen et flertall i det bestemmende organ.

Når dette er sagt kan det spørres – i alle fall fra 2017, jf. ovenfor om endringene i personalreglementet – om det er særlig konstruktiv å søke å innhente og vektlegge eventuelle slike opplysninger, hvis det er et klart uttalt flertall mot det i rådet.

V Det er ikke tatt forbehold i utlysningsteksten: Særlig om innstillingsrådet og stiftsdirektøren

Ordningen med to-instansbehandling tilsier at innstillingsrådet kan vektlegge de hensyn det finner relevant – eventuelt også samlivsform, *i samme grad* som dette vil være tillatt for «arbeidsgiver», jf. § 16 og ovenfor i pkt. IV. Loven omtaler således hva en «arbeidsgiver» kan og ikke kan gjøre «*i ansettelsesprosessen*», der nettopp innstillingsrådet spiller en viktig og aktiv rolle.

Også innstillingsrådet vil trolig ha begrensede muligheter ha til å innhente de her angjeldende opplysninger, jf. ovenfor om tilsettingsorganet. Det henger sammen med opplysningenes karakter og *hvor* de kan tenkes å fremskaffes. Trolig er det bare typetilfellet med at opplysningene er alminnelig kjent, jf. ovenfor i pkt. IV, som er aktuelt.

Innstillingsrådet i bispedømmerådet har tre representanter. Ved prestetilsetninger sitter stiftsdirektøren i innstillingsrådet sammen med «vedkommende prost» – altså prosten i prostiet som vil bli tjenestedistrikt for den prest som skal tilsettes. Ved tilsetting av prost fastsetter biskopen hvilken prost som skal sitte i innstillingsrådet. I begge tilfeller er det tredje medlemmet en representant for de ansatte.

Under intervjuet blir innstillingsrådet supplert av en representant fra vedkommende menighetsråd. I samråd med bispedømmerådet avgjør biskopen hvem som skal intervjues, jf. personalreglementet § 6 nr. 3 annet punktum.¹⁴

Det kan reises spørsmål ved om *stiftsdirektøren* bør eller endog skal være bundet av *sin* arbeidsgivers syn i slike og eventuelt andre spørsmål av prinsipielle karakter knyttet til bispedømmerådet som arbeidsgiver. Hvis en stiftsdirektør *skal* være bundet, tilsier det at bispedømmerådet kan ha mulighet til å *instruere* stiftsdirektøren til *ikke* å vektlegge samlivsform når stiftsdirektøren utfører sin oppgave i innstillingsrådet.¹⁵ Ordningen med to-instansbehandling taler mot en slik bindingsadgang. Ordningen forutsetter formodentlig at innstillingsrådet *utøver sin myndighet uavhengig* av tilsettingsorganet. Jeg viser til begrunnelsen for den to-leddede behandlingsstrukturen i staten, der en innstillende myndighet først skal behandle tilsettingsspørsmålet.¹⁶ Se imidlertid note 13.

Problemstillingen kommer bare på spissen i det helt spesielle tilfelle der de to andre medlemmene i innstillingsrådet ønsker å vektlegge samlivsform og på det grunnlag velger *ikke* å innstille en søker. Dette skyldes at også «den som er innstilt av et mindretall, regnes som innstilt», jf. personalreglementet § 9 nr. 4 siste punktum. Det er altså nok at én av de tre i innstillingsrådet vil innstille en søker.

Skulle stiftsdirektørens syn bli avgjørende for om en søker innstilles, vil departementet i dag avgjøre spørsmålet, jf. personalreglementet § 10 nr. 4 nest siste punktum. Fra 2017 vil bispedømmerådet uansett innstillingsrådets syn avgjøre spørsmålet, jf. ny ordlyd samme sted vedtatt i sak KM 04/16.

På samme måte som for *et mindretall* i tilsettingsorganet vil det fra 2017 ikke kunne komme noe bestemmende ut av at innstillingsrådet søker å vektlegge samlivsform og ikke vil innstille på homofilt samlevende.

22. august 2016

Ragnar Bredoch

---

¹ Dette notatets tilblivelse har en helt spesiell foranledning. Det ble utarbeidet som følge av en uformell og minimalt skriftliggjort henvendelse fra et av bispedømmerådene, der flertallet i rådet *ikke* ønsker å vektlegge samlivsform ved tilsetting av prester og derfor ikke tar forbehold i utlysningsteksten. Se pkt. IV og V for aktuelle problemstillinger som da kan oppstå. Jeg ble særlig bedt om å vurdere det som er omtalt i pkt. V. Som det kan ses av IV og V er det tale om problemstillinger som neppe vil oppstå ofte.

Det opprinnelige notatet var datert 4. mai. I nærværende versjon er det gjort noen bearbeidinger og presiseringer, men konklusjonene er ikke endret.

² Lov 21. juni 2013 nr. 58 om forbud mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk (diskrimineringsloven om seksuell orientering).

³ Årets vedtak pkt. 2 lyder:

«Begge syn på likekjønnet ekteskap kan (...) gis rom og komme til uttrykk i kirkens liturgiske ordninger, undervisning og forkynnelse.»

Slik frihet knyttet til undervisning og forkynnelse for *de som fra før er ansatt*, er noe annet enn adgangen Den norske kirke som trossamfunn har til saklig forskjellsbehandling begrunnet i samlivsform *ved tilsetting* i enkelte stillingstyper.

Det kan ikke fra dette vedtaks punktet fra 2016 utledes noe om det nåværende Kirkemøtets syn på den praksis som om lag halvparten av bispedømmerådene har fulgt ved tilsetting.

⁴ Se de i denne sammenheng særlig relevante avsnitt i vedtaket i sak KM 07/07:

1. «...Det er ikkje lenger like stor semje om premissane for vedtaka som gjeld homofile i partnerskap i vigsla teneste som det var i 1995 og 1997. Kyrkjemøtet finn det derfor vanskeleg å vidareføre som felles rådgiving det som var sagt i kyrkjemøtevedtaka frå 1995 og 1997.

2. Samtidig slår Kyrkjemøtet fast at det òg for framtida er kyrkjeleg grunngeving for ikkje å ordinere, vigсле, tilsetje eller gi tenestebrev til homofilt samlevande i partnerskap dersom biskop eller tilsetjingsorgan vurderer at det ikkje er i tråd med det som er kyrkja si lære og kyrkja sitt formål, og/eller av omsyn til aktuell(e) kyrkjelyd(ar).

(...)

5. «(...) Kyrkjemøtet vil be alle tilsetjingsorgan med ansvar for tilsetjing i stillingar som krev ordinasjon/vigsling, om å vere tydelege nok ved utlysning og i tilsetjingsprosedyren på kva som gjeld med omsyn til samlivsform.»

Når det i vedtaket fra 2007 dreier seg om partnerskap, jf. også *sakens tittel*, er det fordi dette var den eneste *ordnede* samlivsform som den gang var åpen for likekjønnede. Med partnerskap var ment registrert partnerskap i henhold til lov om registrert partnerskap fra 1993 (med korttittelen partnerskapsloven). Ekteskapsloven var som kjent ennå ikke gjort kjønnsnøytral. Det kom først fra 1. januar 2009.

Spørsmålet om betydningen av *civil status* for samlevende – inndelingen i gift/ugift samliv – var ikke noe tema i *saken*. Det reiser som kjent helt andre problemstillinger – som ikke følger skillelinjen kjønn innenfor paret. At det har vært teologisk grunnlag (uttrykt som kirkens morallære) for å stille ordnede samlivsformer som vilkår for tilsetning, har vært lagt til grunn. Således praktiseres det i flere bispedømmer den ordning at heterofile i samboerforhold ikke blir «ansett som skikket til å ansettes i ledende religiøse stillinger i Den norske kirke», jf. Oslo biskop og bispedømmeråds høringsuttalelse til NOU 2008: 1 *Kvinner og homofile i trossamfunn*. Samtidig har ikke praksis langs denne linjen blitt utfordret av noen (anti)diskrimineringslovgivning.

Sagt med andre ord var det i 2007-saken *forutsatt* at en homofilt samlevende gjorde dette innenfor ordnede former. For ordens skyld ble dette presisert av Bispemøtes flertall:

«Bispemøtets flertall vil understreke at når det ikke anser homofilt samliv for å være en hindring for vigsling eller tilsetning i vigslende stillinger, gjelder dette homofilt samliv i *registrert partnerskap*» (sak BM 28/07).

Se også saksutredningen fra Kirkerådet, der det også klart fremgår at temaet som drøftes er «homofilt samlevende i partnerskap» (side 35).

Kort sagt var temaet i saken hvilken betydningen det skulle ha at en søker lever i registrert partnerskap.

Dette betyr at vedtaket fra 2007 i dag kun gir veiledning vedrørende homofile (fremdeles) i partnerskap og i ekteskap. Ordet «partnerskap» brukt i 2007-saken må med andre ord leses som *partnerskap eller ekteskap*.

Ovennevnte presisering kan ses i sammenheng med hva diskrimineringsloven om seksuell orientering regulerer. Det er nettopp *ikke* sivil status. Det er utenfor lovens nedslagsfelt. Se om dette i pkt. II.

⁵ Se også slik Kirkerådets leder, Kristin Gunleiksrud Raaum, sitert i Vårt Land den 20. april 2016. Hun uttaler at

«det er opp til bispedømmerådene å avgjøre hvordan de vil praktisere kirkemøtevedtaket fra 2007 (...) Det er de som tar stilling til om de ønske å benytte seg av adgangen i loven til unntak fra forbudet mot å diskriminere».

⁶ Hvis alle tilsettingsorgan skal være *forpliktet* til å mene at personer i homofilt samliv (antakelig med forutsetning om ekteskap, jf. note 4) skal ha rett til å ha et formalisert forkynner- eller undervisningsoppdrag (gitt at de også ellers er kvalifisert til dette) *på tross av* vedkommende råds teologiske oppfatning, vil det ventelig utfordre biskopenes kompromiss i saken fra 2016.

⁷ § 5. *Hovedregel om forbud mot diskriminering*

Diskriminering på grunn av *seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk* er forbudt. Forbudet gjelder diskriminering på grunn av faktisk, antatt, tidligere eller fremtidig seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk. Forbudet gjelder også diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk til en person som den som diskrimineres har tilknytning til.

⁸ Dette er lovproposisjonen til lovendringen som fant sted ved lov 9. april 2010 nr. 12, da arbeidsmiljøloven ble endret, slik at ordlyden ble likelydende med den som i dag gjelder i § 16 første ledd annet punktum i nevnte særlov fra 2013, jf. der «søkerens samlivsform».

Ved nevnte lovendring i 2010 ble adgangen til å innhente opplysninger om «søkerens eventuelle homofile legning eller samlivsform» endret til å omfatte «søkerens samlivsform». Det var fra lovutvalget foreslått å endre til «*seksuell orientering*». Departementet støttet ikke dette og viste blant annet til Kirkerådets påpekning i høringen av at «seksuell orientering i seg selv ikke vil gi grunnlag for forskjellsbehandling i Den norske kirke og de fleste andre tros- og livssynssamfunn». Departementet skrev således at

«det er søkers samlivsform som er relevant i denne sammenheng. Videre foreslås referansen til «homofil» samlivsform fjernet, fordi denne referansen kan bidra til å stigmatisere homofile som en gruppe som spesielt uskikket til å bli ansatt i religiøse stillinger i trossamfunn» (Ot.prp. nr. 79 (2008–2009) side 46).

Vernet mot diskriminering på grunn av seksuell orientering var før den nye loven nedfelt i arbeidsmiljøloven, samt dessuten i boliglovgivningen og i enkelte andre regler. Men siden det var ønsket å ha regler som skulle gjelde også utenfor arbeidslivet, ble de i 2013 tatt ut av arbeidsmiljøloven og andre særreguleringer og inn i en lov som gjelder på alle samfunnsområder. Se om dette i Prop. 88 L (2012–2013) side 120 og 116.

⁹ Her siktes det til uttrykket «seksuelle orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk».

¹⁰ Om bakgrunnen for at ordet homofil likevel ble tatt ut i 2010, se andre avsnitt i forrige note.

¹¹ Selv om ikke forarbeidene til 2013-loven kan ses å omhandle problemstillingen, fikk den *bred omtale i forkant av lovendringen fra april 2010* da ordlyden fikk den utforming den også har i dag.

Utgangspunktet for drøftelsen var den dagjeldende bestemmelsen i arbeidsmiljøloven § 13-3 tredje ledd, slik den lød frem til nevnte lovendring i april 2010, da denne bestemmelsen ble opphevet. *Ut fra ordlyden* som gjaldt før lovendringen i 2010, var det en forutsetning for vektlegging at det i utlysningen var tatt forbehold – altså motsatt av dagens ordlyd:

§ 13-3. *Unntak fra forbudet mot diskriminering*
(...)

(3) Forskjellsbehandling på grunn av homofil samlivsform ved ansettelse i stillinger knyttet til religiøse trossamfunn, **der det** i utlysningen av stillingen er stilt særlige krav ut fra stillingens karakter eller formålet for virksomheten, **er ikke** i strid med forbudet mot diskriminering på grunn av seksuell orientering.

Diskrimineringsutvalgets delutredning fra 2008 – NOU 2008: 1 *Kvinner og homofile i trossamfunn* – omtalte spørsmålet slik:

«Utvalget mener at det *ikke bør være* noe absolutt krav om at det er angitt i utlysningen at søkere som lever i homofilt samliv vil bli avvist. Dette er lovfestet i dag i arbeidsmiljøloven § 13-3 tredje ledd. Utvalget mener imidlertid at dette kun kan betraktes som et krav til saksbehandlingen og ikke som et vilkår for å kunne legge vekt på homofilt samliv. Det vises til **kapittel 4.4.2.5**. En annen sak er at et slikt krav i utlysningen viser at trossamfunnet på forhånd har klarlagt om stillingen som lyses ut er av betydning for å fremme virksomhetens formål og at den er av en slik karakter at den kun kan besettes av personer som ikke lever i homofilt samliv» (side 78 første spalte).

«4.4.2.5 Krav i utlysningen

Det skal angis i utlysningen dersom opplysninger om homofil «legning eller samlivsform» vil bli krevet (arbeidsmiljøloven § 13-3 tredje ledd og § 13-4 annet ledd tredje punktum). Kravet innebærer at en søker må kunne motsette seg å gi slike opplysninger uavhengig av om vilkårene for innhenting er oppfylt, såfremt det ikke fremgår klart av stillingsannonser at opplysningen vil bli etterspurt. Videre betyr det antakelig at trossamfunnet på forhånd må ha klarlagt om stillingen som lyses ut er av betydning for å fremme virksomhetens formål og at den er av en slik karakter at den kun kan besettes av personer som ikke lever i homofilt samliv.

Det er imidlertid uklart om dette skal ses som et krav til saksbehandlingen eller som et vilkår for å kunne legge vekt på homofil samlivsform. Spørsmålet har betydning for rettsvirkningen av ikke å varsle i utlysningen. Etter bestemmelsens ordlyd kan trossamfunnet ikke avvise søkere på grunn av homofil samlivsform, hvis det ikke er opplyst i utlysningen at dette er et krav til stillingen. Hvis krav til samlivsform *har* tilstrekkelig begrunnelse i stillingens karakter eller i virksomhetens formål, vil det imidlertid kunne virke urimelig om unnlattelse av å varsle i utlysningen skal føre til at manglende ansettelse skal regnes som diskriminering. Her må det blant annet ses hen til at mange stillinger ikke utlyses. Videre vil et slikt krav ha begrenset betydning så lenge arbeidsgiver vil kunne lyse ut stillingen på nytt, med den nødvendige informasjonen» (side 44).

Problemstillingen ble fulgt opp i lovproposisjonen, Ot.prp. nr. 79 (2008–2009):

«For øvrig viser departementet til at utvalget mener at det ikke bør være noe absolutt krav om at det er angitt i utlysningen at søkere som lever i homofilt samliv vil bli avvist, jf. gjeldende § 13-3 tredje ledd. Utvalget mener at dagens krav kun er en saksbehandlingsregel og ikke et materielt vilkår for å kunne legge vekt på homofilt samliv. *Likestillings- og diskrimineringsombudet* har imidlertid vært av motsatt oppfatning og uttaler at det ut fra dagens regelverk klart må fremgå av utlysningsteksten dersom arbeidsgiver vil ekskludere søkere på grunn av deres homofile samlivsform. Ombudet finner likevel at et slikt krav for ett enkelt diskrimineringsgrunnlag gir et uheldig signal om at nettopp denne gruppen har et svakere diskrimineringsvern enn andre grupper, og støtter at kravet fjernes. *Åpen Kirkegruppe for Lesbiske og Homofile* mener imidlertid at om det fortsatt skal være adgang til å diskriminere, ønskes det at diskrimineringen skal være åpenlys og dermed mulig for lesbiske og homofile å forholde seg til. **Departementet viser til at opphevelse av § 13-3 tredje ledd vil innebære at kravet til angivelse i utlysningen vil bortfalle**» (side 39; fet tekst markert her).

Stortinget opphevet deretter – i tråd med departementets forslag – den omtalte bestemmelsen, med de følger departementet klart anga. Dette er som nevnt forarbeidene til reglene som tidligere gjaldt i arbeidsmiljøloven (fra 2010 til 2013), men det er ikke tatt avstand fra dette ved den i note 8 omtalte omplasseringen fra arbeidsmiljøloven til dagens her omtalte særlov.

Ut fra lovhistorikken er dette derfor en relevant omtalen av problemstillingen også knyttet til dagens lov. Som vist er dette også forenlig med ordlyden i lovteksten. Konklusjonen er derfor lite tvilsom.

¹² Tilsvarende er uttalt i juridisk teori vedrørende den ordlyden som ble vedtatt i 2010 og som i dag er videreført i særloven:

«Et spørsmål er om angivelsen i utlysningen skal ses som et krav til saksbehandlingen *eller som et vilkår for unntaksadgangen*. Spørsmålet har betydning for rettsvirkningen av ikke å varsle i utlysningen. Dersom innhenting av opplysningene kan begrunnes i stillingens karakter eller i virksomhetens formål, vil det virke urimelig om unnlattelsen av å varsle dette i utlysningen regnes som diskriminering. Dette vil virke særlig urimelig ettersom mange stillinger ikke utlyses. På denne bakgrunn må trolig kravet til angivelse i utlysningen anses som et krav til saksbehandlingen» (Henning Jakhelln mfl. (red), *Arbeidsrett.no* Kommentarer til arbeidsmiljøloven, 3. utg. 2011).

I lys av ordlyd sammenholdt med forarbeidene er det neppe grunnlag for «trolig»-forbeholdet i konklusjonen.

¹³ Hvis det derimot uttrykkelig står i utlysningsteksten at opplysninger om samlivsform *ikke* vil bli innhentet eller vektlagt, kan dette stille seg annerledes. Det skyldes at det da ville dreie seg om å ta hensyn til et utenforliggende hensyn – og viktigere: å føre søkere bak lyset.

En annen sak er at det ville være en noe spesiell konstruksjon å skrive i en utlysningstekst om det som *ikke* er relevant.

¹⁴ Se § 6 nr. 5 om at «Dersom det *under intervjuet* kommer fram nye opplysninger av betydning, *skal* disse nedtegnes og vedlegges saksdokumentene.» Det er nærliggende å forstå dette slik at dersom det er tale om forhold som tilsier at et medlem ikke vil innstille en ellers godt kvalifisert søker, *skal* dette fremkomme som omtalt, altså nedtegnes og vedlegges saksdokumentene. Dette er da noe annet enn den *retten* hvert medlem av innstillingsrådet har til å begrunne sitt standpunkt, jf. personalreglementet § 9 nr. 4 nest siste punktum.

¹⁵ Der det er kjent at en stiftsdirektør selv ikke er bekvem med sin arbeidsgivers syn, kan bispedømmerådet vurdere å henstille direktøren til å *delegere* sin myndighet til en annen i bispedømmeadministrasjonen.

¹⁶ I sine kommentarer til tjenestemannsloven skriver Torgeir Bjørnaraa at:

«Tilsettingsordningen i staten kjennetegnes ved en to-trinns behandling. Bortsett fra ved utnevnelse og tilsetning i statsråd skal det vanligvis ved *alle tilsetninger i staten være avgitt en innstilling for saken avgjøres av tilsettingsorganet*. Denne ordning er begrunnet i hensynet til rettssikkerhet og er ansett som et virkemiddel mot vilkårlighet ved tilsetning i staten. Reglene om innstilling og tilsetning i §§ 4 og 5

bygger på at tilsetningen skal legges til myndigheter som innebærer en garanti mot misbruk. For å oppnå dette er tilsetningsmyndigheten lagt til kollegiale styrer og råd, og/eller det er *påbudt at den som har tilsetningsretten skal bygge på innstilling fra andre myndigheter*» (Torgeir Bjørnaraa, Rettsdata, Norsk lovkommentar til tjenestemannsloven note 76; kursivert her).

Innhenting av opplysninger om samlivsform ved utlysning av proste- og prestestillinger i Møre

Uttalelse fra stiftsstyret i Presteforeningen i Møre.

Stiftsstyret i Presteforeningen i Møre er bedt om å gi en uttalelse om opplysningen om innhenting av opplysninger om samlivsform i stillingsannonser.

Slik forstår vi saken:

- En kan spørre en søker er samboer eller gift uten at dette trenger å stå i utlysningsteksten.
- En kan ikke spørre om seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk eller legge vekt på dette, fordi dette er i strid med diskrimineringsloven. Det kan likevel gis unntak fra dette om en opplyser om dette i annonsen og en har saklig formål og mener at forskjellsbehandling er nødvendig.
- Det er derfor hovedsakelig spørsmål knyttet til samliv med en av samme kjønn som er grunnen til å ha en slik formulering.
- Bispedømmerådet skal vurdere en søkers kompetanse og personlige egnethet, mens biskopen tar opp teologiske spørsmål med prestene.
- Om en skal beholde den nåværende eller en lignende formulering må det være fordi en mener samlivsformen har avgjørende betydning for utøvelsen av arbeidet eller yrket.

Flertallets uttalelse:

Vi har delte meninger om dette i stiftsstyret, men flertallet mener at vi ikke har saklig grunn til å legge vekt om søkeren er gift med en av samme kjønn, og at en derfor ikke skal innhente opplysninger om dette. Vi har to syn på likekjønnet samliv i Den norske kirke, og kan derfor ikke legge til grunn at en som lever i et likekjønnet samliv ikke egner seg til å arbeide for virksomhetens formål. Hvordan en blir møtt av kolleger og menighetsmedlemmer i menigheten kan ikke være en del av vurderingen av en søkers egnethet. Vi har tro på at bispedømmets ledelse vil veilede søkere når det gjelder hvilke stillinger en bør søke på. Slik formuleringen står nå, kan den oppleves negativ for de som vil søke på stillinger i Møre, uavhengig av deres samlivsform.

Dersom bispedømmet vedtar å beholde formuleringen: Vi mener likevel at dersom en kommer til å legge vekt på samlivsform, må dette stå i annonsen. En bruker da en unntaksbestemmelse og må kunne redegjøre for hvorfor en har brukt formuleringen. Flertallet i stiftsstyret mener derfor at det bør vurderes fra utlysning til utlysning om en skal bruke formuleringen i annonsen. Stiftsstyret er enige om at dersom en skal ha med formuleringen bør en endre "vert... innhenta" til "vil kunne bli innhenta" slik det foreslås i alt. 2 til forslag til vedtak. Da vil det også være mulig å gjøre en vurdering knyttet til hver enkelt utlysning om opplysningene faktisk skal innhentes.

For stiftsstyret i presteforeningen i Møre,
Ragnhild Fuglseth

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Arvid Helle	416	22/00225-7	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
31/22	Møre bispedømmeråd 2020-2023	25.04.2022

Bispedømmerådet møter prostane

Saksorientering

Bispedømmerådet har ønska å få til regelmessige møte med prostane i bispedømmet. Formålet med møtet er å bli kjent med prostane og med prostia, for å få oversikt over prosten sine utfordringar og oppgåver og for å få innsikt i den del av prosten sin arbeidskvardag som bispedømmerådet treng kjenne til.

Ønske frå AU for bispedømmerådet er drøfta i prostegruppa og prostane gir uttrykk for at dei gjerne vil møte bispedømmerådet, både som samla gruppe og ved at den enkelte prost deltar på bispedømmeråd.

For å etablere ein regelmessig kontakt bør ein setje opp ei skisse over innhaldet i eit møte og lage ein plan for når møta skal haldast.

Med omsyn til innhald i møtet ser bispedømmerådet for seg ei møteramme på om lag ½ time, der prosten tar del anten digitalt eller fysisk.

Skisse over innhald i møtet

1) 3/30 minutt

- prosten presenterer seg sjølv
- Særtrekk ved prostiet
  - kva kjenneteiknar prostiet / Tall medlemmer / Tall sokn/fellesråd / Tall vigsla stillingar prestar, kateketar, diakonar /Tall andre kyrkjelege medarbeidarar.

2) 5/30 minutt

- Korleis kjem bispedømmet sine strategiar og satsings-område til uttrykk i prostiet/prosten sine prioriteringar?
- Kven/kva definerer prosten sin arbeidskvardag?
- kva er prostiet/prosten sine største utfordringar?
- kva er prostiet /prosten sine største gleder?

3) 2/30 minutt

- Kva treng prosten frå bispedømmerådet?

4) 20/30 minutt

- Samtale

Tidsplan/frekvens

Prosten møter bispedømmerådet til individuelle møter 2 gonger i bispedømmerådet sin valperiode. To prostar møter i 1. halvår og 1 prost møter 2. halvår. Administrasjonen kallar prostane inn etter turnus. Møtet skjer fysisk eller digitalt etter det som er høveleg.

Til dette møtet kjem domprost Olav Gading

Forslag til vedtak

1. Møre bispedømmerådet møter den enkelte prost til samtale med rådet 2 gonger i valperioden. Innhaldet i samtalen følgjer skisse i saksutgreiinga eller den plan for møtet som til ei kvar tid blir fastsett.
2. Møre bispedømmeråd tar momenter frå samtalen med prosten til vitande.

Dette punktet på sakslisten er unntatt offentlighet.

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Eline Elnes Rabbevåg	725	22/01572-1	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
33/22	Møre bispedømmeråd 2020-2023	25.04.2022

Meir himmel på ei trua jord - oppfølging av vedtak i KM

Vedlegg:

Bærekraftig arbeidsgiverpolitikk - forslag til tiltak

Km 15.21 Mer himmel på en truet jord - endelig innstilling

Km 15/21 Mer himmel på en truet jord - Den norske kirkes arbeid med klima miljø og bærekraft - saksframlegg

Saksorientering

Kyrkjemøtet i 2021 vedtok saka «Meir himmel på ei trua jord» om kyrkja sitt arbeid med klima, miljø og berekraft. Kyrkjemøtet valde å gå inn for 26 punkt til vedtak og oppfølging, mellom anna vart det vedteke at kyrkja skal kutte 60% av sine klimautslepp frå reiseverksemd. I forlenginga av vedtaket vart det satt ned eit utval som skulle arbeide med forslag til berekraftig arbeidsgjevarpolitikk.

Punktene til vedtak og oppfølging får konsekvensar for både bispedømmerådet og sokna si verksemd. Bispedømmerådet bes diskutere og vurdere korleis den praktiske gjennomføringa vert sjåande ut og kva konsekvensar dette vil få.

Nokre spørsmål til hjelp i diskusjonen:

Korleis kan bispedømmerådet gjere møtene sine meir klimavennlege?

Korleis kan vi auke den kyrkjelege aktiviteten i sokna og samstundes drive berekraftig og kutte i klimautslepp?

Kva påverking har forslaga til berekraftig arbeidsgjevarpolitikk på arbeidskvardagen til kyrkjelege tilsette?

Forslag til vedtak

Dette er ein diskusjonssak. Ingen forslag til vedtak.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkemøtet

KR 15/21

Trondheim, 11.-16. november 2021

Referanser: KM 16/17; KR 40/20, KR 64/20, KR 80/20

Arkivsak: 20/02184-16

Mer himmel på en truet jord - Den norske kirkes arbeid med klima, miljø og bærekraft mot 2030

Sammendrag

Kirkemøtet 2017 ba i sak KM 16/17 om at det forberedes en sak om fremdrift og måloppnåelse på kirkens arbeid med klima og miljø til Kirkemøtet i 2021. Denne saken presenterer status for arbeidet og føringer for veien videre. Mange meldinger om ekstremvær over hele kloden, og offentliggjøringen av første del av FN-klimapanelets sjette hovedrapport sommeren 2021 bekrefter nødvendigheten av at hele verdenssamfunnet handler resolutt og raskt. Klimafotavtrykksanalysen for 2017, som viser at Den norske kirke ikke har redusert sine utslipp fra 2012 til 2017, er et viktig bakgrunnsdokument for del to av saken. Saken har fire deler: En del om teologi og tenkning knyttet til klima og miljø (1), en del om hvordan Den norske kirke skal redusere sine utslipp (2), en del om kirkens samfunnsansvar og påvirkningsmuligheter (3), og en om å utfordre enkeltmennesker til erkjennelse, omvendelse og endret atferd (4).

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

Menneskers handlinger truer livet på jorden. Kirken er kalt til omsorg for alt det skapte. Derfor vil Kirkemøtet:

- 1. Styrke den teologiske bevisstheten om klima, miljø og bærekraft**
  - aktualisere forvalteransvaret i møte med dagens klima- og miljøutfordringer i kirkens forkynnelse, undervisning, diakoni og kommunikasjon
  - styrke kompetansen blant ansatte om kirkens bidrag til å nå bærekraftsmålene og ta i bruk Bispemøtets dokument «Guds skaperverk – vårt hjem»
  - styrke den interreligiøse dialogen om klima og miljø

2. Redusere Den norske kirkes egne utslipp og miljøbelastning gjennom å

- kutte klimautslipp fra reisevirksomhet med 53 % innen 2030
- prioritere bærekraft og utslippsreduksjoner i forvaltning av kirkebygg og vektlegge klimafotavtrykk ved nye kirkebygg
- stille krav om bærekraft ved innkjøp og anskaffelser og kapitalforvaltning
- utvikle en arbeidsgiverpolitikk som fremmer bærekraft
- bruke egen kapital til å fremme bærekraft
- gjøre Den norske kirke klimanøytral fra 2030 ved at virksomheten kompenseres for sine utslipp

3. Påvirke politikk og handlingsmønster ved blant annet å

- være en pådriver for at det norske samfunnet oppfyller forpliktelsene som ligger i Parisavtalen og bærekraftsmålene
- oppmuntre myndighetene til å ta grep som bidrar til at enkeltpersoner kan endre sin livstil i bærekraftig retning
- øke bevisstheten om og vern av biologisk mangfold, både i eget arbeid og politisk påvirkningsarbeid
- i nært samarbeid med Kirkens Nødhjelp, Det lutherske verdensforbund, Kirkens verdensråd, Act Alliance og Samarbeid menighet og misjon (SMM), ha særlig oppmerksomhet på internasjonalt samarbeid og solidaritet og vise hvordan lokalt og globalt engasjement henger sammen
- inkludere urfolks kunnskap og erfaringer om bruk av natur i sårbare områder
- være særlig oppmerksom på at arbeidet med det grønne skiftet ikke uforholdsmessig griper inn i og rammer samers og andre urfolks livsgrunnlag

4. Utfordre til erkjennelse, omvendelse og endret atferd i møte med et truet skaperverk

- Tilby bibelstudier og samtalegrupper om teologiske perspektiver på klima og miljø
- Stimulere til handlingsalternativer, slik som gjenbruk, bytte- og utlånsordninger og klimavennlige arrangementer i lokalsamfunnet.
- Vise hvordan kristen tro og håp kan oppmuntre den enkelte til radikale endringer av forbruksmønster.

Saksorientering

Bakgrunn

Engasjementet for sosialetikk og vern om skaperverket har lenge stått sterkt i Den norske kirke. Bispemøtet og Kirkemøtet har fattet vedtak om forbruk og rettferd, skaperverk og bærekraft, klima og internasjonal solidaritet. Uttalelsene «Forbrukersamfunn som etisk utfordring» (BM 14/92), «Forbruk og rettferd» (KM 10/96), «Truet liv - troens svar» (KM 4/07) og det økumeniske samarbeidsprosjektet «Skaperverk og bærekraft» fra 2008-2016 (KM 16/17) er bare noen av milepælene for dette. Både egne initiativ og tiltak, utstrakt samarbeid og bygging av nettverk har

vært del av Den norske kirkes arbeid. Lokalt har nærmere 400 menigheter registrert seg som «grønne menigheter». I dette ligger både lokal oppslutning og potensial. Ressurser og beskrivelser er samlet på nettsiden www.gronnkirke.no, og det er laget en egen bakgrunnsartikkel til denne kirkemøtesaken som innføring¹.

Bakgrunnen for dette langvarige engasjementet er et dystert bilde av jordens tilstand. I mai 2019 offentliggjorde FNs naturpanel en omfattende rapport om tilstanden til verdens biomangfold og økosystemer². Den slår fast at menneskelig aktivitet truer én million arter og viser blant annet at mennesker har gjort betydelige endringer på tre fjerdedeler av jordens landoverflate. Nyhetsbildet sommeren 2021 var preget av katastrofemeldinger om hetebølger, enorme skogbranner, flom og skred mange steder på kloden, og mennesker som dør eller må flykte etter å ha mistet alt. 9. august 2021 offentliggjorde FNs klimapanel første del av sin sjette hovedrapport. Den bekreftet med sikkerhet det man hadde varslet i årevis: En økning av ekstremvær over hele kloden. Denne alarmerende utviklingen fortsetter til tross for at FNs klimatoppmøte i Paris i 2015 vedtok å jobbe for en begrensning av jordas oppvarming til under 2 grader. Forskere slår fast at alle mennesker vil bli berørt av endringene man nå ser³. I mange områder vil det bli langt vanskeligere å produsere mat. Jordens klima vil bli mer ekstremt. Tørre områder vil bli tørrere, og våte områder våtere. Det vil føre til en økning av klimaflyktninger og økt fare for konflikter. De fattigste rammes hardest og tidligst. Fattigdomsbekjempelsen vil bli satt langt tilbake, og bærekraftsmålene kan bli umulige å nå. Forskere peker på en rekke andre problemområder og kritiske grenser for jordkloden som er avgjørende for å unngå katastrofer⁴: Ved siden av klimaendringer og tap av biomangfold nevnes et skadet ozonlag, arealbruksendringer, tilgang til ferskvann, havforsuring, overforbruk av fosfor og nitrogen, aerosoler/luftforurensing og kjemisk forurensing⁵.

Felles for alle ovennevnte problemer er at de er forårsaket eller påskyndet av menneskelig aktivitet. I tillegg kommer andre menneskerelaterte problemer som befolkningsvekst, redusert tilgang til mat, flukt fra land til by, væpnede konflikter og økende forskjeller mellom fattige og rike. Alt dette må sees i sammenheng. Derfor må også løsningene sees i sammenheng. Det kreves stor omstilling på mange samfunnsområder som berører både økonomi og arbeidsliv. Derfor vedtok verdenssamfunnet gjennom FN i 2015 bærekraftsmålene som en felles global

Bærekraftsmålene er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Det er i alt 17 mål og 169 delmål. Målene skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn.

¹ [https://kirken.no/nb-](https://kirken.no/nb-NO/gronnkirke/tema%20alt%202/km%202021%20mer%20himmel%20p%C3%A5%20en%20truet%20jord/)

[NO/gronnkirke/tema%20alt%202/km%202021%20mer%20himmel%20p%C3%A5%20en%20truet%20jord/](https://kirken.no/nb-NO/gronnkirke/tema%20alt%202/km%202021%20mer%20himmel%20p%C3%A5%20en%20truet%20jord/)

² <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2019/mai-2019/naturpanelet-akselererende-og-alvorlig-utvikling-for-naturen/>

³ <https://energiogklima.no/nyhet/ny-rapport-fra-klimapanelet-klimaendringene-gar-stadig-raskere/>

⁴ Forskere bruker begrepet «planetary boundaries», et konsept som beskriver jordens ni viktigste tålegrenser for fremtidig menneskelig aktivitet og utvikling, deriblant klima og biodiversitet. Konseptet ble utviklet 2009 av en internasjonal forskningsgruppe ledet av Stockholm Resilience Centre.

⁵ <https://www.eea.europa.eu/soer/2020/soer-2020-visuals/status-of-the-nine-planetary-boundaries/view>

agenda⁶. Samme år ble det på FNs klimatoppmøte i Paris inngått en avtale som skal få verdens utslipp til å synke raskest mulig og holde temperaturøkningen under 2 grader. Etter 2050 er målet netto nullutslipp⁷.

Tall fra Carbon Footprint of Nations⁸ og FNs Global Environmental Outlook⁹ viser at ressursforbruket i industrialiserte land må ned til en tiendedel for å frigjøre ressurser til utvikling av land i Sør. I Norge må CO₂-utslipp dermed reduseres fra 10 tonn til 1 tonn per person. Samtidig slås det fast at nordmenns privatforbruk de siste 20 årene har vokst med 70 %. Denne tendensen har fortsatt til 2020. Mye takket være norsk næringsliv, var norske klimagassutslipp i 2019 på det laveste nivået siden 1993. Like fullt har Norges utslipp bare sunket med 2,3 % fra 1990 til 2019, mens det har sunket med 30 % i Sverige og 24 % i EU¹⁰.

Stadige varsler om økende miljøproblemer og klimaendringer gjør inntrykk, ikke minst på barn og unge. Forfatter Unn Stalsberg skriver i en kronikk: «Det er noe som heter økologisk sorg, og jeg tror vi er mange som rammes av denne form for moderne tristhet. Verden slik vi kjente den forsvinner, minutt for minutt, mens vi ser på. Makteløsheten, håpløsheten og lammelsen blir overveldende, på samme måte som når noen dør og vi vet at den vi var så glade i, den som var uunnværlig, faktisk er endelig helt borte og samme hva vi gjør eller sier er det ingen vei tilbake, sånn det var. Da ser man at man burde sett det komme.»¹¹

Kristendommens historiske rolle har også blitt kritisert for å bidra til utviklingen gjennom en ensidig fortolkning av bibelversene i 1. Mosebok 1,26-28: å betrakte seg selv som et bilde av Gud og underlegge seg jorden. Kritikere mener dette, forsterket av opplysningstiden, industriell revolusjon, en uhemmet forbrukerkultur og markedsliberalisme, har lagt grunnlag for naturens ødeleggelse.

Et skaperverk i krise utfordrer kirken: Hvordan møte slike altomfattende trusler mot livsvilkår på jorden i kirkens teologiske refleksjon, egen praksis og som stemme i det offentlige rom? 8. januar 2021 la regjeringen frem *Meld. St. 13 (2020 – 2021) Klimaplan for 2021 – 2030* som beskriver hvordan Norge i samarbeid med EU skal redusere sine klimagassutslipp på ikke-kvotepiktig sektor med 45 % innen 2030.¹² Hvordan kan kirken bidra til å styrke både evnen og viljen til å bære de omkostningene det grønne skiftet vil innebære for alle, samt samarbeide med myndigheter, næringsliv og frivillige aktører om dette?

⁶ Se <https://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal>

⁷ <https://no.wikipedia.org/wiki/Parisavtalen#M%C3%A5l>

⁸ Analysen *Carbon footprint of nations: a global, trade-linked analysis* ble publisert 2009 av norske forskningsmiljøer. Den beregner nasjoners klimafotavtrykk Se <https://pubs.acs.org/doi/full/10.1021/es803496a#>

⁹ FNs Global Environmental Outlook er en jevnlig utgitt omfattende hovedrapport fra FNs miljøprogram. Den sjette rapporten ble utgitt i 2019, den femte i 2012. Den bekrefter de samme hovedutfordringene med klimaendringer, tap av biologisk mangfold, osv. som andre rapporter. Se <https://edition.cnn.com/2019/03/13/health/un-global-environment-outlook-report/index.html>

¹⁰ <https://energiogklima.no/klimavakten/norges-utslipp/>

¹¹ <https://agendamagasinet.no/kommentarer/okologisk-sorg/>

¹² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-13-20202021/id2827405/>

1. Styrke den teologiske bevisstheten om klima, miljø og bærekraft

Gud skapte mennesket som del av en helhet, hele skaperverkets felleskap. Bibelens skapelsesfortellinger gir en grunnleggende verdi til dette fellesskapet. Alt levende er vevet sammen. Alt har verdi i seg selv. Jordmennesket (hebraisk *adam* av *adama*), som også er skapt i Guds bilde, hører uløselig sammen med resten av den skapte verden. På denne måten er både Gud og skaperverket grunnleggende sett relasjonelle. For kirken del er derfor klima, miljø og bærekraft relasjonelle anliggender. Det handler om menneskets relasjon til naturen, til medmennesker, til seg selv og til Gud.

I skapelsesfortellingen i 1 Mos 2 skal mennesket tjene og verne det det selv er en del av. Menneskets rolle som forvalter med ansvar overfor Gud og alt det skapte, er en grunntanke i bibelske tekster. Det betyr imidlertid ikke at mennesket er satt til å dominere resten av skaperverket. I dag må kirken erkjenne de problematiske sidene ved egen arv når det gjelder slike fortolkninger. Uttrykket å «underlegge seg jorden» er blitt brukt for å legitimere en utnyttelse av jordens ressurser som ikke er bærekraftig, og en utbytting av andre ressurser og nåværende urettferdige strukturer. Dette må kirken erkjenne i egen syndsbejelse. Å ha forvalteransvar krever visdom, ydmykhet og kunnskap, samt en dyp forståelse av kretsløpene mennesker er del av. Det gir ikke mennesker en status som tillater ødeleggelsen av andre skapningers livsgrunnlag og dermed en fremmedgjøring av mennesket selv fra det og dem det hører sammen med¹³.

Ivaretagelse av skaperverket er integrert i mange av Jesu bilder og lignelser. Han pekte på Guds omsorg for ravnene, liljene og gresset (Luk 12,22) og løftet fram gjeteren som verner om sauene (Joh 10). I Markusevangeliet formuleres misjonsbefalingen som å «forkynne evangeliet for alt som Gud har skapt» (Mark 16,15). Bibelske tekster setter også ord på det ødelagte i skaperverket. Paulus skriver at alt det skapte sukker og stønner mens det venter på Guds frelse (Rom 8, 19-23). Håpet om forsoning og helbredelse er kraftfullt uttrykt i Kolosserbrevet: «For i ham ville Gud la hele sin fylde ta bolig, og ved ham ville Gud forsonne alt med seg selv, det som er på jorden, og det som er i himmelen, da han skapte fred ved hans blod på korset» (Kol. 1, 15-20). Denne teksten understreker hvordan Guds kjærlighet omfatter mennesket så vel som alt det andre skapte, og knytter det sammen i et radikalt håp om nyskapelse og framtid.

Bispemøtet har utarbeidet heftet «Guds skaperverk – vårt hjem»¹⁴, som viser hvordan kampen for skaperverket berører alle deler av kristen tro, slik den uttrykkes i kirkens gudstjeneste. Den viser at kirkens engasjement for miljø og klima er bibelsk forankret, står i en lang tradisjon av trospraksiser og bekreftes gjennom globale

¹³ Historikere som Lynn White jr. i artikkelen *The historical roots of our ecological crisis*, har i lang tid hevdet at en ensidig vektlegging av enkelte bibelvers som 1. Mo. 1, 28 er medansvarlig for en jord i krise

¹⁴

<https://kirken.no/globalassets/kirken.no/bispemotet/2021/guds%20skaperverk%20bokm%C3%A5l%20korr3.pdf>

økumeniske og interreligiøse fellesskap. Mange ulike kirkesamfunn, urfolksgrupper og internasjonale økumeniske organisasjoner som det Lutherske Verdensforbund (LVF) og Kirkenes Verdensråd (KV) har bidratt til å utvikle økoteologi og miljøetikk. Et godt eksempel er pave Frans' encyklika *Laudato Si*. Der utfordrer Paven blant annet Den katolske kirken til å bidra til en grasrotfolkebevegelse som står imot ødeleggelsen av skaperverket¹⁵. Dette blir supplert av en rekke felles interreligiøse uttalelser og initiativer. Den norske kirke ønsker å bidra inn i dette i samhandling med andre aktører og trosfellesskap.

Kjærlighet til Gud og til alt det skapte forplikter til felles handling. Den norske kirke vil bidra med sin teologiske og etiske kompetanse til nødvendige omstillingsprosesser i tiåret fram mot 2030. Kirken vil utvide det menneskesentrerte perspektivet i sin teologi og praksis. Kirken vil fremme helhetstenkning som rommer både forståelsen av klimarettferdighet, et oppgjør med koloniale relasjoner til urfolk og land, uttrykk for økologisk sorg og fortvilelse og håpsteget, livsmot og handlingsalternativer som bidrar til gode mellommenneskelige og økologiske relasjoner. Det skal være sammenheng i kirkens ritualer, fortellinger og offentlige stemme, mellom forkynnelse, undervisning, liturgi, og diakoni. Kirken skal vise vei til andre måter å leve i relasjon til alt levende, og jobbe for fred, rettferd, medbestemmelse og likeverd på tvers av menneskelig ulikhet.

2. Redusere Den norske kirkes egne utslipp og miljøbelastning

Den norske kirkes engasjement for vern om skaperverket har vært langvarig og mangfoldig. Samtidig er kirken selv en stor organisasjon med ansvar for konkrete klimagassutslipp. En kirke som ikke ser bjelken i sitt eget øye, er ikke troverdig. Den norske kirke må derfor kutte minst like mye i egne utslipp som man forventer at andre aktører og sektorer skal gjøre.

Stockholm Environment Institute har utarbeidet rapporten *Norway's Fair Share of meeting the Paris Agreement* på oppdrag fra bl.a. Kirkens Nødhjelp¹⁶. Den beregner Norges rettferdige andel til den internasjonale klimadugnaden til minst 53 % utslippskutt innen 2030¹⁷. Dette innebærer at Den norske kirke må redusere sine utslipp tilsvarende.

Den norske kirke har også tidligere erkjent at man bør stille tilsvarende reduksjons- og omstillingskrav til seg selv og sin egen organisasjon: Kirkemøtet vedtok i 2012 (KM 4/12) at det skulle utarbeides en egen klimamelding for Den norske kirke.

¹⁵ National Catholic Reporter, <https://www.ncronline.org/news/earthbeat/vatican-office-invites-church-journey-total-sustainability-next-decade>, 17. Mai 2020.

¹⁶ Rapporten «*Norway's Fair Share of meeting the Paris agreement*» presenterer en utredning av hva som er Norges rettferdige andel av nødvendige globale utslippskutt, samt Norges rettferdige andel av kostnadene for at utviklingslandenes klimatilpasninger. Rapporten ble utarbeidet 2018 på oppdrag fra Kirkens Nødhjelp, Regnskogfondet, Naturvernforbundet og Forum for utvikling og miljø. Se

https://www.kirkensnodhjelp.no/globalassets/lanserte-rapporter/2018/norways-fair-share-2018_web.pdf

¹⁷ <https://www.kirkensnodhjelp.no/nyheter/aktuelt/ny-rapport-norge-ma-halvere-utslippene-pa-hjemmebane/>

Denne skulle konkretisere hvordan alle ledd i kirkens organisasjon kan bidra til å realisere kirkens ambisjoner for klima og bærekraft. Kirkerådets sekretariat utviklet en slik klimamelding i samarbeid med fagmiljøer i årene etter 2012¹⁸. Som del av dette ble det utført klimafotavtrykksanalyser for Den norske kirke i 2012 og 2017, gjennom analyser av økonomisk aktivitet. Analysene for 2012 og 2017 viser nærmest identiske tall for totalutslipp: 107 000 tonn CO₂e i 2012, og 109 000 tonn CO₂e i 2017. Tross tydelig tale og stort engasjement evnet altså ikke Den norske kirke å redusere sine totalutslipp i årene mellom 2012 og 2017. Dette viser hvor krevende det er å omsette ord om klima og miljø til handling. Den norske kirke må gjøre mer konkrete tiltak for faktisk å redusere sine utslipp.

Nasjonalt og regionalt er det reisevirksomhet som utgjør den største kategorien utslipp, og fra 2012 til 2017 økte andelen utslipp fra reiser og transport fra 15 % til 18 % av Den norske kirkes totale utslipp. Totalt er det samtidig kategoriene forvaltning, drift og vedlikehold av kirkebyggene og energibruk knyttet til kirkebyggene som står for de høyeste utslippene¹⁹. Dette viser at en planmessig utslippsreduksjon i Den norske kirke bare er mulig gjennom samarbeid mellom nasjonalkirkelige og lokalkirkelige aktører. Som et bidrag til dette har Kirkerådet etablert et nasjonalt samarbeid med KA og Norges kirkevergelag om miljøledelse.

Flere av Den norske kirkes søsterkirker har et sterkt klimaengasjement. Både Svenska Kyrkan og Den lutherske kirken i Finland har vedtatt strategier for å gjøre kirken karbonnøytral innen 2030. Den lutherske kirken på Island har også konkrete planer for kirkens klimaarbeid. Det samme gjelder Church of England og de lutherske kirkene i Tyskland, sammen med mange andre. Den norske kirkes planer fram mot 2030 korresponderer dermed godt med kirkelig klimaengasjement i naboland.

For å omsette ord til handling vil Kirkemøtet at Den norske kirke gjennomfører følgende:

Redusere klimautslipp fra reisevirksomhet med 53 % innen 2030

Som nevnt, økte reiser og transports andel av Den norske kirkes totale utslipp fra 2012 til 2017. Konkrete mål og tiltak er nødvendige for å oppnå en reduksjon som svarer til anbefalingene fra FNs klimapanel. Flere virksomheter utarbeider nå retningslinjer for reising. Kirkerådets sekretariat har tatt i bruk nye retningslinjer for reiser som skal redusere utslipp fra tjenestereiser med minst 53 % innen 2030. Retningslinjene er utarbeidet innenfor dagens hovedtariffavtale. Virkemidlene i retningslinjene handler dels om bedre kompensasjon for ansatte som velger andre reisemåter enn fly, dels om økt bruk av videomøter og om at sekretariatet etter hvert år kompenserer for egne utslipp. For å redusere klimautslipp fra reisevirksomhet med 53 % innen 2030, må Den norske kirke på alle nivå innføre retningslinjer for reising for alle som kirken betaler reiseutgifter for. Retningslinjene og virkemiddelbruken må ta utgangspunkt i lokale forhold i en landsdekkende

¹⁸ Firma MISA (Miljøsystemanalyse), nå del av Asplan Viak

¹⁹ Det vises til vedlagte Kirkerådssak om klimafotavtrykksanalysene

folkekirke, samtidig som utslippsreduksjonen må være i tråd med anbefalingene fra FNs klimapanel.

Stille krav om bærekraft ved alle innkjøp og anskaffelser

I sin klimafotavtrykksanalyse for 2017 beskriver Asplan Viak hvordan bidraget fra innkjøp av forbruksmateriell, utstyr og tjenester bidrar med 20 % til det totale klimafotavtrykket. Samlet er utslippene fra dette altså noe større enn utslippene fra transport og reiser, som utgjør 18 % nasjonalt. I anskaffelser skal det stilles krav til bærekraft, noe som miljøledelse og miljøfyrtårnsertifisering krever og legger opp til. Hvilke krav som skal stilles, vil avhenge av hvilke produkter og tjenester som skal anskaffes. Også ved mindre innkjøp kan bærekraft vektlegges.

Prioritere bærekraft og utslippsreduksjoner i forvaltning av kirkebygg, og vektlegge klimafotavtrykk ved nye kirkebygg

Som vist i klimafotavtrykksanalysen for 2017 utgjør utslipp fra bygg rundt 66 % av Den norske kirkes samlede utslipp. Størstedelen av disse utslippene er knyttet til kirkebygg. Medlemsundersøkelsen viser at bevaring av kirkebygg er viktig for det store flertallet av kirkens medlemmer. I en tid med økende fokus på bærekraft har det stor betydning at kirkebyggene driftes energieffektivt.

Forvaltning av kirkebygg i Den norske kirke skjer gjennom de kirkelige fellesrådene på kommunenivå. Her vil samarbeid med kommunen, ikke minst om økonomi, legge rammer for investeringer til vedlikehold og drift, inklusive nødvendige omlegginger til redusert klimagassutslipp. Bærekraftig forvaltning av kirkebygg er dermed i stor grad avhengig av hva det enkelte kirkelige fellesråd beslutter og har rom til å beslutte. Den norske kirke har samtidig andre incentiver som kan fremme bærekraftig omlegging. Nasjonale midler til kirkebygg skal prioriteres til prosjekter som gir reduserte utslipp. Biskoper kan i sin behandling av kirkebyggsaker støtte løsninger som gir utslippsreduksjoner. Skal Den norske kirke få en mer bærekraftig forvaltning av kirkebygg, avhenger dette av at en rekke aktører prioriterer dette og deltar aktivt i de etablerte samarbeidsstrukturene.

Fra 2021, skal nye kirkebygg godkjennes av Kirkerådet jfr Kirkeordningen § 23 fjerde ledd. Gjeldende biskop skal gi skriftlig uttalelse som følger saken. Kirkebyggets klimafotavtrykk i hele byggets levetid, skal vektlegges i denne prosessen.

Utvikle en arbeidsgiverpolitikk som fremmer bærekraft

Presteforeningen har tatt til orde for å arbeide med hvordan arbeidsgiverpolitikken i Den norske kirke kan bli mer bærekraftig. Det er enighet mellom KA og arbeidstakerorganisasjonene om at hensyn til miljø og klima skal være en del av partssamarbeid og medbestemmelse, og skal bidra til en bærekraftig utvikling som fremmer bærekraftsmålene. Det arbeides videre med å konkretisere dette i kommende forhandlinger av hovedtariffavtale og hovedavtale. Avtaleverket kan legge til rette for og stimulere til at virksomheten tar klima- og miljøbevisste valg på alle plan i innkjøp/anskaffelser, drift av bygg, valg av møteform, valg av reisemåte og annet. Kompensasjoner for ansatte kan brukes som incentiver for å fremme bærekraftige valg. Den norske kirke som arbeidsgiver skal være en pådriver for dette.

Bruke egen kapital til å fremme bærekraft

Den norske kirke har nasjonalt omkring 250 millioner kroner av egenkapitalen plassert i aksjer og obligasjoner. I tillegg har en del sokn egen kapital plassert i aksjer, aksjefond og obligasjoner. Både investeringer og salg av aksjer påvirker hvilke bedrifter og teknologier som får gjennomslag i konkurransesituasjoner. Den norske kirkes kapital kan være et virkemiddel for å fremme bærekraftig utvikling. Globalt har det siden 2012 oppstått hundrevis av kampanjer som har som mål å trekke ut investeringer i fossilindustri og reinvestere i utvikling av alternative energikilder som sol- og vindkraft. Initiativtakere er både organisasjoner, byer og regioner, universiteter, kirker og religiøse institusjoner. Sommeren 2014 annonserte Kirkenes Verdensråd at man ikke lenger vil investere i fossil industri²⁰. Den norske kirke deltar i Church Investors Group, som samler mange av de største kirkelige investorene i Europa, for å kunne jobbe godt med disse problemstillingene. Kirkerådet vedtok i januar 2018 i sak KR [09/18](#) om Kapitalforvaltning, både en investeringsstrategi og retningslinjer for slike investeringer. Det er innenfor disse rammene Den norske kirkes egenkapital skal brukes til å fremme bærekraft.

Gjøre Den norske kirke klimanøytral fra 2030 ved at virksomheten kompenserer for egne utslipp

Klimanøytralitet kan oppnås enten ved å redusere egne utslipp eller ved å kompensere for utslipp. Globalt oppnås klimanøytralitet når alle klimagassutslipp oppveies av opptak eller fjerning av de samme klimagassene fra atmosfæren. FN definerer klimanøytralitet som en trestegs prosess: måling av utslipp, reduksjon av utslipp og kompensering for de utslippene man ikke klarer å redusere selv. Gjennom klimafotavtryksanalysene måler Den norske kirke egne utslipp. Utslipp kan også måles knyttet til enkelte utslippskategorier: f. eks. tilbyr flere reisebyråer at det beregnes utslipp for reiser bestilt gjennom byrået. Slik kan bestiller få en årlig oversikt over utslipp knyttet til reiser.

En virksomhet som setter en pris på egne utslipp, vil ha en økonomisk motivasjon for å kutte utslippene. Svenska kyrkan har vedtatt å bli klimanøytral fra 2030 ved å kompensere for egne utslipp²¹. Kvotepreisen var i 2019 155 kr for tonn Co2²². Dersom kvotepreisen er den samme i 2030 og Den norske kirke evner å halvere sine utslipp fram mot dette året, vil utgiftene til et klimanøytralt trossamfunn totalt være på ca 8,5 millioner kroner.

3. Kirkens samfunnsansvar og påvirkningsmulighet

Etter over 50 år med fokus på miljø og klima i Den norske kirke, er saken blitt enda mer aktuell. Den er nå en av de viktigste utfordringene verden står overfor. Skal man

²⁰ <https://www.theguardian.com/environment/2014/jul/11/world-council-of-churches-pulls-fossil-fuel-investments>

²¹ <https://www.svenskakyrkan.se/filer/acc6dde3-3be7-413b-9ae4-8e5a2286229d.pdf>

²² <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/co2-kompensasjon/>

nå de mål som verdenssamfunnet har satt seg gjennom Parisavtalen og bærekraftsmålene, må alle bidra. Trossamfunnene har et særlig ansvar for å løfte fram skaperverkets egenverdi, miljø- og klimakrisens moralske aspekter og synliggjøre tro og håp som drivkraft for endring.

Den norske kirkes tilknytning til den globale økumeniske bevegelsen, i særlig grad gjennom medlemskapet i Kirkenes verdensråd (KV) og Det lutherske verdensforbund (LVF), har helt fra starten av vært viktig for kirkens grønne engasjement. Søsterkirker i Sør sin vektlegging av rettferdighet og fattigdomsfokus, sammen med innsikten fra urfolk, har bidratt til at «klimarettferdighet» er blitt retningsgivende for kirkens klima- og miljøengasjement.

Økumenisk deltakelse, og de senere år også interreligiøst samarbeid ved FNs klimatoppmøter, har vært en viktig påvirkningsmulighet. Den norske kirke har vært aktivt med i dette, som observatør under FN-møtene. Pave Frans' miljøengasjement har bidratt til at verdens politiske ledere nå lytter til religiøse ledere og erkjenner at skal man nå fram til endring på grasrota, er trossamfunnene avgjørende. Kirker har en særlig viktig rolle gjennom sin globale organisering og tilstedeværelse i lokalsamfunn over hele verden. Den norske kirke bør, med kompetanse og ressurser, derfor satse videre på å bidra til internasjonalt økumenisk og interreligiøst samarbeid på dette feltet. Kirkens tro og spiritualitet, sammen med diakonien, er et viktig supplement til politikeres handlingsrom, miljøfaglig spisskompetanse og teknologiutvikling.

Den norske kirke har med mandat fra Kirkemøtet arbeidet med påvirkning gjennom innspill til offentlige høringer og partiprogrammer. I tillegg er mange og viktige aktører innen blant annet næringsliv, finans og forskning ofte interessert i dialog og har ikke sjelden kommet lengre enn politikere. Innovasjon og teknologisk utvikling er en del av det grønne skiftet, og Den norske kirke må finne sin rolle for å støtte opp under dette. Konkrete innspill formuleres ofte sammen med andre organisasjoner, som for eksempel i arbeidsgruppene for klima, bærekraftsmålene eller biologisk mangfold under Forum for Utvikling og Miljø (ForUM)²³. Norges Kristne Råd, Kirkens Nødhjelp og misjonsorganisasjoner er viktige samarbeidspartnere. Rettferdskonferansen er blitt et av de bredeste økumeniske samarbeidstiltakene, og den har potensial til å bli et viktig møtested for kompetansebygging, samarbeid og påvirkningsmuligheter. Klimavalgalliansen²⁴ og Broen til Framtiden²⁵ er andre viktige samarbeidsplattformer.

Samarbeid med andre aktører er viktig, samtidig som det også er avgjørende at Den norske kirke som selvstendig aktør kommuniserer egne synspunkter. Kirkens tilstedeværelse og påvirkningsmulighet i det offentlige rom betinger en helhetlig

²³ Forum for utvikling og miljø (ForUM) er et religiøst og partipolitisk uavhengig nettverk som består av rundt 50 norske organisasjoner, deriblant Mellomkirkelig Råd. Se <http://www.forumfor.no/>

²⁴ Klimavalgalliansen er en partipolitisk uavhengig allianse med 70 organisasjoner som mobiliserer for å få klima høyere opp på den politiske dagsorden. Se <http://www.klimavalgalliansen.no/>

²⁵ Broen til framtiden er et samarbeid mellom fagbevegelsen, miljøbevegelsen og Den norske kirke som engasjerer seg for en politisk styrt omstilling som skaper 100 000 klimajobber og bremser oljeutvinningen. Alliansen arrangerer bl.a. årlige konferanser Se <http://broentilframtiden.com/>

teologisk refleksjon og god kirkelig hverdagspraksis. Synergien mellom indre bevisstgjøring, teologisk refleksjon og spiritualitet og handling gjennom grønne menigheter, grønn trosopplæring, og samarbeid med andre aktører, gir troverdighet. Grønn og bærekraftig tenkning og praksis må integreres i alle fagfelt og på alle nivå i kirken, noe som er krevende fordi saksfeltet er komplekst.

«Bærekraftsboka», som nå er trykt i flere opplag og utgitt på mange språk, er et godt eksempel på hvordan teologi og samfunnsengasjement kan holdes sammen slik at det inspireres til konkret handling. Boka viser seg å være en nyttig ressurs i lokale menigheters arbeid med å ta i bruk og synliggjøre kirkens kompetanse og relevans i realiseringen av bærekraftsmålene. De fleste bærekraftsmålene lar seg lett knytte an til kirkens samfunnsoppdrag, som gjennom generasjoner har kommet til uttrykk i arbeidet med diakoni, misjon og internasjonal solidaritet. Lokalt kan menighetene være viktige samarbeidspartnere for kommunenes arbeid med bærekraftsmålene. Her ligger det et stort potensial for kirkens aktive samfunnsengasjement og påvirkningsmuligheter. Bærekraftsmålene vil være en felles referanseramme for arbeidet med klima og miljø i årene framover, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. En videreutvikling av boka og tilhørende nettsted er en prioritert oppgave framover.

Kirkens Nødhjelps fasteaksjon har en viktig funksjon som arena for bred mobilisering, også for miljø og klima. Fasteaksjonen har de senere år tydelig vist hvordan miljø- og klimautfordringene henger sammen med økonomiske og sosiale forhold, og hvordan det lokale og globale henger nøye sammen. Målet må være at alle menigheter deltar i Fasteaksjonen og at hele menigheten engasjeres.

Frem mot 2030 vil Den norske kirke særlig prioritere å:

Være en pådriver for at det norske samfunnet oppfyller forpliktelsene som ligger i Parisavtalen og bærekraftsmålene

Finansieringen av både utslippskutt og klimatilpasning, fornybarsatsing og biodiversitet i fattige og sårbare land, må styrkes. Det grønne skiftet kan potensielt være et skifte kun for de som har økonomiske midler til nye investeringer. Internasjonalt kan svake økonomier i sør forhindre at bærekraftige løsninger blir valgt. Dette utfordrer til enda sterkere solidaritet. Den norske kirke må være en pådriver for midler til omstilling også i fattige og sårbare land. Fokuset på økonomisk vekst og bruk av BNP som målestokk for positiv samfunnsutvikling må suppleres med økonomiske modeller som tar nok hensyn til sosiale faktorer og jordas økologiske ressurser og begrensninger.

Øke bevisstheten om og vern av biologisk mangfold, både i eget arbeid og politisk påvirkningsarbeid

Den nevnte rapporten fra FNs naturpanel om tilstanden til verdens biomangfold og økosystemer²⁶ trekker blant annet fram arealforvaltning og restaurering av natur som tiltak for å bevare økologisk mangfold. 1/5 av arter i Norge står på rød liste, som

²⁶ <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2019/mai-2019/naturpanelet-akselererende-og-avgjort-utvikling-for-naturen/>

uttrykker at de kan bli utryddet de kommende årene. 90 % av disse trues av arealendringer. Som gravplassforvalter i mange kommuner kan Den norske kirke ved kirkelige fellestråd ha en viktig rolle for å beskytte biologisk mangfold. Kirkerådet har i samarbeid med KA og statens gravplassrådgiver utviklet en veileder for biologisk mangfold på gravplasser, og bistår kirkelige fellestråd som gjennomfører prosjekter på dette feltet. Dette arbeidet vil intensiveres de kommende årene. Også i politisk påvirkningsarbeid for å beskytte biologisk mangfold vil Den norske kirke ta en aktiv rolle.

I nært samarbeid med Kirkens Nødhjelp og de økumeniske organisasjonene ha særlig oppmerksomhet på internasjonalt samarbeid og solidaritet

Både nasjonalt og internasjonalt foregår det prosesser frem mot 2030 som forsøker å realisere mål for utslippsreduksjon og bærekraftig ressursforvaltning. Bærekraftsmålene, EUs «Green Deal»²⁷, den norske regjeringens «Klimakur 2030»²⁸ og den svenske kirkens «Färdplan for klimatet»²⁹ er eksempler på slike planprosesser. Den norske kirke vil være en pådriver for prosesser som fremmer bærekraftsmålene.

Inkludere urfolks kunnskap om bruk av natur i sårbare områder

I FNs rapport om tap av biologisk mangfold kommer utvalget med forslag til tiltak som kan bedre situasjonen. Et av tiltakene er å fremme utdanning og kunnskap om bærekraftig forvaltning av naturen. Herunder peker de på viktigheten av at urfolks kunnskap inkluderes i myndigheters naturforvaltning. Dette gjelder særlig i områder hvor urfolk bor. Kirkenes Verdensråds eksekutivkomite har kommentert FNs rapport og påpekt at kirker har gode muligheter, kapasitet og ansvar for å medvirke til at tiltak som er foreslått i rapporten blir gjennomført. I Norge er plikten til å inkludere tradisjonell kunnskap i naturforvaltning et krav i naturmangfoldloven.

På tross av lovens anerkjennelse av tradisjonell kunnskap, er det i praksis utfordrende for forvaltningen å ta denne i bruk. Kunnskapen er lite dokumentert og lite tilgjengelig i skriftlige kilder eller kartdata. Det er i tillegg varierende kunnskap hos forvaltningsmyndighetene om hva tradisjonell kunnskap betyr og hvordan den kan inkluderes i beslutningsprosessene. Utfordringen kan også være at tradisjonell samisk kunnskap oppfattes som partsinnlegg i arealrettighetsspørsmål, og ikke en del av kunnskapsgrunnlaget³⁰. Den norske kirke har, slik Kirkenes Verdensråd

²⁷ EUs green deal fra desember 2019 beskriver EUs klima- og miljøpolitikk som skal ivareta bærekraft i videre politikktutforming, gjennomføring og revisjon av eksisterende regelverk. Målet er klimanøytralitet i EU i 2050 og en mer bærekraftig og sirkulær økonomisk utvikling med mindre forurensning og lavere klimagassutslipp. Se <https://www.regjeringen.no/no/sub/eos-notatbasen/notatene/2020/feb/green-deal/id2689681/>

²⁸ Klimakur 2030 er en utredning fra januar 2020 for Norges regjering som viser hvordan ulike tiltak og virkemidler i ikke kvotepliktige sektor (blant annet transport, jordbruk, avfall og bygg og anlegg) kan gi minst 50 prosent utslippsreduksjon i ikke-kvotepliktige utslipp i 2030, sammenlignet med 2005. Se <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/klimakur-2030/id2688432/>

²⁹ "Svenska kyrkans färdplan for klimatet" er en handlingsplan som sikter på klimanøytralitet for Den svenske kirken innen 2030. Se: <https://www.svenskakyrkan.se/pressmeddelande/fardplan-for-klimatet-antagen?publisherId=1344892&releaseId=3267494&channels=3116725,3240407&webid=1374643>

³⁰ Se Sametingets melding om areal, 2018

påpeker, gode forutsetninger og ansvar for å peke på manglende strukturer for ivaretagelse av samisk tradisjonskunnskap i naturforvaltningen.

4. Utfordre til erkjennelse, omvendelse og endret atferd i møte med et truet skaperverk

Klima – og miljøkrisens kompleksitet og omfang må anerkjennes og kan bare løses i samspeilet mellom myndigheter, næringsliv, sivilsamfunn og enkeltmennesker. Som borgere og forbrukere har den enkelte et handlingsrom å bli mer bevisst på. Det er grunn til å håpe at mange næringslivsledere går foran. Et tydelig og helhetlig engasjement handler også om kirkens troverdighet. Samtidig som kirken arbeider for interne tiltak og politisk overfor myndigheter og samfunn må den oppmuntre medlemmer til erkjennelse, omvendelse og endret atferd. Når pave Frans hevder at klimakrisen primært handler om moral, er dette et kall til kirkene om å gi etisk veiledning og vise til konkrete handlingsalternativer.

Dette er et landskap som den kristne kirke kjenner godt. Kirken har som sitt oppdrag å kalle til omvendelse bort fra alt som truer livet, til et liv i felleskap med Gud, medmennesker og skaperverket. Kirken har forkynt enkeltmenneskets ansvar, men også nåde, fellesskap og håp. De kommende årene må Den norske kirke hente frem disse erfaringene og anvende dem i møte med fellesskap og enkeltmennesker. Når menneskehetens handlinger truer alt det skapte, kan ikke kirken tie. Samtidig er kirkens kall ikke å stemple og støte bort, men å utfordre og invitere til fellesskap. Selv om det kreves rask handling for klima, må kirken lytte til mangfoldet av berørte stemmer, til urfolk, streikende ungdommer, oljearbeidere, bønder og andre som er redde og usikre i møte med store endringer og vanskelige omstillingskrav. Kirken må legge vekt på lange linjer og helhetsperspektiver for alle skapninger, økosystemer og mennesker. Kirken må fremme bærekraftige løsninger som tar vare på helheten i skaperverket. Kirken må utfordre til forsakelse og invitere til et liv i forsoning med alt det skapte.

Samfunnsforskere beskriver hvordan tre sfærer må samvirke for å oppnå nødvendig bærekraftig endring og transformasjon i samfunn³¹: den praktiske, den politiske og den personlige sfæren. Den personlige sfæren består av menneskers livssyn, tro, verdier og overbevisninger som danner utgangspunkt for valg og handlinger. Særlig her kan og må kirker og trossamfunn spille en viktig rolle i bærekraftsarbeidet. Kirken må gi konkret innhold til håpet om at endring til noe bedre er mulig. Kirken har lenge arbeidet med å rette søkelyset mot overforbruk og grådighet. Sammen med organisasjoner på miljøfeltet er det laget gode veiledninger for et enklere og mer miljøvennlig liv. Nylig har Det norske misjonsselskap gitt ut et hefte med grådighet som tema³². Sertifisering som «grønn menighet» er en viktig ressurs for å utvikle menighetene i en mer miljøvennlig retning. Det mangler ikke på ressurser og råd, og Den norske kirke må ta disse i bruk og gjøre de tilgjengelig for medlemmene.

³¹ <https://cchange.no/about/the-three-spheres-of-transformation/?fbclid=IwAR1IWicXJ44LQEQachCRVL6Oz84O48V7vtAzljhMBEeNYeHcHPpIR9hZWY>

³² https://nms.no/wp-content/uploads/2020/08/NMS_Samtalehefte_2020_lavoppl.pdf

Økonomiske/administrative konsekvenser

Vedtakene som gjelder teologi og politisk påvirkning, vil følges opp innenfor ordinær drift. Vedtakene som gjelder Den norske kirkes egne utslipp, vil i ulik grad ha kostnader knyttet til oppfølging.

Å kutte klimautslipp fra reisevirksomhet med 53 % innen 2030 vil dels kunne bety besparing ved redusert reisevirksomhet, økte kostnader når dyrere reisemåter enn fly benyttes, samt mer bruk av de ansattes tid til reising.

Å stille krav til leverandører om bærekraft ved innkjøp og anskaffelser, vil i seg selv ikke nødvendigvis medføre merkostnader. Samtidig kan det i mange tilfeller innebære høyere utgifter enn om bærekraft ikke blir vektlagt.

Å utvikle en arbeidsgiverpolitikk som fremmer bærekraft vil ikke nødvendigvis ha høyere kostnader, da dette kan handle om blant annet endring av godtgjørelser.

Å bruke egen kapital til å fremme bærekraft kan potensielt gi mindre avkastning, og samtidig trekker nå store fondsforvaltere kapital ut fra olje og gass av økonomiske grunner.

Å gjøre Den norske kirke klimanøytral fra 2030 vil kunne ha en betydelig kostnad. Som nevnt i saken, er et foreløpig og svært usikkert anslag 8,5 million kroner pr år.

Å prioritere bærekraft og utslippsreduksjoner i forvaltning av kirkebygg, og vektlegge klimafotavtrykk ved nye kirkebygg, vil omfatte en lang rekke investeringer og enkelttiltak. KA lister på sine nettsider opp mange relevante tiltak der noen vil være gratis, andre koster flere millioner kroner. Ofte er nødvendige miljø- og enøk-tiltak del av et større bilde av nødvendige rehabiliteringer. Møre bispedømme har som første bispedømme i landet gjennomført en omfattende kartlegging av energibruken i kirkene. Det er mye å spare der kirkeansatte er bevisste på energibruken og moderne teknologi som led-lys, varmepumpe og automatisk styring av energibruken blir tatt i bruk. I de beste tilfellene er det spart inn inntil 40 prosent av energiutgiftene.

Forslag til vedtak i denne saken innebærer ikke direkte økonomiske forpliktelser, men utfordrer kirkelige fellesråd, bispedømmeråd og Kirkerådet til å prioritere dette innenfor sitt handlingsrom. Nasjonalt kan ett virkemiddel være å etablere et klimafond til utslippskutt knyttet til kirkebygg. Det vil dermed være opp til fremtidige budsjettvedtak hvor mye penger som blir satt av til dette.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkemøtet 2021

Endelig innstilling

KM 15.2/21

Saksdokumenter:

KM 15/21 Mer himmel på en truet jord - Den norske kirkes arbeid med klima, miljø og bærekraft mot 2030

KM 15.1/21 Første innstilling fra komité F

Mer himmel på en truet jord - Den norske kirkes arbeid med klima, miljø og bærekraft mot 2030

Endelig innstilling fra komité F

Sammendrag av saksorienteringen

Kirkemøtet 2017 ba i sak KM 16/17 om at det forberedes en sak om fremdrift og måloppnåelse på kirkens arbeid med klima og miljø til Kirkemøtet i 2021. Denne saken presenterer status for arbeidet og føringer for veien videre. Mange meldinger om ekstremvær over hele kloden, og offentliggjøringen av første del av FN-klimapanelets sjette hovedrapport sommeren 2021 bekrefter nødvendigheten av at hele verdenssamfunnet handler resolutt og raskt. Klimafotavtrykksanalysen for 2017, som viser at Den norske kirke ikke har redusert sine utslipp fra 2012 til 2017, er et viktig bakgrunnsdokument for del to av saken. Saken har fire deler: En del om teologi og tenkning knyttet til klima og miljø (1), en del om hvordan Den norske kirke skal redusere sine utslipp (2), en del om kirkens samfunnsansvar og påvirkningsmuligheter (3), og en om å utfordre enkeltmennesker til erkjennelse, omvendelse og endret atferd (4).

Komiteens merknader

Komiteen legger saksdokumentet til grunn for forslaget til vedtak, og har merket seg at saken har vært behandlet flere ganger i Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd. Komiteen mener at saksdokumentet gir en god og informativ innføring i et meget omfattende saksfelt og et allsidig, sterkt og langvarig engasjement i kirken. Det er 25 år siden Kirkemøtet 1996 i sak KM 10/96 *Forbruk og rettferd* satte sakskomplekset med forbruk, rettferd, miljø og bærekraftig utvikling tydelig og vedvarende på dagsorden til hele Den norske kirke. Dette har siden da blitt bekreftet og forsterket gjennom allsidig engasjement på alle nivåer i kirken og en rekke kirkemøtebehandlinger.

I dag har omfanget av klimakrisen, tap av biologisk mangfold og problemene knyttet til urettferdig fordeling av ressurser, økt faretruende. Kirkemøtet 2021 ble avholdt samtidig med FNs klimatoppmøte COP 26 i Glasgow, der verdens nasjoner ble enige om måter å begrense utslipp av klimagasser. FNs generalsekretær snakket i denne sammenheng om kode rød for menneskeheten. Komiteen deler derfor erkjennelsen av det eksistensielle alvor i disse spørsmål med mange mennesker på vår klode i dag.

Komiteen deler vurderingene som Ungdommens kirkemøte uttrykker i sak UKM 05/21:

«Altfor mange mangler fortsatt kunnskap om hvorfor miljø og klima angår kirken og hva de selv kan gjøre. Kirkens klimafotavtrykksanalyser i 2012 og

2017 viser at kirkens klimagassutslipp har gått opp. Oppfølgingen av den første analysen var for dårlig, samlet sett. UKM mener at dette er uakseptabelt. Hvorfor er det slik? Skyldes det likegyldighet, at man føler seg små og maktesløse? Eller at man forventer handling av andre? Har de rett, de som mener at deler av kristen tro, en ensidig vektlegging av verset «legg jorden under dere»¹, har bidratt til legitimering av menneskehetens ødeleggelse av naturen? Vi trenger møteplasser for å snakke om alt dette. UKM mener at kirken må bli enda tydeligere og støtter at Kirkemøte 2021 skal behandle sin teologi, sin egen drift, sin stemme i det offentlige rom og sin veiledning av enkeltmennesker i forhold til disse spørsmålene. Det haster. UKM forventer derfor en konsekvent oppfølging på alle disse områdene etter Kirkemøte.»

Komiteen er enig i at disse store utfordringene krever handling av alle, og i særlig grad utfordrer oss som kirke. Vår tro på Gud som skaper, frelser og livgiver av hele skaperverket og vårt selvbilde som mennesker som er skapt i Guds bilde, elsket, kalt til tro og sendt til å tjene forplikter oss til handling og forvalteransvar. Komiteen mener at vi som kirke har en solid bibelsk og teologisk begrunnelse for vårt forvalteransvar. Samtidig må vi kunne formulere vårt kristne engasjement med et språk som deles av hele samfunnet. Et godt eksempel her er Dnks *Bærekraftsboka – FN's bærekraftsmål i lys av kristen tro*. Her er ansvar og engasjement for hvert enkelt bærekraftsmål begrunnet gjennom en god teologisk refleksjon.

Komiteen støtter at forslaget til vedtak i saken beskriver oppfølgingen under de fire tematiske overskriftene. Komiteen har presisert formuleringen til det første punktet til «*Styrke den teologiske bevisstheten om sammenhengen mellom troen på Den treeninge Gud og klima, miljø og bærekraft*». Overskriftene gir etter komiteens oppfatning nødvendig bredde for engasjement i hele kirken og i kirkens samvirke med andre både lokalt, nasjonalt og globalt. Komiteen vil peke på de mange gode ressurser som er utarbeidet og kan brukes i dette arbeidet.²

Komiteen vil foreslå å justere opp andelen for å kutte klimautslipp for reisevirksomhet. Når det gjelder konkrete mål for beregning av mål for reduksjon i kirkens klimagassutslipp, viser komiteen til rapporten *Norways Fair Share of meeting the Paris agreement*, utarbeidet av Stockholm Environment Institute på oppdrag fra bl.a. Kirkens Nødhjelp.³

Siden begrepet *bærekraft* er brukt mange ganger i dokumentet, vises det til FN's bærekraftsdefinisjon, samt drøftingen av dette begrepet i kirkelig sammenheng som er omtalt i KM 05/08 Bærekraft og skaperverk og på Den norske kirkes nettsider.⁴

¹ 1.Mos 1,28

² Se for eksempel *Bærekraftsboka* (<http://xn--brekraftsboka-3fb.no/>) og boken *Gud og miljøet* skrevet av Kjell Arne Norum

³ Rapporten «*Norway's Fair Share of meeting the Paris agreement*» presenterer en utredning av hva som er Norges rettfærdige andel av nødvendige globale utslippskutt, samt Norges rettfærdige andel av kostnadene for at utviklingslandenes klimatilpasninger. Rapporten ble utarbeidet 2018 på oppdrag fra Kirkens Nødhjelp, Regnskogfondet, Naturvernforbundet og Forum for utvikling og miljø. Se https://www.kirkensnodhjelp.no/globalassets/lanserte-rapporter/2018/norways-fair-share-2018_web.pdf

⁴ <https://kirken.no/nb-NO/gronnkirke/Tema/b%C3%A6rekraft%20og%20b%C3%A6rekraftsm%C3%A5lene/>

En adekvat oppfølging av denne saken vil kreve samhandling med mange aktører i og utenfor kirken, samt at det lages grundige og ambisiøse handlingsplaner for de neste årene frem mot 2030. Derfor er komiteen glad for de mange samarbeidsrelasjonene som er etablert. Disse må videreutvikles. Komiteen vil takke Den norske kirkes presteforening og KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon for å ha levert konkrete og konstruktive innspill for støtte til og samarbeid i denne saken. Komiteen vil oversende innspillene til Kirkerådet og ber om at disse tas med i utarbeidelsen av handlingsplanene.

Komiteen mener det er viktig å presisere en del punkter i vedtaket for å tydeliggjøre alvoret i saken. Det gjelder bl.a. et punkt om samarbeid og dialog, en skjerping av målsetting for reduksjon av klimagassutslipp fra reisevirksomhet til 60%, intensivering og revidering av arbeid med grønne menigheter, styrke perspektivene i trosopplæring og konfirmasjonsundervisning, at kirken må ha en tydelig stemme i samfunnsdebatten, samt et punkt som peker på faren for økt ulikhet gjennom arbeid med det grønne skifte. Under område 3 foreslår komiteen å flytte punktet «inkludere urfolks kunnskap og erfaringer om bærekraftig bruk av naturen» lenger fram i vedtaket for å vise sammenhengen med det andre punktet som omtaler kunnskapsgrunnlaget som kirken vil orientere seg etter. Komiteen foreslår å nevne FNs klimapanel og IEA (det internasjonale energibyrået) for å tydeliggjøre kunnskapsgrunnlaget. Komiteen har diskutert bruken av ordet «radikale endringer» i fjerde punkt, strekpunkt fire opp mot andre beskrivende ord som for eksempel «gjennomførbare» eller «omfattende» endringer, men har konkludert med at ordet «radikale» fungerer best for å understreke alvoret i og nødvendigheten av saken.

Komiteen har lagt til et vedtakspunkt med en anbefaling til den norske regjering om å lytte til

IEAs rapport NetZero by 2050 A Roadmap for the Global Energy Sector, May 2021. I rapporten fremkommer det at verdens samlede olje-, kull- og gassforbruk må falle raskt mot 2030 og nå «zero null» innen 2050. IEAs poeng er at forbruket må så raskt ned at vi allerede har funnet det vi trenger/ det som kan forbrukes dersom Parisavtalens mål om å begrense global oppvarming til 1,5 grader skal kunne nås. Ytterligere leteaktivitet er ikke forenlig med IEAs anbefaling.

Komiteen har særlig drøftet de konkrete forslagene som er kommet til vår sak fra Ungdommens kirkemøte 2021 i sak UKM 05/21 *Sorg, sinne, handling og håp*. Inspirert av den svenske kirkens *färdplan for klimatet* ber UKM at det bevilges 25 millioner kroner årlig mot 2030 for å sørge for tilstrekkelig økonomi og arbeidskraft til dette arbeidsfeltet i Den norske kirke. Midlene skal bl.a. brukes til fagrådgivere i bispedømmene som kan veilede, inspirere og følge opp menigheter og fellesråd lokalt i dette arbeidet, samt andre tiltak. Komiteen vil på linje med UKM understreke den presserende nødvendigheten å stille flere nødvendige midler og økt bemanning til disposisjon for dette arbeidet. Ikke minst er det nødvendig med personelle ressurser på bispedømmenivå som kan følge opp, inspirere og veilede menighetene og fellesrådene på lokalplan, og som kan være bindeledd til kirken på nasjonalt nivå. Komiteen mener at den konkrete oppfølgingen må skje i forbindelse med at Kirkerådet, bispedømmerådene og de kirkelige fellesrådene utarbeider sine handlingsplaner for dette arbeidet og foreta tilhørende prioriteringer i sitt budsjettarbeid, for eksempel gjennom strategiske midler. Dette foreslås som nytt punkt under vedtakspunkt 2.

Kirkemøtets vedtak

Menneskers handlinger truer livet på jorden. Kirken er kalt til omsorg for alt det skapte. Derfor vil Kirkemøtet:

1. Styrke den teologiske bevisstheten om sammenhengen mellom troen på Den treenige Gud og klima, miljø og bærekraft ved å

- etterleve vårt gudgitte kall, vårt forvalter- og medarbeideransvar i møte med dagens klima- og miljøutfordringer i kirkens forkynnelse, undervisning, diakoni og kommunikasjon
- styrke ansattes kompetanse om og engasjement for kirkens bidrag til å nå bærekraftsmålene
- ta i bruk på alle plan i kirken Bispemøtets dokument «Guds skaperverk vårt hjem og *Bærekraftsboka*
- inspirere til samarbeid lokalt, nasjonalt og internasjonalt med alle mennesker av god vilje og styrke den interreligiøse dialogen om klima og miljø

2. Redusere Den norske kirkes egne utslipp og miljøbelastning gjennom å

- kutte klimautslipp fra reisevirksomhet med 60% innen 2030
- prioritere bærekraft og utslippsreduksjoner i forvaltning av kirkebygg og
- vektlegge klimafotavtrykk ved nye kirkebygg
- stille strenge krav om rettferdig handel og bærekraft ved innkjøp, anskaffelser og kapitalforvaltning
- utvikle en arbeidsgiverpolitikk som fremmer bærekraft
- bruke egen kapital til å fremme bærekraft
- gjøre Den norske kirke klimanøytral fra 2030 ved at virksomheten kompenserer for sine klimautslipp
- revidere *Grønn Menighet* med mål om å styrke forpliktelsen, engasjementet og motivasjonen i klimaarbeidet lokalt
- stimulere alle menigheter til å bli Grønn Menighet innen 2030
- utarbeide konkrete handlingsplaner i Kirkerådet og i bispedømmerådene og foreta tilhørende prioriteringer i budsjettarbeidet

3. Påvirke politikk og handlingsmønster ved blant annet å

- være en tydeligere stemme i samfunnsdebatten
- være en pådriver for at det norske samfunnet følger forskningsbaserte råd fra FN og IEA (det internasjonale energibyrådet) for å kunne oppfylle de forpliktelsene som ligger i Parisavtalen og bærekraftsmålene.
- be den norske regjeringen lytte til anbefalingen fra IEA's rapport NetZero by 2050 A Roadmap for the Global Energy Sector, May 2021 om å stanse ytterligere leteaktivitet etter olje og gass på norsk sokkel
- inkludere urfolks kunnskap og erfaringer om bærekraftig bruk av naturen
- oppmuntre myndighetene til å ta effektive grep som bidrar til at enkeltpersoner kan endre sin livsstil i bærekraftig retning
- øke bevisstheten om og vern av biologisk mangfold, både i eget arbeid og politisk påvirkningsarbeid
- i nært samarbeid med Kirkens Nødhjelp, Det lutherske verdensforbund, Kirkenes verdensråd, Act Alliance og Samarbeid menighet og misjon (SMM), ha særlig oppmerksomhet på internasjonalt samarbeid og solidaritet og vise hvordan lokalt og globalt engasjement henger sammen
- være særlig oppmerksom på at arbeidet med det grønne skiftet ikke uforholdsmessig griper inn i og rammer samers og andre urfolks livsgrunnlag

- styrke bevisstheten om at det grønne skiftet ikke skal bidra til økt sosial og økonomisk ulikhet i vårt samfunn

4. Utfordre til erkjennelse, omvendelse og endret atferd i møte med et truet skaperverk gjennom å

- tilby kurs, bibelstudier og samtalegrupper om teologiske perspektiver på klima og miljø
- motivere menighetene til å styrke perspektivene på bærekraft, klima og miljø i trosopplæringen og konfirmasjonsundervisningen
- stimulere til handlingsalternativer, slik som å handle lokalt, etisk og økologisk, benytte seg av gjenbruk, bytte- og utlånsordninger og klimavennlige arrangementer i lokalsamfunnet.
- vise hvordan kristen etikk, tro og håp kan oppmuntre den enkelte til radikale endringer av forbruksmønstre.

-----
komitéleder

-----
saksordfører

Arbeidsgivers forslag til tiltak som oppfølging av partssammensatt utvalg (PSU) om bærekraftig arbeidsgiverpolitikk

De uthevede punktene nedenfor berører bispedømmenivået direkte.

I forlengelse av partssammensatt utvalg om bærekraftig arbeidsgiverpolitikk foreslår arbeidsgiver i første omgang å prioritere følgende tiltak. Prioriteringer er gjort utfra de tiltakene som arbeidsgiver mener vil ha størst effekt. Totalt prioriteres 16 av 33 punkter. Under hvert punkt er det beskrevet nærmere hva som vil gjennomføres.

1. Klima og miljø skal være en integrert del av medbestemmelsen.
  - a. **Rapporter på kjørte kilometer el/fossil og utslipp fra flyreiser går til nasjonalt og regionalt kontaktmøte hver vår med samtale om videre tiltak.**
2. Virksomheten ønsker å bruke tariffavtaler og særavtaler i virksomheten til å fremme grønn og rettferdig omstilling.
  - a. Forhandlinger i 2022 hvor arbeidsgiver vil gå inn for redusert sats på kilometergodtgjørelse for fossilbiler.
3. «Både ledere og medarbeidere skal aktivt fremme bærekraftsmålene slik at de er kjent og retningsgivende for virksomheten (fra rDnks arbeidsgiverstrategi).» Og «Alle ansatte, men ledere, verneombud og tillitsvalgte forventes særlig å være proaktive aktører for en omstilling av virksomheten i en mer bærekraftig retning.»
  - a. Produsere e-læringskurs om bærekraftsmålene.
  - b. Inkludere bærekraftsmål i lederopplæring.
4. Vi velger matvarer som er produsert med minst mulig klimaavtrykk, med særlig vekt på vegetarisk, kortreist og/eller økologisk produsert. Det skal serveres flere kjøttfrie måltider. Det etableres rutiner og veiledning for dette.
  - a. Det utarbeides av veileder for å velge mat med lavest mulig klimaavtrykk.
5. Det skal jevnlig tilbys webinarer og andre kortere kompetansebyggende tiltak med fokus på bærekraftsmålene og hvordan arbeide med dette i en kirkelig kontekst.
  - a. Dette tilbys innenfor den kirkefaglige webinarserien.
6. Man skal nasjonalt og i bispedømmene samordne gjennomføring av ulike konferanser og fagdager slik at man minimerer behovet for flyreiser til slike arrangement.
  - a. Eventuelle fagdager og konferanser i Kirkerådets regi samles i uka rundt trosopplæringskonferansen høsten 2022.
  - b. **Kirkerådet utfordrer bispedømmenivået til å tilpasse samlinger til minst mulig utslipp.**
7. Det utvikles og tilbys e-læringskurs i helhetlig miljøledelse, herunder grønne menigheter, grønne fellesråd og miljøfyrtårn.
  - a. Dette tas inn i handlingsplanen.
8. Virksomheten har et systematisk arbeid med energiøkonomisering.
  - a. Dette følges opp innenfor Miljøfyrtårn-ordningen.
9. Byggets totale klimafotavtrykk og energiforbruk skal gis avgjørende vekt når man leier, kjøper eller bygger egne lokaler.
  - a. **Drøftes med stiftsdirektørene: Stille krav om energiklasse A eller B på virksomhetens bygg? Mål om dette for alle virksomhetens bygg?**
10. Det innføres en reisepolicy for hele virksomheten med mål om å redusere utslippene fra tjenestereisene med 60% innen 2030 for hele virksomheten, i tråd med de etablerte retningslinjer for reising for Kirkerådets sekretariat.
  - a. **Dette gjennomføres så raskt som mulig våren 2022. Kirkerådet bruker asplan viak kombinert med Berg-Hansen-tall for å finne ut utslipp per krone som er brukt på reiser, slik at alle bispedømmer kan ha et utgangspunkt for reduksjonen.**

11. Det skal i løpet av 2022 utarbeides en plan for hvordan virksomhetens totale utslippsreduksjon på tjenestereiser med 60 % skal fordeles på bispedømmene og Kirkerådet, ut fra ulike muligheter for kutt.
  - a. **Dette gjennomføres så raskt som mulig i 2022.**
12. I løpet av 2022 skal det utredes de praktiske og økonomiske sidene ved å gjennomføre et forsøksprosjekt der det etableres en felles tjenestebilordning med null-utslippsbiler for de to arbeidsgiverlinjene i noen fellesråd. Utredningen skal danne grunnlaget for en beslutning om et slik forsøksprosjekt skal gjennomføres med oppstart i 2023. Gjennom gradvis opptrapping og senest innen 2030 skal det etableres en tjenestebilordning med null-utslippsbiler på tvers av arbeidsgiverlinjene i hele landet.
  - a. **Dette gjennomføres så raskt som mulig i 2022.**
  - b. **Drøfte med stiftsdirektørene om de er med på dette uansett hvilket fellesråd som melder seg.**
13. Det skal utredes ordninger med å slutte seg til bildelingsordninger for å tjenestekjøring.
  - a. Dette gjennomføres så raskt som mulig i 2022.
14. Virksomheten skal fortsatt være miljøfyrtårnsertifisert etter hovedkontormodellen, der Kirkerådet, og alle bispedømmekontorene skal være Miljøfyrtårn-sertifisert.
  - a. **Dette er allerede praksis i dag.**
15. Virksomheten skal ikke lenger tilby gratis parkering til private biler ved Kirkens hus og bispedømmekontorene unntatt når bilen er nødvendig på grunn av funksjonshemninger, sterke sosiale hensyn eller er nødvendig for tjenestekjøring. Hvis slike hensyn ikke foreligger skal det betales for bruk av parkering på plasser som tilhører virksomheten på samme nivå som gjelder for kommunal parkering ved lokasjonen.
  - a. **Dette gjennomføres ved hvert kontor. Praktisk gjennomføring ved kontorene håndteres av leder på hvert kontor.**

Punktet «Anskaffelser/Innkjøp skal ta hensyn til klima og miljø, og skje ut fra en helhetsvurdering som tar hensyn til mer enn bare pris. Virksomheten vil vektlegge gjenbruk. Veiviseren for bærekraftige offentlige anskaffelser (<https://kriterieveiviseren.difi.no/>) skal brukes som verktøy for anskaffelser på alle nivå i virksomheten.» blir del av KM-sak 2022 om økonomisk etikk.

Vedlegg: punktene fra PSU:

Klima og miljø - Felles ansvar for partene

Rettssubjektet Den norske kirke skal være en virksomhet som er kjennetegnet ved et godt partssamarbeid basert på lov og avtaleverk.

- Klima og miljø skal være en integrert del av medbestemmelsen.
- Virksomheten ønsker å bruke tariffavtaler og særavtaler i virksomheten til å fremme grønn og rettferdig omstilling.
- Både ledere og medarbeidere skal aktivt fremme bærekraftsmålene slik at de er kjent og retningsgivende for virksomheten (fra rDnks arbeidsgiverstrategi).
- Alle ansatte, men ledere, verneombud og tillitsvalgte forventes særlig å være proaktive aktører for en omstilling av virksomheten i en mer bærekraftig retning.

Mat

Rettssubjektet Den norske kirke skal ha fokus på å redusere klimafotavtrykket og fremme biologisk mangfold knyttet til mat servert av arbeidsgiver.

- Vi velger matvarer som er produsert med minst mulig klimaavtrykk, med særlig vekt på vegetarisk, kortreist og/eller økologisk produsert. Det skal serveres flere kjøttfrie måltider. Det etableres rutiner og veiledning for dette.
- Vi skal etablere gode rutiner for innkjøp av mat til servering, slik at minst mulig mat kastes. Vi foretrekker at det blir tomt på fatet framfor at mat kastes.
- Vi skal etablere gode rutiner for hva vi gjør med mat som blir til overs etter servering.

Folkehelse og livskvalitet

Rettssubjektet Den norske kirke skal være en virksomhet som er kjennetegnet ved at den legger godt til rette for å ivareta folkehelse for sine ansatte.

- Virksomheten tilbyr garderobefasiliteter og sykkelparkering på jobb som gjør det mulig å sykle eller løpe til jobb.
- Virksomheten legger jevnlig opp til interne arrangement og uhytidelige konkurranser som bidrar til fysisk aktivitet slik som «sykle til jobben»-kampanjer, «jeg går til jobben- kampanjer», «10 000 skritt om dagen».
- Virksomheten er en pådriver for behovene i punktet nevnt ovenfor i forhold til kirkelig fellesråd slik at dette også blir mulig for prestene som arbeider i en annen virksomhets lokaler.

Kompetanse og verdigrunnlag

Rettssubjektet Den norske kirke skal være en virksomhet som er kjennetegnet ved at dens ansatte har den kompetansen og den motivasjon som er nødvendig for å fremme endring i tråd med bærekraftsmålene og kirkens verdigrunnlag i virksomheten, kirken og samfunnet.

- Kunnskap om bærekraftsmålene og hvordan jobbe med dette i en kirkelig kontekst skal overfor utdanningsinstitusjonene etterspørres som en del av grunnutdanningen til de typiske kirkefaglige utdanningene prest, diakon, kateket og kantor.
- Kunnskap om bærekraftsmålene, og hvordan jobbe med dette i en kirkelig kontekst skal være en integrert del av etter- og videreutdanningen i virksomheten.
- Det skal jevnlig tilbys webinarer og andre kortere kompetansebyggende tiltak med fokus på bærekraftsmålene og hvordan arbeide med dette i en kirkelig kontekst.

- Man skal nasjonalt og i bispedømmene samordne gjennomføring av ulike konferanser og fagdager slik at man minimerer behovet for flyreiser til slike arrangement.
- Det utvikles og tilbys e-læringskurs i helhetlig miljøledelse, herunder grønne menigheter, grønne fellesråd og miljøfyrtårn.

Bygg

Rettssubjektet Den norske kirke skal være en virksomhet som er kjennetegnet ved at den tilbyr sine ansatte kontorlokaler med gode rutiner for å gjøre klima- og miljøavtrykket så lite som mulig.

- Virksomheten har som mål å redusere vannforbruket fra alle våre sanitæranlegg. Dette skal ha et særlig fokus ved leie/kjøp av nye lokaler og oppgradering av sanitæranlegg vi eier/leier.
- Virksomheten har et bevisst forhold til sitt eget energiforbruk og skal som eier/leietaker etterspørre grønn energi (opprinnelsesgaranti).
- Virksomheten har et systematisk arbeid med energiøkonomisering.
- Byggets totale klimafotavtrykk og energiforbruk skal gis avgjørende vekt når man leier, kjøper eller bygger egne lokaler.

Transport

Rettssubjektet Den norske kirke skal være en virksomhet som er kjennetegnet ved at tjenestekjøring så langt det er mulig skjer med nullutslipp.

- Det innføres en reisepolicy for hele virksomheten med mål om å redusere utslippene fra tjenestereisene med 60% innen 2030 for hele virksomheten, i tråd med de etablerte retningslinjer for reising for Kirkerådets sekretariat.
- Det skal i løpet av 2022 utarbeides en plan for hvordan virksomhetens totale utslippsreduksjon på tjenestereiser med 60% skal fordeles på bispedømmene og Kirkerådet, ut fra ulike muligheter for kutt.
- Virksomheten skal yte CO2 kompensasjon for alle reiser som skjer med fossilt drivstoff i tråd med de etablerte retningslinjene for reising for Kirkerådets sekretariat.
- Tjenestereiser som det er nødvendig at skjer med bil (jfr særlig prestetjenesten) skal i all hovedsak være uten fossilt drivstoff innen 2030.
- I løpet av 2022 skal det utredes de praktiske og økonomiske sidene ved å gjennomføre et forsøksprosjekt der det etableres en felles tjenestebilordning med nullutslippsbiler for de to arbeidsgiverlinjene i noen fellesråd. Utredningen skal danne grunnlaget for en beslutning om et slik forsøksprosjekt skal gjennomføres med oppstart i 2023. Gjennom gradvis opptrapping og senest innen 2030 skal det etableres en tjenestebilordning med null-utslippsbiler på tvers av arbeidsgiverlinjene i hele landet.
- Det skal utredes ordninger med å slutte seg til bildelingsordninger for å tjenestekjøring.
- Virksomheten skal ikke lenger tilby gratis parkering til private biler ved Kirkens hus og bispedømmekontorene unntatt når bilen er nødvendig på grunn av funksjonshemninger, sterke sosiale hensyn eller er nødvendig for tjenestekjøring. Hvis slike hensyn ikke foreligger skal det betales for bruk av parkering på plasser som tilhører virksomheten på samme nivå som gjelder for kommunal parkering ved lokasjonen.
- Der virksomheten tilbyr parkering til private biler for betaling med kommunale takster, bør det være muligheter for lading av el-biler.
- Det skal legges til rette for at en større andel av tjenestereisene enten foregår til fots, sykkel, el-sykkel eller med kollektivtransport.

Digitalisering og redusere byer og lokalsamfunnenes negative påvirkning på miljøet

Rettssubjektet Den norske kirke skal være en virksomhet som er kjennetegnet ved å være en aktør i sivilsamfunnet som bidrar til at deres lokalmiljø reduserer sin negative påvirkning på miljøet.

- Legge til rette for at ansatte i Kirkerådet og bispedømmene kan ha arbeidsplass på eller i nærheten av hjemstedet selv om hovedkontoret ligger i en større by. Dette kan for eksempel skje ved at virksomheten inngår avtale med lokalt kirkelige fellesråd om kontorplass.
- Etablere gode rutiner i virksomheten for epost/datalagring/arkivsystemer slik at utslippene knyttet til lagring på felles servere tas ned.
- Virksomheten skal fortsatt være miljøfyrtårnsertifisert etter hovedkontormodellen, der Kirkerådet, og alle bispedømmekontorene skal være Miljøfyrtårn-sertifisert.
- Etablere gode rutiner ved alle virksomhetens lokasjoner for avfallshåndtering.
- Anskaffelser/Innkjøp skal ta hensyn til klima og miljø, og skje ut fra en helhetsvurdering som tar hensyn til mer enn bare pris. Virksomheten vil vektlegge gjenbruk. Veiviseren for bærekraftige offentlige anskaffelser (<https://kriterieveiviseren.difi.no/>) skal brukes som verktøy for anskaffelser på alle nivå i virksomheten.

Filen ble ikke funnet. Den er enten slettet, eller sjekket ut.

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Bente Wangensteen	622	22/00984-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
34/22	Møre bispedømmeråd 2020-2023	25.04.2022

Første behandling av høring "Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring"

Helhet,

Høringsnotat - rapport fra trosopplæringsutvalget

Første behandling av høring "Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring"

Saksorientering

Biskop og bispedømmeråd har fått til høyring «Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring».

Høyringsfristen er 1/6-22. Tida frå høyringsbrev til dette møtet i bispedømmerådet har ikkje gitt rom for å gjere klart eit forslag til høyringssvar. Søknad til Kyrkjerådet om utsetting til etter bispedømmerådet sitt møte 13/6 er ikkje innvilga. Vi tilrår difor slik vidare behandling:

- I dette møtet drøftar bispedømmerådet saka og gir innspel til moment som skal ligge til grunn for høyringssvar.
- Bispedømmerådet gir AU fullmakt til å svara ut høyringa på vegner av Møre bispedømmeråd.

Bakgrunn for saka:

Etter 20 år med eit breitt og systematisk arbeid innan trusopplæring, er det nå behov for ein gjennomgang og evaluering av innhald i og organisering av trusopplæringa i dag. I mars 2020 blei det derfor oppnemnt eit utval som i januar 2022 leverte sin rapport «Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring» Rapporten inneheld ei rekke anbefalinga for vegen vidare i trusopplæringa. Det er nokon av desse anbefalingane som no sendast på høyring til bispedømmeråda.

Den reviderte plana skal behandlast på Kyrkjemøtet etter at den har vært på høyring. Dei organisatoriske rammene må blant annet sjås i samanheng med saken om kirkelig organisering som skal til Kyrkjemøtet i 2022.

Kyrkja sitt undervisningsoppdrag er ei av kyrkja sine oppgåver, og forankra i Jesu misjonsbefaling.

«Eg har fått all makt i himmelen og på jorda. ¹⁹ Gå difor og gjer alle folkeslag til læresveinar: Døyp dei til namnet åt Faderen og Sonen og Den heilage ande ²⁰ og lær dei å halda alt det som eg har bode dykk. Og sjå, eg er med dykk alle dagar så lenge verda står.»
(Matt 28, 18ff)

Utvalet si hovudanbefaling er at satsinga vidareførast med bakgrunn i erfaringane og kompetansen som er opparbeida gjennom reforma, med nokre justeringa. Dei tilråå mellom anna ei større grad av heilskapleg tenking kor ein indre samanheng mellom dei enkelte anbefalingane utgjør eit heile som er meint å vidareføre og styrkje samanhengen i det pedagogiske arbeidet i kyrkjelyden.

Forslag til vedtak

1. Møre bispedømeråd har drøfta og gir innspel til høyringssvar slik det går fram av møtet.
2. Møre bispedømeråd gir Arbeidsutvalet (AU) mynde til å gi høyringssvar på vegner av Møre bispedømeråd. Høyringssvar blir referert i neste møte.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Høringsnotat - trosopplæringsutvalgets rapport "Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring"

Bakgrunn for høringen

I mars 2020 vedtok Kirkerådet å oppnevne et utvalg som skulle evaluere satsingen på trosopplæringen i Den norske kirke. Det ble vedtatt et mandat for utvalget i samme sak. Etter 20 års bredt og systematisk arbeid innen trosopplæring var det behov for en gjennomgang av innhold i og organisering av trosopplæringen i dag og gi anbefalinger om veien videre.

Utvalget overleverte sin rapport "[Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring](#)" til Kirkerådet 4. januar 2022. I rapporten redegjør utvalget for sine vurderinger og anbefalinger for det videre arbeidet med trosopplæring og kirkelig undervisning og læring i Den norske kirke.

Utvalgets hovedanbefaling er at satsingen videreføres på bakgrunn av erfaringene og kompetansen som er opparbeidet gjennom reformen, med noen justeringer.

Om høringen

Kirkerådet vedtok på sitt møte i februar 2022 å sende noen av anbefalingene på høring for å få innspill til arbeidet med revisjon av [Plan for trosopplæring](#) og justering av organisering og rammer.

Rapporten har 52 anbefalinger. Kirkerådet skal følge opp rapporten, og oppfølgingen er gjort rede for i Kirkerådsaken. Et utvalg av rapportens anbefalinger er på høring gjennom dette høringsnotatet, andre anbefalinger utredes videre eller følges opp i Kirkerådets arbeid med kommende Kirkemøtesaker eller oppfølging av allerede vedtatte premisser.

Alle anbefalingene fra utvalget ligger nummerert i dette høringsnotatet slik at høringsinstansene kan lese alle anbefalingene i sammenheng. I tilknytning til spørsmål 6.1. og 14.3 stiller Kirkerådet et tilleggsspørsmål. Anbefaling 17.1. er delt opp i tre underpunkt fordi det ligger flere anliggender i anbefalingen som det vil være hensiktsmessig å få svar på.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Det kommer klart fram i høringsnotatet hvilke av anbefalingene som høringsinstansene bes om å gi høringssvar på. Det er 32 høringsspørsmål. Dette er markert i egen ramme knyttet til de aktuelle anbefalingene. I det elektroniske høringsskjemaet der høringssvarene skal avgis, ligger kun de anbefalingene som høringsinstansene bes om å gi høringssvar på.

Hvert høringspunkt har en henvisning til kapittel og sidetall i rapporten der det er mer utfyllende tekst om vurderingen som ligger til grunn for anbefalingen.

Høringssvarene vil legge grunnlag for arbeidet med revisjon av Plan for trosopplæring og justering av organisatoriske rammer for undervisningsfeltet. Den reviderte planen skal ut på høring før den skal behandles på Kirkemøtet. De organisatoriske rammene må blant annet ses i sammenheng med saken om kirkelig organisering som skal til Kirkemøtet i 2022 og arbeidet med tilskuddsforvaltning i Den norske kirke.

Sammendrag av trosopplæringsutvalgets samlede anbefalinger

Kirkens undervisningsoppdrag er en selvsagt del av kirkens oppgaver.

Undervisningsoppdraget er forankret i Jesu misjonsbefaling, sammen med oppgaver som forkynnelse og dåp.

«Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: døb dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.» (Matt 28, 18ff)

I Den norske kirkes dåpsliturgi gis menighet og kirke sammen med foreldre og faddere et ansvar for det døbte barnet og for at det kan leve og vokse i den kristne tro:

«Sammen med vår menighet og hele kirken får dere del i et hellig ansvar: å vise omsorg for barnet, be for det, lære det selv å be og hjelpe det til å bruke Guds ord og delta i den hellige nattverd, så det kan leve og vokse i den kristne tro.»

Kirken har alltid arbeidet med undervisning, læring og veiledning. Undervisning og læringsaktiviteter er både historisk og teologisk en av kirkens viktigste oppdrag.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Undervisningsaspektet er et sentralt element i hele Den norske kirkes virksomhet (i gudstjenesteliv, diakoni, kirkemusikk osv.), men er i tillegg et eget felt der undervisning er det *primære*. Fra 2000 og NOU 2000: 6 har Den norske kirke hatt en unik, offensiv og ambisiøs holdning til og satsing på trosopplæring for aldersgruppa 0–18 år. Det er lagt ned omfattende innsats på alle nivå i Den norske kirke, i organisasjonene og fagmiljøene og i gjennomføring og utvikling av trosopplæringsarbeidet. Utvalgets vurdering er at satsingen har vært vellykket, og vil i særlig grad understreke den kompetansen som er systematisk opparbeidet gjennom en årrekke.

Trosopplæringsutvalget har kalt den foreliggende rapporten «Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring». Trosopplæringsutvalget baserer sine anbefalinger på spørreundersøkelser, på innspill fra enkeltpersoner og sentrale aktører på feltet, på relevant forskning og på grundige drøftinger innad i utvalget. Utvalgets hovedanbefaling er at satsingen videreføres på bakgrunn av erfaringene og kompetansen som er opparbeidet spesielt de senere årene. Samtidig inngår trosopplæringsarbeidet i en lang tradisjon for kirkelig undervisning og læring som arbeidet framover også bør bygge på. Utvalget anbefaler derfor større grad av helhetlig tenkning rundt det pedagogiske arbeidet. Det som i dag omtales som trosopplæring, bør inngå som integrert del i Den norske kirkes helhetlige undervisningsoppdrag. Det er, etter utvalgets vurdering, også behov for i enda større grad å se sammenhenger mellom kirkelig undervisning og kirkens andre hovedoppdrag, slik som for eksempel diakoni, gudstjenesteliv, forkynnelse og kirkemusikk og kultur.

Utvalget vil understreke at det er en indre sammenheng mellom de enkeltanbefalingene som legges fram, og at de samlet sett utgjør en helhet som er ment å videreføre og styrke sammenhengen og helheten i det pedagogiske arbeidet i Den norske kirke.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Anbefalinger og høringspunkt

Tilleggsspørsmål 1 fra Kirkerådet:

Utvalget understreker at det er en indre sammenheng mellom de enkeltanbefalingene som legges fram og at de samlet sett utgjør en helhet som er ment å videreføre og styrke sammenhengen og helheten i det pedagogiske arbeidet i Den norske kirke.

Har høringsinstansen en overordnet kommentar til denne helheten i rapporten?

Del 1 Mål og innhold:

1. Formål og overordnet målsetting

1.1. Den norske kirkes målsetting om bredde, systematikk og sammenheng i det pedagogiske arbeidet bør videreføres.

➤ Kapittel 4.1 side 29

Kryss Enig

Kryss Uenig

2. Teologisk, ekklesiologisk og pedagogisk grunnlagstenkning

2.1. Det bør legges til grunn en helhetlig og vid forståelse av kirkens pedagogiske arbeid. Det som i dag omtales som trosopplæring, bør integreres i Den norske kirkes helhetlige undervisningsarbeid og -felt.

➤ Kapittel 4.2 side 31

Kryss Enig

Kryss Uenig

2.2. Undervisningsfeltet i Den norske kirke bør forankres i en helhetlig og eksplisitt teologisk og pedagogisk grunnlagstenkning som både rommer spesifikke undervisningsaktiviteter og elementer av kirkelig undervisning og læring i andre deler av Den norske kirkes virksomhet.

➤ Kapittel 4.2 side 35

Kryss Enig

Kryss Uenig

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

3. Benevnelse

3.1. Dagens ordning med trosopplæring bør inngå i en helhet og sammenheng med Den norske kirkes undervisningsfelt og benevnes som «Kirkelig undervisning og læring».

➤ Kapittel 4.3 side 37

Kryss Enig

Kryss Uenig

Hvis uenig:

- Benevnelsen trosopplæring bør videreføres.
- Andre forslag med begrunnelse (fritekst)

4. Målgruppe

4.1. Målgruppen for kirkelig undervisning og læring bør omfatte alle døpte og alle interesserte.

➤ Kapittel 4.4 side 39

Kryss Enig

Kryss Uenig

Hvis uenig:

- Andre forslag med begrunnelse (fritekst)

4.2. Målgruppen for kirkelig undervisning og læring bør legge livslang læring til grunn og omfatte både barn, unge og voksne.

➤ Kapittel 4.4 side 39

Kryss Enig

Kryss Uenig

Hvis uenig:

- 0-18 år slik aldersinndelingen er i dag i Plan for trosopplæring.
- Andre forslag med begrunnelse (fritekst)

5. Planverk

5.1. Det bør utarbeides et helhetlig, overordnet planverk for kirkelig undervisning og læring som omfatter en revidert og mer eksplisitt grunnlagstenkning og verdigrunnlag, samt rammeplaner for ulike målgrupper.

➤ Kapittel 4.5 side 40

Kryss Enig

Kryss Uenig

Hvis uenig:

- Plan for trosopplæring fungerer godt slik den er i dag.
- Andre forslag med begrunnelse (fritekst)

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

5.2. Rammeplanene for de ulike målgruppene bør være på et mer overordnet nivå som dermed gir større lokalt handlingsrom.

➤ Kapittel 4.5 side 40

Kryss Enig
Kryss Uenig

5.3. I det helhetlige, overordnede planverket bør det utarbeides rammeplaner for henholdsvis

5.3.1. barn 0–14 år

5.3.2. konfirmasjonstiden

5.3.3. ungdom 15–19 år

5.3.4. voksne

➤ Kapittel 4.5 side 40

Kryss Enig

Kryss Uenig

Hvis Uenig:

- Aldersinndelingen 0-18 fungerer godt slik den er i dag.
- I tillegg til dagens Plan for trosopplæring bør det utarbeides en rammeplan for voksne.
- Plan for konfirmasjonstiden bør tas ut av Plan for trosopplæring og bør være en egen rammeplan.
- Plan for konfirmasjonstiden bør tas ut av Plan for trosopplæring og bør være en egen rammeplan, i tillegg til ny rammeplan for voksne.
- Andre forslag med begrunnelse (fritekst)

5.4. I stedet for kjernetekster bør undervisningsaktiviteter følge kirkeårssyklusen og tar utgangspunkt kirkeårets tekster, tilhørende salmer og andre kirkemusikalske og -kulturelle uttrykk.

➤ Kapittel 4.5 side 43

Kryss Enig
Kryss Uenig

6. Forholdet mellom lokalt handlingsrom og nasjonal styring

6.1. Den sentrale styringen av undervisningsfeltet bør bli mer overordnet, mens det bør gis større handlingsrom på lokalt nivå innenfor det rammeverket som gis.

➤ Kapittel 4.6 side 44

Kryss Enig
Kryss Uenig

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Tilleggsspørsmål 2 fra Kirkerådet:

Hvordan bør ordningen for godkjenning av plan for undervisningsfeltet være i fremtiden?

Enten Kryss: Ordningen bør fortsatt være at plan for undervisningsfeltet sendes til godkjenning hos biskop etter vedtak i menighetsrådet.

Begrunn svaret (fritekst):

Eller Kryss Ordningen bør være at plan for undervisningsfeltet ikke sendes til godkjenning hos biskop etter vedtak i menighetsrådet, slik at man følger samme praksis som ved plan for diakoni og plan for kirkemusikk.

Begrunn svaret (fritekst):

6.2. Ressursbanken og mulighetene for og tilgang til informasjons- og erfaringsdeling, ressurser og materiell bør videreføres og styrkes.

➤ Kapittel 4.6 side 44

Kryss Enig

Kryss Uenig

6.3. Arbeidet med digitale, pedagogiske ressurser bør styrkes både på lokalt og sentralt nivå og må ses i sammenheng med Den norske kirkes digitale satsing.

➤ Kapittel 4.6 side 44

Kryss Enig

Kryss Uenig

7. Mangfold og likeverd

7.1. Perspektivene på mangfold og likeverd bør styrkes i den teologiske og pedagogiske grunnlagstenkningen og tydeligere slå fast alles mulighet til å delta.

7.2. Ressursbanken bør gjennomgående tematisere inkludering og universell utforming i undervisningsopplegg og pedagogiske ressurser.

7.3. Inkludering og universell utforming bør være tema i kompetansehevende tiltak.

8. Forholdet mellom «bredde» og «kontinuerlig»

8.1. Målet om kvalitativ og kvantitativ bredde bør opprettholdes. Breddetiltakene er nødvendig for å nå medlemmene i en folkekirke og tiltakene har skapt vekst og utviklet gudstjenestelivet.

➤ Kapittel 4.8 side 46

Kryss Enig

Kryss Uenig

Eventuell kommentar (fritekst)

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

8.2. Det som oppleves som et kunstig og organisatorisk skille mellom tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlig arbeid bør bygges ned. Det bør legges en helhetlig forståelse av og målsetting for kirkelig undervisning og læring til grunn, slik at tiltakene utfyller hverandre. Det bør tas nødvendige grep på alle nivå slik at tiltakene kan ses i sammenheng.

➤ Kapittel 4.8 side 46

Kryss Enig

Kryss Uenig

Eventuell kommentar (fritekst)

9. Trosopplæring i hjemmet

9.1. Både Den norske kirkes grunnlagstenkning og rammeplaner bør eksplisitt omtale og understøtte kirkens undervisning og læring i hjemmet som en naturlig del av undervisningsoppgaven.

➤ Kapittel 4.9 side 49

Kryss Enig

Kryss Uenig

9.2. Det bør utarbeides mer materiell som kan understøtte foreldrenes arbeid med kirkelig undervisning og læring i hjemmet, herunder også digitale ressurser.

➤ Kapittel 4.9 side 49

Kryss Enig

Kryss Uenig

9.3. Oppfølging av faddere bør styrkes, og det må arbeides fram hensiktsmessige systemer for å få tillatelse til oppfølging av fadderne som tar nødvendige personvern hensyn.

➤ Kapittel 4.9 side 49

Kryss Enig

Kryss Uenig

10. Barnehage/skole-kirkesamarbeid

10.1. Barnehage/skole-kirkesamarbeidet bør utredes nærmere.

11. SFO-satsing

11.1. Det bør satses mer på skolefritidstilbud i regi av Den norske kirke og med utgangspunkt i rammeplan for SFO.

➤ Kapittel 4.11 side 54

Kryss Enig

Kryss Uenig

Eventuell kommentar (fritekst)

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

12. Samiske perspektiver, samisk trosopplæring og døvekirkens trosopplæring

- 12.1. Samiske perspektiver bør være en del av grunnlagstenkning for kirkelig undervisning og læring.
- 12.2. Kunnskap om det samiske bør fortsatt være en del av den norskspråklige planen.
- 12.3. Arbeidet med revidering av rammeplan for samisk kirkelig undervisning og læring bør skje parallelt med de andre rammeplanene.
- 12.4. Planverkets overordnede del (grunnlagstenkningen) bør foreligge på samiske språk.
- 12.5. I arbeidet med grunnlagstenkningen for kirkelig undervisning og læring bør døves erfaring som minoritet tas med.
- 12.6. Arbeidet med revidering av rammeplan for kirkelig undervisning og læring for døve bør skje parallelt med de andre rammeplanene.

Eventuelt øvrige kommentarer til del 1

Eventuelle kommentarer til del 1: Mål og innhold

Del 2 Organisatoriske rammer:

13. Plan og rapporteringsverktøy

- 13.1. Sammenhengen mellom plan og rapportering bør styrkes, være både kvalitativt og kvantitativt orientert og i større grad ses på som strategiske verktøy for evaluering og utviklingsarbeid.

➤ Kapittel 5.1 side 58

Kryss Enig
Kryss Uenig
Hvis uenig, begrunn svaret (fritekst)

- 13.2. Rapportering på kirkelig undervisning og læring på lokalt plan bør være helhetlig og tverrfaglig.

➤ Kapittel 5.1 side 58

Kryss Enig
Kryss Uenig

- 13.3. Helhetlig menighetsplan bør gjøres obligatorisk på sikt.

➤ Kapittel 5.1 side 59

Kryss Enig
Kryss Uenig

14. Økonomi og tilskuddsforvaltning

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

- 14.1. Økonomien må sikres i fortsettelsen, minst på det nivået det er i dag.
- 14.2. Det er behov for å utrede mulige endringer i kriteriene for fordeling av tilskuddet til fellesrådene, for eksempel med utgangspunkt i tildeling på grunnbeløp eller pr. døpt, samt ett felles fordelingssystem for kirkelig undervisning og læring der sentralt finansierte kateketstillinger inngår i ordningen.
- 14.3. Ved mindreforbruk av tildelte midler bør det i større grad kunne være mulig å sette av udisponerte midler for større satsinger og mer langsiktighet i arbeidet med kirkelig undervisning og læring.
  - Kapittel 5.2 side 60

Kryss Enig Kryss Uenig

Tilleggsspørsmål 3 fra Kirkerådet:

I dag håndteres mindreforbruk forskjellig i de ulike bispedømmerådene. Hvordan bør det håndteres i fremtiden?
--

Enten Kryss Praksisen knyttet til mindreforbruk bør være mer enhetlig enn den er i dag.

Eller Kryss Praksisen knyttet til mindreforbruk bør fortsatt være forskjellig fra bispedømmeråd til bispedømmeråd.

- 14.4. Tilskudd til kirkelig undervisning og læring bør ses uavhengig av andre inntektskilder også når det gjelder rapporteringen.
  - Kapittel 5.2 side 60

Kryss Enig Kryss Uenig

- 14.5. Tilskuddet til lokalkirken bør sendes til fellesrådsnivået for hensiktsmessig ressursutnytting.
  - Kapittel 5.2 side 60

Kryss Enig Kryss Uenig
----

15. Organisering og ledelse

- 15.1. Det bør sikres tilstrekkelige ressurser til fagutvikling for ansatte på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

- 15.2. Det bør vurderes hvilket nivå som skal utøve den faglige og strategiske ledelsen, om det skal være sokn, fellesråd, prosti eller bispedømme.

16. Stillingstyper, - andel og -benevnelser

- 16.1. Det bør være en stillingsandel på minimum 50 % for å forhindre at det blir for mange små stillinger som arbeider med kirkelig undervisning og læring.

➤ Kapittel 5.4 side 65

Kryss Enig
Kryss Uenig
Eventuell kommentar (fritekst)

- 16.2. Tjenesteordningene, spesielt for kateket og prest, bør gjennomgås og revideres og det bør samtidig ses på samordning på tvers med tanke på kirkelig undervisning og læring.

➤ Kapittel 5.4 side 65

Kryss Enig
Hvis enig, begrunn svaret (fritekst)
Kryss Uenig

- 16.3. Samlebetegnelse for kirkelig undervisning og læring og stillinger i kirkelig undervisning og læring bør være «undervisningstjenesten» og «undervisningsansatte».

17. Kompetansekrav og kompetansebehov

- 17.1.1. Det bør arbeides systematisk for at alle som har undervisningsstilling i Den norske kirke har en minimumskompetanse på 30 studiepoeng pedagogikk og 30 studiepoeng kristendomsfag.
- 17.1.2. I en funksjon som kirkelig undervisningsleder bør kompetansekravet være tilsvarende som kompetansekravene til kateketstilling.

➤ Kapittel 5.5 side 69

Kryss Enig
Kryss Uenig

- 17.1.3. Det bør vurderes å stille krav om praktisk-teologisk (kateketisk) kompetanse på bachelornivå for de som ikke innehar dette.

➤ Kapittel 5.5 side 69

Kryss Enig
Kryss Uenig
Hvis uenig, begrunn svaret (fritekst)

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

- 17.2. Satsingen på systematiske kompetanseutviklingstiltak og stipendordninger bør fortsette. Disse er viktige for å styrke ansattes mulighet til å heve formell kompetanse.
- 17.3. Det kontinuerlige pedagogiske utviklingsarbeidet i menighetene bør styrkes gjennom systematisk arbeid med profesjonelle læringsmiljø i undervisningstjenesten, også lokalt (fellesråds-/prostinivå) og regionalt (bispedømmenivå).
- 17.4. Arbeidsgiver må sørge for kontinuerlig kompetanseutvikling innenfor ulike relevante fagområder (slik som sosial-, spesial- og allmenn pedagogikk, digital kompetanse, frivillighet) og legge til rette for tverrfaglig samarbeid om kirkelig undervisning og læring.

18. Frivillighet

- 18.1. Kompetansen på frivillighet bør styrkes hos sentrale nøkkelpersoner i menighetenes stab.
- 18.2. Det bør arbeides med å legge til rette for ulike typer frivillighet.
- 18.3. For å nå målene med kirkelig undervisning og læring bør det arbeides mer med strategisk ledelse av frivillige.

19. Samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner

- 19.1. Samarbeidet mellom Den norske kirke og organisasjonene i lys av målene for kirkelig undervisning og læring må fortsatt styrkes.

20. Forskning, evaluering og fagutvikling

- 20.1. Det bør fortsatt satses på forskning på kirkelig undervisning og læring, i rammen av en helhetlig kirkelig FOUI-strategi.

Eventuelt øvrige kommentarer til del 2

Eventuelle kommentarer til del 2: organisatoriske rammer

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Bjørn Olaf Storhaug	003	21/00273-10	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
35/22	Møre bispedømmeråd 2020-2023	25.04.2022

Orienteringar til møte i Møre bispedømmeråd 25.04.22

Vedlegg:

Oppfølging medarbeiderundersøkelse 2021 (002)

Brev og prosjektbeskrivelse Vårt kristne land (002)

Saksorientering

I denne saka blir det gitt skriftlege og munnlege orienteringar til bispedømmerådet.

Medlemmer av ulike råd og utval har høve til å gi munnlege orienteringar frå møter eller aktivitetar. Saka kan bli oppdatert fram til møtet blir halde.

Skriftlege orienteringar:

1. Ukraina og møte med Nordre bispedømme i Ungarn ved biskop Tamas`.
Det er ei humanitær krise som verkar inn på heile Europa. Det er venta fleire flyktningar til Møre og Romsdal og det vil få konsekvensar for lokalsamfunn og kyrkjelydar. Vårt venskapsbispedømme i Ungarn grensar til Ukraina og dei står i eit krevjande arbeid. Bispedømmerådet har gitt kr 300.000,- i støtte til deira arbeid. I dette møtet deltar biskop Tamas`. Meir om situasjonen i Ukraina og korleis det er lagt til rette for økonomisk støtte går fram av våre heimesider: <https://kirken.no/nn-NO/bispedommer/more/aktuelt/stiller%20opp%20for%20ukrainske%20flyktningar/>
2. Stillingsutlysingar
Det er lyst ut 3 ledige prestestillingar i Møre: Fengselsprest i Ålesund, Sokneprest Averøy, Sokneprest i Aure. Det er planlagt tilsetting i bispedømmerådet sitt møte 15/6.
3. Nytilsettingar
Ved bispedømmekontoret er Anne-Marit Hagelund tilsett som personalsjef/avdelingsleiar personal.
4. Medarbeidarundersøking – oppfølging
Det er gjennomført medarbeidarundersøking for alle kyrkjelege medarbeidarar i Den norske kyrkja. Det ligg føre framdriftsplan (sjå vedlegg) for å arbeide med tiltaksplanar i dei enkelte prosti. Generell omtale og resultat for dei enkelte bispedøma og stillingskategoriar finn de her: <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/for-medarbeidere/medarbeiderunders%C3%B8kelse/>

5. Seminar/videomøte om kyrkjeleg organisering og tariffoppgjeret 2022
Kyrkjerådet har gjennomført eit seminar med fokus på sak om kyrkjeleg organisering og tariffoppgjeret 2022. Presentasjon er sendt alle medlemmer av Kyrkjemøtet og opptak ligger her: <https://vimeo.com/696232359/79b20f5f0a>.

Oppdatert informasjon om prosess for ny kyrkjeleg organisering ligger her: <https://kirken.no/kirkeligorganisering>

Her ligger også alle høyringssvara <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/hoeringer-fra-kirkeradet/h%C3%B8ring%20om%20ny%20kirkelig%20organisering/>

Dei fire delutredningane ligger her <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkelig%20organisering/aktuelt2/delutgreiingar-om-kyrkjeleg-organisering/>

Saka vil bli handsama av Kyrkjerådet i fleire møter og vert lagt fram for Kyrkjemøtet i september.

6. E-læring
Kyrkjerådet har gjort avtale om nettbasert utvikling av kompetanse (e-læring) for alle tilsette i rDnk og for kyrkjelege fellesråd som sluttar seg til ordninga. Nokre kurs vil vere obligatoriske til dømes kurs i beredskap og personvern- og informasjonssikkerheit. Andre kurs gir opplæring til dømes i det å vere nyttilsett, korleis gjennomføre medarbeidersamtale eller korleis dei ulike fagsystema fungerer.

7. TVL (sjå vedlegg)
Vårt Land har planar for ein kristen TV-kanal -TVL. TVL har søkt bispedømerådet om midlar til drift. Kyrkjerådet har i sak 32/22 handsama saka «Veien vidare for TV-satsing og digital formidling i Den norske kirke» og gjort slikt vedtak
1. *Kirkerådets sekretariat arbeider vidare med hvordan Den norske kirke best organiserer, produserer og distribuerer sitt digitale innhold.*
  2. *Det utredes å etablere en enhet som kan videreutvikle kirkens videotilbud, basert på strategisk målgruppestyring og kanaloptimalisering.*
  3. *Organisering og nærmere detaljering av en slik enhets ansvarsområde og arbeidsfelt legges frem for Kirkerådet.*
  4. *Det utredes hvilke plattformer som er best for programutvikling og hvem som kan være mulige samarbeidspartnere for produksjon og distribusjon.*
  5. *Kirkerådet ber om at det parallelt søkes samarbeid med relevante kanaler som NRK, TV2 og TVL om produksjon og distribusjon av aktuelle programkonsepter*

Det blir ikkje lagt opp til støtte frå Møre bispedømeråd til TVL. Saka blir kun lagt fram til orientering.

Munnlege orienteringar

8. Møre biskop orienterar bispedømerådet om aktuelle tema innafør tilsyn, personal og leining (ikkje offentleg)
9. Frå utviklingssamtalen med Kyrkjerådet v/leiar og biskop
10. Orienteringar frå Kyrkjerådet
11. Orienteringar frå Mellomkyrkjeleg råd
12. Andre munnlege orienteringar

Forslag til vedtak

Møre bispedømeråd tar orienteringane til etterretning

Oppfølgingsplan

Aktivitet	Ansvarlig	Frist	Aktører
Lage oppfølgingsplan	HR AU		Arbeidsgiver, Hovedverneombud, Tillitsvalgt
Allmøte	Nasjonalt	Utgangen av Dec 2021 (lederkonferanse, allmøte)	Rambøll KR KA
Oppfølging plan nasjonalt	AMU	Utgangen av 2021	Arbeidsgiver, verneombud, Ansattrepresentant
Oppfølging plan regionalt	RAMU	Utgangen	Arbeidsgiver, verneombud, Ansattrepresentant
Kontaktmøte (orienteringssak)	Nasjonalt, regionalt og lokalt	Utgangen av Januar 2022	Arbeidsgiver, verneombud, Tillitsvakte
Tilbakemeldingsmøte med samtale rundt resultater	Leder på alle nivå, medarbeiderne	Utgangen av mars 2022	medarbeiderne
Tilbakemeldingsmøte med samtale rundt konkret handlingsplan	Leder, medarbeiderne	Utgangen av mars 2022	medarbeiderne
Samordningsmøte på tvers av arbeidsgiverlinje	Prost og kirkeverge	Utgangen av mars 2022	Prost, kirkeverge og verneombud
Fagdag/HMS dag	Prost og kirkeverge		medarbeiderne
Rapportere oppover i linja. Handlingsplanen sendes fra enhetene til personalsjef i bispedømmene, fra seksjonsledere til HR- sjef i Kirkerådet	Prost til RAMU til AMU til AGU	Utgangen av mars 2022	Ledere
Nasjonal handlingsplan - Rettssubjekt	AMU	April	Arbeidsgiver, Hovedverneombud, Ansattrepresentant
Nasjonal handlingsplan på tvers av arbeidsgiverlinje	Styringsgruppe. Arbeidsgruppe medarbeiderundersøkelse 2021	Mai	Arbeidsgiver, Hovedverneombud, Tillitsvalgte KA
Integrere handlingsplan i ordinært HMS-arbeid	Ledere AMU RAMU	Kontinuerlig arbeid frem til desember 2022	Arbeidsgiver, Verneombud, Tillitsvalgte Ansattrepresentant

Rapportere om hvordan det går med oppfølging (HMS revisjon)	Ledere AMU RAMU	6-8 mnd. Etter ferdigstilt handlingsplan	
Evaluering	Ledere AMU RAMU Styringsgruppe Arbeidsgrupper		Arbeidsgiver, Verneombud, Tillitsvagte
Rapportering på tvers av arbeidsgiverlinje til AGU	KR		

Allmøter/kirkelederkonferanse/nasjonal-webinar er godt egnet for tilbakemeldinger om overordnede funn, men bare som et supplement til enhetsvise tilbakemeldingsmøter.

Et **tilbakemeldingsmøte** legger til rette for strukturert og konstruktiv dialog rundt sammenhengen mellom resultatene fra medarbeiderundersøkelsen (det vi målte) og den konkrete arbeidshverdagen (slik vi har det). Tilbakemeldingsmøtet foregår på avdelings-/seksjonsnivå/stab, ikke på virksomhetsnivå.

Et tilbakemeldingsmøte kan godt starte med en uformell diskusjon om tilstanden i seksjonen/avdelingen. Hva er våre viktigste styrker og svakheter i dag? Deretter kan møteleder gå igjennom de overordnede resultatene (med fokus på gjennomsnitt), og plukke ut noen funn som fortjener ekstra diskusjon og dialog. Denne dialogen danner et godt grunnlag for å utvikle tiltak.

Ledere bør i hovedsak ikke være prosessleder i møtet, men heller fokusere på å delta i diskusjonen. Dette gjelder spesielt hvis lederen kommer dårlig ut av undersøkelsen.

Møteleder må være godt forberedt på å gå gjennom en medarbeiderundersøkelse.

Gode tilbakemeldingsmøter kan bidra til at medarbeiderundersøkelsen gir en effekt i virksomheten, og kan faktisk være et tiltak i seg selv. Forsking viser at tilbakemeldingsmøtene kan skape endringer i opplevelsen av arbeidsmiljøet (økt autonomi og bedring av sosialt klima) og bidra til å forbedre virksomheten (for eksempel reduksjon av sykefravær).

Oppfølging etter en undersøkelse er kanskje den viktigste nøkkelen til suksess!

Et tilbakemeldingsmøte er:

Strukturert refleksjon og dialog i trygge rammer (diskusjonen holdes internt).
Fokus/kritikk på funksjoner, ikke på personer.
Framoverskuende refleksjon: Hvordan kan vi jobbe bedre i vår avdeling?
Hvilke tiltak bør vi implementere?

Et tilbakemeldingsmøte er ikke:

Et foredrag, "presentasjon" eller monolog.
Et oppvaskmøte. - En arena for å finne ut hvem som er "lojale", eller ikke.
En arena for å diskutere metode og statistikk.

Mellomledere har som oftest ansvar for å utvikle sin egen seksjon/enhet, mens toppledelsen har ansvar for tematikk som går på tvers av enhetene. Slik vil noen tiltak gå på tvers av bedriften (for eksempel seminarer for hele organisasjonen), mens andre tiltak vil ligge til avdelinger/seksjoner (for eksempel kompetanseutvikling, utviklingsseminarer, osv.). Tiltak kan iverksettes på forskjellige nivå, både på individnivå, gruppenivå eller organisasjonsnivå.

Forskning har vist at følgende kriterier øker sjansen for at tiltak skal være effektive:

- Tilstrekkelige ressurser.
- Forpliktelse fra toppledelse.
- Involvering av mellomledelsen .
- Involvering av de ansatte og deres representanter (verneombud, tillitsvalgte).
- Mobilisering av engasjement blant medarbeiderne.
- Handlingsplan med klare mål og roller, samt tidsanvisninger.
- Endringskompetanse/håndtering av psykologisk usikkerhet og endringsaversjon.
- Kommunikasjon av tidlige (små) suksesshistorier fra tiltaket.
- Markering av oppnåelse av delmål og sluttmaal.

Gode tiltak oppstår i grenseflaten mellom resultatene fra undersøkelsen (statistikk), kjennskap til påvist effektive tiltak (forskning) og medvirkning (tilbakemeldingsmøter).

Til mottaker av e-post

Oslo, 14. mars 2022

Det er på tide å gjøre noe. Søknad om støtte til programmet *Vårt kristne land*

Flere saker den siste tiden viser at offentligheten opplever det stadig mer problematisk å legge til rette for trosbasert engasjement. Flere av eksemplene viser at skepsisen ikke er begrenset til miljøer med tradisjonelle teologiske standpunkter.

Selv om utviklingen er urovekkende, går det an å forstå den. **Religiøst engasjement nevnes ofte i forbindelse med problematiske mediasaker.** Problemet er at interessen for den store mengden positivt, samfunnsbyggende arbeid som utføres av kirker og kristne organisasjoner over hele landet, er liten. Det er nesten bare ved kriser at store medier og nasjonale TV-kanaler gir oss noen glimt av hvor viktig kristent arbeid faktisk er.

Dette kan og vil TVL gjøre noe med. Den nye kanalen mottas med stor entusiasme av TV-distributørene. Dette blir landets første og eneste kristne TV-kanal med åpen og allmenn profil.

Vi har tenkt å bruke den brede distribusjonen til å gjøre noe som virkelig merkes:

Vi vil løfte fram det fantastiske, samfunnsbyggende, positive arbeidet som gjøres i bygd etter bygd og by etter by – av engasjerte kristne mennesker. Det skal ikke lenger være mulig å ta feil: Det kirkelige grasrotengasjementet har ikke bare spilt en avgjørende rolle i den norske samfunnsutviklingen *i fortiden*. Det spiller *fortsatt* en avgjørende rolle – hver eneste dag – i mange lokalsamfunn – i tusenvis av nordmenns hverdag.

Vårt Land har allerede satset åtte millioner kroner på opprettelsen av en kristen TV-kanal som hele Kirke-Norge kan slutte opp om. Rammeverket er på plass. Annonseavtalene begynner å komme inn. Men det vi får inn er ikke nok til å lage det innholdet som formidler det kristne engasjementet. Vi har et sterkt ønske om å lage programmet *Vårt kristne land* (arbeidstittel) sammen med TV Inter. Les mer om dette i vedlagte prosjektbeskrivelse.

Å lage godt TV-innhold er kostbart. Men ikke sammenlignet med hva man får. Ikke hvis vi får mange sponsorer som bruker en ganske liten sum hver.

I denne omgang ber dere om å **være med å støtte noen få programmer i første sesong – fra oppstart i april til juni.** Hvis programmet fungerer etter sin hensikt vil vi forsøke å reise økonomi til høstsesongen. Får vi inn mer enn vi trenger i vårsesongen legger vi dem her.

Vi håper at større organisasjoner har mulighet til å gå inn med 50.000, at mellomstore kan bidra med 25.000 og at mindre organisasjoner og menigheter kan bidra med 10.000 kroner i programstøtte. Det er også mulig å støtte med mer – pengene går direkte til programproduksjonen.

Som takk for hjelpen vil vi vise en sponsorplakat foran og etter programmet per 25.000 støttekroner. For mindre støttesummer blir man takket i et av programmenes ettertekst. Ingen skal bli glemt.

Men dette ber vi ikke om for annonseeffektens skyld. Vil man først og fremst være synlig, har våre annonsekonsulenter svært gode tilbud akkurat nå. Dette handler om å løfte fram et felles anliggende som vi har. Vi vil sørge for at det blir stor spredning i miljøene som får vist fram engasjementet sitt.

Dersom dere vil være med på denne dugnaden, ber jeg om at dere sender oss et svar på e-post med ønsket sum. Så vil vi sende en faktura på beløpet dere ønsker å støtte med.

Med ønske om en riktig god ny uke!

Med vennlig hilsen

Alf Gjøsund

Sjefredaktør/adm. dir.
TV Vårt Land AS

TVL

ANETTE
LØKEN JAHR

VÅRT KRISTNE LAND

Illustrasjonsmontasje

Prosjektbeskrivelse

Det inspirerende fredags-magasinet *Vårt kristne land*¹ blir et av TVLs viktigste program. Her vil vi vise fram det kristne arbeidet som har vært alt for godt gjemt – fram til nå.

Vi vil vise fram ildsjelene: De som står på dag etter dag, og har gjort det i mange år. Vi vil vise fram de hjertevarme, inkluderende leksegruppene, språkgruppene, integreringsgruppene, misjonsforeningene, barnehagene, gjenbruksbutikkene, eldretreffene, babysanggruppene, søndagskolene, strikkeklubbene, menighetene, nærmiljøsentrene, overnattingstilbudene, suppestasjonene, innvandrermenighetene, kaféene, dialogsentraene, og basarene – som drives av tusenvis av kristne ildsjeler i omtrent hver eneste bygd og by i landet vårt.

Vi vil vise fram menneskene bak og timene og kreftene de legger ned. Vi vil vise hvordan de preger byen og bygda, hva som driver dem, hva de sliter med, og hvorfor de ikke på død og liv gir seg.

Ikke minst vil vi fortelle de fargerike, kreative, morsomme og inspirerende fortellingene – om mennesker som gjør ting annerledes enn alle andre, som prøver, og noen ganger får til det ingen trodde var mulig. Rådene og tipsene de har til andre.

---

¹ Arbeidstitel, vil muligens bli endret.

Men vi vil også gi rådene *de* trenger når ting går litt trått. Med rådgivere som regelmessig besøker studio – en pastor, en sjelesørger, en integreringskonsulent, osv., kan vi dele gode og nyttige perspektiver – men også trøst og nytt mot – til alle disse som står på.

Vårt kristne land er et inspirasjonsprogram. Vi vil peke på det som bygger opp.

Litt God morgen, Norge og litt Norge rundt

To av de kjæreste programmene i TV-ruta er TV 2s *God morgen, Norge* og NRKs *Norge rundt*. Magasinprogrammet *Vårt kristne land* kombinerer disse to formatene.

Programleder blir Anette Løken Jahr, produsent, regissør og programleder i TV Inter. Hun kjenner Kirke-Norge bedre enn de fleste. Hun er tydelig og tilstedeværende, spontan og treffsikker. Ikke minst har hun nese for de gode historiene.

Innslagene fra hele landet lages av reportere ute – og noen ganger av kristne organisasjoner selv. Andre ganger reiser TVLs egen reporter rundt i landet med bobil og oppsøker dem vi vil møte. Og mange ganger vil menneskene være med i studio – sammen med andre gjester. Ikke sjelden vil gjestene bidra med et sang- og musikkinnslag – som vil gjøre programmet til en varm og oppmuntrende avslutning på uka.

Seerne vil bli engasjert gjennom kåringen av årets ildsjel, og gjennom quizer og andre faste, morsomme spalter. Dessuten vil vi omtale og besøke Kirke-Norges stevner og eventer, samt presentere nye bøker fra de kristne forlagene som har bred interesse, filmer og TV-program.

Målgruppe og rekkevidde

Vi tror *Vårt kristne land* vil bli et av de mest populære programmene på TVL.

Hovedmålgruppen er programlederens alder og oppover – men god dekning av ungt arbeid vil gi programmet en god fanskare i denne målgruppen også. At en slik bredde er mulig vet vi fra NRKs Lindmo – der 27 prosent av seerne er yngre enn programlederen (jfr. tall fra Kantar).

Programmet vil bli rettet inn mot to hovedgrupper. For å definere dem har vi lånt to uttrykk fra Den norske kirkes medlemsundersøkelse: De deler medlemmene inn i henholdsvis «grønn» og «gul» gruppe. Den grønne gruppen er troende mennesker med tilhørighet i sin lokale kristne menighet. Målet for denne gruppen er at programmet skal skape oppmuntring og inspirasjon.

Den andre gruppen – gul gruppe – er mennesker som er åpne for kristen tro, men som ikke nødvendigvis har en definert menighetstilhørighet. Mange i denne gruppen er bekymret for utviklingen i landet vårt. Målet med programmet er å fortelle dem hvor sterkt det kristne arbeidet står, hvor viktig det er – og hvor velkomne de er til å være med.

Program- og sesonglengde

Vi ser for oss et ukentlig program i to bolker, på henholdsvis cirka 26 og 24 minutter, til sammen én TV-time. De to årlige sesongene har om lag 20 programmer hver. Dersom økonomien tillater det kan programmet utvides til stevnesesongen på sommeren.

Første sesong vil være avkortet: Økonomien avgjør omfang, planen er at første program også er TVLs åpningsshow i april 2022. Sesongen pågår til midt i juni, totalt 7 program. Andre sesong starter i august/september og pågår til jul.

Rekkevidde og forventede seertall: Vårsesongen vil være tilgjengelig for alle Telenors og Altibox abonnenter, til sammen nær 2 millioner seere. I tillegg har vi gode samtaler med de

andre distributørene om visning på deres flater. Alt vil også ligge gratis tilgjengelig på vår on demand-løsning, tvl.no.

Programmet vil bli vist fredag formiddag og kveld, samt lørdag og søndag formiddag. I tillegg vil det bli en reprise på netter og en formiddag påfølgende uke. Dette sikrer at mange får med seg innholdet.

På bakgrunn av den interessen vi har registrert for program av denne typen, tror vi Vårt kristne land vil kunne oppnå et høyt antall ukentlige seere: 50.000 – 100.000 på sikt. Noe av det viktigste er at programmet også vil nå seere som ikke leser kristne aviser i dag.

Innspillingssted: TVLs nye studio i Pilestredet 27, med noen unntak.

Promotering: Programmet vil bli markedsført med gjentatte promoreklamer på kanalens egen sendeflate, på sosiale medier og gjennom annonsering i Vårt Land.

Budsjettanslag

I budsjettet har vi fordelt kostnadene på det enkelte program. Vi har regnet ut at programmet vil koste anslagsvis NOK 98.000 per program, forutsatt to program blir spilt inn om gangen. Vi skal være forsiktig med pengene, greier vi å få det rimeligere, gjør vi det.

I disse summene ligger:

- Helhetlig planlegging, grafikk/vignett, studiodekor og prosjektledelse
- Research
- Honorar produsent
- Regi
- Programleder
- Utereportasjer
- Teknisk stab
- Artister
- Teksting
- Postproduksjon
- Promoproduksjon/markedsføring
- Studieleie

Dersom dere ønsker et mer detaljert budsjett, kan vi sende dette på e-post.

Fakta om TVL

TVL er en TV-kanal i etableringsfasen. Selskapet TV Vårt Land AS ble stiftet 9. desember 2021 og er heleid av Vårt Land. Kanalens hovedmålgruppe kan sammenlignes med «gul gruppe» i Den norske kirkes medlemsundersøkelse – mennesker som er «åpne for tro og/eller besøker kirken av og til» – men også «grønn gruppe» – troende med aktiv kirketilhørighet er et naturlig nedslagsfelt.

Innholdet på TVL blir i hovedsak:

- redaksjonelt innhold produsert av TVL
- innkjøpt innhold fra europeiske kvalitetskanaler (BBC, Spiegel, Arte og Sat3 m.fl.). Dette er dokumentarer, serier, spillefilmer og show som på ulike måter berører kristen tro, livsstil og interessesfære.
- Programmer produsert av, og/eller i samarbeid med, kirkelige organisasjoner.

Så langt har en rekke menigheter og fellesråd i Den norske kirke, frikirker og kristne organisasjoner tilbudt oss gudstjenester og andre programmer. Vi har innledet samarbeid med flere organisasjoner om konkrete programkonsepter.

TVL vil bruke velrennomerte produksjonsselskap til mye av denne produksjonen. Vi flytter om kort tid inn i egne lokaler i Pilestredet 27. Her bygger vi også vårt eget studio, som med sin moderne teknologi og visuelle fleksibilitet er velegnet til variert bruk (se illustrasjoner).

NB: Farger, dekor, lys og stemning vil kunne tilpasses programmets karakter

Vi har undertegnet kontrakt med de to største TV-distributørene (Telenor og Altibox), som sammen kontrollerer om lag 50 prosent av markedet. Samtalene med de øvrige distributørene er lovende, vi tror sjansene er store for at vi også får avtaler med disse. Det betyr at vi dels ved oppstart, dels kort tid etter, vil være tilgjengelig for det store flertallet av landets TV-seere. I tillegg vil vi lansere vår egen on demand-plattform av høy kvalitet på nettsiden tvl.no ved oppstart, og fortløpende utvikle relevante apper for Android og Apple-produkter.

Lanseringen av kanalen er fastsatt til 8. april 2022 og vi håper vi vil klare å holde denne fristen. Offentliggjøring av startdato vil skje når vi er helt sikre. For mer info: Se vår nettside tvl.no